

AVE MARIA

JAN. 1934.

Koledarska izdaja.

XXVI.

AVE MARIA
published monthly by
The Slovene
Franciscan Fathers,

P. O. B. 608,
Lemont, Illinois.

in the interest of the
Slovene Franciscan Com-
missariat of the Holy
Cross.

Subscription Price:
\$2.50 per annum

Naročnina:
\$2.50 letno.

Izven U. S. A. \$3.00

Management - Upravništvo

P. O. B. 608,
Lemont, Illinois

Entered as second-class
matter August 20, 1925, at
the post office at Lemont,
Illinois, under the Act of
March 3, 1879. Acceptance
of mailing at the special
rate of postage provided
for in Section 1103, Act
of October 3, 1917, author-
ized on August 29, 1925.

Naročite se na 'Ave Maria'

ki je glasnik katoliškega življenja sloven-
skim izseljencem v Ameriki in porok
zvestobe katoliški Cerkvi.

Vsak naročnik

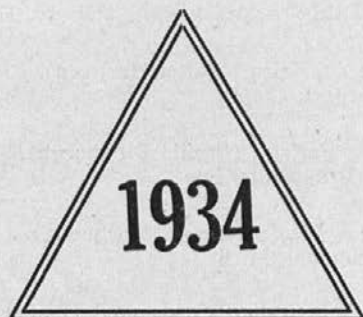
NAŠEGA LISTA JE PODPOR-
NIK VELIKE MISLI MISIJON-
STVA JEZUSOVEGA. ZAKAJ?
DOLARJI, KI SI JIH NAMENIL
ZA NAROČNINO NAŠEGA LI-
STA NISO VRŽENI V KOT. KA-
MENČKI SO ZA ZGRADBO KRI-
STUSOVEGA DUHOVNIŠTVA.
ZATO JE BILA AVE MARIJA
USTANOVLJENA, DA BI V
GMOTNEM OZIRU PODPIRALA
DIJAKE, KANDIDATE ZA DU-
HOVNIŠKI STAN. TVOJA NA-
ROČNINA JE SEME, KI NAJ
NEKOČ OBRODI SAD V VINO-
GRADU GOSPODOVEM. KOLI-
KO JE DIJAKOV, KI BI RADI
ŠTUDIRALI, PA NIMAJO GMOT-
NIH SREDSTEV. SAMOSTAN
V LEMONTU JE BIL USTA-
NOVLJEN, DA BI BIL TUDI
ŠOLA IN VZGOJEVALIŠČE
IDEJALNIM FANTOM, KI SO SI
ZAŽELELI SLUŽBE ALTARJA.
SEDAJ RAZUMEŠ. NAŠ LIST
UTIRA POT TEM ŠTUDENTOM.

AVE MARIA

Januarska in koledarska izdaja.

IZDALI

Slovenski frančiškani Severne Amerike

LEMONT, ILL.

Natisnila

EDINOST PUBLISHING CO.

1849 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.

Slovenske župnije in šole v Sev. Ameriki.

Anaconda, Mont. — Župnija sv. Petra in Pavla (škofija Helena). Župnik: Rev. J. Pirnat, 406 Adler St., Anaconda, Mont.

Barberton, Ohio. — Župnija presv. Srca (škofija Cleveland). Župnik: Rev. J. Medin, Ph. D., Sr. Heart Church, Barberton, Ohio.

Bethlehem, Pa. — Župnija sv. Jožefa (škofija Filadelfija). Župnik: Rev. Edigij Horvath, 416 E. 5th Street, Bethlehem, Pa.

Šola sv. Jožefa. Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška iz Lemonta.

Bridgeport, Conn. — Župnija sv. Križa (škofija Hartford). Župnik: Rev. Michael Golob, 450 Pine Street, Bridgeport, Conn.

Bridgeville, Pa. — Župnija sv. Barbare (škofija Pittsburgh). Župnik: Rev. Albin Moder, St. Barbara's Church, Bridgeville, Pa.

Calumet, Mich. — Župnija sv. Jožefa (škofija Marquette). Župnik: Rev. F. Šprajcar, St. Joseph's Church, Calumet, Mich.

Chicago, Ill. — Župnija sv. Štefana (škofija Chicago). Župnik: Rev. A. Urankar, O.F.M., 1852 W. 22nd Pl. Azistent: Rev. Joseph Čagan, O.F.M.

Šola sv. Štefana. Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška iz Lemonta.

Župnija sv. Jurija (škofija Chicago). Župnik: Rev. Leon Novitski, O.F.M., 9546 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.

Chisholm, Minn. — Cerkev sv. Jožefa (škofija Duluth). Župnik: Rev. J. Schiffrer, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.

Cleveland, O. — Župnija sv. Marije (škofija Cleveland). Župnik: Rev. V. Hribar, 15519 Holmes Ave., Cleveland, O. — Azistent: Rev. M. Slaje.

Šola sv. Marije Vnebovz. Učiteljice: sestre kongregacije Uršulink (5), tri svetske učiteljice.

Župnija sv. Vida (škofija Cleveland). Župnik: Rev. J. Ponikvar, 1114 Norwood Rd., Cleveland, O. — Azistent: Rev. M. Jager.

Šola sv. Vida. Učiteljice: sestre kongregacije Noterdamk (18).

Župnija sv. Lavrencija (škofija Cleveland). Župnik: Rev. John Oman, 3547 E. 80th St., Newburgh, O. — Azistenta: Rev. J. Slapsak, Rev. St. Virant.

Šola sv. Lavrencija. — Učiteljice: sestre kongregacije sv. Dominika.

Denver, Colo. — Župnija Marije Rožnivenske (škofija Denver). Župnik: Rev. J. Judnich, 4670 Pearl Street, Denver, Colo.

Detroit, Mich. — Župnija sv. J. Vianija (škofija Detroit). Župnik: Rev. Benigen Snoj, O.F.M., 386 Geneva Ave., Highland Park. — Azistent: Rev. Aug. Svete, O.F.M.

Ely, Minn. — Župnija sv. Antona (škofija Duluth). Župnik: Rev. John Mihelčič, St. Anthony's Church, Ely, Minn.

- Euclid, O.** — Župnija sv. Kristine (škofija Cleveland). Župnik: Rev. A. L. Bombach, 881 E. 22nd Street, Euclid, O.
Šola sv. Kristine. — Učiteljice: sestre kongregacije sv. Franciška iz Lemonta (5).
- Eveleth, Minn.** — Župnija sv. Družine (škofija Duluth). Župnik: Rev. L. Pirnat, 307 Adams Street, Eveleth, Minn.
- Forest City, Pa.** — Župnija sv. Jožefa (škofija Scranton). Župnik: Rev. F. A. Jevnik, 741 Delaware Street, Forest City, Pa.
- Greaney, Minn.** — Župnija sv. Brigitte (škofija Duluth). Župnik: Rev. F. Sedey, St. Bridget's Church, Greaney, Minn.
- Gilbert, Minn.** — Župnija sv. Jožefa (škofija Duluth). Župnik: Rev. R. T. Bilban, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn.
- Indianapolis, Ind.** — Župnija sv. Trojice (škofija Indianapolis). Župnik Rev. J. Somes, St. Trinity's Church, Indianapolis, Ind.
Šola presv. Trojice. — Učiteljice: sestre kongregacije sv. Franciška (8).
- Johnstown, Pa.** — Župnija sv. Terezije (škofija Altoona). Župnik: Rev. Odilo Hajnšek, O.F.M., 481 Decker Ave., Johnstown, Pa.—Azistent: Rev. Edvard Gabrenja, OFM.
- Joliet, Ill.** — Župnija sv. Jožefa (škofija Chicago). Župnik: Rev. J. Plevnik, 810 North Chicago Street, Joliet, Ill. — Azistenta: Rev. M. J. Hiti; Rev. M. Kuzma.
Šola sv. Jožefa. — Učiteljice: sestre kongregacije Brezmadežne (19).
- Kansas City, Kans.** — Župnija sv. Družine (škofija Leavenworth). Župnik: Rev. J. Pershe, 274 Orchard Street, Kansas City, Kansas.
Šola sv. Družine. — Učiteljice: sestre kongregacije sv. Franciška iz Lemonta.
- La Salle, Ill.** — Župnija sv. Roka (škofija Peoria). Župnik: Rev. Paschal Esser, O.F.M., 452 Crosat Street, La Salle, Ill.
Šola sv. Roka. — Učiteljice: sestre kongregacije sv. Benedikta.
- Leadville, Colo.** — Župnija sv. Jožefa (škofija Denver). Župnik: Rev. G. Trunk, 424 W. 2nd Street, Leadville, Colo.
- Lemont, Ill.** — Višja šola modroslovja za frančiškanske klerike.
Naslov: St. Mary's Seminary, Box 608, Lemont, Ill.
Višja dekliška šola za kandidatkinje šolskih sester sv. Franciška.
Naslov: Mount Assisi, 7 A Road 1, Lemont, Ill.
- Lorain, O.** — Župnija sv. Cirila in Metoda (škofija Cleveland). Župnik: Rev. L. Virant, 1708 E. 31st Street, Lorain, O.
Šola sv. Cirila in Metoda. — Učiteljice: sestre kongregacije Noterdamk.
- Milwaukee, Wis.** — Župnija sv. Janeza (škofija Milwaukee). Župnik: Rev. L. Gladek, 501 Mineral Street, Milwaukee, Wis.
- Meadsville, Mont.** — Župnija Božjega Odrešenika (škofija Helena). Župnik: Rev. M. Pirnat, 1901 Leatherwood Street, Butte, Mont.

- New Duluth, Minn.** — Župnija sv. Elizabete (škofija Duluth). Župnik: Rev. F. Schweiger.
- New York, N. Y.** — Župnija sv. Cirila (škofija New York). Župnik Rev. Hijacint Podgoršek, O.F.M., 62 Mark's Place, New York, N. Y.
- Pittsburgh, Pa.** — Župnija Matere Božje (škofija Pittsburgh). Župnik: Rev. J. Škur, 225 — 57th Street, Pittsburgh, Pa.
Šola Matere Božje. — Učiteljice: sestre kongregacije Noterdamk.
- Pueblo, Colo.** — Župnija Marije Pomagaj (škofija Denver). Župnik: Rev. C. Zupan, O.S.B., 217 E. Messa Avenue, Pueblo, Colo.
Šola Marije Pomagaj. — Učiteljice: sestre kongregacije sv. Benedikta.
- Rock Springs, Wyo.** — Župnija sv. Cirila in Metoda (škofija Cheyenne). Župnik: Rev. A. Gnidovec, 116 — 4th Street, Rock Springs, Wyo.
- Rice, Minn.** — Župnija sv. Štefana (škofija St. Cloud). Župnik: Rev. J. Trobec, St. Stephen's Church, Rice, Minn.
- San Francisco, Calif.** — Župnija Rojstva G. (škofija San Francisco). Župnik: Rev. F. R. Turk, 545 Linden Avenue, San Francisco, Calif.
- Sheboygan, Wis.** — Župnija sv. Cirila in Metoda (škofija Milwaukee). Župnik: Rev. J. Cherne, 810 New Jersey Street, Sheboygan, Wis.
Šola sv. Cirila in Metoda. — Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška iz Lemonta.
- Steelton, Pa.** — Župnija sv. Petra (škofija Harrisburgh). Župnik: Rev. F. Gabriel, 386 So. 3rd Street, Steelton, Pa.
Šola sv. Petra. — Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška iz Lemonta.
- Tower, Minn.** — Župnija sv. Martina (škofija Duluth). Župnik: Rev. J. Jershe, St. Martin's Church, Tower, Minn.
- Waukegan, Ill.** — Župnija Matere Božje (škofija Chicago). Župnik: Rev. M. Butala, 510 W. 10th Street, Waukegan, Ill.
Šola Matere Božje. — Učiteljice: sestre kongregacije sv. Benedikta.
- West Allis, Wis.** — Župnija Marije Pomagaj (škofija Milwaukee). Župnik: Rev. R. Potočnik, 446 W. 52nd Avenue, West Allis, Wis.
- Willard, Wis.** — Župnija sv. Družine (škofija Green Bay). Župnik: Rev. Anselm Murn, O.F.M., Holy Family Church, Willard, Wis.

Imenik slov. duhovnikov v Sev. Ameriki.

- V. Rev. Ambrožič Bernard O.F.M.,
Box 608,
Lemont, Ill.
- Rev. Basnik Alban O.S.B.,
2127 W. 22nd Place,
Chicago, Ill.
- Rt. Rev. Bilban Mat.,
St. Joseph's Church,
Gilbert, Minn.
- Rev. Blažič J.,
61 N. Mt. Vernon Ave.,
Uniontown, Pa.
- Rev. Bozja A.,
St. Mathias' Church,
Hampton, Minn.
- Rev. Bombach A.,
881 E. 222nd St.,
Cleveland (Euclid), Ohio.
- V. Rev. Bren Hugo O.F.M., D.D.,
Box 608,
Lemont, Ill.
- Rev. Butala M.,
510 W. 10th St.,
Waukegan, Ill.
- Rev. Čagran Jožef O.F.M.,
1852 W. 22nd Place,
Chicago, Ill.
- Rev. Černe J.,
810 New Jersey St.,
Sheboygan, Wis.
- Rev. Esser Paškal O.F.M.,
452 Crosat Str.,
La Salle, Ill.
- Rev. Ferjančič J.,
St. Martin's Church,
Tower, Minn.
- Rev. Ferlin John O.F.M.,
Box 608,
Lemont, Ill.
- Rev. Gabrenja Edvard O.F.M.,
481 Decker Ave.,
Johnstown, Pa.
- Rev. Gabrijan Jožef,
4820 Lakeview Ave.,
Detroit, Mich.
- Rev. Gladek Luka,
501 Mineral St.,
Milwaukee, Wis.
- Rev. Glavnik Salezij O.F.M.,
Box 608,
Lemont, Ill.
- Rev. Gnidovec, A.,
116 Fourth St.,
Rock Springs, Wyo.
- Rev. Golob M.,
450 Pine St.,
Bridgeport, Conn.
- Rev. Gosar Ciril,
Holy Cross Church,
Kansas City, Mo.
- Rev. Hajnšek Odilo O.F.M.,
481 Decker Ave.,
Johnstown, Pa.
- Rev. Hiti M. J.,
810 N. Chicago St.,
Joliet, Ill.
- Rev. Hoge Benedikt O.F.M.,
Box 608,
Lemont, Ill.
- Rev. Hoge Thomas O.F.M.,
Box 608,
Lemont, Ill.
- Rev. Homar Roman O.S.B.,
St. Joseph's Mission,
Beaulieu, Minn.
- Rev. Horvath Egidij,
416 East 5th St.,
Bethlehem, Pa.
- Rev. Hribar V.,
15519 Holmes Ave.,
Cleveland, O.
- Rev. Jager F.,
Our Lady of the Lake Church,
Mound, Minn.
- Rev. Jager Matija,
1114 Norwood Road,
Cleveland, Ohio.
- Rev. Jerše J.,
St. Martin's Church,
Tower, Minn.
- Rev. Jevnik F. A.,
741 Delaware St.,
Forest City, Pa.
- Rev. Jošt. K. O.S.M.,
4820 Lakeview Ave.,
Detroit, Mich.

- Rev. Judnič John,
4670 Pearl St.,
Denver, Colo.
- Rev. Judnič John,
Holy Trinity Church,
Gary, Ind.
- Rev. Kebe M.,
715 Shaw Ave.,
McKeesport, Pa.
- Rev. Kamin P.,
St. Cecilia Church,
Scranton, Pa.
- Rev. Koren J.,
Racine, Wis.
- Rev. Kraker J.,
Gatesville, Mich.
- Rev. Kristoff Roman O.F.M.,
174 Ramsay St.,
Paterson, N. J.
- Rev. Kuzma J.,
810 N. Chicago St.,
Joliet, Ill.
- Rev. Lampe Simon O.S.B.,
Immaculate Conception Church,
Red Lake, Minn.
- Rev. Ločnikar Florijan O.S.B.,
Immaculate Conception Church,
Red Lake, Minn.
- Rev. Mažir F.,
Sigel, Ill.
- Rev. Mertel J.,
R. F. D. No. 1,
Alison Park, Pa.
- Rev. Mihelčič F.,
St. Anthony de Padua's Church,
Ely, Minn.
- V. Rev. Mikš A.,
St. Michael's Church,
St. Michael, Minn.
- Rev. Missia F.,
St. Paul's Seminary,
St. Paul, Minn.
- Rev. Moder Albin,
St. Barbara's Church,
Bridgeville, Pa.
- Rev. Mohorko Stefan O.S.B.,
St. Peter's Abbey,
Muenster, Sask., Canada.
- Rev. Murn Anzelm O.F.M.,
Holy Family Church,
Willard, Wis.
- Rev. Novak J.,
Abbotsfort, Wis.
- Rev. Novitski Leo O.F.M.,
9546 Ewing Ave.,
So. Chicago, Ill.
- Rev. Oman J.,
3547 E. 80th St.,
Cleveland, Ohio.
- Rev. Perše J.,
274 Orchard St.,
Kansas City, Kans.
- Rev. Pirnat Alojzij,
307 Adams St.,
Eveleth, Minn.
- Rev. Pirnat Anton,
806 Wheeling St.,
Toledo, Ohio.
- Rev. Pirnat John,
405 Adler St.,
Anaconda, Mont.
- Rev. Pirnat Mihael,
1901 Leatherwood St.,
Butte, Mont.
- Rev. Platiša F.,
Perryville, Mo.
- Rev. Plaznik J.,
1812 E. North St.,
Morris, Ill.
- Rev. Plevnik J.,
810 N. Chicago St.,
Joliet, Ill.
- Rev. Podgoršek A.,
Box 165,
Ellinwood, Kansas.
- Rev. Podgoršek F.,
4746 Carey St.,
E. Chicago, Ind.
- Rev. Podgoršek Hijacint O.F.M.,
62 St. Mark's Place,
New York, N. Y.
- Rev. Ponikvar J. B.,
1114 Norwood Rd.,
Cleveland, Ohio.
- Rev. Potočnik R.,
1210 So. 61st St.,
West Allis, Wis.
- Rev. Požek F. LLD.,
West Newton R. 1,
New Elm, Minn.

- Rev. Remškar P.,**
 Church of the Ascension,
 Norwood, Minn.
- Rev. Rant Fr.,**
 St. Agnes Church,
 St. Paul, Minn.
- Rt. Rev. Rezek A. J. LLD.,**
 Box 757,
 Houghton, Mich.
- Rev. Roitz Anton O.S.B.,**
 Benedictine Abbey,
 Atchinson, Kansas.
- Rev. Scheringer Frank,**
 Marquette, Mich.
- Rev. Schiffrer A.,**
 St. Mary's Hospital,
 Milwaukee, Wis.
- Rev. Schiffrer John,**
 St. Joseph's Church,
 Chisholm, Minn.
- Rev. Schiffrer V.,**
 St. Boniface's Church,
 St. Bonifacius, Minn.
- Rev. Schweiger F.,**
 St. Elizabeth Church,
 New Duluhm, Minn.
- Rev. Sedej F.,**
 St. Bridget's Church,
 Greaney, Minn.
- Rev. Slapšak Julij,**
 3547 E. 80th St.,
 Cleveland, Ohio.
- Rev. Slaje Milan,**
 15519 Holmes Ave.,
 Cleveland, Ohio.
- Rev. Stragisher J.,**
 St. Francis College,
 Loretto, Pa.
- Rev. Smoley J.,**
 1852 W. 22nd Place,
 Chicago, Ill
- V. Rev. Snój Benigen O.F.M.,**
 386 Geneva Ave.,
 Highland Park, Mich.
- Rev. Svete Augustine O.F.M.,**
 386 Geneva Ave.,
 Highland Park, Mich.
- V. R. Šavs M.,**
 St. Mark's Church,
 Shakopee, Minn.
- Rev. Škur J.,**
 223 — 57th St.,
 Pittsburgh, Pa.
- Rev. Šolar Wencel,**
 St. Bede's Abbey,
 Peru, Ill.
- Rev. Šolar John, Ph. D.,**
 317 North 2nd Ave. W.
 Duluth, Minn.
- Rev. Šprajcer P.,**
 St. Joseph's Church,
 Calumet, Mich.
- Rev. Štefanič J. A.,**
 2415 Mahoning Rd.,
 Canton, Ohio.
- Rev. Štukel M.,**
 727 — 10th St.,
 Virginia, Minn.
- Rev. Štukel J.,**
 6001 S. Marshfield Ave.,
 Chicago, Ill.
- Rev. Trinko John V. O.F.M.,**
 Box 608,
 Lemont, Ill.
- Rev. Trobec John,**
 St. Stephen's Church,
 Rice, Minn.
- Rev. Trobec Jožef,**
 St. Andrew's Church,
 Elk River, Minn.
- Rev. Trunk J.,**
 424 W. 2nd Street,
 Leadville, Colo.
- Rev. Turk F.,**
 245 Linden Ave.,
 San Francisco, Calif.
- Rev. Urankar Aleksander O.F.M.,**
 1852 W. 22nd Place,
 Chicago, Ill.
- Rev. Vrhunec J.,**
 326 Munson Ave.,
 McKees Rocks, Pa.
- Rev. Virant L.,**
 1709 E. 31st St.,
 Lorain, Ohio.
- Rev. Virant St.,**
 3547 E. 80th St.,
 Cleveland, Ohio.
- Rev. Zaplotnik J., J.C.D.,**
 Holy Trinity Church,
 Lindsay, Nebraska.
- Rev. Zupan Ciril O.S.B.,**
 217 East Mesa Ave.,
 Pueblo, Colo.
- Rev. Zupan Peter O.S.B.,**
 Summerhill, Pa.
- Rev. Žagar A.,**
 1326 E. Ohio St.,
 Pittsburgh, Pa.

Jugoslovansko zastopstvo.

Poslaništvo:

Royal Yugoslav Legation,
1520 — 16 St., N. W.,
Washington, D. C.

Konzulati:

Royal Yugoslav Consulate General,
1819 Broadway,
New York City.

Royal Yugoslav Consulate General,
840 N. Michigan Ave.,
Chicago, Ill.

Royal Yugoslav Consulate,
Russ Bldg.,
San Francisco, Cal.

Royal Yugoslav Consulate General,
St. Denis Bldg.,
Montreal, Quebec, Canada.

Zastopništvo Zd. držav v Jugoslaviji:
American Legation, Beograd, Yugoslavia.
American Consulate, Beograd, Yugoslavia.
American Consulate, Zagreb, Jugoslavija.

Italijanska diplomatska zastopstva v Zd. državah.

Ako imate opravke v zadevah, ki zahtevajo posredovanje italijanskih oblasti, se obrnite na poslanika v Washingtonu, ako to zahteva slučaj, v vseh ostalih pa na italijanski konzulat. Naslovite: Royal Consulate of Italy, in navedite mesto. Navedba ulice ni potrebna, ker pošta sama najde take naslove. Italijanski poslanik je v Washingtonu, D. C., italijanski konzulati pa so v sledečih mestih: Generalni konzulat, New York, N. Y.; San Francisco, Calif.; Denver, Colo.; Chicago, Ill.

Jugoslovanske narodne organizacije.

Hrvatska Bratska Zajednica (H.B.Z.),
3441 Forbers St.,
Pittsburgh, Pa. — 91.000 članov.

Slovenska Narodna Podporna Jednota (S.N.P.J.), 2657 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill. — 60.000 članov.

Kranjsko-Slovenska Katoliška Jednota, (K.S.K.J.), 1004 N. Chicago, St.,
Joliet, Ill. — 35.000 članov.

Srpski Narodni Savez, (S.N.S.),
3414 — 5th Avenue,
Pittsburgh, Pa. — 21.000 članov.

Jugoslovanska Katoliška Jednota, (JSKJ),
Ely, Minn. — 20.000 članov.

Slovenska Dobrodelna Zveza, (S.D.Z.),
6233 St. Clair Ave.,
Cleveland, O. — 10.000 članov.

Hrvatska Katoliška Zajednica, (H.K.Z.),
4825 Washington St.,
Gary, Ind. — 15.000 članov.

Jugoslovanska Podporna Zveza Sloga, (J.P.Z.S.), 379 — 1st Ave.,
Milwaukee, Wis. — 2700 članov.

Družba sv. Družine, (D.S.D.),
501 Lime St., Joliet, Ill.

Slovensko-Hrvatska Zveza, (S.H.Z.),
Oak St., Bank Bldg.,
Calumet, Mich. — 1800 članov.

Hrvatska Sveza na Pacificu, (H.S.P.),
Pacific Bldg.,
San Francisco, Cal. — 1000 članov.

Hrvatsko Bratstvo u Americi, (H.B.A.),
P. O. Box 912,
Great Falls, Montana. — 700 članov.

Hrvatska Sloga, (H.S.),
P. O. Box 3614,
Winnipeg, Man., Canada.

Srpski Podporni Savez, "Jedinstvo",
Cleveland, Ohio. — 850 članov.

Slovenska Ženska Zveza (S.Ž.Z.),
Chicago, Ill. — 4.200 članic.

Zapadna Slovanska Zveza, (Z.S.Z.)
Denver, Colo. — 2000 članov.

Predstavljam ti katoličana!

Praktični katoličan posvečuje nedeljo. Komur nedelja ni sveta, naj ne govori, da je kristjan, čeprav je zapisan v krstno knjigo. Bolje je, da piše župniku cerkve, kjer

je bil krščen, da ga izbriše iz krstne knjige, kakor da bi se štel za našega, ko je le Kristusov "kreten", po domače pohabljenec.

Praktični katoličan ima prave pojme o svetosti zakona. Katoličan ne hodi po blagoslov na sodnijo pred civilno oblast, ampak v cerkev. Kdor je bil na sodniji poročen, nima nobenih pravic do slovesnega ponovljenja poroke v cerkvi. Zakon je od Boga ustanovljeni zakrament, ki naj posvečuje družino. Kdorkoli s pomočjo splavov prakticira porodno kontrolo, se samega sebe izobči iz cerkve in nima več pra-

vice hoditi k zakramentom, isto velja o vseh, ki priporočajo in nagovarjajo k takim dejanjem. Kdor se udaja porodni kontroli na drugi način, ni vreden, da bi bil imenovan krščanski mož ali krščanska žena, za take ima slovar ime, ki ne zasluži, da bi bilo tiskano. Prostovoljna razporka pred sodnijo samo radi nespametnih razlogov ti onemogoči prejem svetih zakramentov.

Da prejema praktični katoličan zakramente več kot enkrat na leto, se razume. Pod smrtnim grehom je sicer dolžan prejeti obhajilo samo o velikonočnem času,

toda kdor prejme zakrament samo takrat, ko MORA in ne takrat ko MORE, ni praktični katoličan.

Praktični katoličan ve kaj je cerkvena postna postava in kaj zahteva.

V glavnem moramo ločiti: a) dni, ob katerih je zapovedano SAMO SE postiti; b) dni, ob katerih je zapovedano SAMO VZDRŽAVATI SE MESA in c) dni, ob katerih je zapovedano POSTITI SE IN SE OBENEM VZDRŽATI MESA.

Post je zdržek, ko ne smeš mesa jesti, niti se dvakrat na dan nasititi, treba ga je držati sledeče dni:

Pepelnično sredo.

Vse srede in petke v postnem času.

Kvaterné dneve.

Na vigilije binkošti, vnebovzeta Marije Dev., vseh svetnikov in božiča.

Veliko soboto do 12 dp.

Samo zdržek, ko ne smeš mesa jesti, pač pa se večkrat na dan lahko nasitiš, je:

Vse petke izven postnega časa.

Vse druge dneve v postnem času je post, ko lahko meso ješ, a se ne smeš večkrat na dan nasititi.

Pripombe:

Vedno lahko pri istem obedu ješ meso in riže, seveda kadar je meso dovoljeno.

Vedno, tudi veliki petek, lahko zabeliš z mastjo.

Po novem jenja štiridesetdanski post na veliko soboto opoldan. Pri kosilu je že lahko popolnoma velikonočno obložena miza.

Mesnih jedi — in med te spada tudi juha, ne samo meso — so se po splošni postavi dolžni zdržati vsi, ki so dopolnili sedmo leto.

Samo enkrat na dan se smejo po splošni postavi nasititi oni, ki so dopolnili 21. leto

in še niso začeli šestdesetega. Pred končanim 21. in po pričetem 60. letu jih post ne veže, pač pa zdržek.

Predvsem ne pozabite, da so dnevi, ko se morajo tudi delavci zdržati mesta. In ti dnevi so: Vsi petki celega leta brez izjeme, razen če je na petek zapovedan praznik. Nadalje pepelnična sredo. Potem velika sobota do opoldan. Slednjič vigilija, ali dan pred božičem. Vse ostale dneve, ko drugi ali sploh ne smejo mesa jesti, ali samo pri glavnem obedu, ga delavec sme kolikorkrat obeduje, njih družina pa samo pri glavnem obedu.

Letno oznanilo.

---

1. januar—Novo leto. Zapovedan praznik. — Praznik društva Najsv. Imena. — Izredno skupno obhajilo.

6. januar—Razglasenje Gospodovo. Ni

zapovedan praznik. — Dan kat. misijonov.

18. januar—Začetek tridnevne pobožnosti na čast sv. Neži, patroni ženske mladine.

Mesec februar je mesec kat. tiska.

2. februar—Blagoslov sveč.

3. februar—Blagoslov grl. Prosi Boga zdravja in blagoslova.

12. februar—Lincolnovo rojstvo. Državni praznik v Ameriki.

22. februar—Washingtonovo rojstvo. Državni praznik v Ameriki.

1. marec—Pepelenje. Obred, ki nas spominja, da smo iz zemlje, po duši pa rojeni večnosti. Prenehajo zabave. Od pepelnice do velike sobote opoldan vsak dan post. Ob

sredah in petkih se zdrži mesa popolnoma.

10. marec—Pričetek devetdnevnic na čast sv. Jožefu, patronu delavcev.

25. marca—Blagoslov palm.

1. aprila—Velika noč.

25. aprila—Markov dan. — Litanije vseh svetnikov.

7. maj—Prošnji dan. Litanije vseh svetnikov.

8. maj—Prošnji dan. Litanije vseh svetnikov.

9. maj—Prošnji dan. Litanije vseh svet-

nikov.

10. maj—Vnebohod Kristusov. Zapovedan praznik.

30. maj—Decoration Day. Državni praznik.

4. junij—Pričetek devetdnevnic na čast sv. Antonu-pomočniku.

12. junij—Pričetek devetdnevnic na čast sv. Alojziju — patronu moške mladosti.

23. junij—Srce Jezusovo.

28. junij—Narodni praznik jugoslovanski: Vidovdan.

29. junij—Sv. Peter in Pavel. Ni zapovedan praznik v Ameriki.

1. julij—posvečen Dragoceni Krvi Jezusovi.

4. julij—V Ameriki praznik neodvisnosti.

5. julij—Narodni praznik vseh Slovanov. Kresovanje na čast našim apostolom sv.

Cirilu in Metodu.

16. julij—Sprejem v bratovščino karmelsko.

17. julij—Pričetek devetdnevnic na čast sv. Ani — patroni kat. mater.

2. avgust—Praznik Marije Angelske, im. Porcijunkulske. V frančiškanskih cerkvah in v onih župnih cerkvah, kjer ni frančiškanske v bližini, popolni odpustek, kolikorokrat obiščeš cerkev. Pogoj: spo-

ved, sv. obhajilo, molitev na pamen sv Očeta (navadno 6 Očenašev.)

14. avgust—Vigilija — post.

15. avgust—Veliki Šmaren. Zapovedan praznik.

4. september—Delavski dan. Državni praznik v Ameriki.

8. september—Mali Šmaren. V Ameriki ni zapovedan praznik.

12. september—Pričetek tridnevnic na čast Mariji, sedem žalosti, patroni društva katoliških žena in mater.

1. oktober—Pričetek tridnevne pobožnosti na čast sv. Frančišku za tretjerednike.
12. oktober—Kolumbov dan — ameriški državni praznik.

28. oktober—Praznik Kristusa Kralja.
31. oktober—Vigilija vseh Svetih — zapovedan post.

1. november—Praznik vseh svetnikov. Zapovedan praznik.

2. november—Verne duše. Vsak duhovnik ima tri maše zadušnice. Odpustek za verne duše, kolikokrat obišeš cerkev. Pogoji isti kakor za porc. odpustek. Glej 2. avgusta.

3. november—Pričetek devetdnevne na čast sv. Stanislavu, patronu dijakov.

29. november—Zahvalni dan — v Ameriki državni praznik.

30. november—Pričetek devetdnevne na čast Brezmadežni, patroni katol. deklet.

8. december—Brezmadežno Spočetje. — Zapovedan praznik.

22. december—Pričetek tridnevne na čast Rojstvu G.

24. december—Vigilija pred Božičem. — Zapovedan post.

26. december—Blagoslov soli.

27. december—Blagoslov vina.

28. december—Blagoslov dojenčkov in otrok.

31. december—Silvestrova pobožnost v zahvalo za vse dobrote prejete tekom leta 1934.

Januar

Posvečen presv. Imenu
Jezusovemu

Obrezovanje Gosp.

1	P	Novo leto
2	T	Ime Jezusovo
3	S	Genovefa, dev.
4	Č	Tit, škof
5	P	† Telesfor, pap.
6	S	Sv. Trije kralji

12 letni Jezus v temp.

7	N	Sv. Družina
8	P	Severin ☉
9	T	Jul. in Baz., m.
10	S	Agaton, papež
11	Č	Higin, pap.
12	P	† Ernest, škof
13	S	Veronika, dev.

O ženit. v Kani Gal.

14	N	Hilarij, škof
15	P	Pavel, pušč. ☉
16	T	Marcelin, pap.
17	S	Anton, pušč.
18	Č	Sv. Pet. st. v R.
19	P	† Kanut, kralj
20	S	Fabijan in Bošt.

Jezus ozdr. st. hlapca

21	N	Neža., dev., m.
22	P	Vincenc, m. ☉
23	T	Zaroka M. D.
24	S	Timotej, škof
25	Č	Izpreobr. Pavla
26	P	† Polikarp, šk.
27	S	Janez Zlatoust

O delavcih v vinogradu

28	N	1. predpepeln.
29	P	Frančišek Sal.
30	T	Martina, dev. ☉
30	T	Martina, dev. ☉
31	S	Julij, sp., Pet. N.

Februar

Posvečen sv. Družini

1	Č	Ignacij, šk., m.
2	P	Svečnica
3	S	Blaž, škof

O sejavcu in semenu

4	N	2. predpepeln.
5	P	Agata, dev., m.
6	T	Dorot., dev., m.
7	S	Egidij, Rih. ☉
8	Č	Janez, Mat., sp.
9	P	† Apolonija, m.
10	S	Školastika, d.

Jezus ozdravi slepca

11	N	3. predpepeln.
12	P	1922 kr. P. XI.
13	T	Pust. Gregor II.
14	S	Pepelnica
15	Č	Favstin in Jov.
16	P	† Juliana, d., m.
17	S	Franč. Kle., m.

Hudi duh skuša Jezusa

18	N	1. p. Simeon, šk.
19	P	Julijan m.
20	T	Eleverij, škof
21	S	† Kv. Feliks ☉
22	Č	Stol sv. Pet. v A.
23	P	† Kv. Peter D.
24	S	† Kv. Matija, ap.

Jezus se na gori izpr.

25	N	2. p. Valburga
26	P	Gabrijel od M.B
27	T	Leander, nadšk.
28	S	Roman, op.

Marc

Posvečen sv. Jožefu

1	Č	Albin, šk., Leon
2	P	† Simplicij, Kar.
3	S	Kunigunda, ces.

Jezus izžene hudiča

4	N	3. p. Kazimir sp.
5	P	Friderik
6	T	Perpetua in Fel.
7	S	Tomaž Akv.
8	Č	Janez od B. ☉
9	P	† Frančiška R.
10	S	40 muč.

Jezus nasiti 500J mož

11	N	4. p. Sofronij
12	P	Gregor Veliki
13	T	Rozina, vdova
14	S	Matilda, kr.
15	Č	Klemen H. ☉
16	P	† Hilarijin Tac.
17	S	Jedert, dev.

Jez. hočejo kamenjati

18	N	5. p. Ciril Jer.
19	P	Sv. Jožef
20	T	Feliks in tov.
21	S	Benedikt, sp.
22	Č	Katarina G., vd.
23	P	Marija 7 žal. ☉
24	S	Gabriel nad.

Jezusov prihod v Jer.

25	N	Cv. n. Ozn. M.D.
26	P	Dizma, sp.
27	T	Janez Dam., sp.
28	S	Janez Kap.
29	Č	Vel. četrtek
30	P	† Vel. petek
31	S	† Vel. sobota ☉

April

Posvečen božji Glavi in sv. Janezu Evang.

Jezus vstane od mrtvih

1	N	Velika noč
2	P	Vel. ponedeljek
3	T	Benedikt, zam.
4	S	Izidor, škof
5	Č	Vincenc Fer., sp.
6	P	† Sikst I., pap.
7	S	Herman ☉

Jezus se prikaže učen.

8	N	Bela nedelja
9	P	Marija Kl.
10	T	Mehtilda, dev.
11	S	Leon I., pap.
12	Č	Zenon, škof
13	P	† Hermenegild
14	S	Justin ☉

Jezus dobri pastir

15	N	Bazilisa, Anast.
16	P	Bened. Jož. L.
17	T	Anicet, papež
18	S	Apolonij, muč.
19	Č	Leon IX., pap.
20	P	† Marcelin, šk.
21	S	Anzelm, c. u. ☉

J. napove svoj prihod

22	N	Soter in Kaj. p.
23	P	Adalbert, šk.m.
24	T	Jurij, muč.
25	S	Marko, ev.
26	Č	Mati d. sveta
27	P	† Peter Kan.
28	S	Pavel od Križa

Jezus obeta sv. Duha

29	N	Peter, muč. ☉
30	P	Katarina Sij. d.

Maj

Posvečen Majniški kraljici

1	T	Filip in Jakob
2	S	Atanazij, šk.
3	Č	Najd. sv. križa
4	P	† Florijan, muč.
5	S	Pij V., papež

Jezus uči o molitvi

6	N	Križeva ☉
7	P	Stanislav, muč.
8	T	Prikazen Mih.
9	S	Gregor Nac. šk.
10	Č	Kristusov vneb.
11	P	† Mamert, škof
12	S	Pankracij, m.

O pričevanju sv. Duha

13	N	Servacij, m. ☉
14	P	Bonifacij, muč.
15	T	Izidor, kmet
16	S	Janez Nep., m.
17	Č	Paškal, sp.
18	P	† Feliks, sp.
19	S	† Celestin, pap.

Prihod sv. Duha

20	N	Binkošti
21	P	Binkoštni p. ☉
22	T	Julija m.
23	S	† Kv. Deziderij
24	Č	Marija P. krist.
25	P	† Kv. Gregor 7.
26	S	† Kvr.22 zamor.

Meni je dana vsa oblast

27	N	Sv. Trojica
28	P	Avguštin, šk. ☉
29	T	Maksim, muč.
30	S	Ferd., Iv.d'Arc
31	Č	Sv. Reš. Telo

Junij

Posvečen presv. Srcu Jezusovemu

1	P	† Fortunat, m.
2	S	Evgenij I., pap.

Prilika o veliki večerji

3	N	Klotilda, kralj.
4	P	Franc Karač. ☉
5	T	Bonifacij, m.
6	S	Nobert, škof
7	Č	Robert, op.
8	P	† Srce Jezus.
9	S	Srce Marijino

Prilika o izgub: ovci

10	N	Marjeta, Kralj.
11	P	Kv. Barnaba
12	T	Janez Fak, ☉
13	S	Anton Pad., sp.
14	Č	Bazilij, škof
15	P	† Vid, m.
16	S	Jošt, Fr. R., sp.

O velikem ribjem lovu

17	N	Adolf, škof
18	P	Marko in Marc.
19	T	Gervazij, Prot.
20	S	Silverij, p. ☉
21	Č	Alojzij, sp.
22	P	† Ahacij, m.
23	S	Edeltrud

O farizej. pravičnosti

24	N	Janez Krstnik
25	P	Viljem, opat
26	T	Janez in Pavel
27	S	Mati vedne p. ☉
28	Č	Leon II., papež
29	P	Peter in Pavel
30	S	Spomin Pavla

Julij

Posvečen
presv. Krvi Jezusovi

Jezus nasiti 4300 mož

1	N	Presv. Kri
2	P	Obisk M. D.
3	T	Heliodor, m. ☉
4	S	Urh, škof
5	Č	Ciril in Metod
6	P	† Izaija, prerok
7	S	Vilibald, šk.

O lažnivih prerokih

8	N	Elizabeta, kr.
9	P	19 muč. Gork.
10	T	Amalija, dev.
11	S	Pij I., pap. ☉
12	Č	Moh. in Fort.
13	P	† Marjeta, d.m.
14	S	Bonaventura

O krivičnem hišniku

15	N	Henrik I. ces.
16	P	Karmelska M.B.
17	T	Aleš, spozn.
18	S	Kamil Lel., sp.
19	Č	Vincencij P. ☉
20	P	† Elija, prerok
21	S	Prakseda, dev.

Jezus joka nad Jeruz.

22	N	Marija Magd.
23	P	Apolinar, škof
24	T	Kristina, dev.
25	S	Jakob ap.
26	Č	Ana, m.M.D. ☉
27	P	† Pantaleon, m.
28	S	Inocencij, p.

O fariz. in cestninarju

29	N	Marta, dev.
30	P	Abdonin Senen
31	T	Ignacij L., sp.

Avgust

Posvečen
preč. Srcu Marijinemu

1	S	Vezi sv.Petra a.
2	Č	Porciunkula ☉
3	P	† Najd. sv.Štef.
4	S	Dominik, sp.

Jezus ozdr. guhonem.

5	N	Mar. Snežna
6	P	Gospod. izprem.
7	T	Kajetan, Afra
8	S	Cirijak in tov.
9	Č	Roman, muč.
10	P	† Lavren. m. ☉
11	S	Tiburcij, Suz.

O usmilj. Samaritanu

12	N	Klara, dev.
13	P	Hipol. in Kasij.
14	T	† Evzebij, spoz.
15	S	Vnebovz. M. D.
16	Č	Rok, Joahim
17	P	† Liberat, opat
18	S	Hel., m. Kon. ☉

Jezus ozdr. 10 gobavih

19	N	Ludovik, šk.
20	P	Bernard, opat
21	T	Ivana Fr., vd.
22	S	Timotej, m.
23	Č	Filip Ben., sp.
24	P	† Jernej, ap. ☉
25	S	Ludovik, kr.

O božji previdnosti

26	N	Cefirin, pap.
27	P	Jožef Kalasanc
28	T	Avguštin, šk.
29	S	Janez obgljavlj.
30	Č	Roza Lim., d.
31	P	† Rajmund, sp ☉

September

Posvečen
angelom varuhom

1	S	Marija tol., Ilij

O mladeniču v Najmu

2	N	Angelska ned.
3	P	Serafija
4	T	Mansuet, šk.
5	S	Layrencij, šk.
6	Č	Peregrin, op.
7	P	† Regina, dev.
8	S	Mala Gospoj.

Jezus ozdr. vodenič.

9	N	Sv.Pet.Klav. ☉
10	P	Nikolaj Tol.,sp.
11	T	Prot in Hiac.,m
12	S	Ime Marijino
13	Č	Notburga, d.
14	P	† Pov. sv. križa
15	S	Mati 7 žalosti

O največji zapovedi

16	N	Ljudmila, vd. ☉
17	P	Lambert, šk. m.
18	T	Jož. Kup., sp.
19	S	† Kv. Januarij
20	Č	Evstahij
21	P	† Kv. Matevž, ap.
22	S	† Kv. Tomaž Vil.

Jezus ozdr. mrtvoud.

23	N	Tekla, d. ☉
24	P	Mar. reš. jetn.
25	T	Kleofa, sp.
26	S	Cipr. in Just.
27	Č	Koz.in Dam.,m.
28	P	† Vaclav, kralj
29	S	Mihael, nadan.

O kraljevi ženitnini

30	N	Hieronim, sp. ☉

Oktober

Posvečen
Kraljici sv. rožnega venca

1	P	Remigij
2	T	Štefan, kralj
3	S	Terezija D. J.
4	Č	Frančišek As.
5	P	† Placid in tov.
6	S	Bruno, sp.

Jezus ozdr. kralj. sina

7	N	Reženven. ned.
8	P	Brigita, vd. ☉
9	T	Dionizij, škof
10	S	Frančišek B., sp.
11	Č	Firmin, škof
12	P	† Maksimil., šk.
13	S	Edvard, kr.

Prilika o kralj. računu

14	N	Kalist, papež
15	P	Terezija, dev. ☉
16	T	Posveč. cerkva
17	S	Marjeta Alakok
18	Č	Luka, evang.
19	P	† Peter Alk., sp.
20	S	Janez Kancijan

O davčnem novcu

21	N	Misijonska
22	P	Kordula, dev. ☉
23	T	Severin, spozn.
24	S	Rafael, nadang.
25	Č	Kriz in Dar., m.
26	P	† Evarist, pap.
27	S	Frumencij, šk.

O Jajrovi hčeri

28	N	Kristus Kralj
29	P	Narcis, šk., Ida
30	T	Alfonz, Rod., sp.
31	S	Volbenk, šk. ☉

November

Posvečen
priprošnji za verne duše

1	Č	Vsi svetniki
2	P	† Verne duše
3	S	Hubert, škof

Vihar na morju

4	N	Karel Boromej
5	P	Zahar., oče sv. J.
6	T	Lenart, op.
7	S	Engelbert, šk. ☉
8	Č	Bogomir, šk.
9	P	† Božidar, m.
10	S	Andrej Avel.

O dobrem semenu

11	N	Martin, šk.
12	P	Martiñ, pap.
13	T	Stanisl. Kostka
14	S	Jozafat, šk. m. ☉
15	Č	Leopold, Jedert
16	P	† Otmar, op.
17	S	Gregorij čud.

O gorčičnem zrnu

18	N	Posv. b. sv. Petra
19	P	Elizabeta, kr.
20	T	Faliks Val., sp.
21	S	Darov. M. M. ☉
22	Č	Cecilija, d.
23	P	† Klemen, pap.
24	S	Janez od Križa

O grozoti razdejanja

25	N	Katarina, d.
26	P	Jan. Berhmans
27	T	Virgilij, škof
28	S	Gregor III., p.
29	Č	Saturnin, m. ☉
30	P	† Andrej, ap.

December

Posvečen
božjemu Detetu Jezusu

1	S	Eligij, škof

O poslednji sodbi

2	N	Bibijana, dev.
3	P	Frančišek Ks.
4	T	Barbara, d., m.
5	S	Saba, opat
6	Č	Miklavž, šk. ☉
7	P	† Ambrozij, šk.
8	S	Brezm. sp. M. D.

Janez Krstnik v ječi

9	N	Peter For., sp.
10	P	Lavretan. M. B.
11	T	Damaz, papež
12	S	Sinezij, m.
13	Č	Lucija, d., m. ☉
14	P	† Spiridijon, sp.
15	S	Kristina, dev.

Janez pričuje o Kr.

16	N	Evrezij, muč.
17	P	Lazar
18	T	Gracijan, škof
19	S	† Kv. Nemezij
20	Č	Liberat, m. ☉
21	P	† Kv. Tomaž, ap.
22	S	† Kv. Ceno, muč

Glas vpijočega

23	N	Viktorija, dev.
24	P	Adam in Eva.
25	T	Bogič Rojst. G.
26	S	Štefan, m.
27	Č	Janez Evang.
28	P	† Ned. otročiči
29	S	Tomaž, šk., m. ☉

Prerokovanje Simeona

30	N	David, kralj
31	P	Silvester, p.

IZPRIČEVALO ubošva je za moderno katoličanstvo ako nima vsaka dežela in vsak narod svoje katoliške "radio-postaje", ki je žarišče, odkoder prihajajo jasni žarki čiste katoliške resnice. Taka postaja je klicar krščanske čednosti in stražnik nadnaravnega življenja milosti. Ali ni za nas ameriške Slovence "Ave Maria" taka radio postaja, odkoder glasno govori cerkev vsaki slovenski hiši in vsakemu slovenskemu srcu v Ameriki? Odprite Radio, kazalec naravnajte na Lemont in poslušajte!

AVE MARIA JE KATOLIŠKA RAZNAŠALKA RESNICE.

Raznašalka neokrnjene katoliške resnice! Opominja nas, da se moramo popolnoma strinjati z Bogom, s Cerkvijo, z večnostjo.

To je, kar modernemu svetu manjka. Celote v veri, neomajne trdnosti v veri. Ne bom trdil, da na modernih sistemih ni nikake resnice. Pri vseh krivih naukih leži pod kupom peska in blata eno ali drugo zlato zrno resnice. Toda z enim samim zrnem ne moremo postaviti novega sveta. Z eno samo drobtinico ne moremo utešiti gladu po resnici med vsemi narodi. Kar mi rabimo, to ni samo nekaj drobtinic resnice. Mi rabimo celo resnico! In cela resnica je samo katoliška resnica!

In "Ave Maria" je znanilka te resnice. Če "Ave Maria" moli svojo "Vero", takrat poslušavci ne smejo biti mutasti! Pij XI., papež "Neustrašene vere" (fides intrepida) je izgovoril nad gotovim mutastim katoličanstvom svoj rešilni Efeta — Odpri se! Papež zahteva katoliško akcijo. Četudi je katoliška akcija predvsem delo srca in rok, mora vkljub temu biti tudi delo jezika. Sveti oče želi, da katoliški jezik vedno oznanja katoliško resnico. Vodilni glas za to nam daje "Ave Maria". Samo prilagajmo mu vsi katoliški Slovenci, da nastane prekrasni akord, prelepo soglasje katoliške resnice v vseh srcih.

"AVE MARIA" JE KATOLIŠKA RAZNAŠALKA KRŠČANSKE DOLŽNOSTI.

Razlaga nam knjigo železne postave. To pa mora biti, če nočemo biti uničeni. Liberalna revolucija je v nasprotju z božjo družabno arhitekturo, postavila piramido človeške družbe in na vrh te piramide je postavila človeka, prostost v vsem. Čudež božji je, da ni doživelo človeštvo radi tega še večjih katastrof, kot jih je bilo deležno v zadnjih desetletjih. Toda po tolikih slabih in strahovitih preizkušnjah je začelo prevladovati prepričanje, pri vladah, pri narodih, da mora biti piramida človeštva postavljena na edino pravi fundament: na Boga in na njegove desetere zapovedi! Pri-

mer, ki ga lahko kar otipamo z roko, je Amerika. Kam smo prišli brez Boga, brez čuta odgovornosti, kako je bilo vse zavoženo na vseh straneh, vemo dobro. Veliki Roosevelt je začel z Bogom, nadaljuje z Bogom, pa gre. Voz sicer še škriplje, ali iz jarka se vztrajno pomika. Katoliška pravica stopa v ospredje: Najprej božja pravica, potem še-le človeška. Najprej dolžnost, potem še-le prostost!

Tak je nauk, ki ga oznanja Ave Maria svojim Radio poslušavcem. Jeklen je, neizprosen, ker je božji, toda poleg tega ne neha biti oznanjevalka čistega veselja in prave sreče. Božje zapovedi so oznanjevalke veselja. Nekaj rešilnega, oproščevalnega, osrečevalnega imajo na sebi. Z ono krivo vero, da nam zapovedi božje in cerkvene zvežejo roke in noge, z ono vero moramo enkrat pošteno obračunati! Zapoved, tudi zapoved pokorščine, tudi zapoved o čistosti, tudi zapoved o premagovanju samega sebe mora biti kot veselo zvonjenje našemu ušesu.

Ne zadostuje pa, da nam "Ave Maria" z vso sveto neustrašenostjo kliče v spomin resno preroško besedo o krščanski moralni, o krščanski npravnosti. Naš narod potrebuje predvsem živlega krščanskega opominjevalca. V času, ko tako zvani boljše vize v javnem življenju vedno bolj napreduje in ko strahopetnost dobrih z zvezanimi rokami gleda, kako narašča vesoljni potop, v tem času je treba nekoga, ki bo zidal jezove. Treba je nekoga, ki nevstrašeno ponavlja: "Ni ti dovoljeno" in ki dostavlja tudi: "Tega ne trpimo." Ali ni bila tak nevstrašeni Janez Krstnik "Ave Maria" v vseh petindvajsetih letih? Ali ni taka še danes? Dala se bo prej zlomiti kot upogniti!

"AVE MARIA" JE KATOLIŠKA ONANJEVALKA NADNARAVNE MILOSTI.

Naš list ni samemu sebi namen. Temveč je kazalec cerkve. Kazalec k Bogu, k tabernaklju. Kazalec, ki je namenjen na pričujočega Kristusa. Današnje človeštvo hoče biti samemu sebi odrešenik, rešitelj iz lastne moči. Toda odrešenik samega sebe je doživel popolni bankrot. Onemogel, brez moči leži na cesti med Jeruzalemom in Jeriho. S polno težo čuti besedo pravega Odrešenika, ki je pa človeštvo ni hotelo verovati, besedo: Brez mene ne morete ničesar storiti. Ako se hočete dvigniti, potrebujete za svoj polet milosti, kot orel perutnice. Jezusa potrebujete!

Če hočemo priti stvari do dna, moramo povedati: "Ave Maria" je tu radi Jezusa. Radi svete maše, radi obhajilne mize, radi presvetega Zakramenta. Vse hoče potegniti k Jezusu. Pravične, da bodo sveti, mlačne, da se bodo ogreli, bolane, da bodo pri božjem Zdravniku ozdravljeni.

Kot naš list, tako ti! Tvoj prelepi zgled krščanskega življenja naj vse vleče k Jezusu. Pokazati moraš drugim, kakšen postane človek, če živi

življenje iz Boga. Najlepše vabilo k povratku drugih v naročje cerkve, so po Eucharistiji preustrojena srca — človek po srcu Jezusovem. Dobro prejeta sv. obhajilo nas napravi za samostojno radio-postajo. Človeka izpremeni v raznašalca toplote srca Jezusovega.

Toda zopet: pošiljatev ne pomaga nič, ako ni nikogar, ki bi sprejemal. Najlepša pesem, najboljši koncert, najbolj ubrano zvonjenje je brez koristi, če so pa poslušavci gluhi. Poročilo Evangelija ne sme biti samo oznanjeno, temveč tudi sprejeto. Današnjemu času ne moremo prihraniti očitka, da boleha na ušesni bolezni, na posluhu. Od te bolezni nas lahko ozdravi Bog, božja radio postaja. Ave Maria je ena teh postaj!

Vzemite vsi 5.000 naročnikov te-le besede za svoj novoletni program. Katoliški raznašalci hočemo biti. Klicarji božji! V tem je naš ponos! Pripoznavamo samo eno voditeljico človeške družbe v edini, sveti, katoliški, apostolski cerkvi. Naša naloga obstoji samo v tem, pazljivo poslušati, kar oznanja učeči in pastirski urad cerkve. Kar slišimo, to povemo v svet po radiju katoliškega tiska. Glasno in jasno! Vedno bolj smo prepričani o edino zveličavnem značaju katoličanstva. Drugi naj govorijo in pišejo, kakor hočejo! Mi okoli "Ave Marije" mislimo, da storimo dosti, če zakličemo vsaki mesec enkrat vsem, ki hočejo poslušati, ter jih opomnimo, da zunaj cerkve ni rešitve, ne za posamezne, ne za družine, ne za države!

Štefan vipavca, kdor ne verjame ljudje,
S smehom veselim premerim
vsa naša mesta, naše ravni in gore.

Lažejo: zemlja je solzna dolina,
ves neizmerni svet
je v tegobo in žalost zaklet.

Ukaj v življenje z zrelo mladostjo v očeh,
s krivci in rožmarinom za trakom,
z pojočo krvjo v pesteh.
Juhe. Na korajžo.

*
Štefan vipavca, ugani, zakaj mi je svet rožmarin?
Oj v njem dehti vsa naša slovenska ravnica,
v njem spi prešerni smeh slovenskih gora in dolin.

Le v radostnem srcu je večna mladost in pomlad,
in ko v očesu vidiš solza lesketanje,
gre na jesen . . . in človek ni več mlad.

Najlepše v zgodnjem jutru sonce posveti,
če zdaj ne, kedaj bom pa vesel?
V solzah potonejo mi vzori sveti . . .

Kaj ni lepo in prav slovenski pevec del:
"Solze in rože bolne so za vruga,
dokler sem fant, bom vriskal si in pel."

Zato naj čuje moj glas,
deseto mesto in deseta vas:

Juhe. Na korajžo.

KO je Baraga, naš slovenski Pavel, ves prežet od apostolske gorečnosti zastavil svoje misijonsko delo med ameriškimi Indijanci, je moral kaj kmalu s svojim vzornikom vsklikniti: "Odprta so mi velika in vplivna vrata — to je, ponudila se mi je ugodna prilika za širjenje sv. evangelija — in nasprotnikov je mnogo." Med temi nasprotniki, s katerimi se je moral pomeriti, če je hotel vspeti, je bil eden najhujših — alkohol. Ta je Indijance do kosti in mozga zastrupil. Ko sta se z njim spogledala, mu je gotovo prišel na misel slovenski preogovor: Pijanec se spreobrne, ko se v jamo zvrne. Vendar ni obupal. Zaupajoč v božjega pastirja duš je takoj krepko naskočil tega demona indijanskih duš.

Kot poroča zgodovina ameriških Indijancev, so bili oni pred prihodom Evropejcev trezen narod. Opojne pijače, posebno še žganje, so jim bile docela tuje. Zato je alkohol, s katerim jih je šele belo pleme seznanilo, fizično in moralno tako katastrofalno vplival nanje. Alkoholizem je postal njih narodna kuga, katere žrtve bi bili v celoti postali, da jih niso rešili oznanjevalci evangelija Kristusovega. Žal, da se teh svojih rešiteljev in njih evangelija niso pravočasno vsi oklenili. Zato so se tako zredčeni ohranili.

V začetku 17. stoletja so začeli beli iz Francije, preko Kanade, prodirjati med prej osamljene ameriške Indijance. Prvi so bili misijonarji, frančiškani in za nimi jezuiti. Ti so pripravili pot evropskim naseljencem, ki so jim kmalu sledili. Kajti misijonarji, posebno tiste čase, niso bili samo poslanci Kristusovi, ampak tudi pionirji dotičnih držav, ki so jih pošiljale in vzdrževale. Zlasti velja to za francoske misijonarje, ki so bili že od nekdaj, hote ali nehoče, obenem tudi narodno politični pionirji v misijonskih deželah.

Ko bi bili beli naseljenci, ki so sledili misijonarjem v indijansko Ameriko, prvovrstni kristjani oz. katoličani, v koliko pomoč bi lahko bili misijonarjem, njih pravi Janezi Krstniki. A žal so bili to večinoma ljudje, ki jim niti za lastne duše ni bilo mar, še manj pa za indijanske. Zlasti velja to o onem posebnem stanu, ki se je iz teh naseljencev razvil, o "kožuharjih", kot jih Baragov življenjepisec Dr. Vončina imenuje. To so bili beli trgovci, ki so odkupovali Indijancem dragocene kože, oz. jim donašali razne evropske izdelke v zameno zanje. Prvotno se je ta kupčija imenovala kupčija z bobrovimi kožami (Beaver-Trade), ker so bile te glavni predmet izmenjave. Poznejše ime, trgovanje s kožami (Fur-Trade), pa ni krilo vse kupčije, med belimi in Indijanci. Kar so ti imeli dragocenega, ali od lovskega plena, ali odkod drugod, so prodali oz. zamenjali za pisano blago belih kramarjev. Ti kramarji, kot jih hočemo poslej imenovati, so bili z malimi izjemami brezvestni ljudje, ki so gledali le na to, kako bi na račun indijanskih naravnih zakladov, ki jih ti niso znali ceniti, čimprej obogateli in se potem vrnili v svojo domovino, uživati bogastvo.

Eno glavnih menjalnih sredstev od strani teh kramarjev je kmalu postalo žganje, ki so je Indijanci posebno vzljubili. Iz poročil tedanjih misijonarjev posnemamo, da so se ti že po prvih stikih z belimi seznanili z žgano pijačo, ki jim je postala kot medica. Rev. Baird poroča l. 1616., da kadar priplove po reki sv. Lovrenca kaka ladja v indijansko ozemlje, je med drugim vedno tudi z žganjem natvorjena. Tega Indijanci najtežje čakajo. S pravo strastjo se vržejo nanj in kar po cele tedne ne nehajo piti. Za žganje da Indijanec vse. Ni čuda, da so se zlasti Francozi in Angleži, ki so si razdelili kontrolo nad indijansko Ameriko, naravnost kosali med seboj, kdo bo več žganja spravil med Indijance in ga zamenjal za njih dragocenosti.

Vedno globlje in vedno širje se je ta alkoholna epidemija zajedala v razna indijanska plemena. Misijonarji so kmalu spoznali, kakega mogočnega sovražnika imajo v njej pri oznanjevanju evangelija Kristusovega, katerega takozvana tečajna čednost je tudi zmernost. Spustili so se v odločni dvoboj z zastrupljevavci po naravi sicer dobrega indijanskega naroda. Toda oblasti, ki so jih klicali na pomoč, so bile večinoma gluhe za njih prošnje in pozive. Navezani so bili le na versko-moralno vzgojo kot protistrupu, ki pa ni tako hitro deloval kot zastrupljenje. In še ta protistrup je bil domala uničen, ko je bil l. 1773. jezuitski red zatrt in z njim smrtno zadeti tudi njih indijanski misijoni med severo-ameriškimi Indijanci.

II.

Ni čuda, da ko je l. 1831. Baraga stopil na misijonsko pozorišče, je bil alkohol absolutni vladar Indijancev. Sila jih je že razredčil in kar jih je ostalo, so se od žganja podivjani v medsebojnih pobojih in plemenskih vojskah same sebe uničevali. Na svoji prvi misijonski postaji, Arbre croche, Baraga še ni imel prilike gledti vseh grozot te njih sužnjosti. Kajti tu ni oral misijonske ledine. Šele na drugih misijonskih postajah, Grand River, Lapoint in L'Ans, kjer je rezal prve brazde v lozo, je spoznal, da bo imel v alkoholu resnejšega nasprotnika, kot v paganizmu samem.

Na podlagi svoje dolgoletne skušnje se je, že kot škof, l. 1863. odzval povabilu župnika cerkve Matere božje v Cincinnati, naj bi kot apostol Indijancev in v prid svojim misijonom o tem njegovim župljanom predaval. Predavanje se je vršilo 23. avg. zvečer v nemškem jeziku. In njega posnemam sledečo žalostno sliko o Indijancih v objemu alkohola:

“Najtemnejša poteza njih značaja je njih usodno nagnenje k pijančevanju, ki ga kot divjaki niti za greh nimajo. Pijančevanje je propast Indijancev. In oni brezvestni kramarji, ki jih zalagajo z žganimi pijačami, da jih ogoljufajo za njih dragocene kože, so pred Bogom in poštenimi ljudmi zaničevanja vredni značaji. Oni donašajo Indijancem žganje, da jih vpijanijo. In kadar je Indijanec pijan, da najdragocenejše kože za steklenico žganja. Pijanost iz Indijanca naredi pravo zverino, tako, da se lahko po pravici reče: Najstrašnejše vsega strašnega, to

je Indijanec če je pijan. Kadar je cela gruča Indijancev pijana, je redko brez uboja ali poboja. Med Indijanci lahko vidite veliko mož in žena brez nosu ali ustnic. V pijanosti so se kot psi zagrizli drug v drugega in si jih pogrizli. To se večkrat pripeti . . .

Najbolj žalostno pri takih popivanjih je pa to, da se cela družba vpijani, ne samo moški, ampak tudi ženske in otroci, katere silijo s pijačo. Pa niso pijani le en dan, ampak po več dni, da cele tedne skupaj, ker toliko časa pijejo, dokler imajo kaj zaloge. In ker dobe včasih od propalih kramarejev cele sodčke žganja, so često po dva do tri tedne skupaj pijani. Nekaj takega sem doživel ko sem ustanavljal misijon v L'Ansu. . .

Ko sem prvič prišel tja, da vidim, če bi se dal ondi ustanoviti misijon, so bili Indijanci ravno pir sodčku žganja. Cela družba je bila pijana kot čep. Kajpada mi to ni dajalo dosti upanja. Vendar sem več dni čakal, dokler niso sodčka izpraznili in še potem nekaj dni, da so se ti pomilovanja vredni ljudje streznili. Šele potem sem šel med nje, in jih povabil k sebi na nauk. Vsi so se odzvali. Živo sem jim opisal vso gnjusobo njih razvade, ter jim obljubil, da jih hočem s svojim naukom dvigniti, če me hočejo poslušati. Poslušali so me s povešenimi glavami. . . In neki starček mi je v imenu vseh odgovoril: "Če si nas prišel samo mimogrede obiskat, te ne bomo poslušali, niti ti sledili. Ako si pa prišel, da pri nas ostaneš, te bomo morda poslušali in sprejeli tvoj nauk."

Baraga si je bil takoj na jasnem, da s takimi množiti čredo Kristusovo bi se po svetopisemsko reklo: Množiti število, ne pa veselja. Zato se z vsem ognjem svoje gorečnosti lotil težkega dela, zastuditi svojim Indijancem žganje. Njih zaupanje si je s svojo nesebično ljubeznijo do njih duš povsod kmalu pridobil. Iz tega je potem na dve strani koval kapital za svoje božje poslanstvo. Od tistih, ki jih je pripravil za sv. krst, je brez-pogojno zahteval, da se morajo odpovedati opojnim pijačam. Onim brez-vestnim kramarjem, ki so jih z njimi zalagali, je pa napovedal odločni boj in vse storil, da jih pri ljudeh razkrinka kot grobokope njih častne in večne sreče. Prvo je bilo lažje kot drugo. Pri Indijancih je sicer oboje dosegel, a pri kramarjih si je s tem nakopal smrtno sovraštvo. Malo je manjkalo, da ga ta boj z njimi ni stal življenje.

Bilo je na drugi misijonski postaji v Grand River l. 1834. Kramarji z žganjem so dobro vedeli, da jim z Baragovim prihodom žito ne bo šlo več tako v klasje. Z vsakim kristjanom so zgubili enega odjemavca. Pa so mu zaprilegli smrt. Zbrali so gručo indijanskih pijancev, jih napojili in jih našuntali, naj ga samcatega ponoči napadejo. On je dobro vedel, kako je pri njih zapisan in se je radi varnosti vsako noč skrbno zaklepal. Na ta napad je bil še posebej opozorjen in se še bolj zabarikadiral v svojem stanovanju. In res kot zverine tuleč so prihrumeli nadenj. Cele štiri ure so razgrajali in zapito kričali okrog hiše ter iskali, kje bi mogli udreti vanjo, da ga ubijejo. A so se ga bili malo preveč nalezli, da bi se jim bilo to posrečilo. On sam to kratko poroča in dostavlja, da se je izročil božji previdnosti in ostal miren. Misijonar Rev. Walter Elliot pa ve še povedati,

da je po divjem kričanju zbujen vstal, pokleknil na sredo sobe in ves časa obleganja molil. V tej stiski je naredil obljubo, da če mu Bog še da živeti, ne bo zanaprej pokusil nikake opojne pijače več. To obljubo je do svoje smrti zvesto držal. Ko je opešal, je pač prosil škofa za polajšavo posta, nikoli pa ne za omiljenje te obljube.

Ker se kramarjem ta poskus ni posrečil, so nastopili drugo pot ga odstraniti, kar se jim je tudi uspelo. Zvezali so se s tamkajšnjimi protestantskimi misijonarji, ki so bili Baragi z drugega stališča enako nasprotni. Baraga je imel namreč vse dobromisleče na svoji strani. Celo taki, ki so jih protestanti že zase pridobili, so se k njemu obrnili. Kajpada jih je to jezilo. Sami so ga tožarili pri vladi in iskali zaveznikov proti njemu. Kramarji so jim radi podali zavezniško roko. Z združenimi močmi in združenimi lažmi so ga končno izigrali in pregnali. Že omenjeni Rev. Walter Elliot pravi: "Dokazano je bil prisiljen zapustiti Grand River." In med rovarji zoper njega našteva tudi "kramarje z žganjem, katerih trgovanju se on nikoli ni nehal protiviti."

V Lapointu, kamor se je iz Grand Riverja nameril, je bilo v tem oziru bistveno boljše. Z žagnjarskimi kramarji tam ni imel boja, ker je imel trgovanje z Indijanci že dolga leta pred njegovim prihodom v rokah častna izjema med temi trgovci, Peter Cotte. On mu je celo pot pripravljal in ga pri njegovem misijonskem delu izdatno podpiral. Pijancev pa tudi tam ni manjkalo, ker je bil prisiljen ustanoviti družbo treznosti. V pismu na škofa Lefevreja z dne 30. sept. 1842. prosi za sprejemne listke v to družbo. Kjerkoli in kadarkoli je imel slovesni krst novospreobrnjenec, je zahteval od njih obljubo popolne zdržnosti od opojnih pijač. Narediti so jo morali v cerkvi, kolikor moč slovesno, da jim je bila svetejša. Kot poslanec božji, v mašni obleki je stopil pred nove kandidate Družbe treznosti. Z zaobljubnimi listki v roki jih je slovesno vprašal, če obljubijo, da se bodo zdržali opojnih pijač. Ko so mu to obljubili, jim je razdelil listke, ki naj bi jih vedno spominjali na dano obljubo. Dokler ni bil sam škof, je to slovesnost vedno škofu prepustil, če je prišel birmat, ali na uradno vizitacijo. Že naprej mu je pisal, naj prinese s seboj dotične listke, ali indijanske, ali francoske, kakršni so bili pač kandidati. Ker so imeli Indijanci pred "velikim črnosuknjarjem", to je škofom, še večji sinovski strah, jim je bila njemu dana obljuba še svetejša. V njegovem uradnem poročilu o misijonskem stanju v L'Ansu, podanem 4. avg. 1846. berem: "To obljubo — popolne zdržnosti od opojnih pijač — so že davno položili v moje roke in jo vse doslej zvesto držali. Ko jih je pa preteklega julija prevz. detroitski škof g. Peter P. Lafevre obiskal, so položili svojo obljubo popolne zdržnosti v njegove roke."

III.

Morda se komu že vsiljuje vprašanje, kake vspehe je imel Baraga s svojim apostolatom treznosti med Indijanci. Kajti skušnja vse apostole

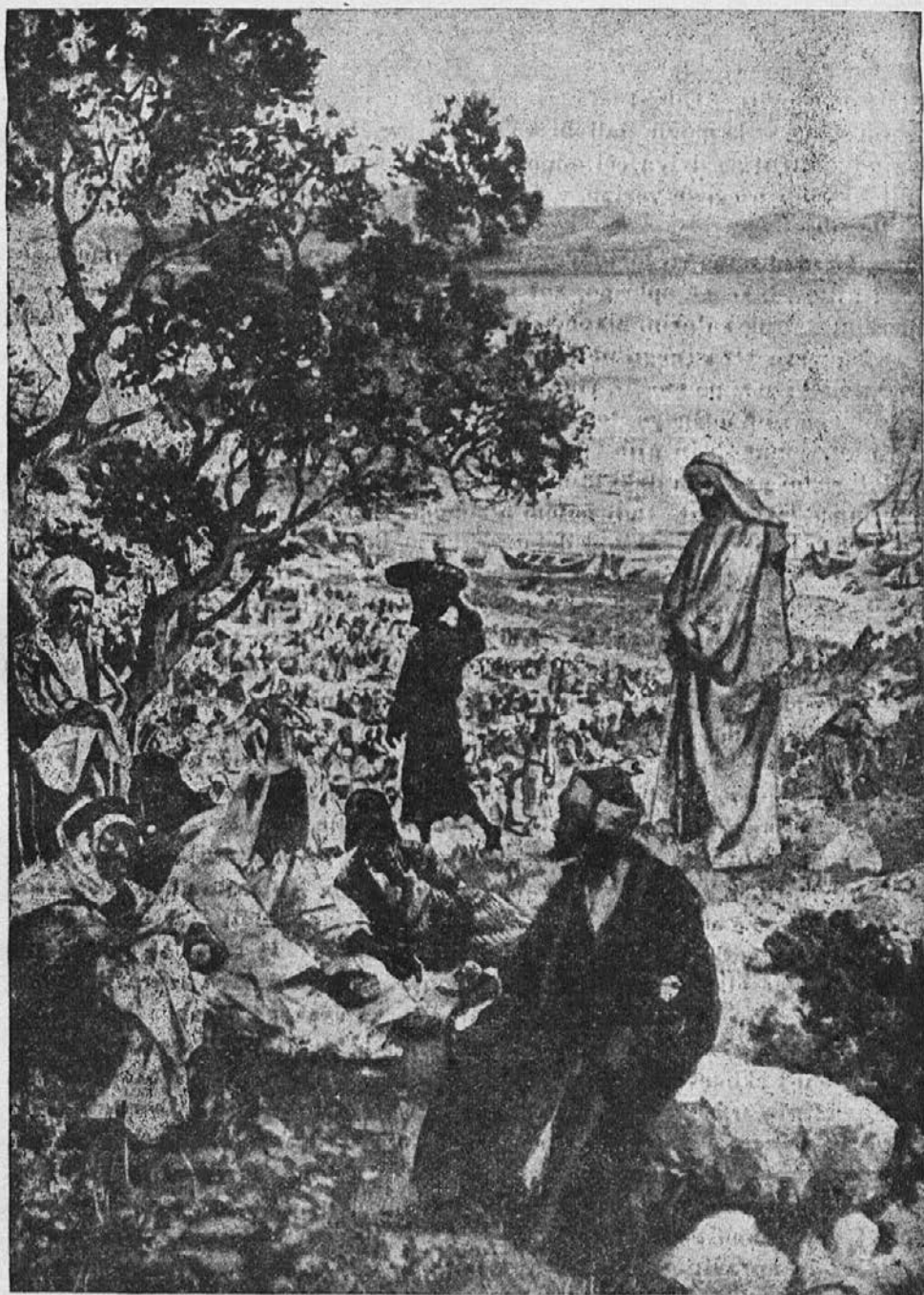
treznosti uči, da obljubi še marsikdo dati slovo alkoholu. Toda obljubiti in držati je dvoje, kar je pri takih pijancih kot so bili Indijanci le redko za delj časa združeno. Na to vprašanje moramo odgovoriti, da je bil Baraga s svojim treznostnim apostolatom jako zadovoljen in je bil lahko. Naj nam sam položi račun o teh vspehah.

V zgoraj imenovanem uradnem poročilu o napredku misijona v L'Ansu pravi: "Vzvišena zadeva treznosti se med temi Indijanci jako procvitajoče razvija. Ta sveta čednost je globoko vkoreninjena v njih srcih. Mnogi izmed njih so bili od breznačelnih belih izpostavljeni težkim skušnjavam. Ponujali so jim denar in druge darove, če pokusijo vsaj malo žganja. Toda Indijanci, čeravno ubogi, so rajši zavrnilo darove, kot bi užili samo eno kapljico žganja, ki jih je prej duševno in telesno ubijalo. Druge so hoteli z grožnjami prisiliti, da bi ga vsaj malo pokusili. Pa so se rajši izpostavili nevarnosti, da bodo tepeni, kot pa nevarnosti, da bi polagoma zabredli nazaj v strast žganjepitja. . . Poboljšanje teh Indijancev je res presenetljivo, posebno kar se tiče zmernosti. Pred svojim spreobrnjenjem so bili vsi brez izjeme strastni pijanci. Zdaj so vsi opustili pitje in se s slovesno obljubo zavezali, da ne bodo nikoli več pokusili kake močne pijače. Oni tudi vse store, kar morejo, da nihče ne vtihotaplja v njih vas kakega žganja."

V drugem uradnem poročilu iz istega misijona z dne 15. jan. 1848. piše: "Stanje Indijancev pod duhovno oskrbo tega č. gospoda (Barage) se stalno zboljšuje. Postali so popolnoma trezni. Vsi so zvesti člani Družbe treznosti. Nikdar ne trpe, da bi kdo kapljico žganja prinesel v vas. Trgovec, ki živi med njimi, je bil prisiljen dati pisano izjavo, da ne bo nikdar imel ni kapljice žganja v svoji hiši, ali prodajalni, sicer ga ne bodo trpeli v svoji vasi." Dalje pravi, da je med drugimi trgovci in Indijanci splošno znano, da niti ni varno žganja samo nositi ali voziti skozi vas. "Dobro vedo, da ko bi njegovi Indijanci koga takih zasačili, bi mu steklenice in sodčke na drobne kosce razbili."

Splošno poročilo o lepah sadovih svojega treznostnega apostolata pa je podal v zgoraj omenjenem cincinnatskem predavanju. Ko je z veseljem ugotovil, da je katoliška vera tiste Indijance, ki so jo sprejeli, docela preobrazila, pravi glede treznosti posebej: "Kod sad vere je posebno značilno kako temeljito so obračunali s pijačevanjem, ki je bilo v njih, še paganih, tako globoko vkoreninjeno. Poznam Indijanca iz okoliša Lake Superior, ki je še mlad postal katoličan. Bil je kot vsi drugi Indijanci bolj ali manj udan pijači. Po spreobrnjenju je odklanjal vsako kapljico žganja. Neki Amerikanec ga je hotel zapeljati. Ponudil mu je srebrno uro, če ga zvrne en glažek. Da bi premagal skušnjavo, se je obrnil in odšel proč. In neki starček v L'Ansu je bil prej splošno znan pijanec. Po spreobrnjenju pa je postal goreč apostol treznosti. Pogosto je zbral Indijance okoliškega misijona in jim navdušeno prigovarjal, naj ja nikoli več ne pokusijo žganja, ki povzroča toliko gorja na svetu."

Da pa je imel Baraga pri svojem apostolatu treznosti tako lepe in zadovoljive vspehe med Indijanci, je bilo več vzrokov. Indijancem samim

Glad jim je segel v telo, duše so bile z Jezusom. Nasitil jim je duše in utešil lakoto. Kaj, ko bi še danes svet dvignil roke in prosil Gospoda, ki je kruh ustvaril, naj odvrne strahoto težkih let, brezposelnosti, lakote in divjega življenja polnega skrbi, polnega zdvajanj in smrti. . . Da ne bi uslišal, ko ima srce kakor ga je imel tedaj, ko je nasitil množico . . . ?

so se končno oči odprle. Spoznali so, da jih hočejo beli potom kuge alkoholizma uničiti. Odtod na en strani njih smrtno sovraštvo do belih, kateremu so, če so le mogli, dali duška v njih strašnem pokolju. Na drugi strani pa od znotraj se dvigajoči odpor proti zaslužjenju po alkoholu. Radi bi bili zdrobili njegove verige, v katere jih je vkoval, a jim je manjkalo moralne sile.

Te okoliščine so bistveno pripomogle k procvitu katoliških misijonov med njimi, tako na splošno, kot tudi k procvitu treznostnega apostolata posebej. Oni, katerim alkohol še ni ubil vse volje in vsega upanja se rešiti iz njegovega strastnega objema, so se zatekali h katoliškimi misijonarjem in katoliški veri po moč in pomoč. Vedeli so, da sta ta dva v odločnem boju zoper tega njih dušnega, telesnega in narodnega sovražnika. O protestantskih misijonarjih in njih "čistem evangeliju" tega ni bilo moč trditi. Saj so bili razni protestantski ministri sami, dasi bolj skrivoma, kramarji, ki so Indijance izkoriščali, tudi potom alkohola, kar bistremu indijanskemu očesu ni ostalo skrito. Odtod dejstvo, da je Baraga kot edini pravi "črnosuknjari", kamorkoli je prišel, kmalu imel simpatije ljudstva na svoji strani, kljub temu, da je bil sam, protestantov pa cela gruča.

To neomejeno zaupanje vanj, kot svojega edinega pravega, nesebičnega prijatelja, da očeta, združeno z njih naravno značajnostjo, jim je dajalo moč, da enkrat mu dane slovesne obljube treznosti, posebno še če so jo obljubili "višjemu črnosuknjariju", kljub vsem silnim skušnjavam niso prelomili. Potem pa še mlada, živa vera, na vse žrtve pripravljena! Vsi ti močni nagibi so sodelovali, da so Indijanci-pijanci na laž postavili naš pregovor: Pijanec se spreobrne ko se v jamo zvrne.

Baraga kot vspešni apostol treznosti med svojimi Indijanci nam je bil splošno že znan. Njegovo tozadevno sliko sem le sestavil iz vsepovsod raztresenih mozaikov in z nekaterimi novimi izpopolnil. A ona nam še ne predstavlja Barage celega apostola treznosti. Iz tega bi morda kdo sklepal, da je bil on manihejsko ali prohibicijsko zagrizen sovražnik alkohola, ki je videl v vsaki njegovi kapljici in za vsakega strup. Kdor bi to mislil, bi se jako motil in mu delal krivico, če bi se v svoji treznostni prenapetosti nanj skliceval. Njegov vzor treznosti je temeljil na katoliški moralni in iz nje zrasel. Ona pa samo v zlorabi alkohola vidi demona, ne v alkoholu samem. Kdor je v tem oziru bolj radikalen kot on, ta bo nad Baragom kot apostolom treznosti razočaran, če mu povemo, da je bil on tudi nekak trgovec z alkoholom, četudi le posredno. S tem sem načel neko doslej nepoznano poglavje njegovega misijonskega življenja, ki je moram osvetliti in spraviti v sklad z njegovim apostolatom treznosti, s katerim se na prvi pogled nič kaj ne vjema.

IV.

Da, Baraga je bil tudi nekak posredni trgovec s francoskim vinom, ali, kot pisma govore, s francoskim šampanjcem. Kako je vendar on prišel do tega? Stvar je bila sledeča:

V jeseni l. 1836., kot vemo, je pohitel v Evropo nabirat pomočnike in podporo za svoj misijon. V obojnem oziru se mu je pot izplačala. Kjerkoli se je zglasil in potrkal za pomoč, tako v domovini, kot v ostali Evropi, povsod je kaj dobil, kar je želel. Eni so mu naklonili podporo v denarju, drugi v raznem blagu. Med slednjimi je bila tudi vinska trgovina Loisson, v Pierre, nedaleč od Esperneya ob Marni. Kako je njo zainteresiral za svoje misijone, ali osebno, ali potom svoje tudi v francoščini izdane knjižice o ameriških Indijancih, zaenkrat ne moremo reči, ker še nismo izsledili njegove korespondence z omenjeno trgovino, ki bi nam to pojasnila. A gotovo je, da mu je ona nad sedem let naklanjala misijonsko podporo v blagu, s katerim je trgovala, to je v vinu oz. šampanjcu.

A kaj je on počel z vinom? Sam ga ni pokusil kapljice, posebno kar je napravil ono obljubo. Indijancem ga tudi ni točil. Saj si je vse prizadel, da jim zastudi alkohol, njih grobokopa, na celi črti. Vse to je res. Res je pa tudi, da on ni imel vseh Amerikancev za take pijance, kot so bili Indijanci, katerih edina rešitev je bila popolna zdržnost od alkoholnih pijač. Vedel je, da so med Amerikanci tudi taki, ki znajo mero držati in ga hočejo tudi gotovo mero imeti. Pa si je mislil, jaz vino lahko tem prodam in izkupiček obrnem v prid svojim tako potrebnim misijonom. V ta namen, mu ga je dotična trgovina tudi pošiljala. In on je to podporo hvaležno sprejemal.

Seve, da sam postal nekak vinski trgovec, za kaj takega ni imel ne časa, ne smisla, ne prilike. In ko bi tudi vse to imel, bi se osebno ne bil nikoli spustil v tako kupčijo. Prvič radi tega ne, ker je bilo misijonarjem vseh ver državno prepovedano, se s kupčijo ukvarjati in l. 1834. še posebej, da nihče ne sme v indijanske misijone alkohola uvažati. Baragi so bile tudi pravične civilne postavbe svete. Drugič pa zato ne, ker bi mu Indijanci, četudi po krivici, lahko očitali nedoslednost. Češ, od nas zahtevaš slovesne obljube zdržnosti od vseh alkoholnih pijač, drugim jih pa sam prodajaš. Njegova Pavlova duša bi ne trpela, da bi se kdo pohujševal nad njim. Predobro se je zavedal besedi svojega vzornika: "Dobro je mesa ne jesti in vina ne piti in nič takega ne storiti, nad čimer bi se tvoj brat spodtikal, ali pohujševal, ali slabil."

Prejemanje in razprodajanje zanj poslanega vina je imela v rokah znana in dokaj solidna firma Ramsay Crooks Fur Co. v New Yorku. O Baragovem času je bila to splošna importna in eksportna firma. Radi svoje naklonjenosti misijonarjem, jo je večina teh izbrala za svojo dobaviteljico in posredovavko za vse, kar so od tu in iz inozemstva naročali. Preko nje so šle tudi vse njih pošiljatve v Evropo. Baraga je bil z njo posebno na dobrem. Njegova sestra Antonija piše dne 10. avg. 1837. z Erie Canal-a: "— R. Crook je Friderikov stari prijatelj, ki pride vsako leto k Lake Superior. . . Poleg glavnih ameriških čednosti, bogastva in ugleda, je zelo ljubezniv v občevanju in skrajno uslužen. . ."

Bogat trgovski arhiv te firme danes tvori posebno sekcijo "New York Historical Society", pod naslovom "American Fur Company Letters". Vse-

buje daleč preko sto listin, v katerih srečavamo imena naših misijonarjev: Barage, njegove sestre Antonije, Pirca, Levca, Godca itd. Marsikaka važna drobtina za našo tukajšnjo misijonsko zgodovino tiči v njih. Samih listin, ki se tičejo Barage, je menda blizu sto. Posrečilo se mi je dobiti kamnoodtisne 33 najvažnejših pisem, ki osvitljujejo njegovo vinsko kupčijo.

Iz njih posnemam, da se je ali Baraga sam, ali njegov francoski dobrotnik Mr. Loisson dogovoril s firmo R. Crooks, glede razprodaje vina v prid njegovim indijanskim misijonom. Pogodba se je glasila, da bo vino zastonj, a prevozne, uvozne in druge stroške je moral kriti Baraga sam, odnosno Crooks Co. v njegovem imenu iz izkupička. Navadno so posamezne pošiljke vsebovale po sto zabojev šampanjca. Kot je razvidno iz pisma Crooks Co. na Loissona, z dne 31. dec. 1839., je bila cena za zaboj prvotno določena na \$10.00, pozneje pa znižana na \$6.00. Po odbitih prevoznih, uvoznih in drugih stroških, z vključeno prodajalno nagrado, kar je skupaj znašalo \$2.00 od zaboja, bi Baragi pripadlo \$8.00 odnosno \$4.00 od vsakega zaboja. To bi bil dokaj čeden dohodek za njegove misijone. On je tudi računal z njim, zato se je tim hitreje in lažje odločil za prezidavo in povečanje cerkve v Lapointu.

A se je zelo uračunal. Blago ni šlo tako v denar kot je pričakoval, niti po znatno znižani ceni ne. Kot razvidno iz imenovane korespondence je bilo več vzrokov, da ni šlo. Tudi takrat so bili zelo slabi časi. Zopet in zopet Crooks Co. toži, da ljudje niti nimajo kaj jesti, kaj šele, da bi si mogli šampanjca privoščiti. Nadaljni vzrok slabe kupčije, ki ga kompanija navaja, je bil, ker je bilo vino malo prekislo za Amerikance. Glavni vzrok pa, če ga kompanija tudi nikoli ni hotela priznati, je najbrž res bil ta, ker se je za razpečavanje Baragovega vina premalo brigala. Ona je namreč vino iste trgovine tudi sama v svoji režiji razpečavala in pred vsem gledala, da sebi čim več iztrži.

Zato je moral Baraga večkrat sam vmes poseči, zlasti ker ga je ta počastnost spravila v nemalo finančno zadrego. Imel je še precej dolga na cerkvi. Izdatki za njeno opravo in druge potrebščine so ga neprestano večale. Mesto da bi se mu z izkopičkom za vino manjšal, se mu je pa množil. Kajti zdaj zdaj je prišla kaka nova pošiljatev. In novi prevozniki ter drugi stroški so se mu vpisali na dolg. Večkrat je nervozno vprašal kompanijo kako kažejo njegove finance pri njej, dajal duška svojemu razočaranju in priganjal k vspešnejšemu razpečavanju, da se bo dolg manjšal, ne večal. Dajal je tudi nasvete, kako bi se vino lahko hitreje razprodajalo.

Značilno je njegovo pismo na to kompanijo, datirano v Lapointu 1. okt. 1841. Takole se glasi:

"Imate li kake vesti od Mr. Loissona. Radoveden sem, če mi misli tudi to jesen kaj vina poslati. Zelo potrebujem denarja, da plačam dolg za novo cerkev. Tu v Lapointu sem imel priliko videti nekaj svojega vina. Pravijo, da je izborno. Žal, da je bilo tako pod ceno prodano. Moj dobri Mr. Loisson mi je doslej poslal okrog 400 zabojev. Če bi se zaboj poprečno po \$5.00 prodal, bi skupaj vrglo približno \$2000.00. Pa kaj imam jaz od

vsega tega vina! V resnici zelo malo koristi. Večina je šla na nagrado, ležarino, interes itd. Končno je meni ostalo \$426 dolga pri kompaniji. Kompanija je tako naredila z mojim vinom, kot s svojimi ribami. Toliko časa jih je pustila, dokler se niso pokvarile. Mnogo bolj dobičkanosno bi bilo, če bi se bilo vino kod drugod razprodalo, kar sem tolikokrat želel, ker New York je preoblagodarjen s takim blagom. Če mi Mr. Loisson ne bo poslal nikakega vina več, ne vem, kako bom plačal svoj dolg pri Northern Outfit."

Značilno je to pismo radi tega, ker je Baragovo vino prišlo celo v njegov misijon. Pa ne smemo misliti, da so ga njegovi Indijanci pili. Temu bi se bil on z vso odločnostjo uprl in kratkomalo prepovedal njega uvažanje. Naročili in pili so ga beli, najbrž Dr. Borup, glavni zastopnik Crooks Co. v Lapointu in njegov krog. Ti so mu povedali, da je vino izborno. Sam pa kot je videti ga niti pokusiti ni hotel, da bi se prepričal, če je res prekislo, kot je kompanija izgovarja. To se jasno vidi iz besed: "Pravijo da je izborno." Nadalje to pismo priča, kako se je v svojih upih uračunal.

Glede boljšega razpečavanja je kompanijo res večkrat dregal, naj poišče boljši trg. V pismu 16. marca 1840. ji svetuje, naj bi ga ponudila ladjam, ki odhajajo v Evropo, ali prihajajo iz Evrope. V pismu 31. avg. 1840. ji daje nasvet, naj ga razpošlje v notranjost dežele. V drugem pismu 14. sept. 1840. ji izrecno imenuje kraje, v katere naj bi ga razposlala. Ti so: Mackinac, Saut, Greenbay, Milwaukee, Chicago in Prairie du Chien. Njegovo dreganje je bilo upravičeno. Kajti kot je razvidno iz dopisa kompanije 31. dec. 1839., je takrat 309 zabojev njegovega vina ležalo v kompanijskem skladišču. Kompanija se pa za vse njegovo priganjanje in nasvete ni brigala. Ker se je on takrat le s težavo otepal svojih upnikov izrecni ukaz, naj zalogo vina na njegov račun in odgovornost razpošlje v in mu je nekdo kompanijo še očrnil, ji je 1. okt. 1840. dal "express order", označena mesta. Ker pa tudi to ni pomagalo, je sledilo ono dokaj razburjeno pismo, ki smo je zgoraj v celoti navedli. Nanje pa je prišel od kompanije 6. dec. 1841. prav tako nervozen odmev.

Pravi, da je njegovo vino s tistim dnem, ko ga je prvič prejela, to je bilo v pozni jeseni l. 1837. postavila na trg in se vse poslej po najboljši volji prizadevala, ga čim prej in čim bolje razprodati. Če ji to ni uspelo, kot je sama prav tako želela kot on, ni njena krivda. Vino pač ne odgovarja ameriškemu okusu, ker je prekislo. Ako na vsak način hoče, je pripravljena morebitno nadaljno zalogo razposlati v notranjost dežele, kot zahteva, da pa o boljšem vspehu zelo dvomi. Kar se pa tiče onih pokvarjenih rib, o katerih piše, naj se pa nikar ne razburja, ker se niso njemu spri-dile, ampak njej. Sicer pa, če nima več zaupanja vanjo, naj koga drugega pooblasti za razprodajo svojega vina.

Barago je ta odgovor kompanije zelo zadel. Delal si je očitke, da jo je morda krivično sodil. Pred vsem ji je hotel dati zadoščenje s tem, da je še nadalje vse, česar je potreboval, pri njej naročal. Tudi ona je poza-

bila na vse kar je bilo in mu vse priskrbljevala kot prej. In to ga je še bolj vznemirjalo, če nima pri njej poleg materialnega še kakega moralnega dolga. Ta, dasi le dozdeven dolg ga je bolj trl kot oni. Ni imel miru, dokler ga ni plačal. V pismu z dne 18. avg. 1842. se je svetniško ponižno opravičil in dal zadoščenje.

“Zdaj spoznam, dragi gospod,” tako piše, “kako izredno skrb ste posvečali moji zadevi. Najpristrčneje se Vam Mr. Crooks zahvalim za Vašo plemenito pozornost in Vas, gospod, prosim oproščenja, ker sem Vas nekoč užalil s tem, da sem dal duška svoji nezadovoljnosti glede prodaje Mr. Loissonovega vina. Bil sem pod vtisom nekoga, ki mi je o tej kupčiji nekaj pripovedoval. Zdaj sem pa do duše prepričan, da od Vaše strani sigurno ni bilo ničesar pogrešenega.”

A Baragov pritisk na kompanijo le ni bil brez vsega uspeha. Sicer njegovega ukaza, naj vino razpošilja v notranjost dežele, menda ni nikoli izvršila, vsaj pisma ne govore o tem. Pač pa se je bolj pobrigala pri njega razprodaji po New Yorku. Kajti v svojem poročilu francoski firmi, ki se je med tem preustrojila v Massaic & Loisson, z dne 14. maja 1842. piše, da je vnovčila vso dotedanjo zalogo Baragovega vina. Kot sklepam iz dopisa firme Massaic & Loisson z dne 29. apr. 1842. ji je Crooks Co. odpovedala nadaljne trgovske zveze. A vino za Barago je še vedno sprejemala in razpečavala. Kajti v istem pismu ji naznanja novo pošiljatev. In to je trajalo tja do 19. jan. 1846. ko je Crooks Co. poslala Baragi zadnji račun o njegovem vinu. Poslej izgine ta vinska afera iz korespondence med Crooks Co. in Barago. Iz nekega pisma te kompanije, z dne 29. maja na Mr. Ant. Dudgeon v Detroit, je razvidno, da se ista ni več zanašala na izkupiček za vino, ki naj bi kril Baragov dolg pri njej, ampak izrazila upanje, da ga bo detroitski škof poravnal. To bi pričalo, da je bila ta vinska kupčija zaključena.

V.

In zdaj, kaj naj rečemo o tej vinski kupčiji, v katero se je Baraga zamotal? Ali meče kako senco nanj kot apostola treznosti? Kdor ima o treznosti prave pojme, kot jih je imel Baraga, tega pač ne bo mogel trditi. Tistim, ki se pri uživanju alkoholnih pijač, vpoštevajoč vse svoje osebne okoliščine, drže v mejah krščanske zmernosti in jih ni volja se jim popolnoma odpovedati, kar pač ni nikjer zapovedano, takim nima nihče pravice trgati glaža iz rok, ali jih radi tega postrani gledati. Če to dela, je fanatik. Vsak fanatizem je pa v nasprotju s krščanstvom, med tem ko je zmernost njegova čednost in še ena glavnih. Fanatizem, kakršenkoli, je bil Baragi docela tuj. Kot krščanski optimist, ki rajši boljše misli o bližnjem kot slabše, je bil prepričan, da so še ljudje na svetu, ki vedo, kedaj imajo dosti, koliko brez škode smejo, koliko ne. Takim je bilo namenjeno njegovo vino,

za take njegova kupčija z njim. To mu je tedaj kot apostolu treznosti v kredit, ne v sramoto. Ko bi bilo nasprotno, bi mu pač bilo v čast.

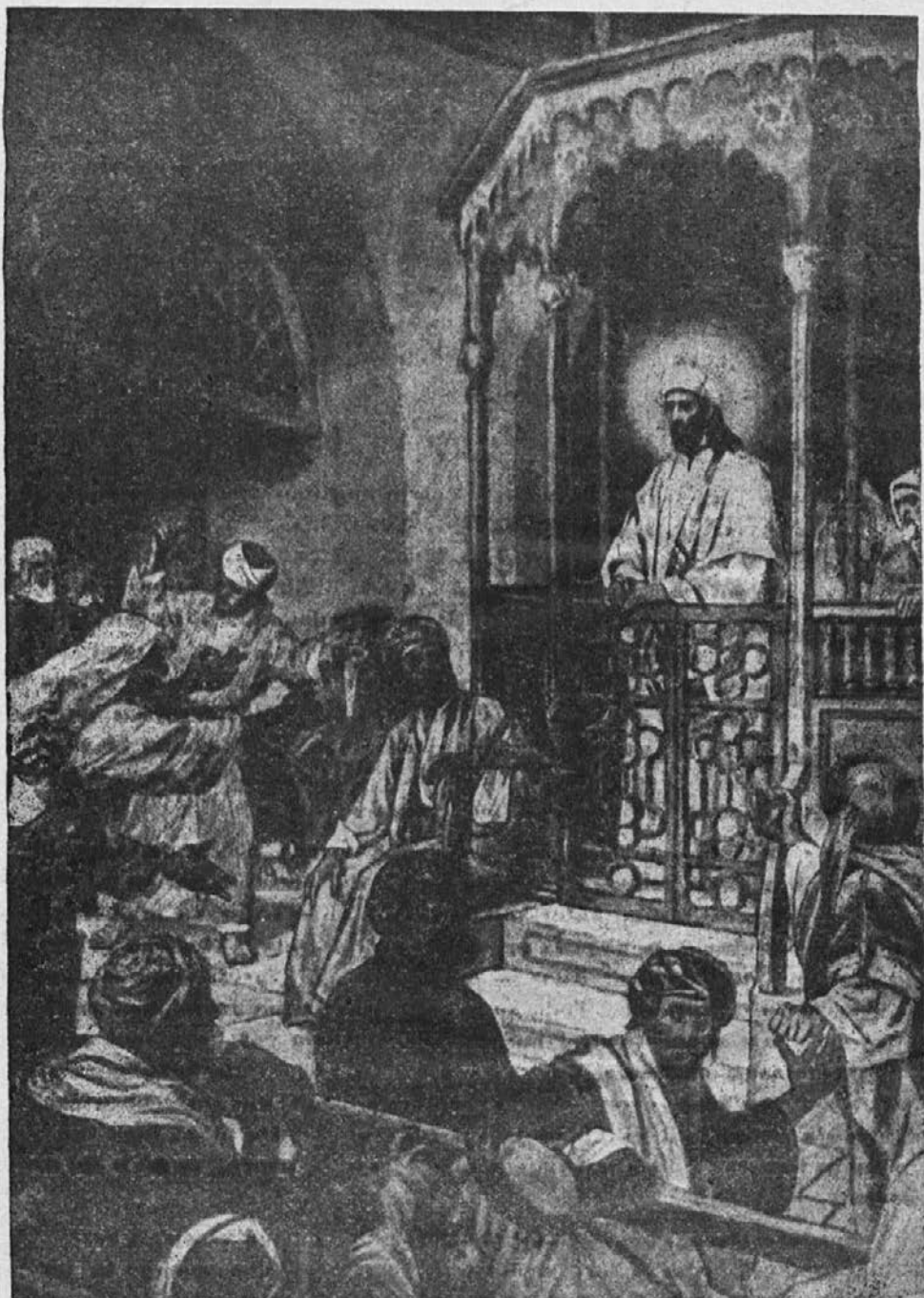
Pa morda to zatemnuje njegovo vzvišeno podobo kot misijonarja, kakršnega smo doslej poznali? No, da bi bila kupčija z vinom najprimernejše sredstvo priti do potrebnega denarja v podporo misijonom, tega zopet ne bom trdil. Baraga sam pa najmanj. Kakor ga je ta misijonska podpora veselila in si jo je želel, tako ga je na drugi strani srce bolelo, da si mora na ta način pomagati. Večkrat si je v svoji tenkovestnosti delal očitke, da se to nič kaj ne sklada z njegovim vzvišenim poslanstvom, posebno ne z njegovim treznostnim apostolatom. Te pomisleke je tudi napram Crooks izrazil. To je razvidno iz njenega dopisa z dne 21. avg. 1843., v katerem mu skuša njegove pomisleke razpršiti. A le s krvavečim srcem je to podporo s hvaležnim srcem še nadalje sprejemal.

Ga naj li radi tega obsojamo? Potem moramo dosledno obsojati vso ameriško duhovščino, ki prireja razne veselice v prid cerkve. Kajti na teh, kot znano ne pijejo vode. Ko bi jo, bi bil dobiček kaj voden. Dasi ta način priti do potrebnega denarja, sam na sebi ni slab, gotovo ni najboljši. Duhovniku, ki bi imel boljši denarni vir na razpolago, pa bi se vendar tega posluževal, ne da bi imel še kak drugi tehtni vzrok za to, bi kajpada to ne bilo ravno v čast. A pri vladajočih razmerah ne more drugače. Morda je sam osebno navdušen abstinent. Kot duhovniku po božjem Srcu mu srce krvavi, ker se mora posluževati takega sredstva. Kot takemu in v takih okoliščinah pač ni in ne more biti zamere. Enako Baragi ne, o katerem vemo, kako težko se je posluževal podobnega sredstva.

Sicer pa, če bi nanj radi tega padla kaka senca, potem moramo obsojati tudi njegovega velikega vzornika sv. Pavla, apostola narodov. Kako je on gromel proti tistim, katerikoli so že bili, ki so trdili, da je obreza potrebna za zveličanje, za pagana prav tako kot za Juda. Načelno je bilo to zanj premagano stališče. Kdor se je postavil nanj, proti temu se je on z vso bojevitostjo postavil. Toda ko se je odpravljal na svojo prvo misijonsko pot in je v mladostnem Timoteju neobrezanem pol Judu pol paganu našel izvrstnega sodelavca, kaj je naredil? Vedel je, da bota morala na svojih potih večkrat govoriti v judovskih shodnicah, kjer za neobrezane ni bilo mesta, tedaj tudi za Timoteja kot takega ne. Da bi pa imel tudi on dostop in besedo, ga je iz praktičnih ozirov sam nagovoril, da se je dal prej obrezati.

Morda je Baragi prav ta taktična poteza njegovega vzornika sv. Pavla stopila pred oči, ko se je boril sam s seboj, naj si z vinom pomaga iz svojih večnih denarnih zadreg v prid neumrjočih duš in si je ob njej razpršil svoje pomisleke. Saj ko so se razmere spremenile, se je takoj proč obrnil od tega vira.

Spričo tega moramo priznati, da njegova jasna, vzvišena podoba, kot misijonarja in apostola treznosti, izza tega temnega ozadja še lepše izstopa.

Galilejec pred pismouki — Ponižnost pred ošabnostjo — Modrost pred nespametjo — Resnica pred hinavščino — Svetost pred grehoto. Včeraj in danes tako. Včeraj Jezus, danes njegova Cerkev, včeraj pismarji, danes grobarji vere in poštenja, ki bi radi pripeli Resnico na križ. Resnični jim je zločinec. Resnica copernica. —

“Oče nam je čudak,
zjutraj vstane s tožbo v mrkih očeh;
pride večer, zopet nam je do solz mehak
in vedno momlja, da zdravje da,
če bi za morje mogel zastaviti le še enkrat svoj korak.

Pa mu ni sile: močne sinove ima,
nosijo mu zaslužka, nosijo mu blaga,
hčerka mu na piano same poskočne igra,
mati mu kuha in streže po volji srca.
Daj mu smeha tisoč košar in židane volje na klaftre
v morju veselja se biser v njegovem očesu igra.
Ti domovina si zdravje, ti si življenje naše,
ti si kakor Tedeum na koncu slovesne maše,
— sam pri sebi večno blebeta.

Oče nam je čudak,
ne ozdravi ga dobra beseda,
kot pelin je vedno grenak.”

Ni na policah desetih v lekarni zdravil za očeta;
naj vas spomnim na pesem, tako lepo govori:
“Oj, za bolezen je zdravilo, zdravilo stoterno,
le za ljubezen ga pa ni.”

Kje si nam daleč za morjem slovenska domovina,
majhna in borna ob vznožju prejasnih planin.
Naj bo velika in silna, bogata in dobra tujina,
tvoje tihote ni v njej, v njej ni tvojih jasnin.

Trda si bila nam zemlja, težka gruda domača,
kajžica rodna kot lučka slabo je brlela sredi polja.
Nima gorkote mrzla grofija v tujini, ta rdeča palača,
kot jo je kočca slovenska poznala kraj božjih meja.

Nikar mi ne pravite, oče nam je čudak,
v kočci za morjem mu je duša ostala,
človek brez duše ne more biti vesel in gorak.

BILA je že blizu polnočna ura, ko je gospod revident Makovec stopil v prav židani volji v svojo sobo v železniški postaji Stodolane. Prižgal je luč, odložil klobuk in zimsko suknjo, spominjal se je vesele družbe, ki je še vedno sedela v gostilni za postajo, stopil je k oknu in zrl v smer gostilne, kjer njegovi prijatelji še vedno pijejo na njegovo zdravje in na zdravje Olinke, s katero se bo poročil prihodnji dan v Pragi v cerkvi sv. Henrika, da ga bo spremljala skozi življenje kot njegov angel varuh.

Revident Makovec je ta večer vzel slovo od samskega stanu.

Vedno še sliši, kako pojejo kozarci pri raznih napolnicah, ki so se bolj ali manj posrečile; če bi bilo mogoče, takoj bi se vrnil k družbi, kjer je bilo vedno dovolj veselja; humorja, včasih pa tudi ostrih, bridkih šal. Bogve, če se bo li še kedaj vrnil v to tovarišijo.

Nekaka melanholija se je prijemala gospoda revidenta Makovca, ko se je spominjal preteklosti, od katere se je poslavljal. Zato je pa zopet na drugi strani bodočnost v najkrasnejših barvah. Ponudila se mu je prilžnost, dozorel je čas, ne sme ga zamuditi.

Za dve uri pride vratislavski vlak, ki ga mora vzeti, če hoče biti začas v Pragi. Makovec je bil vesten uradnik, kakoršni so v sedanjih časih res prav redki, zato pa tudi ni prosil za običajni veliki dopust za svoje ženitovanje, katerega bi v tem predpustu sploh ne mogel prav porabiti. Tri dni, tako je rekel sam pri sebi, je popolnoma dovolj! Včeraj je opravljal še službo, jutri bo poroka z Olinko, nato pa 2—3 dni v Pragi, šla bota z Olinko malo okoli pogledat, potem bo pa pripeljal mlado ženko v Stodolane.

Imel je torej strogo odmerjen čas, zgubiti ni smel niti minute. Hitro je pregnal od sebe sladko sanjarenje, vrgel s sebe obleko, se umil in se pričel oblačiti, tako da bo "nov od pete do glave".

Čez tri četrt ure je že stal pred ogledalom v črnem fraku, izpod katerega se je svetila bela srajca z atlasovo kravato. Oblekel je zimsko suknjo, dal v žep denarnico s potrebnim denarjem, pogledal še enkrat na nove lakaste čevlje, dal si na glavo cilinder in prijel za ročni kovček. Na pragu se je še enkrat ozrl nazaj po sobi, v kateri je preživel zadnjo dobo svoje prostosti, ugasnil električno luč, zaprl vrata in odšel previdno po stopnicah.

Zunaj je pritiskal suh mraz, na postaji je vladala prav mrtvaška tišina. Samo ob robu zelenkastega zagrinjala je bila videti v pisarni luč. Kolega Kalabis gotovo dremlje na divanu ali pa kaj čita.

Revident Makovec bi bil lahko stopil k njemu, do prihoda vratislavskega vlaka je bilo še dve uri časa, na postaji ni bilo kakega dela, pa bi bilo zopet marsikaj nepotrebne govorenja in gospod revident Makovec je bil ta trenutek vesel, da ima vse gostilniške pogovore že za seboj, treba pustiti vse druge stvari in misliti malo na drugi dan.

Prosto vozovnico je imel že v žepu. Šel je v čakalnico drugega razreda. Iz varčnostnih ozirov ni bila razsvetljena, potnikov za drugi razred navadno v Stodolanih ni bilo, železna peč je bila pa zakurjena za vsak slučaj in je prijetno grela čakalnico.

“Imam še dobro uro časa, prav mirno lahko še malo zadremljem,” si je mislil gospod revident, postavil ročni kovček na stol, odprl zimsko suknjo, lepo si popravil frak, da bi ga ne pomečkal, in sedel prav previdno na plišasti stol blizo peči.

S perona je svetila luč tudi v čakalnico, v poltemi se je čutil gospod revident prav nekako blaženega. Oči so se mu začele zapirati. . .

“Stanko, ne spi! Boš naredil neumnost, da zamudiš vlak,” je mislil revident sam pri sebi. “Moraš biti previden.”

Glede tega ni bilo posebne skrbi. Stopil je na peron in jo umeril k hišici železničinega čuvaja. Ta je sedel zavrt v kožuh in kadil iz kratke pipe.

“No, gospod revident so že pripravljene na ženitovanjsko potovanje. Kako lepo jim stoji vsa obleka,” ga je pozdravil čuvaj.

“Kaj se hoče?” se je ves srečen nasmehnil revident. “Odločil sem se zato, do odhoda imam pa še uro časa in tako mislim, da lahko v čakalnici še malo zadremljem. Šel bom, Novak, v čakalnico drugega razreda, tam je prijetno gorko, kak potnik tja itak ne bo prišel in vi bote tako prijazni, da me bote zbudili, ko bo dan signal za vratislavski vlak.”

“Brez skrbi, gospod revident! — Lahko zaspate kakor Jezušek. — Jutri in pojutrišnjem v Pragi tako ne bo mnogo spanja. Malo bom še priložil v peč. . .”

“Pa da potem ne bote pozabili na mene!”

“Kaj še! Kakšno glavo bi pa imel! — Le zanesite se na me, gospod revident,” je zatrjeval Makovec Novak, vstal in šel z uradnikom v čakalnico drugega razreda, malo podregal po peči, priložil premog in odšel.

Gospod revident si je ves srečen mel roke. — To je bila dobra misel! Sedaj pa brez strahu malo zadremlje! — Toda čemu bi se pekel pri peči v zimski suknji? Doli z njo! Kaj naj bi mečkal frak? Dem ga na stol. In ti novi lakasti čevlji me tudi tiščijo! Za ta čas jih lahko sežujem! Čez par minut je sedel gospod revident v samih hlačah in odpetem telovniku, z brado je pa kimal k atlasovi kravati. Misli so mu poletele k zlati Pragi in k izvoljenki Olinki. Kaj li dela danes moja golobica? — Če tudi s takim hrepenenjem misli na me, kakor jaz na njo? Jaz sem bil s svojimi pripravami lahko hitro gotov, toda tam v Pragi pri nevesti gotovo še ni miru. . . Treba pripravljati, če se moži prva hči od take družine! — No, še jutri, potem bo pa konec! —

Slike v mislih gospoda revidenta so se začele kaliti, v polsnu je videl še Olinko v beli obleki, pa je zaspal.

Med tem je pa zaspal tudi Novak. On je to lahko storil. Navadno je legel na pasjo kožo, če so bile tudi oči zaprte, ušesa so bila vedno na

straži. Samo en udarec na signalni zvonec na čuvajnici, pa je bil po koncu.

Tako tudi danes. Komaj je zapel zvonec na prvi signal za vratislavski vlak, je zagrabil Novak za svetilnico in šel proti kolodvoru.

“Kaj pa je to danes?” — mislil je, da nikdo ne bo prišel, sedaj se pa pred blagajnico za vožnje listke tlačijo moški in ženske. Pri tehtnici so stale že tri ženske, namenjene na trg.

“To je pa res lepo! — Je čas, da pridete! — Stehtajte mi teh pet vreč krompirja!”

“Potem pa meni moje orehe!”

“Le počasi, počasi, saj menda ne gori! Vse pridete na vrsto,” je godrnjal Novak.

Stehtal je vrečo za vrečo, sedaj ga je pa še oficijal Kalabis poklical v pisarno. Sitnež! Vedno vzame četrť ure, predno razumem, kaj hoče. Ubogal je ukazu in šel pogledat pred postajo.

Ženske so stale tam pri ograji in nekatere so že hodile po železničnem tiru. Novak je moral kričati in delati red, da bi se ne zgodila kaka nesreča. Padale so rezke besede semintja, med tem so pa zabliščale pri pri semaforu že ognjene oči od lokomotive. Vlak je hitro obstal, odpirala so se vrata vozov.

“Stodolane, ena minuta,” so vpili sprevodniki.

Sedaj šele je skočil Novak prav omamljen k čakalnici!

“Gospod revident, gospod revident, vratislavski brzovlak je tu,” je kričal pri vratih.

Ko bi bila iz jasnega neba udarila strela, ne bi imela za revidenta hujšega učinka.

Posadil je naglo na glavo cilinder, zagrabil lakaste čevlje, prijel za kovček, za zimsko suknjo in frak ni bilo več časa, gospod revident je skočil na peron. Vlak se je ravno začel premikati, ko je stopil na stopnico voza. Cilinder mu je pri tem zletel z glave, toda kdo bi mislil na njega, če mora potovati v samih hlačah!

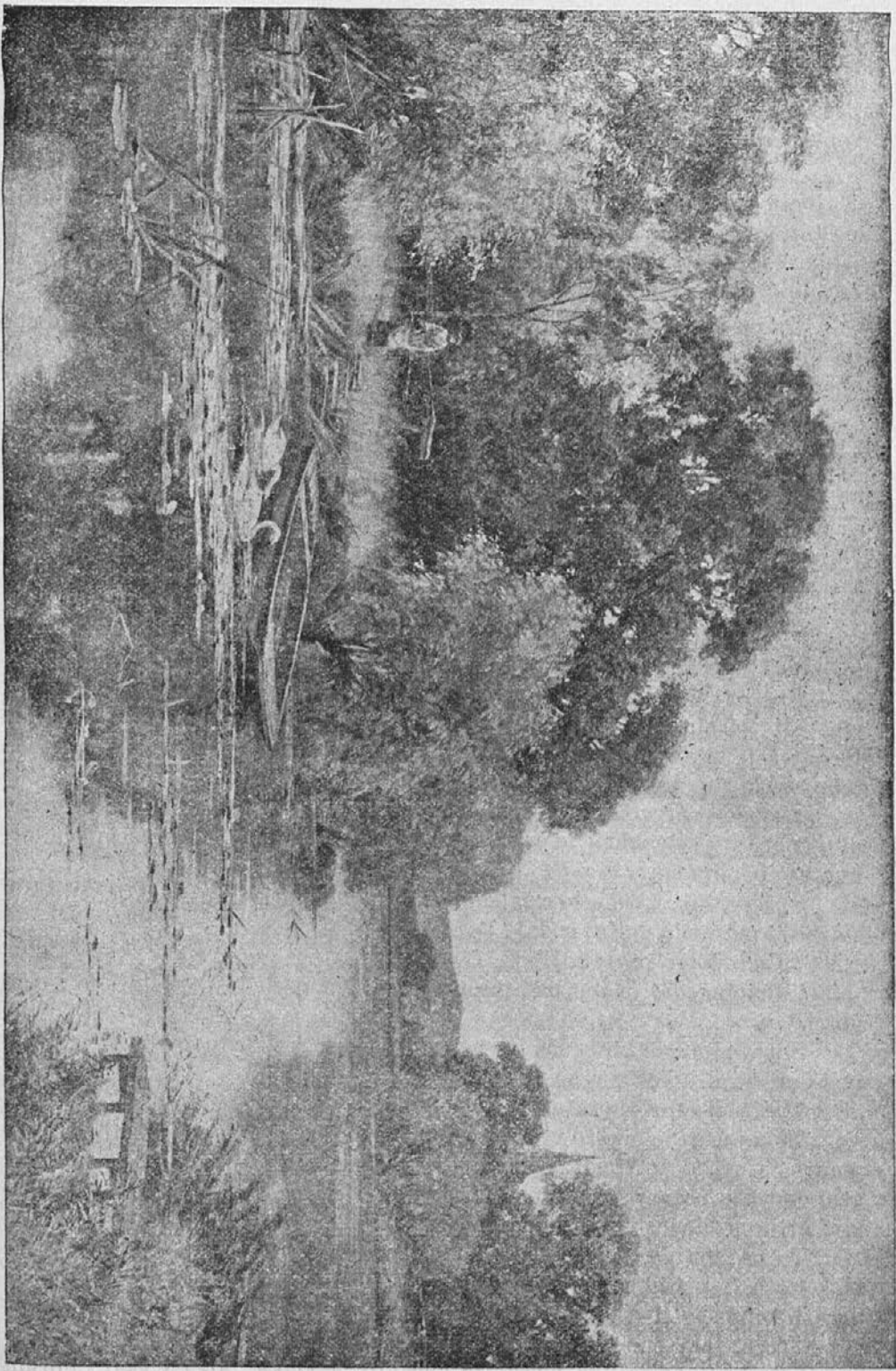
V hodniku osebne voza drugega razreda sta stali pri oknu gospod in gospa, da bi imela malo čistega zraka, ko se je revident Makovec rinil mimo njih k vratam prvega razreda.

“Norec!” sta zavpila istočasno gospa in gospod, skočila v svoj oddelek in zaloputnila vrata za seboj.

“Norec!”, to je šlo od oddelka do oddelka, vsa vrata so bila naenkrat zaprta, za zagrinjali je bilo opazati zaspane in prestrašene obraze.

Zastonj je pritiskal revident na kljuke vrat vseh oddelkov, da bi mogel skriti kje pomanjkanje svoje toalete.

“Res pravi norec, pa še prav divji! Le pogledjte ga, kako blazno gleda, pa njegovi lasje in poteze njegovega obraza! Ne puščajte ga noter!”, tako so kričale ženske.

Poletni motiv.

Revident Makovec je pa ves jezen sikal skozi zobe: "Le počakaj, ti pošast Novakova, da te dobim enkrat v roke! Tebe bom naučil!", pa je zopet poskušal pri kljukah.

Končno so se moški nekoliko osrčili. Nekaj se mora storiti, si mislijo. Najbolje bo, da ga zgrabijo od zadaj, ga vržejo na tla in na prihodnji postaji ga posade ven! — To bi bila res lepa vožnja z norcem! — Še umori lahko koga! — Nekaj bolj korajžnih je pomolilo glave ven skozi vrata in dajalo drug drugemu znamenja, da bi prijeli norca.

Ta pa vse vidi in sliši, pa ne more ničesar storiti. S toliko večjo silo pa pritiska in ruje pri kljukah, da so se končno le neka vrata odprla. Gospod revident hitro odmakne vrata, smukne notri in jih zapre za seboj.

"Hvala Bogu! Končno sem sam," je bila njegova prva misel. "In vlak se ni ustavil, drdra naprej, drdra v zlato Prago in me pelje k moji Olinci! Za enkrat še ni nič skaženega in zamujenega!"

Nekaka srečna blaženost je obšla gospoda revidenta. Je samo kraj z enim samim stolom, dasi ima vozovnico za bolj udobni drugi razred, a hvala Bogu, vsaj nikdo ne zija v njega in ima mir!

Toda potniki so pridrveli pred vrata.

"Da ne bi skočil ven! — Da bi si česa ne storil!" — jih je slišal vpiti in butati s pestmi na vrata.

Kaj naj jim reče, da bi mu dali mir? Kaj naj stori, da bi jih pomiril? Da bi mu dali vsaj toliko časa, da bi lahko malo pomislil! Za en trenutek je bilo vse mirno, ko je prišel sprevodnik iz sosednjega voza, toda takoj se je zopet pričelo vpitje.

"Gospod sprevodnik, gospod sprevodnik, na stranišču se je zaprl prav divji norec. — Razburil je celi voz. Je bos, brez klobuka, brez jopiča, oči ima vse podlite s krvjo —"

Sprevodnik je debelo pogledal. Kaj takega se mu še v vsi njegovi službi ni pripetilo. Kaj sedaj? —

"Kako dolgo pa je to?"

"Ravno sedaj, samo par minut šele. Na poslednji postaji je skočil notri."

Sprevodnik je bil sedaj ravno tako moder kakor poprej, vendar je pritisnil na kljuko in rekel:

"Hej, vi, odprite vrata!"

Nekaj časa je bilo za vratmi prav tiho, potem je bilo pa slišati slaboten glas: "Gospod sprevodnik, pomirite te ljudi, recite jim, naj gre vsak v svoj oddelek, pa naj spe dalje. Nisem nikak norec, ampak jaz imam malarijo in je nevarnost, da jo kdo naleze."

To pa res niso bile besede kakega norca. "Revež je komaj vjel še vlak, zato je prišel samo na pol oblečen. Prav pa ima, da gremo odtod proč," so se slišali glasovi.

"To ni tako enostavno, kakor si to, gospodje, predstavljate. Jaz moram potnika z nalezljivo boleznijo spraviti iz vlaka, ali ga vsaj moram

popolnoma izolirati. Odidite torej, prosim, da potrebno ukrenem," je rekel sprevodnik.

Po teh besedah so se potniki pomirili. "Tako, tako, to bo najbolj pametno." Naenkrat je bilo prazno pred vratmi, kakor bi jih bil pomedel. Potniki niso sicer več spali, toda kriza je bila premagana, in gospod revident je imel mir vsaj v toliko, da je lahko razmišljal, kako se bo iz tega sitnega položaja izpletel. Najprej je odprl vrata in s tihim "pst" stopil pred sprevodnika, ki je skoro okamenel.

"Za Boga, gospod revident, — to ste vi? Ali vidim prav?"

"Prav vidite, prav, gospod sprevodnik! Sem revident Makovec iz Stodolan. Toda hitro odtod naprej! Ali imate prazen kak služben voz? — Nič se me ne bojte, nimam malarije, to sem samo rekel, da bi spravil ljudi proč. Pojdite, pojdite, greva v službeni voz, tam vam bom vse pojasnil."

"Pa kaj takega!" se je čez nekaj časa režal sprevodnik, ko je šel iz službenega voza, v katerega se je zaprl Makovec.

Gospod revident je sedaj lahko mirno premišljeval, kako bo prišel iz postaje v Pragi v lakastih čevljih in hlačah, pa brez jopiča in suknje, k svoji nevesti.

Ko je zavezoval čevlje, mu je prišla na misel, da ima v Pardubicah sošolca. In ker železniški brzovoz tudi po noči ne počiva, je bilo lahko prijatelju sporočiti, da bi mu v drugi razred vratislavskega brzovlaka prinesel kako suknjo.

Ker je k sreči vtaknil denarnico v hlačni žep, je imel dovolj denarja, da se je v Pragi v eni največjih trgovin preskrbel z elegantno obleko, da tako zbríše vse žalostne posledice svoje zaspanosti, da bo lahko šel k svoji ljubljeni Olinci. Vzel si je pa naprej, da o svoji smoli ne pove besede niti nevesti niti gostom. Bo že prišel čas, ko bo v kaki prijetni urici povedal svoji ženki vse, kako se je peljal k poroki.

Toda človek obrača, Bog pa obrne.

Ravno je stal gospod revident Makovec s svojo nevesto pred njenimi starši, ki sta jih še blagoslavljala predno so šli v cerkev k poroki, ko pripohipa kuharica vsa razburjena v salon.

"Gospod, gospa, tu zunaj je neki železničar in pravi, da prinaša ženinu frak in suknjo. Ali potrebuje mladi gospod dva?"

Ženin je ves prebledel.

"Pripeljite ga sem. To bo bržkone uslužbenec iz naše postaje, Novak. Vse vam pojasnim pozneje. Sedaj je pa treba rešiti moža njegovih skrbi in mu odvzeti te stvari."

"Gospod revident, ne jezite se na me. Poglejte, zadosti sem kaznovan. Na svoje stroške sem moral ustaviti zavoljo svoje pozabljivosti brzovlak. Nisem še končal službe, pa sem moral z vašimi stvarmi skočiti na vlak in iti za vami. Pa kakor vidim, ste si že sami pomagali," je dejal Novak.

Gospodu revidentu pa ni bilo nič odpuščeno. Pojasniti je moral svojo nesrečo s frakom. Kakor navadno, so se pri obedu začeli razvezovati jeziki, prišlo je k neizogibnim anekdotam. Gospod revident je začel svojo pripovedovati pod naslovom: "Svatba z zaprekami". Ko so se gostje od srca nasmejali njegovi situaciji v vlakcu, je gospod revident iz srca odpustil tudi uslužbencu Novaku. Temu ni bilo nič žal, da je šel v Prago, kajti Kačka je v kuhinji tako skrbela za njega, da si je ves čas oblizoval mastne prste in popuščal jermen okoli pasa.

Kački je bilo hudo le, ko je zvedela, da je Novak že oženjen in da ima že pet otrok. — Sicer je bila pa prepričana, da bi bila ona in Novak ravno tako krasen par, kakor sta bila gospod revident in gospodična Olinka. Toliko sreče pa ni nikjer vkup na svetu, zato pa čaka Kačka še vedno na ženina!

Mamica, še več . . .

P. Aleksander, O.F.M.

"Ptička drobna priletela,
na kasarno mi je sela . . ."

Mamica, se še spominjaš, ali še kaj več:
sedem ur je bilo tja v Ljubljano peš,
kjer je sinko bridko sabljo nosil,
vranca jahal in Boga za vojsko prosil.
Mamica je o škrjančku pela,
k Jožku tja v kasarno sedem ur veselo spela.

Kam škrjanček neki danes ji leti,
Jožko tam za tretjo vodo zdaj živi?

Piše, da je gospodar, v palači je doma,
pošlje za priboljšek tolar, dva,
k polni mizi z dobro ženko seda,
ust petero nasičuje svetla skleda.

Vprašaš, kam škrjanček materin sedaj hiti?
Kam drugam kot k Jožku, tja za vode tri.

Vrhu doma belega pristane,
predno tuje jutro si oči pomane
in pogleda, če že Jožko spravlja se na pot,
zdaj bi spela mati stokrat sedem ur edinemu naprot.

SLIŠAL sem pregovor ali samo rečenico, ki se glasi: To so besede, je rekla lisica, ko je paternošter našla.

Zelo mnogo sem že premišljeval, zakaj je lisica tako rekla. Še do danes nisem dognal. Ena izpodbudna misel bi bila, če bi dejal, da je zato tako rekla, ker krščanski ljudje preveč površno in raztreseno molimo rožni venec. V takih primerih bi se res po pravici reklo, da so paternošter same besede. Bilo bi v smislu tistega božjega očitka v svetem pismu, ki pravi: To ljudstvo me časti z ustnicami, njegovo srce je pa daleč od mene. . .

Ampak lisica vendar ne pozna svetega pisma in tudi tega ne ve, da mi ubogi ljudje slabo opravljamo svoje molitve. Ta razlaga mora potemtakem biti zanič.

Sploh se pa ona rečenica o lisici, ki je paternošter našla, ne rabi v takem smislu, da bi človek kopal iz nje izpodbudne moralne nauke. Kadar klepetáš tjavendan, ti utegne kdo zabrusiti v brk ono lisico, ki je paternošter našla. Vsaj meni se je to že nekajkrat zgodilo. Iz tega bi sklepal, da hoče pregovor reči: prazno slamo mlatiš! To sicer ni hudo samo na sebi, saj z mlatvijo prazne slame ne delaš posebne škode, le čas in trud se ti ob taki mlatvi ne bo izplačal.

Toda tudi če stvar tako obrnem mi ne gre skupaj z lisico, ki je paternošter našla. Potemtakem bi se dalo sklepati, da lisica vsaj med vr-

sticami trdi: rožni venec moliti se pravi — mlatiti prazno slamo.

Take misli in trditve zopet ne morem pripisati lisici. Saj vem, da ni hodila v šolo k našim brezvercem, da bi se naučila sovraštva do paternoštra. Kakor ji poprej nisem mogel pripisati znanja svetega pisma, tako ji sedaj ne moram pripisati brezverske učenosti. Po moji skromni sodbi ostane lisica popolnoma navadna lisica, pa naj že najde paternošter ali ne.

Takole in podobno tuhtam na levo in desno, pa na noben način ne morem dotuhtati, zakaj je lisica tako rekla. Še najbolj verjetno se mi zdi, da lisica sploh nič rekla ni. Najbrž se je neki človek tisti pregovor izmislil in od onega prvega so se naučili drugi. Samo tako se je moglo zgoditi, da je lepega dne tisti pregovor udaril tudi na moja ušesa.

Ta razlaga je gotovo zelo verjetna. Motil bi se pa, kdor bi mislil, da je sedaj vsa uganka rešena. Meni se že ne zdi. Sprašujem se nadalje in si mislim: pa če se je res neki človek izmislil tisti pregovor o lisici, ki je paternošter našla, zakaj se ga je pa sploh izmislil? In če se ga je že ravno moral izmisliti, zakaj je ravno lisico notri spravil in zakaj poleg lisice ravno paternošter? Saj če je že morala biti lisica, zakaj ni našla namesto paternoštra kos časopisa ali pa magari kar cele bukve? Potem bi človek še nekam razumel, zakaj je rekla: to so besede! No in nazadnje — če je že res cela najdba morala imeti kako zvezo s pobož-

nostjo, saj bi namesto paternoštra prav lahko ležal na tistem mestu star molitvenik, recimo na primer Baragova Dušna paša.

Tako, vidite, se stvar bolj in bolj zapleta in rešitve ni, čeprav smatramo za dognano dejstvo, da lisica sploh ni ničesar našla, ali pa vsaj to, da ni ničesar rekla.

Ko takole tuhtam to imenitno zadevo na levo in desno, navzgor in navzdol, mi prihaja od nekod novo razsvetljenje. Dozdeva se mi namreč, da tisti človek, ki si je izmislil pregovor o lisici in paternoštru, ni bil pri pravi pameti, ali je pa bil prav zelo pameten. Naj že bo to tako ali tako, po svojem najnovejšem spoznanju moram reči, da je pregovor kljub svoji očitvidni neumnosti jako dober. Da, celo jako pameten. Ves pregovor namreč na koncu konca ni nič drugega kot — besede! Same besede, ki se sicer prav čedno slišijo, pa golo neumnost povedo. In take neumne besede ziniti o pravem času, je sicer na videz tudi neumnost, v resnici pa globoka modrost. To me spominja na drug pregovor, ki pravi na kratko: klin s klinom. To se pravi z drugimi besedami: če mi klepetáš neumnosti, te morda ne bom mogel ustaviti s pametno besedo, ustavil te pa bom, če ti povem, kaj je rekla lisica, ko je paternošter našla.

Tako bi bila sedaj ta azdeva končno vendarle rešena. Ampak meni se pletejo po glavi v zvezi s tem druge reči. Med tem ko sem o tej stvari toliko tuhtal in že dve strani tudi napisal, sem s svojimi mislimi obtičal na besedi — "besede".

Besede so res čudna reč. Ko nadalje premišlujem o besedah, mi

uhajajo misli nazaj k lisici. Vse drugo glede tiste lisice je sicer zdaj že prav ugodno rešeno, samo njen izraz: "besede", ta še ni rešen. Očitvidno je namreč, da tista lisica ni imela velikega spoštovanja pred besedami. Če bi ga bila imela, bi vendar ne mogla tako omalovaževalno reči: To so besede! Saj jo kar vidim, necivilizirano divjačko, kako je po strani pogledala tisti paternošter, kako je zamahnila z roko (hočem reči: s prednjo desno tace), kako je nategnila obraz (ali kar že ima namesto obraza) v zaničljive poteze in siknila skozi zobe: To so besede!

Da, ko takole v duhu gledam nježno čudno početje, postajam naravnost nestrpen in sem na lisico hud kot še nisem bil nikoli. Poznam iz verodostojnih knjig — eni je bil naslov: Lisica Zvitorepka — vse mogoče lisičine pretkanosti in hudobije. Vendar si mislim, da je pač takaj njena narava in si skoraj ne more pomagati. Spominjam se celo, da je nekoč lisica ukradla prekrasno čopko iz našega kurnika. Razume se, da me še danes jezi, ampak takrat je naredila svoj posel popolnoma tiho in brez besede. Nobenega dokaza nismo imeli, da bi bila kaj besedičila ali se vsaj kaj spakovala nad kako besedo.

Tako je bilo takrat, ko je ukradla našo čopko. Zato ji tistega nisem tako zelo zameril. Ampak takrat, ko je paternošter našla. . .! To je pa že od sile! Takrat se je prav očitno norčevala, ne, malo moram vendar popraviti. Če se že ni naravnost norčevala, gotovo je, da je zaničevalno, da, z omalovaževanjem nekaj bleknila o besedah. In ker pozna in ima resnične besede samo

človek, moram zapisati, da se je norčevala — to se pravi, da je zaničljivo nekaj besedičila ne o katerihkoli besedah, temuč o človeških besedah. Nič manj in nič več!

Tega ji ne odpustim, dokler bo še katera lisica pod božjim soncem v nevarnosti, da najde paternošter. Prav za prav sem hotel zapisati: dokler bo še kak paternošter na svetu v nevarnosti, da ga lisica najde.

Sicer, veste, jaz rad priznam, da so človeške besede včasih čudna reč. Seveda, to priznam med nami, med prijatelji, nikakor pa tega ne priznam pred lisico! Tega nikdar in nikoli! Zanesem se pa popolnoma na to, da se ta-le koledarska izdaja ne bo izgubila kje na lisičjih potih, da bi jo našla ona necivilizirana mrha! Joj, če bi našla v njej tale moj učeni spis — kar kipi v meni ob sami misli! Gotovo bi se še vse bolj namrdnila in še vse bolj zamahnila z roko (hočem reči s prednjo desno tace) in bi še bolj zaničljivo siknila skozi zobe (ki so morda še krvavi od naše prekrasne čopke): to so besede. . .

Torej ko sem ravno pri besedah, naj povem, da mi je popolnoma dobro znano, kako čudne so včasih besede.

Na primer!

Ko sem postal velik — in tak sem ostal do današnjega dne — sem se naučil, kaj pomeni beseda: mož. Včasih berem: mož nam manjka! Drugič slišim: to je mož! Tretjič deklamiram: umrl je mož. . .! In tako dalje. Z eno besedo: kadar srečam besedo: mož, mi roka kar sama leze gori proti klobuku, da bi iz spoštovanja do moža že ob sami njegovi besedi stal pred njim gologlav.

Včasih pa ni bilo tako. Ko sem bil majhen — in majhen sem bil notri do svojega petega leta! — nisem imel do moža nobenega spoštovanja. Kadar sem bil poreden, mi je mama zažugala: mož te bo vzela! In je takoj pomagalo! Tak "mož" se je večkrat ustavil pri nas. Bil je slabo oblečen, sključeno je hodil, vrečo je imel čez pleče in vbogajme je prosil. Bilo jih je več, pa meni so se zdeli vsi enaki in so se zlili v enega samega. Nekoč sem zvedel, da "mož" pobira v tisto vrečo poredne otroke in sem vprašal mamo, če je res. Ravno takrat ni bila posebno dobre volje in je precej osorno odgovorila: Boš že sam videl, če priden ne boš!

Nak, tega pa nočem sam videti, sem si mislil. Bom pa že rajši zmerom priden. Tako sem sklenil, ampak do "moža" dolgo nisem imel spoštovanja.

Nekoč je bil pri nas stric France. Tisti z lepo brado, iz Breznice doma. Da boste takaj razumeli: ta France ni bil "mož", bil je "stric"! Zato sva bila zelo prijatelja in sva se imela mnogo pogovoriti. Tisti dan je pa tožil, da se mu gnóji na roki mali prst. Brž stečem ven, prinesem zelenega tropotca in dolgo nit ter mu obvežem bolni prst.

Zelo dobro se mu je zdelo, dal mi je svetel groš in me hotel očetu pohvaliti.

"To bo mož!"

Ubogi stric, kako se je urezal! Vse je zavrelo v meni in groš sem vrgel stricu nazaj.

"Mož pa že ne bom, mož pa že nikoli!"

Tako sem kričal na vse grlo in sem tudi hotel povedati, zakaj ne

bom mož. Zato ne, ker ne maram pobirati porednih otrok. Pa nisem imel časa povedati, ker me je oče prijel za ušesa in me nagnal pobirati zavrženi groš. Tudi sem moral strica odpuščanja prositi. Videl sem pa, da je bil dogodek ubogemu stricu še vse bolj neljub kakor meni.

Vse nesreče je pa bila kriva prečudna beseda "mož".

Ali pa na primer!

Odkar sem velik, vem, kaj pomeni beseda "kozel". Prav dobro poznam kozla, ki hodi po štirih in — kot pravijo — ni prijeten za nas. Toliko vem o tem kozlu. Dalje vem, da ljudje večkrat kozle streljajo in tudi sam sem že marsikaterrega pihnil. Ne rečem, da s puško, saj ravno "kozle streljamo" vsi brez puške. In še to vem, kar me je naučil profesor Jeraj. Znal je lepo učiti naravoslovje, pa tudi zmerjal je rad. Recimo rajši, da je psoval. In glejte, tu je spet nekaj čudnega s človeško besedo! Kadar psuješ, bi po pameti pričakoval, da boš s psom koga nagnal. Pa ni vedno tako. Lahko mu rečeš cepec ali osel ali tele ali magari baraba. Tožil te bo, da si ga psoval, pa si mu rekel sto ljubeznivih besed, samo na psa si do cela pozabil. Res, to so besede! In tako je psoval profesor Jeraj. Vse nam je rekel, samo "pes" nikoli. Najljubša psovka je pa bila: Kozel!

Po vsem tem mi torej ne boste zamerili, če nimam do te besede velikega spoštovanja. In ga res nimam vse od tistega časa, odkar sem velik postal. Je pač nekaj velikega v tem, da človek postane velik. Koliko se nauči, ko bi se drugače nikoli!

Ko sem bil majhen, nisem imel najmanjšega pojma, da je kozel ta-

ko strašno kozlovski. Nekoč sem bil "na počitnicah" pri stari materi na Hrastenicah. Ko se igram pred hišo, zapazim, da prihaja po cesti — "mož". Drugačen je bil kot drugi "možje". Če vam povem, kakšen je bil, ne povem zato, kot da sem takrat vedel, kakšen je bil. Takrat sem vedel samo to, da je bil "drugačen". Sedaj vem, da je imel dolgo haljo do tal, špičasto brado in sploh je bil kapucinski brat iz Škofje Loke. To sem pa videl tudi takrat, da mu je nekaj viselo po hrbtu. Danes vem, da je bil tisto "kapuc", takrat sem mislil, da je bil žakelj za poredne otroke.

Kdo bi torej ne pritegnil mojemu mnenju, da vidim "moža"?

Bežal sem k stari materi na njivo ob cesti in sem se stisnil k njej. Povedal sem, da prihaja po cesti "mož", naj mi pove, če se priden.

Pogledala je na cesto in me lepo posvarila:

"Ne smeš tako reči, saj to ni "mož". Nič ti ne bo naredil, čeprav bi priden ne bil. Veš, to je "kozel" iz Loke. Pojdi, poljubi mu roko, boš pildek dobil."

Prav rad nisem šel, ker je bil le preveč "možu" podoben. Vendar sem ubogal in res dobil tako krasen pildek, da malo takih na svetu. Ves je lesketal v zlatu in špice ob robu so bile široke za prst! Kaj je bilo še drugega na njem — kdo bi se brigal za to!

Od takrat sem imel neugnano željo, da bi se vsak mož v moji bližini v kozla iz Loke spremenil. Pa ni bilo dolgo tako. Prehitro sem postal velik in profesor Jeraj je poskrbel za ostalo. Moja rajna stara mati pa ni bila nikoli v Jerajevi šoli in je

notri do smrti majhna ostala. Da bi bil človek ž njo tako majhen in zraven nedolžen! Koliko manj "kozlov bi ustrelil" in bi bil še vedno pripravljen, gospodu, Kozlu iz Loke za pildek poljubiti roko!

Tako je z našimi človeškimi besedami v resnici marsikaj narobe. Saj bi človek še pisal, če bi vedel, da se mi bo vsaka zapisana beseda pravilno postavila. Pa se resno bojim, da se ne bo. Gotovo bi se mi iz gole nagajivosti katera tako obrnila, da bi rekli ljudje: ta človek pa piše nerodno!

Ampak prav za prav bi moralo biti tako. Kako naj pa dokažem,

da so naše besede včasih čudne, če bi vsaka moja zapisana beseda popolnoma pametno padla! Najlažje dokažeš svojo trditev, če imaš dokaz še prej kot trditev na rokah. In ko sem to le pisanje prebral — pred eno minuto namreč — sem do dna prepričal samega sebe, da se mi je posrečil dokaz. Zato bom nehal pisati, samo zato. Ne kakor da se bojim, kaj bodo rekli ljudje, če spet kmalu — kozla ustrelim. In mojih besed o besedah je konec.

Kako je z lisico, paternoštrom in besedami, pa še vedno ni popolnoma jasno.

Drevesnica.

Vrtnar bi bil rad imel kolikor mogoče veliko drevesc, in jih je prav ozko vkup nasadil, da se veje nikakor niso mogle razvijati in razprostirati. "Če bodo stala tesno drug ob drugem, bo to gotovo koristilo," je mislil, toda mesto zdravih, močnih drevesc so zrastle slabotni pohabljeni.

"Tesnost škoduje mladim drevescem," je dejal njegov sosed, ni se mu pa zdelo potrebno, da bi v svoji dre-

vesnici nepotrebne veje porezal, mesto lepo zrastle dreves so bili sami divjaki.

"Jaz pa ne maram v svoji drevesnici ne pohablencev ne divjakov," je menil tretji, zvolil si je srednjo pot, dal jim je dovolj prostora in skrbel, da so se lepo razvijala drevesca.

In vzrastla so močna, plodnosna drevesa!

Ravno tako je pa z vzgojo otrok!

Žrjav in volk.

Ko je volk nekoč prav požrešno žrl ovco, obstala mu je kost v grlu in je bila nevarnost, da se zaduši. Ponujal je veliko plačilo temu, ki bi mu pomagal. Prišel je žrjav, stegnil svoj dolgi vrat s kljunom v njegovo žrelo in potegnil kost ven. Ko je pa zahteval plačilo, je zarežal volk: "Kaj? Še plačilo bi rad vzle? Za-

hvali Boga, da ti nisem pregriznil vrata, še ti bi me moral kaj dati, da si živ prišel iz mojega žrela!"

Nauk basni: Kdor hoče ljudem kako dobroto izkazati, kaj dobrega storiti, mora biti pripravljen na nehvaležnost sveta. Že pregovor pravi: Nehvaležnost je plačilo sveta.

KAJ je tega? Morda komaj dobri mesec: brali smo v časopisih, da je Gandiju, velikemu možu Indije ušla znamenita njegova učenka Miss Cooek, Američanka, ki je dolga leta sledila Gandiju in njegovi šoli. V svojih izjavah časopisju je imenovala svojega učitelja tirana in grozoviteža, ki usužnjuje svoje učence v železne verige svoje volje in svojih neumnih naukov. Ob tisti priliki smo se v družbi s slovenskimi rojaki pomenkovali o tem Indijcu in čuditi sem se moral, kake napačne pojme imajo premnogi o “veliki duši” (“mahatma” kličejo domačini in svet indijskega voditelja, po naše pomeni ta beseda “velika duša”.) Imenovali so ga norca, babjeka, čudaka in prenapeteža. Takrat sem sklenil, napisati moram nekaj vrstic o njem, da ne bodo ljudje tako nes pametno sodili moža kot ga rodi zemlja vsakih sto let komaj enega.

Indija že dve sto let ječi pod jarmom izkoriščevavnih tujcev. Dasi je Indijcev blizu 300 milijonov, je vsa Indija dobro zapletena v mrežah kramarskega Angleža. Ko klop se je drži. Z Indijo pade Anglija, ves britanski polotok je zrašččen z Indijo kakor telo na hrbtnico. Predobro so se vedno zavedali Angleži, da zgubijo z Indijo tudi gospodstvo nad zemljo in morjem. Zato so s tako kruto silo držali indijski narod v svojih vajetih in kleščah, če je bilo treba tudi z ognjem in mečem. Usiljevali so Indiji evropsko kulturo, svoj jezik in svojo miselnost. Dosegli niso veliko, zakaj Indija se prebuja vedno bolj, z večjim in večjim sovrastvom odklanja pokvarjeno ev-

ropsko dušo; muke, lakota mučeniške smrti niso mogle streti indijskega duha in četudi med seboj niso v vsem edini, edini so v tem, da se bore proti skupnemu sovražniku domovine. Moč indijskega naroda je našla izraz v svojem največjem voditelju Gandiju.

Pravo ime njegovo je Dr. Mohandas Karmchand Gandhi. Rojen je bil 2. oktobra 1869 v Porbandar, kot sin plemiške kaste — (indijsko verstvo deli ljudi na več kast ali razredov; ena je duhovniška, ena vojaška, zadnji so kasta “parijev”, nedotakljivih) je moral na Angleško v šole. Kot devetnajstletni mladenič se je že upisal na univerzo, da bo študiral za advokata. Že takrat je pokazal, da je iz druge moke, kakor so bili drugi indijski študenti. To je bilo ravno prekletstvo Indije, da je vsa indijska inteligenca podlegla vplivu evropske kulture in so se vračali z evropskih šol kot janičarji in izdajavci indijske duše in indijske miselnosti. Ne tako Gandi. Kljub temu, da je mnogo let prebil v Evropi, se ni udal evropskemu življenju, vrnil se je v Indijo z dušo in telesom udan svoji domovini. Evropa mu je dala samo podlago višje izobrazbe in spoznanje, kako gnila je evropska kultura, gnila in brezdušna. Ko je prišel zopet domov, je odprl advokatsko pisarno. Tukaj je kmalu zaslovel kot velik odvetnik. Toda kakor je ta služba nevarna, ker mudi toliko prilik za laž in krajo, krivico in hudodelstva, Gandi je ostal odličen odvetnik, ki nikdar ni sprejel slučaja, če ni bil trdno pre-

pričan, da je njegov klient nedolžen. Kmalu pa je spoznal, da ta služba ni zanj, ker je preveč posvetna in pregrešna, odpovedal se ji je. Predno pa je dal slovo advokatskemu poklicu, je še šel v Južno Afriko, da tam uredi nek sodnijski proces. Ta slučaj je bil mejnik v njegovem življenju, zakaj šele v Južni Afriki mu je Previdnost božja naklonila vlogo narodnega voditelja. V času, ko je prišel v Afriko je bilo ondi 150.000 indijskih priseljencev. Ti priseljenci so se uprli priseljevanju Kitajcev, ki so prihajali v vedno večjem številu v Afriko. In čeprav so bili sami gostje, so se s silo uprli azijatskemu plemenu. Dan za dnevom so bili poboji na ulicah, sovražni pokoli in pretepi. Vlada pa, mesto da bi posegla vmes s pravično razsodnostjo, je s kruto silo pričela zatirati Indijce. Nalagala jim je strašne davke in najstrožje policijske naredbe. To je izzvalo strahovito sovražnost. Tudi Gandhi je v tem času trpel nezaslišane muke. Sam pripoveduje v svojih življenjskih spominih, da so ga bičali, tirali vsenaokrog kot psa, metali z vlaka, vrgli iz hotela. Tako je bil razočaran nad takim početjem, da bi se bil takoj vrnil, toda podpisal je kontrakt za dvanajst mesecev in moral je ostati. V Južni Afriki se mu je še veliko bolj razkrila hinavska stran evropske omike in evropskega gostoljubja. Ko so Angleži promulgirali zakon, ki je ponižal Indijce do stopnje sužnjev in hlapcev, je Gandhi sklenil, da bo ostal v Afriki in prevzel vodstvo zatiranih rojakov. Sklical je konvencijo, ki se je uprla Angležem in pokazal vladi, kako krivično je njeno postopanje, usta-

novil je list z naslovom "Indijska misel" in pričel v pisani in dejavni besedi navduševati rojake za odpor. Da je imel pri tem res blag namen, dokazuje to, da je pustil advokatsko službo, ki mu je prinašala 2500 dolarjev mesečno in se podal med uboge svojce, kjer je zaslužil komaj 15 dolarjev na mesec. Dvajset let je vztrajal v tem boju in po dvajsetletnem delu je dočakal zmago. V vseh teh letih je trpel neznosne krivice, Angleži so ravnali z njim kakor z zločincem in izvržkom človeške družbe. Čeprav je s svojim heroičnim delom neštetokrat priskočil na pomoč tudi Angliji. N. pr. za časa vojske s holandskimi buri v Južni Afriki je vsepovsod organiziral karitativne in reševalne postaje, za časa kužnih bolezni je ustanavljal ljudske bolnice, pomagal na vseh krajih sam osebno, za vse dobrote, ki jih je delil in pospeševal je prejemal kazni, ječo in preganjanje. Nekeč so ga celo pobili tako zelo, da je obležal na cesti na pol mrtev. S tem početjem je vlada hotela zatreti indijsko maso. Uspelo ji ni, ker so ljudje trumoma prihajali v ječe kar prostovoljno, da pokažejo, da jih nobena taka sila zatrla ne bo. Gandhi je zmagal na celi črti.

Leta 1914 se je povrnil v Indijo, kjer ga je narod sprejel kot narodnega velikana. Tudi tukaj ni miroval. Anglija je obljubila Indiji samoupravo, kakor hitro se svetovna vojna konča. Vsa Indija je z navdušenjem šla Angliji na pomoč, v upanju na samostojnost. Toda žalibog, besedo obljube je Anglija pojedla in Indija se je pripravila na pohod proti beli rasi. Gandhi, prerok

miru, je pa znal spretno izrabiti to vulkansko razpoloženje. Z vztrajnostjo in potrpežljivostjo je ubijal svojim nasledovavcem v duše resnico, da z mečem miru priboril ne boš. Indijci kot božje ljudstvo naj se poslužijo samo najpopolnejših sredstev v dosego svoje neodvisnosti. Organiziral je vsesplošno pasivno odpornost proti tujcem, njihovemu življenju, njihovim navadam in njihovemu blagu. In zadel je v pravo. Anglija bi bila rada imela odprto revolucijo, da more s silo streti indijsko maso in indijsko hotenje, Indija pa je šla na štrajk brez krepelcev, brez orožja, vsi od kraja so odpovedali pokorščino. Iz vasi v vas, od mesta do mesta, od provincije do provincije je hodil Gandhi in hodi še danes, da odvrača ljudi od sile in surovega upora z orožjem, nagovarja jih pa, da z drugim orožjem pobijajo tujca. In to orožje je še vse bolj nevarno. Ljudi navaja k temu, da nosijo domače blago, podpirajo domačo trgovino, domačo produkcijo, domače delo (še celo kolovrat je moral zopet zapeti svojo pesem), samo da Anglija nima nobene koristi pri svoji trgovini z angleškimi izdelki.

Gandhi ni bil noben čudak, ko je prišel z rjuho odet v Evropo in stopil celo pred angleškega kralja in Londonsko konferenco v rjuhi. Pokazati hoče, da ne mara pokrite gnilobe evropske kulture. Gandhi ni noben čudak, ko se preživlja s kozjim mlekom, ko se tedne in tedne posti, živi v zatajevanju in odpovedi, še pred kratkim se je celo lastnemu domu odpovedal, samo da pokaže svojemu ljudstvu, da z vztrajnostjo

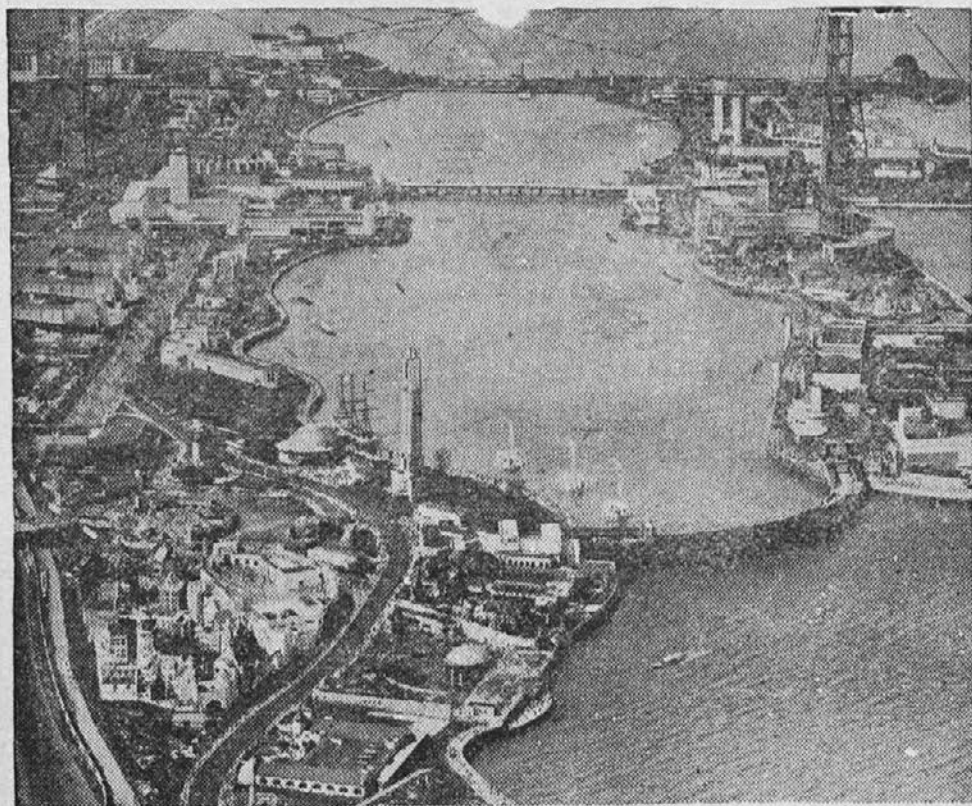
veliko dosežeš in da je tako duhovno orožje bolj nevarno tujcem kakor bombe, puške in krvave pobune. Narod svoj je tako treniral, da jih nobena ječa, celo smrt ne straši. Vsak Indijec je postal do skrajnosti neodvisen, uporen in nepokoren. Vse po zaslugi velikega vodnika.

Zato ni čudno, da ga vsa Indija naravnost obožuje. Kljub vsem častem in poveličevanju pa je ostal Gandhi ponižen, skromen. Že njegova slika kaže, da ni nič ošabnega na njem. Izraz obraza, glave in vsega telesa govori o veliki ljubezni, ponižnosti in potrpežljivosti. Živi samo od zelišča, pije le vodo in kozje mleko, pozna in razodeva zdravilno moč rastlinstva, sonca, zraka, narave sploh. Premnoge je že ozdravil. Vsa njegova osebnost razodeva čudovito naravo človeka, ki ima ogromno življensko nalogo pred seboj. Strog do sebe, do trpečih poln milobe in usmiljenja, sovražen licemerstva in hinavščini, goreč v navduševanju za božje življenje premišljevanja in odpovedi. Sam četrtnedneva prebije v premišljevanju in molitvi. Vsak njegov korak, vsaka njegova poteza razodeva mir in duhovno upokojenost, le oko žari od življenja in upanja in skrite moči velikana, ki je premagal sebe in svet.

Če ni to svetla podoba zgleda ostalemu svetu, ki se pretepeva v sovraštvu sebičnosti in bojaželjnosti, kje drugje jo bom našel? Sram je lahko vsakega kristjana, da ga more Indijec-pagan spominjati na nauke Kristusove: Ljubi bližnjega, ljubi Boga, ne izdajaj svoj rod, ne izdajaj svoje duše!

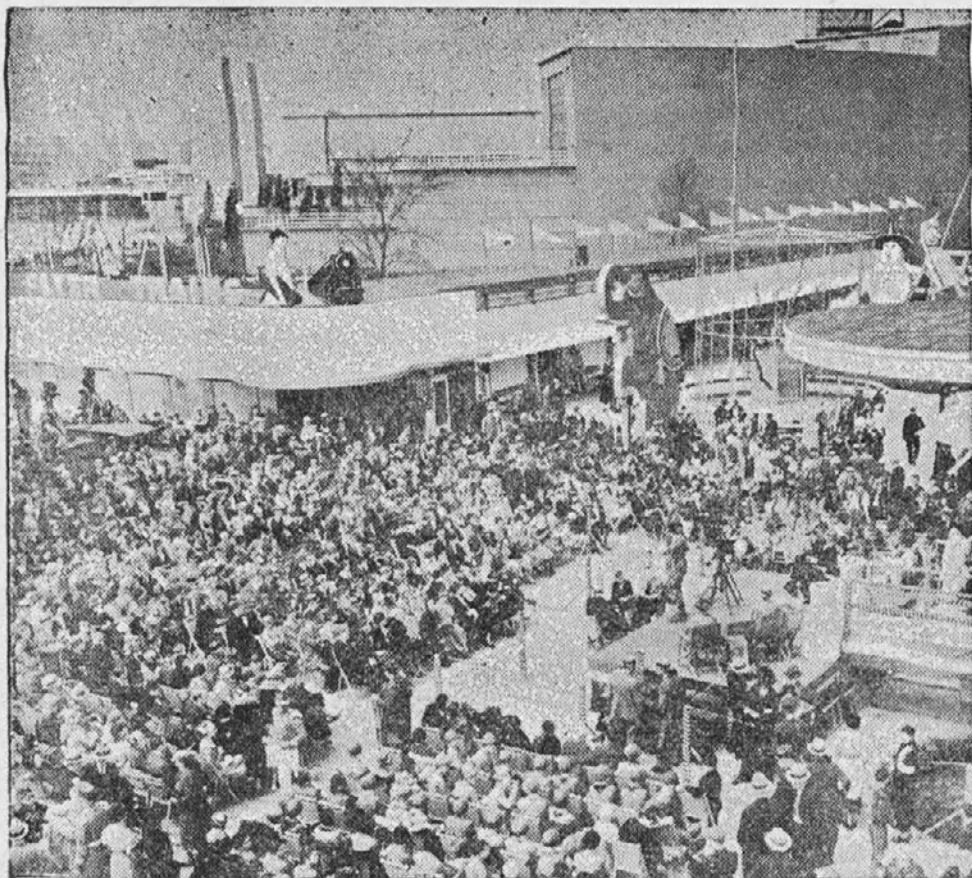
Svetovna stoletna razstava v Chicagi, l. 1833.

PRED 100 leti je bila Chicago sama mala kopica lesenih bajt, postavljenih okoli male trdnjavnice "Fort Dearborn". Od te dobe je pa razvila v velikansko metropolo, v kateri prebiva okoli 3,500.000 ljudi. In v istem času izvršil se je na svetu razvoj vede in znanosti, kakoršnega svet do sedaj še ni videl. Zagonetna rast mesta in upravljajni napredek sveta sploh sta šla roko v roki. Ni torej nič čudnega, če se je mesto Chi-

Otok, na katerem so bili razstavni prostori.

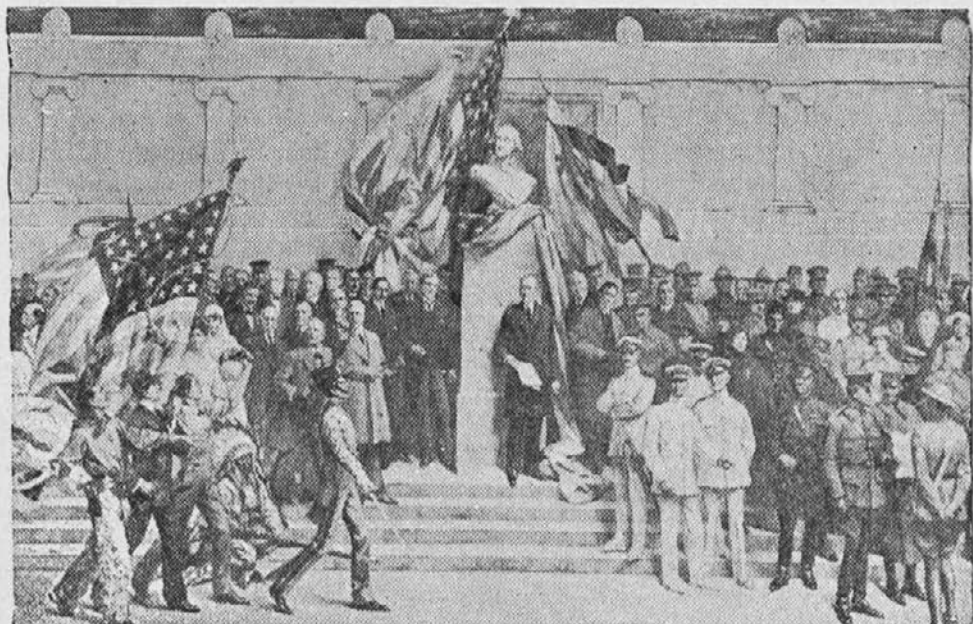
cago pri slavlju svojega stoletnega obstoja odločilo, da bo pokazalo napredek vede za zadnjih sto let, zato je imenovalo tudi svojo razstavo razstavo "Sto let napredka". S pomočjo vede je imela Chicago tudi rešiti važno vprašanje, kje napraviti razstavo. V ta namen se je potrebovalo sto akrov

Take množice so bile na razstavnih prostorih na dnevnem redu. Vsega skupaj je obiskalo 25 milijonov čikaško razstavo.

sveta, katere je mesto pridobilo s tem, da je blizu srede mesta zasulo michigansko jezero. Tako se je zgodilo, da je tam, kjer so še nedavno bili divji valovi jezera michiganskega ob bregove, kjer je plavalo poprej še na milijone rib, nastalo sto akrov novega brega in na njem je zrastle zagonetno mesto razstavnih zgradb, visokih stolp in krasnih ulic.

Ni bilo mogoče najti bolj pripravnega mesta za prireditve razstave, kakor ravno tu. Razstavnih prostorov so mejili na "Soldiers' Field", vojaško polje, ki je idealno zbirališče pri raznih slavnostih. Nedaleč odtod se nahaja Field-ovi naravoslovni znanstveni muzej, zavod za umetnosti, Shedov akvarij, Adler-ov planetarij in zvezdoslovni muzej. Lahko rečemo, da obsegajo že te zgradbe same toliko bogastvo ozirom vede in umetnosti, s kakoršnimi se more ponašati le malokatero mesto. In zraven teh biserov stavbene umetnosti je nastalo popolnoma novo mesto, kojega stavbe so bile zgrajene po čisto novih metodah po posebnih arhitekturnih načrtih. Ravne črte, krogle, različnost barv so se rabile in bile vtelesene v te stavbe na

Legionarji ameriški, ko so odkrili spomenik enemu svojih poveljnikov.

Ulica na razstavišču v zastavah.

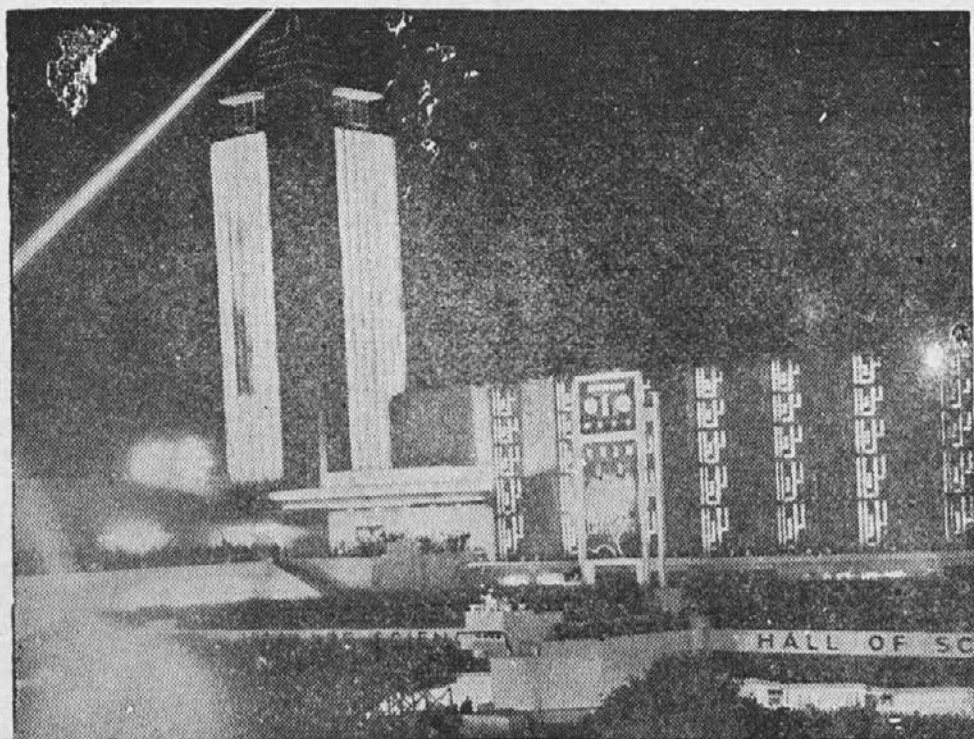
način, o katerem dosedaj nikdo ni imel kakega pojma. Bila je to popolnoma nova stavbena umetnost, ki se je najprej uveljavila na ameriških tleh. Moderna krasa kolosalnih stavb se je pa pravzaprav pokazala šele v noči, ko so neštevilne raznobarvene neonove svetilke spremenile celo razstavišče v zagoneten, skrivnosten svet žarečih luči, tajnih senc in živih barev. Vsa razstava je montirana tako, da bo po končani razstavi mogoče večino zgradb itd. porabiti za druge namene. Nove metode zidanja so rabili posebno iz finančnih vzrokov in ozirov, mesto je na ta način zgradilo

Del razstavišča ponoči.

razstavišče za primerno nizko ceno, kar je imelo velik pomen pri vladajoči depresiji. Stavbe so zgradili večinoma brez oken, razsvetljene so umetno, kar je zasiguralo stalno in istomerno razsvetljavo vseh razstavljenih predmetov.

Drugo svetovno razstavo v zgodovini mesta Chicago, razstavo Sto let napredka, so otvorili v soboto 27. majnika 1933 ob velikanski udeležbi in s slavljem, ki je trajalo od pol 10. ure zjutraj do polnoči. Glavni akt otvoritve se je odigral na "Soldier's Field", kjer se je vršila krasna parada,

---

Zgoraj:
Dvorana
znanosti.

Spodaj:
Na razstavi
so imeli
tudi idile
z narave.

---

kakršne mesto Chicago še ni videlo. Ob 11. uri je proglasil glavni poštar Farley kot zastopnik predsednika Roosevelta zastavo otvorjeno.

Končala se je 12. novembra.

Ni naš namen opisati tu obseg in potek cele razstave, zato bi bilo treba cele knjige, prinašamo pa nekaj slik glavnih zgradb s kratkim pojasnilom.

—
Ena parad na
razstavišču.
—

MENIM, da mi ni treba praviti, kdo sta bila ta dva moža. Oba sta še danes svetovno znana, Leon XIII. zlasti kot socialni papež, župnik Kneipp pa kot socialni dobrotnik, ker je ljudem odkril najcenejše zdravilo zoper razne bolezni — vodo.

Zanimivo je, kako sta se ta dva moža nekoč v življenju srečala. Pavel Marija Baumgartner, ki je to srečanje aranžiral in mu bil priča, je isto tudi opisal. Ker je bilo to srečanje za oba dokaj značilno, naj ta opis očitveca tu posnamemo.

Leta 1894. se je župnik Kneipp podal v Rim. A ne ravno papeža gledat. Eden njegovih voerishofenskih prijateljev je bil v Rimu posvečen in je imel tam svojo novo mašo. Ta ga je potegnila v večno mesto, ki bi ga morda drugače ne bil nikoli videl. Ko je papež Leon XIII., ki je že toliko slišal o tem slavnem "vodnem doktorju", zvedel, da je došel v Rim, je izrazil željo, da bi ga rad osebno poznal. Zgoraj imenovanemu Pavlu Mariji Baumgartnu je bila od vatikanskih oblasti poverjena naloga, da vse potrebno uredi za avdijenco.

Kneippa je kajpada tudi veselilo osebno poznati velikega Leona. Le nekaj ga ni prav nič veselilo, namreč razne dvorne ceremonije, ki so se zahtevale za avdijenco. Je bil pač cel Bavarec, "gemitlih" in originalen, za vse bolj dovzeten, kot za kake komplicirane ceremonije. Poleg tega je bil pa še trd Nmec, ki mu je bila italijanščina "španska vas". A ni vse nič pomagalo. Avdijenca je bila napovedana in Kneipp se je moral sprijazniti in seznaniti s potrebnimi ceremonijami. No, pa to ga ni spravilo nič iz ravnotežja. Ko mu je posredovavec vse potrebno dopovedal, sta se odpeljala v Vatikan.

V predsobi, kjer sta kakih deset minut čakala na avdijenco, je bilo vse polno papeževih dvorjanov, raznih prelatov, ki so bili tudi radovedni videti slavnega moža. Kar obsipali so ga z raznimi vprašanji, ki mu jih je spremljevalec prestavljal v nemščino in njegove originalne bavarske odgovore pojasnjeval v italijanščini. V tej družbi se je še kar nekam domačega čutil. Saj mu ni bilo treba izbirati besedi in raznih častnih naslovov. To je bila tolmačeva zadeva. Ko je pa zapel zvonec, znamenje, da bo treba stopiti pred papeža, se mu je pa videlo, da je postal malo nervozen. Ostro je pogledal svojega spremljevalca, češ, zdaj pa ne vem kako pojde.

Vrata avdijenčne dvorane se odpro. Kneipp zagleda na tronu Leona, kot kip izklesanega. Nek svet strah ga prevzame. A papež smehlja je že od daleč zakliče:

"Baumgarten, ali ste pripeljali Kneippa?"

"Da sveti oče! Tu je tisti veliki "vodni zdravnik"! — "Bravo! To je tisti mož, o katerem smo že toliko slišali. Pridite sem in sedite na mojo stran."

Ko mu Baumgarten raztolmači papežev poziv, Kneipp trenutno ni hotel verjeti in se je nekoliko obotavljal. Šele ko mu je drugič namignil, se je sramežljivo kot otrok vsedel na konec stola, dasi ga je bilo za pošten stol.

Leonovemu bistremu očesu njegova zadrega ni ušla. Pustil ga je, da se malo umiri in zbere. Zato mu je najprej stavil nekaj splošnih vprašanj o Woerishofnu, kako je kaj v njegovi župniji, kako velika je, če ima dosti pacientov in še več takega. Kneipp je na vsa ta vprašanja precej sveto-pisemsko odgovarjal, Da in Ne, kar je pa tolmač, kateremu so bile razmere znane precej raztegnil.

A Leon je imel čisto drugi namen, ko ga je hotel videti. Rad bi bil slišal njegovo mnenje, koliko let mu še prisodi. Tolmač ki je to vedel je znal najti prehod k temu vprašanju. Prejšnji dan sta bila s Kneippom v cerkvi sv. Petra, kjer je ta prvič videl papeža. Skrbno ga je opazoval, da si ustvari sodbo, kako je z njegovim zdravstvenim stanjem. Ko sta prišla iz cerkve, ga Baumgartner vpraša, kaj misli o papežu, koliko let bi mu še prisodil. Kneipp mu originalno bavarsko odgovori: "Ušesa še prav dobro kažejo in to je jako zadovoljivo znamenje."

Baumgarten je papežu to povedal. Z vidnim zanimanjem se ta obrne h Kneippu, naj mu pojasni, kaj s tem misli. Ko po tolmaču zve, kaj papež želi, se razvname, pomakne na sredo stola in začne kot doktor pacientu živahno razlagati zakaj in kako so ušesa dober termometer zdravja. Čisto pozabil je, da ima papeža pred seboj. "Vidite, gospod," je začel, "če ima človek še toliko krvi in tako močno srce, da mu kri še v najoddaljenejši ude žene, je znamenje, da je še zdrav in močan. Šele ko začno pri starem človeku ušesa rumena postajati in se povešati, je znamenje, da peša."

Po tej strokovnjaški razlagi se je Leon nehote prijel za ušesa, če so še topla in še pokonci stoje in bil vidno zadovoljen. Gotovo bi se bil Kneippovemu nagovoru tudi ljubeznivo nasmehnil, ko bi bil tolmač vse dobesedno predstavil.

"No, gospod Kneipp," pravi papež dalje, "zdaj nam pa odkritosrčno povejte, kaj splošno mislite o našem zdravstvenem stanju."

Kočljivo vprašanje stavljeno od 84 letnega starčka.

Kneipp nekaj časa opazuje papeža od nog do glave, nato se nekako oblastno razkorači na svojem stolu in pravi tolmaču: "Povejte gospodu, da se še prav dobro drži."

A sledilo je še kočljivejše vprašanje.

"Koliko let bi mi vi še prisodili?" hoče Leon nadalje zvedeti.

"Če gospoda ne napade kaka akutna bolezen, kot doktorji pravijo, lahko še od sedem do devet let živi," se odreže Kneipp.

Papež položi roko na njegovo ramo in pravi vidno zadovoljen:

"Hvala vam za vašo sodbo! Daj Bog, da se uresniči! Imamo še toliko v blagor sv. cerkve zasnovanih načrtov, da bi, ako je tako volja božja, res radi še nekaj let živeli in jih skušali če že ne izvesti, vsaj započeti."

Potem se je še podrobneje informiral o Kneippovem načinu zdravljenja in njega vspeh. Končno pa je še hotel vedeti, če bi tudi on kako vodno kuro potreboval.

Na to je Kneipp brez pomisleka odgovoril: "Ne, te gospodu ni treba, dokler je zdrav, razen tu in tam za osveženje telesa."

Tudi ta odgovor je Leonu zelo dopadel.

Ker je avdijenca že neobičajno dolgo trajala, cele tričetrt ure, se je papež še enkrat zahvalil Kneippu za njegovo ugodno sodbo in ga zaenkrat ljubeznivo odpustil, ker je še več drugih čakalo na sprejem. Dejal mu je, da ga bo zopet poklical na razgovor.

Ko sta z g. Baumgartnom zapuščala Vatikan, ga je ta vprašal: "Gospod župnik, povejte mi, kako da ste bili spočetka nekam boječi, pozneje ste se pa tako razživeli."

Kneipp mu pa hudomušno dobrovoljno odvrne: "Ja, v začetku je bil on papež, potem sem bil pa jaz."

Bodočnost je njegovo sodbo o Leonovem življenju potrdila. Živel je še devet let.

Roosevelt -- mož Previdnosti.

P. Aleksander, O. F. M.

PRED letom smo katoličani s tako žalostjo sledili dogodkom v našem političnem življenju. Od

Smithovega poraza, ki je bil pravzaprav tudi naš poraz smo s stra-

hom upali, da bo demokratska konvencija v l. 1932 le še enkrat imenovala Smitha za predsedniškega kandidata, prav gotovo da tokrat poražen ne bo. Naše upanje je šlo po vodi, ko je bil nominiran Roosevelt. Takrat so nekateri naši časopisi pisali: kaj si moremo dobrega obetati od framazona, (Roosevelt je framazon 32. razreda) ki drugega programa imeti ne more kakor vsi drugi framazoni voditelji naših dni. Nemški mesečnik "Christian Family" je še odprto napisal stavek poln skrbi — "Roosevelt je sam framazon, za sekretarja države je imenoval Hulla, znanega zagrizenega framazona in kukluksklana, kaj moremo dobrega pričakovati? Škoda Smitha? —"

Danes mislimo in čutimo drugače. Z dušo in telesom smo tudi katoli-

čani za svojega predsednika. Ne zato, ker mu je naša univerza v Washingtonu doktorski klobuk dala, ali zato, ker se je že večkrat predsednik tako lepo zavzel za religijo in njeno važno mesto v srcih državljanov in države. To mora vendar trezen človek priznati, da je religija temelj in steber človeške družbe, kaj ne bi predsednik naše tako velike Unije? Zavzeli smo se za predsednika, ker je oprl ves svoj program ekonomske preobnove na krščanska načela.

Amerika je z vsem človeštvom vred v vrtincu mizerije, iz katerega ju ne more rešiti noben preluknjani rešilni pas kapitalizma ali pa prepe-rela vrv boljševizma, samo načela krščanskega socializma, praktično izvedena, morejo iztrgati skrahirani svet iz klešč in krempljev. Kapitalizem nas ne more rešiti, ker ima v svojem programu gnjusno načelo sebičnosti: "Da je le moj želodec poln, magari vse krog mene cepa od lakote in gine v uboštvo." Človeštvo je družina, v kateri mora vsak človek gledati tudi na skupno blagostanje družine, ne samo skrbeti za lastni dobrobit. Boljševizem in komunizem pa zopet hočeta posameznika pogoltni v celoti, kakor da je človek suženj celokupnosti, nima lastninske pravice, ne do zemlje, ne do svoje družine, ne do svoje volje. Jasen dokaz: Rusija.

Predsednik je svoj obnovitveni program postavil na temelj krščansko socialnih postavk in načel. Med razbrzdanim kapitalizmom in suženjskim socializmom je potegnil zlato sredo.

Predvsem hoče dati ljudstvu pravico misliti s svojo glavo, ne z glavavo kapitalističnih strank. V Ameri-

ki imamo dve stranki in volivci morajo pihati v rog svoje stranke. Čeprav vedno trkamo na svojo demokracijo, je te demokracije prav malo. Obe stranki sta udinjeni kapitalu, volivci smo pa govedo, ki nas ženejo strankarski mogotci v volivno stajo, da tam z drugimi vred zavpijemo kot masa, ki pameti nima. Med predsednikom, med vlado in narodom so bili še premnogi drugi faktorji kakor bančni mogotci, industrijalni trusti in strašna sila tiska, ki je zopet ves v diktatorskih rokah velekapitala, kdaj je sploh narod mogel imeti zvezo s svojim vodnikom v Beli Hiši? Narod je imel samo to pravico, da ga je pozdravljaj po raznih postajah in ob raznih slovesnih prilikah, direktne zveze z njim ni imel. Roosevelt je to tradicijo z enim zamahom prerezal in hoče, da narod sodeluje pri vladi. Kako je to napravil? Vsak čas stopi Roosevelt sam pred narod in po radiju ali pa osebnih predstavnikih tolmači svoj program in svoje ideje. Zato toliko zanimanje vsepovsod za politiko in njena vprašanja, zato danes ves narod živahno sodeluje pri prenavljanju političnega in gospodarskega življenja. Dal je narodu zaupanje nazaj, vrnil mu je zavest državljanstva in zbudil zopet zavest soodgovornosti, ki so si jo preje lastili le parlamentarci in kongresniki.

S svojimi drastičnimi socialnimi zakoni je pa jasno povedal Ameriki in svetu, da je treba novega sistema za preobnovo sveta in gospodarsko reformo. Imenoval je ta sistem "New Deal". Nov je pa samo zato, da ga razlikujemo od starega sistema sebičnosti in izkoriščevanja.

Krščanstvo je že zdavnaj to zahtevalo. Leon trinajsti in Pij enajsti sta podala smernice preobnove, po katerih se ta Rooseveltov "New Deal" oblikuje in obrazuje. Kapital ne zavreči, kapital naj bo sotrudnik pri preobnovi. Brez kapitala nič ne moreš. Zato hoče vpreči Roosevelt ves kapital v voz New Deala, pa ne kakor, da bi država prevzela vlogo kapitalizma, ne, temveč kapital naj služi splošni blaginji v ne sebičnosti in izkoriščevavnim koritarjem zlata in posesti. Trgovina, obrt in vse panoge gospodarstva, tudi kmetijstvo naj ima enako besedo in enako pravico, nobena samovolja kapitalistov ne sme diktirati pri gospodarstvu. Zato morajo imeti tudi delavska združništva in unije pravico živahnega in samostojnega življenja, ki naj se ne udejstvuje z zatiranjem in raketirstvom, temveč le z resnično voljo koristiti delavstvu in delodajavcem. Socialni zakoni morajo urejati razmerje med delodajavci in delavci. Kapital ne sme izkoriščati delavčev čas, delavčevo moč in delavčev zaslužek. Država mora nadzirati produkcijo industrije in farme, bankirjem mora zapreti kanale grabežljive sebičnosti, denar naj bo res le sredstvo, ki človeštvu pomaga, ne pa zaslužnjuje. Vse to so krščanska načela. Roosevelt jih uvaja s svojimi postavami.

Zasluži torej sodelovanje vseh kristjanov in vseh katoličanov. Pa naj nam še toliko trobijo razni "kapitalisti" v naših vrstah, da gremo rakovo pot. Obratno je res. Navzgor gremo. Nespameten je vsak, ki misli, da moramo biti na gori blagostanja čez noč. Norec, kdor bi hotel priti na Triglav v eni uri. Tako

je vsak nepremišljen v svoji trditvi, če pravi: nikamor ne pridemo. Krivice, ki so se godile leta in leta, se ne dajo popraviti v trenutku.

"Manj zaslužim kakor sem preje," pravijo eni. Sebičneži. Ali ni prav, da tudi tvoj bližnji dela, da si delita delo in zaslužek, mesto, da bi vse sam pograbil? To je bila krivica zadnjih let, da so premnogi imeli še vedno odvišno delo in čez merni zaslužek, medtem ko so premnoge družine stradale radi te neenakomerne razdelitve dela.

Zakonodaja o otroškem delu v tovarnah je neumna.

"Zakaj ne bi otroci delali, kaj se bodo potepali po cestah." Otrok mora v šolo do osemnajstega leta. Ne pa, da bo tebi mortgage plačeval in hišo zidal. Sebični starši, ki žrtvujejo zdravje otrok svojemu samoljubju in svoji lakomnosti.

"Pustijo naj dolar pri tej vrednosti, kot jo ima." — Ali ne vidiš, da s tem dolarjem ki ima tako visoko ceno, ne boš nikoli svojih dolgov plačal, da je ta tvoj dolar rsamo kocka, s katero kapitalist vladja za tvoje življenje in tvojo srečo?

"Zakaj se država vtikuje v privatne zadeve industrijalcev, saj bodo lahko brez državne kontrole shajali in obratovali?" Ali si slep in ne vidiš, da si hlapec, usužnjen gospodom krog zlatega teleta? Država edina mora prevzeti kontrolo nad vsemi podjetji, ne da bi si jih lastila, pač pa, da jih nadzoruje. Po božjem pravu ima to dolžnost. Skrbeti mora za blaginjo skupnosti. Te dolžnosti pa ne vrši, če ne bo imela paznega očesa in bo pustila, da bi bili razni kapitalistični mogotci pijavke, ki ti pijejo kri in življenje.

“Farmarjem nič ne pomagajo.” Potrpežljivosti. Cene farmerskim produktom ne morejo prej poskočiti, dokler dolar ne bo dobil prave vrednosti. Ko se bodo izenačile cene in bo trgovina z industrijo vred nastopila pot reforme, bo tudi kmet takoj imel bolji trg za svoje pridelke.

Taki in enaki ugovori so vsi zelo jalovi. Videli bomo, da bo Rooseveltov program prinesel najlepše sadove in čeprav mu zelo nasprotujejo, uspel bo. Ne pozabimo, nasprotujejo mu samo denarni mogotci in izkoriščevalci, ki se ne morejo uživati

v misel, da bodo morali z bližnjim deliti tudi blagostanje, ne samo zrak in vodo.

Prav je imel Catholic Daily Tribune, ki je imel v eni svojih številčk sliko prezidentovo, pod sliko pa zapisan stavek: Dobrota, za katero se bo treba Bogu zahvaliti za letošnji zahvalni dan.

Prezident Roosevelt je mož Previdnosti božje. Sam Bog ga je poslal. Kot takega ga podpirajmo in odprimo roke in srce za podporo njegovih teženj in njegovega program.

Njegov program je tudi naš program.

V DAVNIH dneh je bilo nekje na Laškem mesto Anona. V tistem mestu je prišel na svet deček, ki je dobil pri svetem krstu ime Ulriko. Oče mu je bil bogat trgovec, ki je pa kmalu po Ulrikovem rojstvu umrl in ostala je dečku samo mati Bona Liza. Opustila je trgovino po rajnem možu in se je posvetila samo vzgoji ljubljenega sinčka.

Deček je hitro rasel, pa ni hotel biti tak kot je želela blaga mati. Lepo ga je učila in skušala narediti iz njega poštenega kristjana in dobrosrčnega mladeniča. Ulriko je pa imel toliko mladostnih muh, da ni poslušal materinih nauk.

Veselilo ga je potepanje in veseljaško življenje. Pustil je šolo in se zapisal med vojake. Materi je dejal, da hoče postati vitez. Šel bo daleč svobodo domovine, za vdove in sirote. Naj le bo lepo potilažena skrbna po svetu in doživel mnogo velikih dogodkov. Sukal bo meč in se bo boril za mati, nekoč se bo vrnil v njeno naročje in takrat bo videla, kaj se pravi imeti sina, ki je ves ovenčan s častjo in slavo.

Kupil si je iskrega konjiča in je jezdil na njegovem hrbtu po vsej domovini od severa na jug. Z njim so jezdili številni tovariši in se postavljali z viteškimi nastopi. Pregarjali so iz skritih kotov roparske viteze in vračali ljudem zaplenjen rop. Iz gole mladostne objestnosti so včasih napadali tudi mirne popotnike in si prilastili njihovo premoženje.

Tako je Ulrikovo viteško življenje rodilo marsikaj dobrega, pa tudi hudega nemajhno mero. Veseli vitez se je radoval dobrih uspehov, zavoljo hudih dejanj ga je v tihih nočeh pekla vest. Sklenil je, da bo delal pokoro. Takrat se je ravno zbirala velika križarska vojska, da se prepelje v Sveto Deželo in napodi divje Turke iz Jeruzalema in drugih svetih krajev.

Ulriko je stopil k materi po slovo. dosti prilike za viteške čine in nič manj prilike za pokoro. Hitro se je odločil in si dal pripeti na ramo križarski znak. Njegovemu koraku je sledilo nekaj tovarišev, drugi so se ločili od njega in ostali še nadalje klativitezi na domači zemlji.

Ulriko je stopil k materi po slovo.

“Hvala Bogu, res je lepo od tebe, da si se spomnil, da imaš dušo. Zelo prosim Boga, da bi bil pravi vitez za sveto stvar in da bi naredil veliko pokoro za grehe.”

Tako je rekla mati in Ulriko je odgovoril:

“Mati, spomnil sem se in za trdno sem spoznal, da imam dušo. V prsih me pečejo grehi, da mi je joj. Srce imam v prsih in pljuča in kri in podobnega več. Vse to je zdravo kot jelen na gori in zavoljo teh reči me v prsih ne peče. Ker je pa vseeno pekočina v prsih, vem in spoznam, da pride od duše.”

“Pokora, Ulriko, ti dušo ozdravi.

Poslovala sta se in sin je odšel. Potovanje je bilo dolgo in sila nevarno. Morski viharji so grabili ladje in jih rinili v brezdna. Ulrico ni obupaval, saj je hotel biti vitez za res. Z vsako nevarnostjo mu je rastel pogum.

Končno so dospeli na cilj. Vsa vojska se je zgrnila pred mestnim obzidjem, da si vstop pribori. Turek se je branil junaško na vso moč. Tedne in tedne je trajalo obleganje, pa Jeruzalem je stal trdno ko prej. Krščanski junaki so vsak dan bolj hrepeneli, da bi se Turek vdal in bi mogli prižgati lučko nad Božjim grobom.

Ulriko je imel trpljenja in pokore zvrhano mero. Pa je hotel ostati vitez do konca. Vitez zlasti v božjih očeh. Naredil je obljubo, da ne bo prej zaključil pokore, dokler ne zaplapola plamenček njegove lučke pred Božjim grobom.

Takrat se je zdelo, da turški odpor ponehuje. Vrhovni poveljnik krščanske vojske je zbral junake na zbor. Povedal jim je, da pride glavni napad. Turška sila se maje in mora omahniti v kratkem. “Junaki, podvizajte se! Vzdržite še zadnji napor in zmaga bo naša. Kedor bo prvi preplezal jeruzalemsko zidovje in drugim pokazal pot v mesto, bo imel za nagrado, da prvi nad Božjim grobom lučko prižge.”

Majhna nagrada, pa je vžgala kot baklja. Tisoč vitezev je sklenilo, da hoče imeti nagrado. Med njimi je najtrdneje sklenil Ulriko. Takrat bo pokora pri koncu. . .

Strahovit je bil boj. Železo je škrtalo, bron je brnel, bobnele so skale. Zemlja se je tresla, zidovi so omahovali. Za obzidjem so tulili vojaki, na vrhu so se srečevali in se pehali vsaksebi. Kri je tekla v potokih.

Ulriko se je prerinil na vrh. Za njim in ob njem trije, štirje njegovi. Kot živa stena so zastavili Turkom korak. V hipu so krščanski vojaki pristavili mogočni stolp kakor lestvo k obzidju in se trumoma zavihтели na zid. Nastalo je silno klanje. Kot snopi so padali Turki, krščanski ob njih. Ulriko je mahal kot besen in kri je lila od njega. Ni imel časa premisliti, odkod je prihajala kri. Ali je bil sam tako ranjen, ali je bila od Turkov?

Po strašnem metežu je popustil turški pritisk in Ulriko je kot blazen skočil v mesto. Curek krščanske vojske se je zil za njim. To je bila zmaga, čeprav samo njen prvi korak.

Tisti večer je bilo mesto v križarskih rokah. Grozen je bil turški poraz, velika zmaga kristjanov. Ulriko je izpral s sebe zasirjeno kri in začuden spoznal, da je živ in neranjen. Da, šele tedaj se je zavedel, da je še živ. Ves dan poprej ni imel v oblasti samega sebe.

Druga misel mu je bila: Božji grob! Pravico imam: prva lučka bo moja!

Pohitel je, da si kupi olja in kupo. Z obojim je tekel k Božjemu grobu, pa ni bil prvi ob njem. Že so stali tam drugi, tucat in pol in morebiti, s sklonjeno glavo, na kolenih na pol. Pa nihče že ni lučke prižgal, vsak

je čakal Ulrika. Tako je bilo njihovo spoštovanje pred njim in poveljniki-kojo besedo.

Ulriko je vedel za svojo pravico, pristopil je blizu in lučko prižgal. Nežen plamenček je zaplaval na olju. Ulriko se je odmaknil in obvisel z očesom na lučki. Kot da je zlomil svojo lastno postavo, je klecnil in na kolenu obvisel. Tisoč misli se mu je podilo po glavi, poglavitno je vjel in jo obdržal za hip: Hvala, Gospod! Hvala za življenje in zdravje, za zmago in slavo in za prve lučke pravico. Hvala, Gospod! Hvala, da si vrnil kristjanom svoj Grob, hvala, da si mi dal dovršiti pokoro. . .

Po dolgi molitvi je vstal, pa se mu ni dalo od lučke. O, da bi jo videla mati! O, da bi vedela za mojo pravico! Ponosna bi bila na Ulrika. . .

Hipoma mu je vzkliknila misel, razcvela se v sklep:

“Prav to lučko, o mati, tebi prinesem. Naj stane, kar hoče, dobila jo boš in ji sama nadalje prilivala olja.”

Velik sklep je bil. Ulriko ni vedel, kako dolgo bo treba ostati, kako dolgo bo potovanje do doma. Pa je sklenil in besedo je v duhu materi dal. In sebi je dal besedo zares.

Tri leta je ostal s križarji v deželi. Še je trajala vojska. zdaj tu, zdaj tam po deželi rešenja. Prišle so bolezni in žeja in glad. Krščanska vojska ni mogla domov. Nastali so prepiri in nered in vse polno gorja. Ulrika je stala obljuba včasih toliko kot tveganje samega življenja. Pa ni omahnil in je hitel vsako jutro in vsak večer k Božjemu grobu, da je olja prilil. In kadar ni mogel sam, je storil dobro plačani varih.

Po treh letih so se obrnili za soncem na zapad. Tam nekje je imela biti domovina, tam nekje je imela biti mati, obe težko pogrešani. Ulriko je vzel plamenček spred Božjega groba, in se vkrcal na ladjo. Vso dolgo, predolgo pot je mislil na lučko. V skritem kotu ladje je plapolala noč in dan in Ulriku je bilo, kot da mu v samem srcu gori. Nikoli ni bil truden preveč, nikoli tako hudo bolan, nikoli čez mero zaspan, da bi na lučko pozabil. Zvesto je olja prilival, pred viharji čuval plamenček kot mati nad zdravjem deteta.

Dospeli so v laški pristan in peš je dalje. Sedem dni je še bilo do mesta Ankone. Pa Ulriko je vztrajal in ni pozabil na lučko. Pozabljal je nase in na lastno ugodnost, za lučko je bila vsa skrb.

Osmi dan je dospel. Pozdravil je mater in ji lučko poklonil.

“Mati, pokoro sem opravil, po vrhu sem veliko čast dosegel. Prvi sem čez obzidje in prvi sem lučko pred Božjim grobom prižgal. Takrat sem napravil obljubo, da tisti plamenček tebi prinesem. Izpolnil sem dano besedo in lučka od Božjega groba je tvoja odslej.”

Od radosti se je Bona Liza v solzah skopala.

“Pa je moralo biti težavno, o sin, ta nežni plamenček do doma prinesiti. . .”

“Težavno, o mati, težavno zares. Lažje je bilo prodreti čez zid in biti po Turkih. Da mi ni plamenček naravnost v srce prirastel, ne bil bi ga obvaroval nikdar. . .”

“Velika je tvoja ljubezen, o sin, veliko je tvoje darilo. Vzvišena misel mi ob tvoji lučki prihaja. Ulriko, tako nosimo vsi svoje lučke po svetu. Duše so to, v našem bitju prižgane. Izročene so nam, da skrbno prilivamo olja milosti božje.”

Ulriko je razumel in mater objel:

“Da, mati, razumem. Prilival sem olja milosti duši in ne imej več za sina skrbi. Tvoj Ulriko je zapisan med viteze božje. . .”

In dolgo ni bilo besede med njima. Duši sina in matere sta se razumeli brez nje.

Vesele duhovniške.

Postaren župnik je imel čudno navado, da je raztegnil pridigo na dolgo in široko, tako da je bilo res mučno vsem. Nikdar ni mogel najti zadnjega “Amen”. Čakal je pač vedno, da je udarila ura v zvoniku. Kakor je udarila ura je župnik izrekel stavek: “In k temu pripomori tudi nam ljubi Bog in devica Marija.

— Amen.” Lepega dne je pa župnik pozabil čakati na uro, razlagal je o ničvrednem človeku, ki je zapravil vse, ubil človeka in nazadnje prišel na — vislice. V tem trenutku udari v zvoniku ura. Župnik pa takoj sklene: In k temu pripomori tudi nam ljubi Bog in devica Marija.

Istemu župniku se je zgodil nedeljo zatem drug neprijeten slučaj. Pridiga je trajala že tričetrt ure. Župnik je bil pa še vedno ves v ognju. Ravnokar je zagrmel: Sv. Frančiška, kam naj ga posadim. Tako velik je, ali naj ga posadim na desnico evangelistov. Ne še višje ga moram posaditi. Ali naj ga posadim

na levico apostolov? Ne še višje ga moram posaditi. Ali naj ga posadim na desnico samega Jezusa? Takrat pa vstane brezbožni dacar tam v predzadnji klopi in reče: “Na moj prostor ga posadite, gospod župnik, jaz sem sit vaše slame.” In je šel iz cerkve.

Drugemu župniku se je pripetilo. Nikdar ni imel cerkve polne ob svojih pridigah. Ponavadi je govoril praznim klopem, imel je pač majhno župnijo. Zgodi se pa, da se lepo nedeljo usuje ogromna množica v cerkev, tudi enega prostora ni bilo več.

Kaj se je zgodilo. Izletniki so ravno šli skozi vas, pa se je ploha ulila, iskali so zavetja v cerkvi. Župnik porabi priliko, pa prične govor z besedami: “Moja hiša je hiša molitve, vi ste pa napravili iz nje marelo.”

“Mati preljubljena,
iz dna srca pozdravljena
čez hrib in plan
in ocean. —

Tako sem zdrav kot v vodi riba,
ne veš, kako je to veliko sonce,
smeji z neba se dan na dan
ter vseh dobrot nam dajo polne lonce,
čemu bi kisel bil obraz, čemu teman? . . .”

Pet mesecev že sinko pismo piše,
pet mesecev besede lepe išče.

Ko je tako težko lagati materi:
vse dni je dušo mu v dlaneh nosila,
vse dni je pridigala in grozila:

— Pošast je laž. Noge so kratke ji. Bog tega greha rad ne zbríše. —

Premnogo solzo so otrle njene že roke.

Kaj naj ji to pove?

Da mesto vonja rož in rožmarina
po sobici in v prsih se mu vlačí vzduh prezopernega gazolina?
Da zdaj, ko je že poldan, še ne ve,
kje sonce vzhaja, še te sile sonce nima,
da nam raztaja goro saj, megle in dima?

Ali napisati ji sme:

Doma kanarček — majke ljubi glas,
je delal sinku kratki čas,
tujina pa mu zmiraž gluhonema kima.

Premnogo solzo so otrle matere roke.

“Zato pa še enkrat pozdravljena čez ocean
in čakaj mati,
ní več daleč dan,
ko bom s cekini kronat tvoje sveto čelo
prišel bogat, dorasel in močan.”

JOŽEF Svoboda je bil že dvanajst let policaj, pa nikoli se mu ni zdel njegov poklic težak. Šele nesrečna prohibicija mu je nakopala dosti pelina v njegovo službo. Današnje jutro je dosegel pa vrhunec vseh križev in težav. Z železniške postaje so telefonovali na policijsko stanico, da tam neki fantje kradejo iz tovornih vozov. Bilo je pol petih zjutraj, ko je seržant Svoboda zasačil tri fante, ko so hoteli ravno odpeljati nekaj tucatov sodčkov z voza, ki je bil označen, da ima naloženo "marmelado". Seržant je takoj vedel, da v sodčkih ni nikaka marmelada, pač pa žganje, zakaj eden teh, ki jih je zasačil, je bil Bob Sullivan, nečak Patrika Kelly-ja, nekdanjega salunerja, ki se je pa s prohibicijo prelevil v bootlegger-ja in je dosedaj še vedno srečno ušel prohibičnim agentom. Tokrat so pa njegove ljudi prvikrat zasačili pri "delu", in Svoboda je dobro poznal važnost tega dogodka.

Ko je prišel kapitan Miller ob 8. uri v urad, da nastopi službo in mu je Svoboda naznanil, da sta Sullivan in dva njegova tovariša v ječi, ker so jih zasačili, ko so jemali iz tovornega voza 84 sodčkov škotskega žganja, ga ta novica ni ravno posebno razveselila. "Kako pa pridete na železniški svet? Tam mi vendar nimamo ničesar opraviti," je rekel Miller.

"Telefonovali so, da tam nekdo krade," je pojasnjeval seržant.

"Kaj nam to mar? Za to naj se brigajo vladni uslužbenci!", je jezno godrnjal kapitan. "Posledica tega bodo samo sitnosti, zato so nas poklicali, da bi to nam obesili na vrat."

Opoldne je seržant Svoboda že videl, da se sitnosti pričenjajo. Kelly ga je poklical po telefonu: "Moram z vami govoriti, Joe."

"Sem zaposlen in nimam časa," odvrnil je Svoboda.

"To meni nič mar, je to zadeva, katera se nikakor ne da in ne sme odlagati."

"Boba so že spustili na prosto proti varščini," je rekel seržant.

"To vem, ne gre za fanta, marveč za vse kaj drugega."

"Toda —"

"Nič toda," se je razjezil Kelly, "čakal bom na vas v Vankovem salunu, pridite tja takoj, ko pojdete iz službe domu."

Ko je Svoboda prišel v salun, ga je Kelly takoj peljal v zadnjo sobo in začel: "Kak vrag je vas pa obsedel, da ste aretovali mojega nečaka?"

"Storil sem le svojo dolžnost."

"Ali ga niste poznali?"

"Poznal," se je smejal seržant, "toda kaj le to pomaga, ko je nosil blago iz tovornega voza, stoječega na železničnem tiru?"

"Ali vam ni pokazal fakture?"

"Seveda jo je, toda jaz na ta list nisem mogel dati nič, ker so iz postaje telefonovali, da gre za tatvino."

"To so storili le zato, da bi se zavarovali pred prohibičijskimi agenti."

"Kako naj bi jaz to vedel," je dejal Svoboda.

“Koliko časa bote pa morali biti v policijski službi, da vas bo srečala pamet, da bote imeli vsaj malo razuma?”

“Kaj naj bi bil pa storil?”

“Rekli bi bili svojemu moštvu, da je faktura v redu, da mora biti bržkone kaka pomota. To vas vendar ni moglo brigati, kaj je v sodčkih.”

“To je vaše mnenje, Pat, jaz pa sodim o tem drugače.”

“Bilo bi za vas bolje, ko bi bili mojega mnenja.”

“Meni je popolnoma dobro,” se je zasmel seržant.

“Ali stanujete še vedno v Perlovi ulici?”

“Kaj o tem?”

“Nič, če se vam ljubi tam ostati. Poslušajte, Joe, dosedaj sva bila dobra prijatelja, ali ni tako?”

“Seveda sva bila, že več ko dvajset let.”

“Zato pa imejte pamet! Zaprli ste fanta, ki je v moji službi. Če bodo zvezni agenti zasledovali to reč, nas bodo vse poslali v Leavenworth. Od vas, Joe, je vse odvisno. Če ostanete pri svoji izpovedi, pri svoji trditvi, je z nami Amen. Kaj vas vrag moti?”

“Sem policaj.”

“Ali norite, človek! Ali ne veste, da celi tucati policajev, ki v slučajih, kakor je ta, kratkomalo zatisnejo oči, ne vidijo ničesar?”

“To vem, jaz pa kaj takega še nisem storil.”

“Neumni ste tako, da niste kaj takega storili,” je godrnjal Kelly in se zaničljivo smejal. “Sploh pa lahko sedaj začnete. Veste, da se na mene lahko zanesete, da mislim odkrito in da bom molčal.”

“Ne trudite se, Pat. Ne vi, in ne kdo drugi na svetu ne bo mene podkupil. Zakon je zakon.”

“Vi vendar ne soglašate s tako neumnim zakonom, kakor je prohibicija?”

“Ne soglašam,” je dejal Svoboda. “Toda moja dolžnost je, da aretujem vsakega, ki ruši ta zakon. Je še mnogo drugih zelo neumnih postav in predpisov, jaz jih nisem dal. Če državljanji niso z njimi zadovoljni, naj jih sami odpravijo. Dokler je pa postava postava, je ne bom prestopal in tudi ne bom trpel, da bi jo kdo prestopal.”

“Hočete torej reči,” zadril se je Kelly, “da bote pričali proti mojemu nečaku?”

“Bom.”

“Pa vas bom uničil.”

“Poskusite to!”

“Lahko!”

“Ne govorite tako,” je poskusil Kelly še enkrat. “Kak pomen pa ima, če naj dam ta denar kakemu višjemu uradniku? Če vi ne bote molčali, bo ta vzel denar, in jaz od tega ne bom imel nikakega dobička. Kaj bote pa vi imeli od tega?”

“Nič, to vem sam, storim pa svojo dolžnost.”

Sveta brezdomca Jožef in Marija v Bethlehemu, ko sta iskala toplo streho sebi in učlovečeni Ljubezni. — Še danes jo pode od hiše to Ljubezen. Sam Bog ve, koliko takih slučajev se dogaja dan za dnem v svetu. Bratje bratom zapiramo domove, sestre mečemo sestro čez prag. Ljubezen, kako si pozabljena.

"Neumnost, — kaj pa vaš kapitan? Ta vašega pričevanja tudi ne bo posebno vesel."

"Mogoče, — saj ne bo prvič."

"Da, morda bo pa to zadnjikrat. No, Joe, ali se bova dogovorila?"

"Nikdar, Pat, to je moja zadnja beseda."

"Dobro, kakor ljubo in drago," je rekel Kelly.

Razšla sta se, ne da bi si podala roko. Kelly se je odpeljal s svojim dragim Cadillacom, Svoboda se je pa vrnil na policijsko postajo, da bi podpisal še neke listine. Ko je kapitan slišal, da se je vrnil, ga je poklical k sebi. "Joe, kaj pa je s to žganjarno na vaši cesti?" ga je vprašal.

"Na moji cesti?" se je začudil seržant.

"Da, slišal sem o tem od nekoga po telefonu. Pazite na to!"

"Bom, kapitan!"

Na poti domu je sedaj o tem premišljal. Stanoval je na Perlovi cesti že več ko deset let. Dobro je shajal z vsemi sosedi in vedel za vsakega, kaj dela. Gotovo je bila pri tem vmes Kelly-jeva mast, hotel se je maščevati. Postaviti ga je hotel pri kapitanu v slabo luč kot policista, ki je pripravljen, da priča proti Kelly-jevemu nečaku, v svoji sosesčini pa trpi, da žgo žganje. Svoboda je vedel, da na njegovi cesti kaj takega ne delajo. Ljudje so si res doma delali pivo in vino, pa le za lastno porabo in potrebo, bili so na to pijačo navajeni še iz starega kraja in jim je bilo biti težko brez njih, takih ljudi pa vendar ne more smatrati za rušitelje zakona. Toda žgati žganje, to je pa kaj drugega. Je pri tem nedovoljena prodaja in ogromen dobiček. Kdo bi le to mogel biti? Nikogar ni mogel in ni hotel sumiti. Vse to je bilo le Kelly-jevo maščevanje, ki pa ni bilo nikakor malenkostno. Bilo je jasno, da Kelly ne bo držal rok križem, namreč da bo poskusil vse, da bi ga odstranil iz policijske službe.

Vendar se je kmalu prepričal, da je le nekaj na Kelly-jevi ovadbi. Ko je šel po cesti in si ogledoval hiše, ga je ustavila dolgoletna prijateljica njegove žene, gospa Moravkova.

"Kaj vohunite?" ga je nagovorila.

"Mi še na misel ne pride, to ni stvar policije, ampak zveznih vohunov," se je zasmel seržant. "Jaz se za to ravno tako malo brigam, kakor vaš mož — gasilec."

"No, če bi se hoteli za to zanimati, bi imeli dovolj priložnosti. Jaz nobenega ne preganjam," je razlagala Moravka, in ne zamerim, če si kdo napravi nekaj vina ali piva. Da pa ravno kuhajo žgnje na naši cesti, tega bi pa ne bilo treba."

"Na naši cesti?"

"No, seveda; pa prosim, ne recite nikomur ničesar, da sem vas jaz na to opozorila. Jaz bi se za to ne brigala, toda če se vsako noč točno o polnoči ustavi tovorni avto ravno pred oknom, ni to nič prijetnega. Ti dedci, ki nalagajo to žganje, delajo tak ropot in se niti malo ne zmenijo, da ima

poštena žena, ki trdo dela od jutra do večera, pravico do mirnega spanja po noči."

"Tako hučo je torej tu?"

"Seveda je, toda jaz vam nisem nič povedala, ne pozabite tega, gospod Svoboda!"

"Bodite brez skrbi, jaz ne bom bleknil ničesar, da sem od vas kaj slišal."

Moravka je šla naprej v grocerijo, seržant Svoboda je imel sedaj kaj za premišljevanje. Torej Vrabčevi fantje ga žgo! Živeli so na tej cesti z materjo že več let, nikoli ni bilo z njimi kakih sitnosti, šele ko se je pričela prohibicija, so si ljudje pričeli šepetati, da so se zvezali z nekim bootleggerskim gang-om s severne strani mesta, ki je bil na zelo slabem glasu. Tudi Svoboda je o tem slišal, toda ker se ni mešal v zadeve, ki niso spadale v njegov delokrog ali področje, se je delal, kakor da o tem ničesar ne ve. Sedaj seveda, ko je to omenila Moravka, je bilo to drugače.

Vrabčevi fantje so zadnje mesece precej potratno živeli, začeli so bolj in bolj neredno živeti. V poznih ponočnih urah so prihajali razni obiski v lepih, dragih avtomobilih, ni bilo torej nikakega dvoma več, da se Vrabčevi pečajo s kuhanjem "munšajna". Toda Svobodi ni dišalo po nikakih dokazih. Imel je že dovolj sitnosti s Kelly-jevem nečakom, kaj bi se spuščal še v kaj drugega!

Ko je prišel domu, je žena že vedela, da so Boba Sullivana zaprli. "Zakaj si vendar to storil, Joe?", ga je vprašala. "Bob je vendar dober fant, in njegova mati je poštena žena."

"Ravno zato naj bi bila na fanta bolje pazila in ne trpela, da se spusti v kaj takega," je razdražen odgovoril Svoboda.

"On je to delal za strica Kelly-ja," je odvrnila žena.

"Da, zato boda pa oba odgovorna."

"Ali veš, kaj, Moravka je meni rekla, da je še to proti postavi, če delam jaz črešnjevo vino?"

"Seveda je."

"In jaz je delam že 13 let!"

"No, jaz pa mislim, da nobeden sodnik ne bi mislil, da tvoje vino, tvoj izdelek zasluži ječo!"

"Če pa misliš, da je moje vino tako slabo, ga ne dobiš niti kapljice več."

"No, jaz nič ne mislim, draga moja Lojzika," se je prilizoval mož.

"Jaz pa vem, da je moje vino veliko boljše kakor pa brozga, ki jo dela in prodaja stara Vrabčevka."

"Kaj, ali ona prodaja vino?"

"Seveda ga, — sama se je pred menoj pohvalila, da si je prihranila s prodajo več ko pet sto dolarjev."

"Ali je to res?", je vprašal neverjetno Svoboda.

"Pred nekaj dnevi mi je povedal blagajnik Kozar na banki, da tvori jo polovico novih vlog prihranki žen, ki jih imajo od prodaje vina."

“Tako torej to gre! Sedaj pa res ne vem, kam gremo in kam pridemo!”

Nehote je moral na vse to misliti pri obedu, komaj pa je končal, začelo ga je zopet vse jeziti. Novak, politični načelnik presinkta, star njegov prijatelj, je pritekel ves razburjen.

“Prosim te, kaj pa imaš vendar s Kelly-jem,” je začel brez vsakega uvoda.

“Nič.”

“Zakaj pa si zaprl njegovega nečaka?”

“Zato, ker je kradel.”

“On ni kradel.”

“Pa se je videlo tako!”

“Če bi ti rekel, da si se motil, bila bi zadeva končana.”

“Kako bi to mogel, ko sem videl dokaz — sodčke!”

“Za to se ne gre, ti si bil zadnji, ki je ta dokaz, te sodčke videl. Za vse bo že Kelly poskrbel. In če boš hotel sodniku pokazati ta dokaz, ne boš našel v sodčkih niti kapljice žganja.”

“A tako?”

“Bo samo njegovo pričevanje proti tvojemu.”

“Upam, da bo sodnik verjel prej meni, ko njemu.”

“Daj pokoj, — čemu vse to?”

“Vršim le svojo dolžnost.”

“Jaz ti pa povem, da si velik norec, če si napraviš Kelly-ja za sovražnika. Dobro veš, da ima vplivne prijatelje, ki te lahko uničijo.”

“Ne morem si pomagati, naj pa poskusijo. To je moja zadnja beseda.”

Jezno je odšel Novak.

Svoboda se je kmalu prepričal, da stoji proti njemu močan sovražnik. Minul je teden za tednom, toda v Sullivanovi zadevi se ni prav nič storilo. Zdelo se je, da so na to vsi pozabili. Fant sam je naenkrat zginil nekam, da ni bilo ne duha ne sluha po njem. Kelly se tudi ni nikjer pokazal, tudi sodčki — ki naj bi tvorili dokaz — so zginili, da nikdo ni vedel, kam.

Ko je prišel vendar le dan sodne obravnave proti Bobu — vedno so jo prelagnali od termina do termina — so naročili iz glavne policijske postaje, da se Svobodu ni treba pripravljati na zaslišanje, ker bo javni tožilec zopet zahteval, da se obravnava preloži. Baje še ni zadosti proučil slučaj in ni pripravljen, da bi mogel pred sodnika.

“Kaj vendar le to zadevo tako zadržuje?” je vprašal nekoč Svoboda kapitana.

“Zdrav razum,” je kapitan porogljivo odgovoril.

Zopet je minulo nekaj tednov. Tu mu je naenkrat kapitan rekel, kakor bi bila strela udarila z jasnega neba, da mora izvršiti hišno preiskavo pri Vrabčevih po noči. Vidno je bilo, da je to Kelly-jev načrt. Vedel je, da bo s tem Svoboda poburil vse prebivalce na tej cesti proti sebi. Naznaniti,

navesti bo moral kot priče svoje sosede, in to bo ljudi tako razburilo, da se bo moral preseliti kam drugam. Toda: Ukaz je ukaz. Ob 11. uri po noči je sedel Svoboda s svojim moštvom v "Lizzie" in naročil šoferju, kam naj pelje.

"To je v vašem bloku, ne?" je vprašal šofer.

"Seveda."

"Tako? Potem vam pa nisem nič nevoščljiv. Ni nobena stvar tako neprijetna kakor sovraštvo med lastnimi sosedi. Kdo vam je pa to juho skuhal?"

"Ne vem."

Med vožnjo je postajal Svoboda bolj in bolj nevoljen. Čim bolj je o tem premišljeval, tem bolj mu je bilo jasno, kaj bodo ljudje govorili. Večina bo trdila, da je Svoboda sam to preiskavo napravil, da bi na Sullivanovo zadevo pozabili. Rekli bodo, da je pustil vso stvar, ker se boji Kelly-ja, na Vrabca si pa upa.

Ko so prišli do Perlove ceste, je ukazal šoferju, da naj ustavi, češ, da bo najpreje sam pregledal ves položaj.

Bila je temna noč, cesta popolnoma prazna. V malokaterih hišah je bila še luč. Pri njem je še svetilo, ker je žena čakala na njega. — Ko je prišel pa do Vrabčeve hiše in šel okoli nje, je videl, da imajo v zadnjem delu kleti luč. Splazil se je tiho do okna in pogledal v klet. Videl je, kako stoji Vrabčevka pri kotlu, ki je bil brezdvomno za kuhanje žganja. "No, to bo pa lepo, to bo nekaj za ljudi, ko bodo slišali, da sem pri preiskavi nalletel na žensko!" Vse ženske po okolici se bodo dvignile proti njemu. Toda kaj naj stori? Ves jezen je stopil v sredo ceste, dal znamenje na piščalko, ko je naenkrat zaslišal silen pok.

"Še to ji je manjkalo," je rekel Svoboda sam pri sebi in hitel k zadnjim vratam pri kleti. Te so bile zaprte, in Svoboda se je moral z vso silo upreti v nje, da so se odprle. Skočil je hitro doli po stopnicah in zapazil Vrabčevko sredi kleti vso v plamenih. Ko je nesrečna ženska zapazila Svobodo, je pričela divje kričati.

"Držite glavo po koncu," zavpil je Svoboda, slekel hitro suknjo, jo ji vrgel na glavo, da bi obvaroval obraz in oči pred ognjem. Zdelo se mu je, da je vsa klet veliko goreče morje, in da bo poginil tam z žensko vred. Nikjer ni bilo videti ničesar, s čemur bi mogel pogasiti ogenj, zato je zagrabil Vrabčevko in jo nesel k stopnicam. Na teh je ležala stara odeja. Dasi ga je dušil dim, je hitro zgrabil odejo in jo ovil okoli Vrabčevke. Le z največjo silo in naporom se mu je posrečilo, da se je preril skozi ogenj na dvorišče, kjer je zvalil Vrabčevko na zemljo in jo valjal tako dolgo, da je ogenj na nji bil zaduščen.

Ko je odgrnil odejo, je videl, da Vrabčevka silno zdihuje in da je nezavestna. Pozabil je na svoje lastne opekline, s piščalko priklical svoje moštvo, in ko je to prispelo na dvorišče, padel je v nezavest on sam.

Ko je prišel zopet k sebi, je ležal na postelji, pri njem so stali njegova žena, Moravka in Komar od njegovega moštva. Bog bodi zahvaljen," je vzdihnila njegova žena.

"Kaj pa se je zgodilo?"

"Molči, tiho bodi in nikar ne govori," je prosila žena. Sedaj je še le zapazil, da je ves obvezan. "Nikar se ne pregibaj, zdravnik bo takoj tu."

"Kaj pa Vrabčevka? Živi?"

"Da."

"Kako pa je bilo, da ste videli, da je ona v plamenih?" je vprašala Moravka.

"Šel sem tam okoli in slišal silen pok."

"Ne govori," je prosila zopet žena.

V tem je prišel policijski zdravnik s poročevalcem "Herald-a". Zdravnik je takoj začel skrbeti za Svobodo in pri tem šaljivo pripomnil: "Prijetelj, kaj je vam pa prišlo na misel, da se mešate v gasilske posle?"

"Videl sem jo v ognju," je dejal Svoboda, katerega je zdravnik znova obvezal.

"Rešili ste ji vsaj življenje! Ste sicer sam precej opečeni, pa bo čez dober teden vse dobro."

Ko je po nemirni noči v jutro Svoboda odprl oči, je stal ob postelji kapitan Miller.

"Kako se je vse to prigodilo?" je vprašal.

Svoboda mu je vse povedal.

"No, sedaj tu ni nikakih dokazov, v kleti je zgorelo vse; bo najbolje, če na to Vrabčevo zadevo popolnoma pozabimo," je pripomnil kapitan.

"Nimam nič proti temu," je dejal Svoboda.

Čez teden je prišlo do razprave proti Sullivanu, ki je bil oproščen, ker ni bilo nikakih dokazov.

Ko je prišel čez dva tedna seržant Svoboda zopet na policijsko stanico, so mu pripravili tam veliko slavnost, kapitan Miller mu je izročil "Heraldovo" zlato kolajno za neobičajno srčnost pri rešitvi Vrabčevke iz ognja.

Na poti domu je srečal Svoboda Moravko, ko je vsa presenečena zrla v zlato kolajno, ki se je svetila na seržantovih prsih.

"Zakaj so jo vam pa dali?" je rekla.

"Zato ker sem opravljal delo, ki bi je morali opravljati pravzaprav gasilci," je odvrnil.

"No, vam pa to iz srca privoščim," je voščila Moravka, pa ga je le še zbadla z jezikom. "Je pač vaša sreča, da so ti Vrabčevi fantje tako slabi žganjekuharji."

"Ne bom tajil tega," je dejal Svoboda mirno. Bil je prav židane volje, sedaj je bil junak po vsem sosedstvu, mesto da bi ga ljudje sovražili, je dobil še zlato kolajno!!

MISLIM, da bo zanimalo naše bravece, ako napišem nekaj malega o slavnem katoliškem duhovniku, ki tu pri nas, v Združenih državah severne Amerike že več let vsako nedeljo govori na radio mnogim milijonom svojih poslušavcev. Gotovo dosedaj še noben katoliški duhovnik ali škof ni bil po vsej Ameriki tako znan kot je ravno ta duhovnik iz Detroita, Father Coughlin.

Father Coughlin je bil rojen v kanadski provinci Ontario l. 1891. To je bilo prav tisto leto, ko je izšla velika enciklika papeža Leona XIII., ki je znana pod imenom "Rerum novarum". Imenujemo jo navadno kar z besedami "delavska enciklika". To slučajnost omenjamo zato, ker se dolga vrsta Coughlinovih govorov na radio opira ravno na to encikliko.

Deček je prejel dobro vzgojo pod vodstvom pobožnih staršev irske narodnosti, ki so imeli tiho željo, da bi deček kedaj postal duhovnik. Kmalu se je pokazalo, da se z željo in voljo staršev ujema tudi božja volja. Že v prvih šolskih razredih se je zbudila v njem želja, postati duhovnik. Ko je bil enajst let star, je vstopil v kolegij svetega Mihaela v Toronto, ki ga je po predpisanih letih dobro dovršil. Nato je šel v novicijat bazilijancev v istem mestu in potem dalje v filozofijo in bogoslovje. V mašnika je bil posvečen leta 1916.

Prvo duhovniško službo je dobil v Kanadi, kjer je bil nekaj časa za profesorja. Po sedmih letih je pa vstopil v detroitsko škofijo in je deloval na raznih župnijah. Takrat se je razvil njegov talent. Postal je velik govornik in navdušen reforma-

tor. Zopet in zopet je bral enciklike papežev Leona XIII. in Pija XI. Prav tako Tomaža Kempčana knjigo "Hojo za Kristusom". Tako se je nevedoma pripravljajal za svoje poznejše govore po radiju.

Leta 1925 je prišla ponovna izpremema. Father Coughlin je dobil novo mesto, ki mu je dalo priliko, da se je povzpел na tako visoko stopnjo slave, kot jo danes vživa ne samo po vsej Ameriki, temuč še daleč preko nje. Škof mu je poveril nalogo, naj ustanovi novo župnijo v majhnem mestecu Royal Oak, tik velikega Detroita. Ni bila lahka naloga. Samo 34 družin se je priglasilo za članstvo pri novi fari. Ostalo prebivalstvo kraja so bili večinoma zagrizeni nasprotniki katoliškega prepričanja, takozvani Ku Kluks Klani. Torej ni bilo upanja, da bi se tako majhna fara z lastno pomočjo vzdrževala. Kljub temu je že naslednje leto začela rasti iz tal skromna cerkev Male Cvetke. Komaj je cerkev stala kake tri tedne, se je pripetil prvi sovražni napad od Ku Kluks Klanov. Ponoči so zažgali ognjeni križ, ki je bil v znak zaničevanja simbol njihove organizacije, prav blizu nove cerkve. Father Coughlin takrat še ni imel svojega župnišča, temuč je stanoval pri enem svojih faranov. Ko je zapazil sovražni nastop nasprotnikov, je hitro tekел k cerkvi. Z veliko skrbjo je gledal, kaj se utegne zgoditi. Toda hitro je videl, da je sovražni ogenj dovolj daleč od cerkve in se ni bati škode. Zrl je v goreči križ in tuhtal. Naenkrat se obrne proti ljudem in jim kakor preroško napove

te-le besede: "Nekoč bomo pozidali tu drugo cerkev in dvignili njen križ tako visoko, da ga ne človek ne žival ne bosta mogla požgati."

In res. Ravno tri leta po tem dogodku je zraslo prav na tistem mestu veličastno svetišče — toda o tem pozneje.

Father Coughlin je pričel resno misliti na to, kako bi si preskrbel denarnih sredstev za vzdrževanje svoje siromašne župnije. Treba je bilo najti pomoči od drugod. Njegovi farani so imeli sicer prav dobro voljo in so storili, kar se je dalo storiti, vendar sami ne bi zmogli dolga, ki je nastal z novo cerkvijo. Toda pogumni župnik je videl sonce, kjer je bilo po mnenju drugih le oblačno nebo. Prišlo mu je na misel, da bi se potom radia obrnil na javnost za pomoč. Dober prijatelj ga je predstavil ravnatelju neke radijske postaje v Detroitu. Dobil je dovoljenje in pričel. Tako se je Father Coughlin prvič predstavil svoji radijski javnosti dne 17. oktobra 1926. Ni govoril v radijski postaji, temuč v svoji lastni cerkvi, kjer so pred velikim altarjem v ta namen pritrčili mikrofona. V svojem prvem govoru je omenjal težave, ki jih ima s cerkvijo, ni pa rekel ničesar o denarju. Odziv na njegov prvi govor je prišel — pet pisem iz vrst poslušavcev. (Danes jih prejema teden za tednom od tri do šest sto tisoč!!!)

V januariju naslednjega leta je prišel na novo misel. Pričel je z devetdnevnico na čast svete Terezije po radiju in je tako napravil iz svoje male cerkve v Royal Oaku ameriško narodno svetišče. Tisoči so ga z veseljem poslušali. In resnica je, da je premnogim zbudil v srcu nežno

pobožnost do te velike svetnice, da je premnoge obvaroval verske in moralne pogube, da je premnoge privedel nazaj na pravo pot vere in čednostnega življenja. Zakaj kmalu so se njegovi poslušavci začeli organizirati v "Ligo Male Cvetke" in vsak član je obljubil prispevati en dolar v pomoč novi cerkvi.

Father Coughlin je nazval svojo radijsko uro "Zlato uro". In ta Zlata ura je postajala od tedna do tedna bolj privlačna, nedeljsko zavetišče tisočev in tisočev. Ko je bila

Fr. Ch. E. Coughlin.

končana prva sezona, ni bilo odločeno, kako bo nadalje. Toda oglasili so se neštevilni glasovi od vseh strani: Father Coughlin mora priti nazaj na radio! In župnik je prišel nazaj. Pričel je z dolgo vrsto onih znanih govorov, v katerih je razkrival brez ozira na levo in desno zlo vsake vrste, politično in moralno zlo. Napadal je moderni barbarizem, ki ga uganjajo odvajalci in

grabeži, napadal moderne rokovnjače ameriških mest, verske fanatike in podobne grdobije. Poudarjal je, kakšne so razlike med katoličani, protestanti in Judi — razlike med tremi verami, katere vse so imele že takrat zastopnike med navdušenim poslušavstvom Fathra Coughlina. Goreče je zagovarjal pred vso javnostjo vse zapostavljane in take, ki trpe po krivičnosti drugih. Vsi tlačeni in ubogi so našli v njem toplega zagovornika. Kot tak se je vračal nazaj na svoj radio leto za letom.

Dve leti po prvem nastopu v radiju se je začela dvigati iz tal tista navedena cerkev, katere ne človek ne žival ne more požgati. Prav natančno na tistem mestu se je pričela dvigati, kjer so pred malo leti Ku Kluks Klani zažgali zaničevani križ. Prvotna mala cerkev se je morala preseliti za kakih 200 korakov, da je nova dobila primeren prostor. Seveda, nova cerkev se ni mogla v celoti takoj pozidati. Za kaj takega ni bilo denarnih sredstev. Zato so postavili najprej le mogočni stolp, ki je dobil ime "dobrodelni stolp". Visok je 111 čevljev, stoji na 30 čevljev širokem kvadratu. Narejen je iz granita, marmorja, trdega kamna in bronca. Na vsaki izmed štirih strani tega mogočnega stolpa je upodobljen na križu viseči Kristus, iz kamna izklesan, 35 čevljev visok. Vsako noč je podoba krasno razsvetljena in se vidi daleč naokrog. Pod križem in drugod so še druge svete podobe, sama krasna umetninska dela slavnega kiparja iz New Yorka. Vse skupaj je stalo okoli pol milijona dolarjev. Vse to je prišlo župniku v roke od njegovih radio poslušavcev.

Toda Father Coughlin je kmalu spoznal, da ena sama radijska postaja ne more obseči vseh tistih nešteti ljudi, ki bi ga radi poslušali. Zato je hitro spojil s svojim mikrofonom še dve postaji, eno v Chicagi, drugo v Cincinnati. Ali tudi to je komaj za malo časa zadostovalo. Njegovi poslušavci so se pomnožili v milijone. Zato je leta 1930 govoril na Columbia radijskem omrežju, ki obsega skupaj 15 postaj. Imel jih je torej tedaj 18 in je bilo težko najti kraj v severni Ameriki, kjer bi ga ne bilo mogoče slišati. Toda tu se je reklo: Plačaj! Za vsako uro je bilo treba šteti nič manj kot 10.000 dolarjev. Vendar je šlo, plačevali so namreč poslušavci.

Gotovo, Father Coughlin ima svoje nasprotnike, kakor jih ima vsak velik človek. Pričeli so se pisмени in ustni protesti pri Columbia radijski direkciji, da morajo tega govornika spraviti s programa. Seveda, Father Coughlin ni hodil z rokavicami okoli mogočnjakov tega sveta. Ni se skrival za hrbet tega ali onega, govoril je naravnost in prihajal kar z imeni na dan. Razni goljufi in tlačitelji ponižanih in razžaljenih so se bali, da bodo tudi njihova imena lepega dne zadonela po radiju od konca do kraja Amerike. Zato pa — proč s tem kričačem, tem Coughlinom!

In zgodilo se je, da so se radijski direktorji res zbal in bi bili radi odpovedali postajo detroitskemu župniku. Tako velik je bil naval od strani nasprotnikov. Toda Father je imel kontrakt podpisan za celo leto. Ni se dal ugnati. Ko je videl, kaj uganjajo nasprotniki, je postal še bolj odločen in je neko nedeljo

mogočno govoril za svobodo govora. Obrnil se je na svoje poslušavce s prošnjo, naj se pismeno izrazijo, če ga hočejo še poslušati. Tisti teden je prejel 350.000 pisem s prošnjami, naj nadaljuje. Prosili so ga, naj z nezmanjšano gorečnostjo razkrinkava posebno vzroke sedanje gospodarske krize in naravnost pokaže tiste, ki so jo zakrivili. Ni si dal dvakrat reči. Hladnokrvno in globoko premišljeno, pa z levjim pogumom je segel prav do dna vprašanja brezposelnosti in bedi na cesti postavljenih delavcev. Papeške enciklike so bile na programu nedeljo za nedeljo. Tako je končal tisto sezono, toda bila je res zadnja na Columbia radijskem omrežju. Pred pričetkom naslednje sezone je dobil vljudno obvestilo, da mora prenehati. . .

Toda pogum velja. Takoj je šel na delo in je organiziral s pomočjo direktorja svoje majhne prvotne postaje 19 neodvisnih postaj po vsej deželi in jih spravil v samostojno radijsko omrežje. Sedaj jih ima že 26. Na ta način prav tako ali pa še bolje obseže vse Združene države in še precejšen kos Kanade po vrhu. Tako je "Zlata ura" iz Detroita ostala na programu vsako nedeljo. Siromašno delavstvo ni izgubilo svojega mogočnega zagovornika. Nasprotniki si pa niso mogli več pomagati, poskrili so se v mišje luknje in obmolnili.

Prvotno so bili Coughlinovi govori strogo verskega značaja. Polagoma so se prelevili in se začeli spuščati v bolj vsakdanje stvari. Posegali so v samo življenje in se dotikali bolj in bolj gospodarskih in političnih zadev. Na novem radijskem

omrežju je postal sam svoj gospod in priložnost je pošteno izrabil. Pričel je z vprašanjem prohibicije. Kakor železna kladiiva so padale njegove besede in kazale ter razkrinkavale krivičnost te nesmiselne postave, ki je prizadela narodu toliko zla, rodila toliko zločinov, teptala z nogami vsako svobodo in prostost. Ti govori o prohibiciji so premnogim odprli oči in jih pripravili do tega, da so začeli zopet pametno misliti. Zato je brez dvoma ameriški narod dolžan veliko zahvalo ravno Coughlinu, da je pri zadnjih volitvah zmagala stranka "mokrih" in da je sedaj že odpravljena prohibicija. Kaj bi bilo, če bi pri volitvah ne bil zmagal Roosevelt? Zastonj bi upal narod na zboljšanje, na vladnih stolčkih bi še vedno sedeli zastopniki kapitalistov in multimilijonarjev, ki jim ne gre za ljudski blagor, temuč le za lastni trebuh. Da ima pri tej izpremambi Father Coughlin mnogo zaslug, tega mu ni mogoče odrekati.

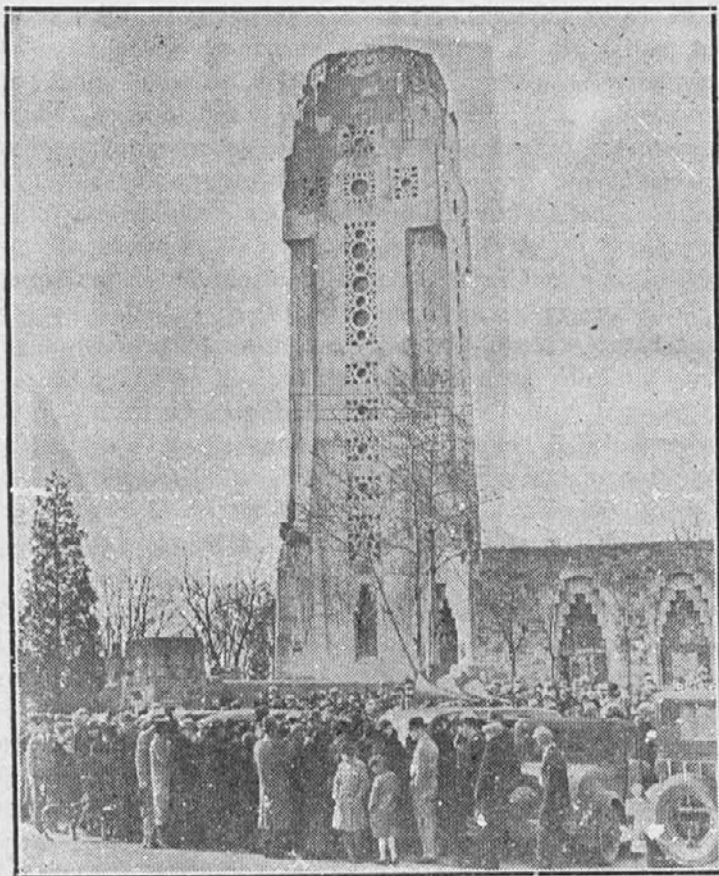
Doslej smo površno povedali, kako se je Father Coughlin povspel iz popolne nepoznanosti do najslavnejšega radijskega govornika v Ameriki. Ne bo odveč, če dodamo nekatere značilnosti glede njegovega dela in njegovega značaja.

Za kaj se Coughlin prav za prav poteguje, za kaj mu gre? Neki njegov življenjepisec odgovarja nato vprašanje:

"Father Coughlin se ni pomišljal, češ, da je prehudo, povedati čisto resnico o ljudeh, najsižebo posamezno ali pa združenih v skupine, resnico o tistih, ki so si nakupičili neizmernega bogastva in izrinili male podjetnike iz njihovih podjetij. Od-

rekli zaposlenost in zaslužek milijonom in jih tako oropali priložnosti za samostojen razvoj in pridobivanja za življenje potrebnih stvari. Vselej je pogumno povedal resnico, čeprav je bila resnica bridka in je bodla v oči vse tiste, katere je delal v svojih govorih odgovorne za vso

ne vedel, o čem govori in kaj govori. On ne zavija svojih trditev v množino bleščečih besed, o katerih bi se ne vedelo, kaj prav za prav pomenijo. Dobro razume in ve, kako neugnani kapitalizem tlačí delavca in malega človeka sploh, zato je krepko odločen, da bo delal po svojih naj-

Veličastna cerkev, ki jo je gromovnik Resnice pričel zidati v Detroitu.

bedo in pomanjkanje in krivice, ki jih pozna tako dobro sodobna Amerika. Žigosal je neusmiljeno bankirje in požrešne kapitalistične industrijalce.”

Father Coughlin ni kot mnogi drugi radijski govorniki, da bi kedaj

boljših močeh in na svoj način za izboljšanje razmer. Zato razkrinkuje brezsrčni kapitalizem. Zato se poteguje za delavca in malega podjetnika. Pri tem ne ravna kot mnogi drugi podobni govorniki, da bi se skliceval le na svojo veljavo. Kar

trdi, tudi dokaže kakor bi z žebljem pribil in opira vsa svoja izvajanja na delavske enciklike obeh velikih papežev.

Besede mičejo, zgledi vlečejo. Ta pregovor ni neznan Fathru Coughlinu. O njem veljajo besede: Ta mož ne samo pridiga evangelij, tudi sam ga izpolnjuje. V svoji pisarni ima okoli sto uradnikov in uradnic, da mu oskrbujejo neizmerno vsakdanje dopisovanje in pošto. Vsi ti uradniki prejemajo bolj pravično plačo kot katerikoli zaposljenci v mestu Detroitu. Sam Henry Ford, znani detroitski kapitalist, stoji daleč za Coughlinom. Tudi drugače je Father Coughlin neumorno delaven za zboljšanje socialnega položaja v svojem kraju. Krajevni javni zastopniki se neprenehoma zatekajo k njemu po svet in pomoč. Mnogo je storil za odpravo brezposelnosti v svoji župniji. Za siromake na primer je dal kar celih 8.000 dolarjev naenkrat. Na stroške svoje cerkve je dal posuti več cest in je naredil nove blizu cerkve. Tako je razbremenil davkoplačevalce in preskrbel delo mnogim nezaposlenim. Seveda se brezverci, na primer tudi naši slovenski socialisti v Detroitu spotikajo nad njegovo novo cerkvijo, ki jemlje tako visoke svote. Pri tem pa ne pomislijo, da bi Father Coughlin ne mogel nič storiti za olajšanje brezposelnih, če bi ne bil najprej začel velikega dela za ustanovitev svetovno znane cerkve svete Terezije. Z njo je zainteresiral potom radija premnoge premožne po vsej Ameriki, da mu brezpogojno zaupajo in pošiljajo velike svote denarja. Denar, ki ga dobi od svojih poslušavcev, ni ukraden. Tudi ni izsiljen

iz žepa nikogar. To so popolnoma prostovoljni darovi. Res je, da ona velika cerkev ni ravno nujno potrebna. Toda če bi cerkve ne bilo, bi tudi drugega denarja, ki ga Father Coughlin uporablja za pomoč ubogim, ne bilo. Nova cerkev bo mnogo pripomogla k temu, da se bo med narodom, ki kaj ima, vzdrževal in množil verski čut. To je pa tudi več kot dognana stvar, da le resnična vernost nagiba ljudi, da darujejo v dobre namene. Brezverski kapitalisti nimajo srca za siromake. Torej samo grda hinavščina more očitati Coughlinu, da izmetava denar za nepotrebne reči in siromake prezira. Father Coughlin ljubi Boga in dela zanj in za njegovo čast. Prav zato pa ljubi tudi bližnjega in se trudi za njegov duhovni in telesni dobrobit. Kaj bi bilo, če bi se Father Coughlin sedaj, ko je na vrhuncu svoje slave, naenkrat izpremenil in bi dejal: Saj res, čemu moja skrb za cerkev? Saj je dovolj drugih cerkva na svetu. Čemu naj bi se ravno jaz toliko potegoval za čast božjo? Saj je dovolj drugih, ki so za to poklicani. Naj oni skrbе za vse te reči, jaz sem brez vsega tega dovolj slaven. . . Kaj bi se zgodilo? Father Coughlin bi naenkrat postal samopašen kapitalist in bi tisočake, ki mu dohajajo od poslušavcev, začel spravljati v lastni žep, oziroma bi jih kam naložil na lastno ime. Potem bi se mu morda nova cerkev polagoma podrla, seveda v veliko veselje vseh brezvercev.

Father Coughlin ni strahopetec. Pogumen je in odkritosrčen. Ima mnogo nasprotnikov, ki pobijajo njegove moralne kakor tudi politične nauke. Toda vsak trenotek je pri-

pravljjen, pogledati jim mirno v obraz. Ničesar ne reče, da bi ne imel za svoje besede krepke podlage. Zato je še vedno dokazal, kar je govoril, in je pobil vse ugovore, ki so se v javnosti dvignili zoper njega. Tudi se ne ustraši, če mu groze z osebnim maščevanjem. Zgodilo se je, da je bil ubit neki detroitski advokat, ker je preveč javno govoril o raznih mogočih rokovnjačih med detroitskimi bogatini. Kmalu se je raznesla govorica, da čaka podobna usoda tudi Fathra Coughlina. Kakor hitro je prišlo njemu na ušesa, je podal izjavo: "Naj le pridejo, nečedne packe! Našli me bodo prav tukaj pri moji cerkvi, če bi me kedaj iskali. Ne bom bežal in se skrila. Ne bo jim treba loviti me okoli in iskati po skrivališčih."

In koliko ljudi posluša Fathra Coughlina vsako nedeljo? Seveda je nemogoče povedati število, da bi se samo ugibati. Ob koncu vsake sezone pove na radio, da je pripravljen brezplačno poslati knjigo z vsemi govori dotične sezone vsakemu, ki bi pismeno prosil zanjo. In takih prošenj pride nad dva milijona. To ni majhna stvar. Toda koliko milijonov pa samo posluša, ne da bi prosili za knjigo, ker jim za branje ni, poslušajo pa radi. V premnogih hišah jih sedi med govorom po šest, po deset pri radiju, po knjigo piše k večjemu eden, marsikje nobeden. Iz tega smemo sklepati, da je resnico povedal tisti, ki je dejal: Noben pevec, noben igravec, noben radio govornik ni vzbudil tolikega zanimanja v tej deželi kot ravno Father Coughlin.

Poslušavci se morda včasih zelo čudijo, odkod dobiva govornik toliko

zaupnih informacij, da more tako samozavestno razkrivati rane javnega življenja. Pa saj nam nič ne prikriva svoje skrivnosti. Dobiva na tisoče pisem, v katerih je marsikako odkritje velike in majhne politike, velike in majhne moralne gradbije v vrstah vplivnih "voditeljev", ljudje mu pač brezmejno zapupajo. Sto njegovih uradnikov ima poleg drugega nalogo, da preiskujejo vse mogoče dnevne in sploh periodične publikacije in izstrižejo zanj vsako malenkost, ki utegne služiti pri naslednjem govoru med "Zlato uro". Poleg vsega tega ima svoje zaupnike po vsej deželi, ki pazijo na vse pojave v javnem življenju in mu sporočajo. Take zbirke informacij nima nihče drugi. Zato je mnogokrat Father Coughlin za tega ali onega neprebavljiv. Tako na primer ga ni mogel prebaviti "rajni" Mr. Hoover. Pred letom dni je bilo. Father Coughlin je omenil, kako se je nekoč v mlajših letih Mr. Hoover zaničljivo izrazil o občinstvu sploh. Takoj drugo jutro po govoru je poklical Mr. Hoover k sebi svoje detektive in jim naročil, naj brž gredo in vzamejo iz neke javne knjižnice tiste stare liste, za katere je vedel, da so prinesli takrat njegovo mladostno izjavo. Tako je Father Coughlin spraval v skrbi samega gospoda prezidenta. Toda kaj je pomagalo Hooverju — po toči zvoniti? In kako je Father Coughlin zvedel, da Hoover ni mogel spat? Komaj so detektivi odšli v knjižnico, je prejel Father Coughlin telegram od nekega svojega zaupnika, ki se je glasil: Father, Mr. Hooverju ste napravili skrbi. . .

V jeseni 1933 je pričel Father Coughlin svojo osmo serijo govorov. Zopet so milijoni sedli k radiju, da iz Detroita povedati o najnovejših bi slišali, kaj ima veliki gromovnik pojavih našega političnega in socialnega življenja. Letos se zdi, da se je govornik omejil skoraj samo na politične predmete. In po pravici.

Vsi vemo, da je sedanji predsednik dobil nenavadno oblast in da jo tudi skuša prav krepko izrabiti. Vse drugače postopa kot so postopali njegovi predniki. Lotil se je boja zoper kapitaliste z vso energijo in se postavil na stran delavnega ljudstva. Nevarna reč! Ako dobi dovolj pomoči pri vseh dobro mislečih, bo njegov trud rodil prekrasne sadove. Prvi korak je bil, da si je pridobil zaupanje širokih plasti naše javnosti. Dober korak! Toda na drugi strani se nasprotniki na vso moč prizadevajo in uporabljajo vsa mogoča sredstva, pišejo po listih in kriče po radiju, da morata NIRA in Roosevelt propasti.

Ta nečedna propaganda se je zadnje čase krepko ukoreninila. Tu je zastavil Fr. Coughlin svoj upliv za prezidentovo pravično stvar. Javno mnenje, ki se napravlja tudi potom radia proti predsedniku, je treba pobijati z enakimi sredstvi v prilog prezidenta. Milijonom poslušavcev dokazuje Coughlin, da ima Roosevelt pred očmi le javni blagor, ne svoje lastne koristi. Z vso silo se je postavil po robu nečednim denarnim manipulantom, ki so najbolj zagnali gonjo zoper prezidenta. Na stotisoče pisem je prihajalo in še prihaja kot odgovor na govore: Včasih čez pol milijona na teden. Navdušeno pozdravljajo Coughlinovo

delo. In govornik jih pošilja prezidentu, da mu pokaže, kako ljudstvo stoji za njim.

Najnovejši pojav v tej stvari je dogodek, ko se je Father Coughlin postavil po robu celo znanemu bivšemu predsedniškemu kandidatu Al Smitu. Tudi njega je javno zdelal v obrambo Roosevelta. Naslednji dan je celo šel v New York in je tam govoril o isti zadevi pred občinstvom, ki je štel do 7000. Seveda so tudi tisti govor oddajali po radiju. Ta dogodek je zbudil mnogo pozornosti in tudi nekaj nasprotovanja celo med duhovščino in sploh v katoliških krogih. Toda Coughlin pač sledi svojemu globoko ukoreninjenemu prepričanju in ne gleda na to, komu se utegne zameriti.

Tako smo prišli do naših dni. Dlje se tu ne da govoriti. Kaj čaka Fathra Coughlina v bodočnosti? Kakšne uspehe bo žel? Kakšno plačilo bo prejel? Kako dolgo bo še mogel nastopati kot zagovornik pravičnosti in resnice?

Tega ne vemo. Vse je mogoče v naših dneh. Eno pa vemo. Father Coughlin bo ostal, kar je, dokler bo količkaj mogel. Ako se kaj zgodi, da bo onemel njegov mogočni glas, bo pa stal krasen spomenik, svetišče Male Cvetke, ki ga postavlja radio, spomenik, ki ne bo spomenil samo Fathru Coughlinu, temuč obenem spomenik velikim idejam, ki jih zastopa: spomenik ideji javne pravičnosti, svobode govora, verske tolerance, nesebične žrtve za blagor bližnjega! In to ni ravno majhna stvar, zlasti ne v naših dneh, ko se zdi, da je samopašnost na vrhuncu svoje nečedne slave.

Orehkarjev Janezek misli:

Ali ni čudno? Mamica moja ima tako bistro oko,
ve, kje so kraji zemlje in kako je široko nebo.
Tiho poprosim: pomagaj mi v šolski nalogi,
pa ne ustreže in ji je zmeraj hudo.

Ali ni čudno? Mamica moja je videla ocean,
toliko pravljič pove mi dan na dan.
Mary sosedova pride, drobno novico prinese.
mamin obraz je tako molčeč in tako teman.

Ali ni čudno? Mamica moja dobro pozna
pot do cerkve, kjer je ljubi Jezus doma,
kruha in kave in moke pa jaz ji prinesem,
ker ta čudaški trgovec njene besede ne zna.

Kakor hitro pa božja nevidna moč
sklepa mi trudne očke za lahko noč,
mamica blagoslov čez vso sobo napravi,
da bi mi angelj varuh dal svojo sveto pomoč.
Potem mi da poljubček presladak in vroč
in tiho molitvico k Bogu v nebesih opravi:

Varujta mi Janezka, Oče v nebesih, Marija Devica,
da bo ohranil vsaj mamino vero,
ko bo ugasnila v srcu njegovem mamina govornica.

Vercetova Anica misli:

Ali ni čudno, mamica vselej v solze mi strepeče.
kadar jo Anica njena povpraša in reče:
Vse druge Anice z bližnjih in daljnih mest,
še tiste zamorke z umazanih in zakotnih cest
imajo pri hiši gospoda, ki mu pravijo: oče,
da ga objamejo, kadar se jim poljubi in hoče,

Blažena Terezinka je celo samega kralja imela.
 Kako ga je ljubkovala, kako ga je bila vesela.
 Kako neki moraš moliti k Bogu, da mi prošnjo usliši,
 in mi za božič prinese očeta predobrega k hiši.

Anica misli in sama pri sebi čeblja,
 mamici nož se zarinil je prav do globokega srca:

Kralja je njunega že pred leti tujina požrla,
 sladka nada je v mamini duši že davno umrla,
 Anici osem je let, osem je let, kar je oče odšel,
 križ in spomin na družino je na prvi cestni kol pripel.

Kakor selivka v zimi je mamica za svojim kraljem šla,
 mesto juga in sonca je našla peklu prodanega moža.

“Anica k Bogu pomoli vsako jutro in vsak večer:
 Morda še Bog usliši tvojo pregorko prošnjo,
 vrnil se bo rajin kralj, ljubezen in božji mir.

Old Folks at home.

P. Aleksander, O.F.M.

(Domotožna ameriških zamorcev.)

Tam, kjer prelepa reka Kongo
 lahko šumlja.
 Tam se kot lučka v senčnem gaju
 tihi moj dom smehlja.

Kje si pač stara mamka moja,
 kje si sedaj,
 da bi zapela svoji deci
 kakor nekdej, nekdej . . .

Žalost le je mamka moja
 v tej tesnobi mest
 in še v nočeh ni ljube pesmi,
 pesmi domačih zvezd.

Je prava pisateljska umetnost, pisati zgodovino poedinega naroda, še večja pa celega sveta. In vendar imamo slavne zgodovinarje, ki so to nalogo izvrstno rešili. Toda delati zgodovino, to morejo pa le velikani prve vrste! Taki velikani so bili kralj Aleksander Veliki, rodom Grk; Julij Cezar, Rimljan; Napoleon Bonaparte, Korzičan. Na sedanjega predsednika Zdr. držav, g. Franklin D. Roosevelta, lahko računamo, da ga bodo šteli in zapisali med te velikane sveta.

Ko se je pred svojo inavguracijo na poti v Belo hišo, novo izvoljeni predsednik ustavil v cerkvi, da bi predvsem priporočil sebe in svoje delo posvetil Bogu in narodu, so se nekateri ciniki norčevali rekoč, da je bil to izvrsten političen "trick", da si bo tako naklonil vse "pobožnjaške" duše v ameriškem narodu.

Toda od nastopa njegovega težkega urada pa do danes kaže vse delo našega predsednika, da so ti ciniki obrekovali. Njegov letošnji proglas za naš narodni praznik "Zahvalni dan", s svojo priprostostjo in odkritosrčnostjo je eden najlepših, kar so jih še dosedanji predsedniki Zdr. držav napisali. Vera je predsedniku Rooseveltu zadeva odkritosrčnega osebnega prepričanja. To lastnost v njegovem značaju mora pripoznati vsak nepristranski, od strankarske strasti nezaslepljen ameriški državljan.

Nemal strah je obšel vse v Ameriki, ko je prišlo v javnost, da se

predsednik bavi z mislijo, da bi Zdr. države pripoznale sovjetsko Rusijo. Te njegove načrte so obsojali ne samo katoličani, ampak tudi drugi verni ljudje. Brez dvoma ni nikdo mislil, da bodo boljševiski glavarji pripravljani, da bodo nekoliko odnehali v verskih vprašanjih pri obravnava in pogajanjih o pogojih za priznanje Rusije od Zdr. držav. Vzrokov za tak strah je bilo dovolj.

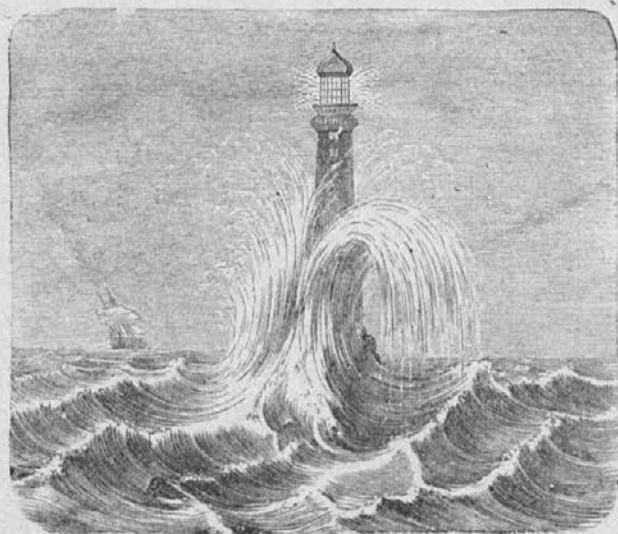
V veliko začudenje vse Amerike in celega sveta, je pa obljubil in dal zastopnik ruske vlade daleko-sežne koncesije verske svobode, kar se tiče ameriških državljanov, katerim je priznana pravica, da so popolnoma prosti v rabi svobode vesti v izvrševanju svojih verskih dolžnosti. Končne posledice tega koraka ruske vlade so videti za enkrat malenkostne. Če ne bodo hoteli biti samih sebe po zobeh, bodo morali ruski mogotci prej ali slej dovoliti versko svobodo tudi svojim državljanom, če jo priznavajo tujcem! Ruski narod, ki je v svoji duši tako veren, bo imel sedaj novo podlago, na kateri bo lahko zahteval, da se mu na domačih tleh da in dovoli ista svoboda, ki jo uživa tujec. Ako ne več, vrtica so se odprla, skozi katera bo lahko stopila vera na ruska tla. Ta vrtica so za pričetek sicer jako mala, je pa vzrokov dovolj, da lahko upamo, da se bodo razširila.

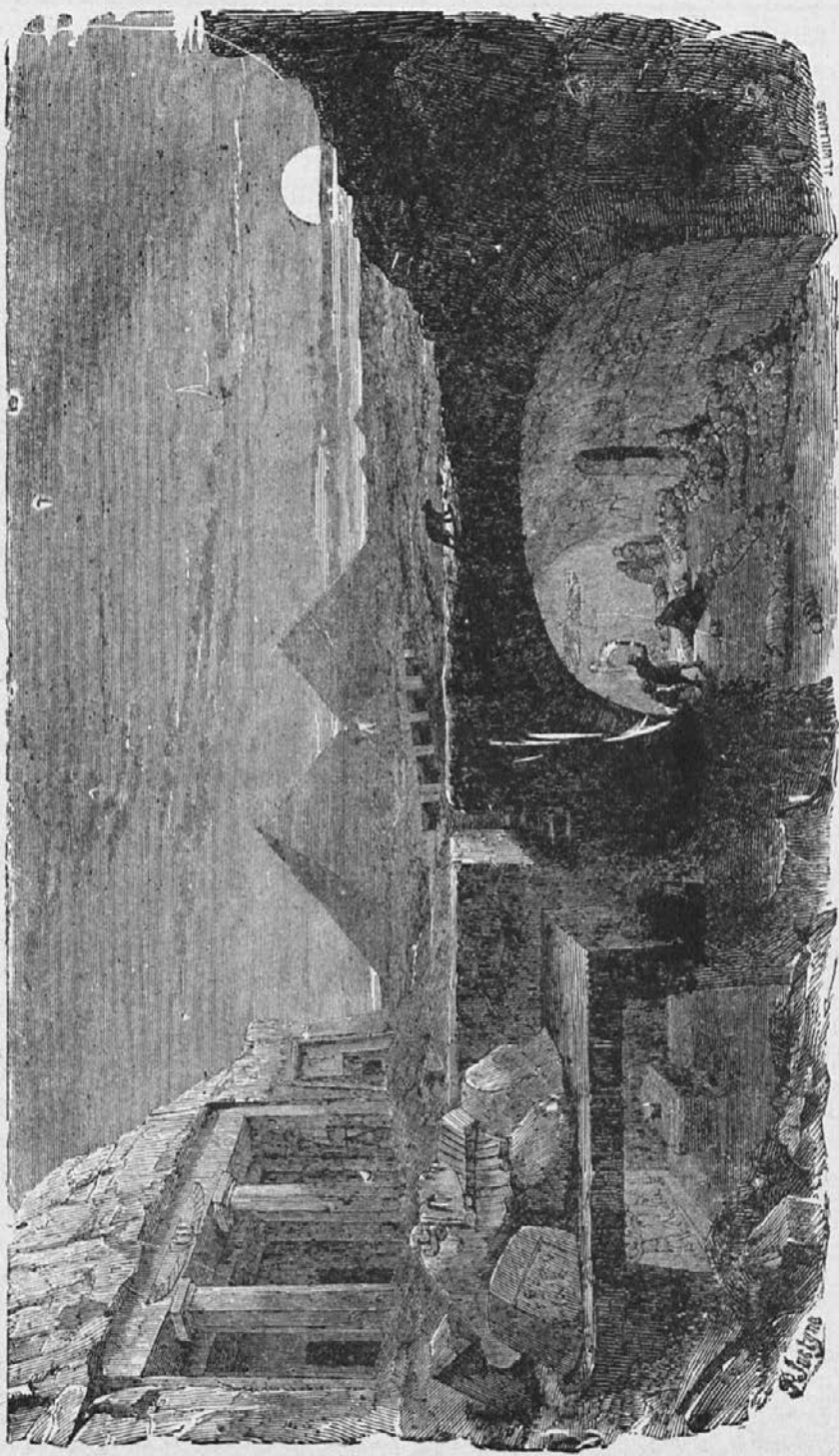
Pismo predsednika ruskemu zastopniku, Litvinovu, bo v veliko čast Rooseveltu za vse prihodnje čase. Pismo izraža predsednikovo skrb, da bi Američani, ki bodo ži-

veli v Rusiji, ne bili prikrajšani v oni verski svobodi vesti, ki jo uživajo doma (v Zdr. državah). Ves svet je slišal iz ust predsednika Roosevelta, da so si od početka naše republike, Zdr. države severne Amerike vedno prizadevale, da varujejo versko svobodo svojih državljanov, naj so doma ali pa v tujini!

Kdo je že slišal kedaj kaj podobnega v naši "napredni" dobi? Pri pogajanjih za svetovni mir (leta 1920 v Versailles), ko so sedeli skupaj državniki vsega sveta, se ni niti enemu zdelo vredno ali potrebno, da bi govoril o potrebi svobode verskega prepričanja. Da, pri sklepanju svetovnega miru so skrbno pazili, da ni niti besedira

padla o Bogu ali o veri. V korist vere, ki ima vendar tako velikanski vpliv na življenje posameznika, kakor celih narodov, ni bila izrečena niti besedica! V naši "napredni" dobi so že smatrali, da je vera že davno "odbita" stvar, da o njej v diplomaciji ni treba govoriti. Predsednik velike republike, za koje prijateljstvo in prijateljske odnošaje se poganjajo vsi narodi in vlade, je stavil kot glavni predpogoj svobodo vesti in vere za pogajanja za priznanje in za vpostavitvev diplomatskega zastopstva pri vladi, ki je proglasila boj proti veri na celi črti! Voditelji, državniki ostalih narodov imajo v našem predsedniku krasen zgled, ako nimajo zlomiselnih zaprtih oči.

Prirodna krasota palestinske planjave s piramidami, svedoki stare egipčanske kulture, v ozadju.

Verzajska mirovna pogodba ne dovoljuje Nemčiji izrednega vojnega orožja kakor tanke. Kako si pomagajo Nemci pri svo-

jih vojaških manevrih? Avtomobile prevlečejo s trdim kartonom v obliki tanka in se tako vadijo in urijo za bodočo vojno.

Ni čuda, da je kmetijstvo prišlo na boben, ko hočejo biti kmeti že takó moderni pri nas v Ameriki, da ne rabijo več navadne krtače za čiščenje živali, temveč imajo pravcati stroj za to. Po zistemu "Vacuum

čistila" posebna priprava usrkava blato in golazen, ki se je zažrla v živalsko dlako. S to pripravo lahko čisti po deset živali skupaj, samo, da je motor močnejši in da ima za vsako žival posebno srkalno cev.

Kako so Amerikanci pošteni. Po javnih umivavnicah imajo avtomate za obrisače, kjer ti ni treba z mokrimi rokami v žep po

denar, temveč najpreje dobiš obrisačo in ko si roke otrl, plačaš svoj dolg za obrisačo.

V južni Franciji se je v nekem kraju obnesel čuden način, kako dobiti vodo v najhujši suši. Pripravili so velikanski holm, ki je podoben mravljincu. V tem holmu je polno kanalov, ki vodijo navzgor in navzdol. Vroči dnevni zrak uhaja v to pripravo, toda uiti ne more, ker mu po teh kanalih zastavijo pot, zrak takorekoč zapro. Zvečer, ko je vnanji zrak ohlajen, pa uhaja v ta aparat ohlajeni zrak, ta se združi z vročim zrakom, ki so ga ujeli čez dan v kanale, kar ima za posledico zgošče-

nje vlage, ta vlada se nabira v posebnem kotlu na dnu holma, to vodo potem rabijo za namakanje njiv in pri živinoreji. Naprava je 600 čevljev visoka, izdelana iz cimenta, stene so do deset čevljev debele, tako da vnanja temperatura ne more popolnoma nič vplivati na notranji proces. Računajo, da taki kondenzator lahko pridobi 7500 galonov vode na 900 kvadratnih čevljev. Zgodovina pravi, da so rabili take ogromne vodne studence že pred 2300 leti. Sedaj jih uvajajo v Južno Afriko.

Zlato so našli znanstveniki v kožah medvedov iz Alaske. Znanstveniki so iskali za medvedjimi zajedavci, da preštudirajo ta majhna bitja in njihovo življenje. Niso bili malo začudeni, ko so našli med izčesanimi dlakami zlate luske. Kako je prišlo

to zlato v medvede, si ne vedo razložiti. Najbrže so jih nataknili v svoje kremplje, ko so brodili po vodi, ki je vsebovala zlato, potem so si pa s praskanjem te luske prenesli v dlako.

Nov tip stanovanjske hiše. V Margareth City, N. J. so postavili hišo v obliki slona. V notranjosti prednjih nog so stopnjice, ki vodijo v stanovanjske prostore, v trupu živali. Tam je šest velikih sob s kuhinjo. V notranjosti zadnjih nog je pa klet. Podstrešje je zgrajeno na hrbtu slona v obliki sedeža in na tem podstrešju imaš krog in

krog lep "porč", ki ti nudi razleg po vsej sosesčini. Ves trup je trideset čevljev dolg in zavzema prostor v obsegu 80 čevljev. Hiša ima dvaindvajset okenj in so potrebovali 12.000 kvadratnih čevljev strešne snovi, da so ves trup pokrili. Arhitekti, zakaj nam ne pozidate vso džunglo po mestih, kako bi bilo vse bolj razlikovito.

Iznašli so radijski kompenzator, ki bo imel to važno nalogo, da bo olepšal glas pevca in govornika na radiju. Vse pomanjkljivosti na glasu in napake glasu, se bodo sproti v tem kompenzatoru popravile. Vsak bo moral seveda imeti posebno pripravo, ki bi reguliral njegov glas. Glas je lahko ojači, zniža, daš mu lahko drugo barvo,

prijetnejšo resonanco, odpraviš na njem utrujenost in hripavost. Celo posamezne dialekte lahko regulirajo. Če imaš akcent v svoje govoru, bodisi južnega, zapadnega ali nigerskega, vse bodo lahko popravili, da bo tvoj glas nad vse popolen in ne bo nobenemu treba zatisniti ušes, če te na radiju poslušajo.

Teško je duhovniku v nedeljo, če ima ves teden toliko posla, da se ne more prav pripraviti na pridigo. V pondeljek misli na nedeljo, pravijo sveti možje. Lahko je reči, težje napraviti. Tako se je zgodilo tudi župniku Janezu s Podgore. V pondeljek se ni spomnil na nedeljski govor, pa še v nedeljo zjutraj tik pred mašo ni vedel, kaj bo lepega položil na srce svojim preljubim ovčicam, ki jih pase sicer šele dve leti, pa so mu vseeno ljube, kakor bi jim bil že pastir za srebrni jubilej. Ni mu hotela prava misel v možgane in ne

prava beseda na jezik. Že je bil pri zadnjem oznanilu, oznanilu o organistovi lenobi, ki zmiraj prepozno zaorglja, pa se bo moral poboljšati, če ne, bo jojmene. . . , že je bil pri tem oznanilu, pa še ni vedel, kaj bo s pridigo. Tedaj se spomne svetopi-semske besede: Dano vam bo v tisti uri, kar vam bo govoriti. In gospod župnik je odložil knjigo, odprl usta in dejal uka željnim faranom: Danes bom samo usta odprl, naj sveti Duh iz mene govori, prihodnjo nedeljo bom pa boljše storil, moja častna beseda. . .

Angeljske narave je bil gospod Toman, angeljske tudi zato, ker je tako rad prevzel dušno oskrbstvo ječe. To ni lahka služba. Ovca med volkovi. Pa mu je dobro šlo in dobil je zaupanje vseh jetnikov. Peter pretepač mu je zadnjič celo zaupal, kako veliko krivico mu je napravila država. "Ne preveč na glas", mu je dejal gospod z angeljsko naturo, kaj ne veš, da stene slišijo, ali hočeš, da ti tudi jaz tovarišujem kot godernjač proti državi,

kot duhovnik te imam rad, tovariševati ti pa nočem pri kaši in ješprenu." Tišje mu je zato povedal jetnik, katera je bila krivica, ki mu jo je država storila. Dejaj je: "Prišel sem ravno domov od maše, sedel v naslonjač in nehote zaspal, medtem, ko sem spal, je pa država zasegla prostor, na katerem je stala naša hiša, postavila je velikansko ječo na njem in ko sem se zbudil, me nadzornik ječe ni pustil več ven. To je strašno."

Kakor Joni pred tisočimi leti še je zgodilo duhovnikoma. Čez reko sta morala. Pa je nastal hud vihar. Eden je bil močan in čokat, drugi je bil sušec. Na vsak način bi bila morala biti pred večerom na drugem obrežju. Ribič, ki je veslal čolniček je bil nesrečen. Dobro, če ni mislil: debeli duhovnik bo moral v reko, pretežak je. Dobro, če ni tako mislil.

Čokati duhovnik mu pride na pomoč in pravi: "Ribič, še bolj se uprite v vesla, pa bomo takoj na oni strani, kaj ne bo šlo. Bova pa midva molila k Bogu, da vam pomaga." Ribič je bil ves utrujen in si hitro pomaga: "Gospod, ta mali in suhi naj le molijo, vi pa bodite tako dobri in vzemite vesla tam ob vašem robu. Takoj bomo na drugi strani."

75 let Lurda. —

Premalo poznamo Lurd, premalo poznamo prečudne dogodke, ki so v zvezi z Lurdom. Res je, da Lurd s svojimi dogodki že zdavnaj ni več novica. In to je ravno! Željni smo novic, vsak dan jih iščemo v dnevnikih listih. Celo po dvakrat, trikrat na dan. Kar se nam zdi novo, preberemo z radovednostjo, požremo v dušku. Pa četudi ni nič drugega ko to, da je 200 korakov od naše hiše neroden avtomobilist povozil pasjo mrcino. To je novica in nas zajame.

Če beremo, da je jetičnik hipoma ozdravil v Lurdu, nas ne zajame. Old stuff! Nič novega! Kdo bo bral tako staro robo! Pa saj imamo redko priliko, kaj takega brati. Zakaj? Ne zato, kot da bi bila ozdravljenja v Lurdu tako redka. Ne zato. Zato pač, ker dnevni časopisi komaj poročajo o takih dogodkih. Saj bi ne vleklo, saj ni novo! Bravci hočejo novic, samih novic. Požro jih v dušku in — nič ni treba misliti zraven!

Kedor bi le hotel večkrat kaj brati o Lurdu, bi moral začeti — misliti. To se ne prime. Nič več navada. Moderno ni. In vendar so na svetu reči, ki dajo mnogo misliti.

Nekaj, kar da mnogo misliti, je tudi Lurd.

*

Lurd? Brezmadežna? Črdeži? Ozdravljenja? Kaj še! Pojdite no! Eabje marnje! Pravljičice za pridno deco!

Lurd in vodiška Johanca — oboje za en koš! Prav natančno tako mi je rekel možakar, ki sem mu

cmenil Lurd in njegov letošnji petinsedemdesetletni jubilej.

“Vodiška Johanca je zame jasen dokaz, kako naj sodim o tako imenovanih čudežih. Ona mi je dovolj in nobenega drugega dokazovanja ne potrebujem.”

Tako mi je povedal.

“In meni je vodiška Johanca dokazala samo to, da se zloben in pokvarjen človek ne ustraši niti najsvetejših reči zlorabiti. Več mi nesrečna Johanca ni mogla dokazati.”

Tako sem mu odgovoril.

Pa ni bil zadovoljen in je zasukal na Lurd.

“Pravite, da se v Lurdu gode čudeži. Ne bom trdil, da ni vse skupaj nič. Vem in priznam, da se tam dogajajo nenavadne reči. Ampak za tem mora biti neka nepojasnjena naravna sila, ki je današnja zdravniška znanost še ni odkrila. Bo že prišel čas, ko se bo tudi to pojasnilo in nihče ne bo mogel več govoriti o čudežih v Lurdu. Samo o ozdravljenjih bomo še govorili.”

“Ah, veste, da imajo v Lurdu prav blizu votline zdravniški urad, kjer je študiralo lurška ozdravljenja že na tisoče zdravnikov z vsega sveta? Ali veste, da se nobeno ozdravljenje ne proglasi za čudež, dokler se tisti urad ni izjavil o njem? Ali veste . . .”

“Vem, vem,” me je prekinil. “Vem pa tudi, da izmed tisočev bolnikov, ki tja prihajajo, primeroma zelo redki ozdravijo. Jaz pravim, da bi morali vsi ozdraveti,

čc bi res imela tista voda nadnaravno čudežno moč."

"Priatelj, ravno tu ste se debelo urezali. Jaz pa trdim ravno nasprotno. Vsi bolniki bi morali v Lurdu ozdraveti, če bi tista voda imela naravno zdravilno moč. Vsak poznavalec naravnih zakonov vam pove, da naravni zakoni pod enakimi pogoji vedno enako delujejo. V Lurdu se pa tako pogosto zgodi, da izmed dveh ali več enakih bolnikov pod enakimi pogoji eden ozdravi, drugi ali drugih pet pa ne. Kako si vi to po naravi razlagate?"

"In kako si to vi razlagate po nadnaravi?"

"Silno preprosto in čudno lahko. Tista voda nima sama na sebi prav nič zdravilne moči, ne naravne in ne nadnaravne. Voda ne dela čudežev. Čudeže more delati in jih dela samo Bog, čeprav na priprošnjo koga drugega. In Bog lahko izbira med bolniki, da enega ozdravi, drugega ne. Nihče mu nima predpisovati, na nobene zakone in pogoje ni vezan — drugače bi ne bil gospodar."

Hotel je nekaj ugovarjati, pa se je sproti premislil. Kakor da lovi begotne misli, je raztreseno ponovil za menoj:

"... drugače bi ne bil gospodar."

Potem je pa obrnil pogovor drugam.

*

Pa koliko jih ozdravi?

Ne znam zapisati števila. Imam pa polno zavest, da trdim prav, če zapišem: na tisoče! In prav od vseh vrst bolezni.

Kar celi novi organični deli jim zrasede — v enem hipu! Na primer jetičnih na stotine, ki so prišli v Lurd z razjedenimi pljuči. Včasih se res taka razjedena pljuča zopet zarastejo. Toda po naravnem potu vzame to mnogo časa. Zakaj treba je v organizmu na milijone novih celic, ki se rode iz že obstoječih celic. Nikoli in nikjer po naravi ne gre to drugače kot s porabo mnogega časa. V Lurdu gre hipoma. Če nam cela vrsta učenih doktorjev to potrjuje, ne moremo drugače ko verjeti. Saj lurški zdravniški urad doktorjev to potrjuje, ne moremo drugače ko verjeti. Saj lurški zdravniški urad nobenega doktorja ne vpraša, če ima kako vero ali nobene. Odločuje samo zdravniška diploma.

Za letošnji jubilej so povabili v Lurd vse še živeče lurške ozdravljence. Prišlo jih je, da so naredili dolgo procesijo. Nalašč ne navajam števila. Toda lurški urad ga navaja. In ve, da je število zanesljivo, ker ima v svojih knjigah seznam ozdravljencev in lahko vsakega posebej ponovno identificira.

Ali moremo spričo vsega tega reči: Vodiška Johanca in Lurd — marš v en koš? ...

*

Brezmadežna.

Pred 75 leti se je razodela tam prvič in potem še večkrat. Bernardka — ko bo to tiskano, bo že treba reči: sveta Bernardka jo je videla.

"Brezmadežno Spočetje sem,"

Spod njenih nog je začel izvirati znani studenec.

Na onem mestu je hotela imeti sebi posvečeno svetišče.

Napovedala je, da bo tam delila obilne milosti.

Vse to je bilo pred 75 leti, preden je bil Lurd znan po svetu, preden je stala pred svetom nevernemu svetu tako neumljiva lurška zagonetka.

Kdo si more misliti, da bi vse te čudne lurške dogodke mogla povzročiti Bernardka sama od sebe? Da bi si preprosti otrok vse to izmislil? Pa če bi si tudi bil izmislil, kako vendar, da se je ta otročja izmišljotina tudi uresničila in se še kar naprej uresničuje?

Pomislite: Prav danes in prav pred očmi vsega sveta se uresničuje. Lurd živi svoje čudovito življenje in je znan po vsem svetu, čeprav svetovna reklama molči o njem kot bi ga nikoli ne bilo . . .

Ali ni edino pametno, da res Lurd pripisujemo Brezmadežni in imamo vso zagonetko rešeno pred seboj na tako preprosti način?

*

Leta 1854 je Cerkev slovesno razglasila, da je nauk o Marijinem Brezmadežnem Spočetju od Boga razodeta verska resnica.

Nekatoliško krščanstvo se je temu razglasu soglasno uprlo. Dejali so: Rimska cerkev nima pravice ugotavljati, kaj je od Boga razodeto in kaj ni.

Papež ni mogel na oči dokazati, da se ni zmotil. Njemu Bog ni dal daru, da bi z očitnimi čudeži pokazal, da ima na zemlji oblast, čuvati nad zakladom božjega razodetja.

Ta dar je pa dal Bog Njej, za katere čast je šlo. Brezmadežna samo je prejela pravico, da se je sama razodela in si ustanovila v

Lurdu en sam neminljiv — čudež.

Kar je Cerkev razglasila l. 1854, to je Marija z božjim privoljenjem javno potrdila štiri leta pozneje, leta 1858. In še danes potrjuje isto.

Kako da ne?

Lurd in vse, kar se tam godi, je strogo katoliška prikazen. Ni treba dokazovati. Saj se ni našla nobena druga verska skupina, ki bi hotela Lurd in njegove uspehe reklamirati zase. Ves svet ga prizna — katoliški cerkvi.

V okrilju in v ozračju katolištva je torej vzklil in uspeva Lurd. In prav v tem Lurdu se božja moč tako očitno razodeva. In prav v zvezi z versko resnico o Brezmadežni.

Bog pa ne more s svojo veljavo podpirati zmote. Potemtakem je Lurd živ dokaz da je katoliška cerkev zares poklicana, da čuva nad božjem razodetjem kot nezmotljiva vaarjhinja.

Petinsedemdeset let ni ravno kratka doba. Vsekako dovolj dolga, da bi se odkrilo, če je kaj nepristnega. Pa kdo je odkril?

Morda znani francoski brezverski pisatelj Emil Zola. Bil je v Lurdu, mnogo videl, napisal roman. Lurška ozdravljenka, resnična oseba, Marija Lebranchu, je bila opisana v romanu.

Vse tako, kot je bilo res — dokler se je pisatelju ljubilo. Potem pa ne več. Ko se je vrnila na svoj dom, piše Zola, je spet zbolela huje ko prej. Umrla je — v knjigi..

Pa so vsi vedeli, da je v resnici ostalo ozdravljenje stalno. Nikoli več se bolezen ni vrnila. Pa so moža vprašali, zakaj tako potvarja

čaitna dejstva. Odgovoril je: S svojimi junaki lahko naredim, kar sam hočem...

Tako je! Takih tičev je mnogo. Jaz tudi lahko opoldne zaprem oči in kričim, da je tema. Če mi reče nepotrpežljivi sosed, da sem sam kriv, če je tema, mu prav lahko odgovorim: Ali niso moje oči — moje

oči? Ali jih nimam pravice zapreti, kadar sam hočem?

Da!

Če imam pa potem tudi pravico kricati zavoljo teme, to vprašanje bo pa prav nakratko rešil sosed, ki mi bo napravil laskav kompliment:

“Norec...!”

Iz župnikovega dnevnika.

Duhovnik sem, kot jih je mnogo po svetu, župnik, ki me poznajo vsi farani, ne razume pa noben.

Ljudje spoštujejo v meni nekaj nadnaravnega, Kristusov služabnik sem. Nekaj več kot človek. Obenem me pa vabijo na svoje bankete, svoje kosilo in na večerje, da bi ž njimi jedel in ž njimi pil. Če jim ustrežem, zaslužim dične priimke “dragi, domači, zaupljivi gospod,” če jim ne ustrežem, tudi dobro. Zgledujejo se nad menoj.

Pričakujejo od mene, da nimam na sebi tudi najmanjše napake ne, na drugi strani pa pridno brskajo in iščejo za mojimi napakami. In če najdejo nekaj prahu — to je jojmenes!

Kadar se nisem pripravil za govor, kadar mi je duh teman in so mi misli zmešane brez glave in repa, takrat sem globok; ko sem pridigo dobro preštudiral, se je naučil na pamet in jo z gorečnostjo podal, tedaj sem dolgočasen.

Kadar govorim o denarju, ker moram zadostiti zahtevam gospodarskih ozirov pri cerkvi, sem “graftar” in “businessman”, “cerkveni bankir” in “dolarjev uradnik”; če pa ne prosim za denar in se izogibam prosjačenju, takrat me pa imenujejo slabega gospodarja, ki ne zna pridobivati denarja, cerkev bo propadla, če bo šlo tako naprej.

Kadar mi je želodec iz reda in mi prebava ni redna, kadar sem bled v lice in mi je utrujenost v udih, takrat sem svetnik, tako pobožno in strogo izgledam. Kadar sem rdečih lic in srečen in to svojo srečo s to ali ono šalo pokažem, sem pa posvetnjak, ki ni vreden, da bi bil duhovnik.

Zahtevajo, naj ljubim v župniji vse od kraja in če se tej zahtevi udinjam in se skušam prikupiti vsem, bodo rekli, hinavec je. — Kakor hitro pa jim povem in dam razumeti, da mi vsi niso enako dragi, ker nisem dolžan se lizati

vsem in vsem ustreči ne morem, me imajo za čudaka in mračnjaka.

Premožnejši farani so hudi name, ker jih čisto nič ne obiskujem, ubožnejši se jezijo name, če jim pridem v hišo.

Skopuški člani fare, ki prispevajo malo ali pa nič, me pomilujejo, ker imam tako težavo v finančnih vprašanjih cerkve; tisti, ki dobro dajejo, pravijo, da se mi dobro godi in imam jako lahek posel. Na rožah baje sedim.

Eni se čudijo: kaj neki delam in kako ubijam čas, ko ga imam toliko, drugi me zopet pomilujejo, ker imam toliko opravka vsepovsod.

Medtem ko hočejo eni, da sem v zvezi z narodom, da sem moderen in napreden in delaven na vseh poljih, hvalijo pa duhovnika Nevemuime, ki je tako zaprt vase, premišljevaven, zbran in tih: "O, tako zelo je svet."

Hočejo, da sem hiter v svojih cerkvenih opravilih, da se obrnem. Murdi se jim in dolgočasijo se drugače; če sem nekoliko bolj uren, bodo rekli, mašuje kakor bi muhe ubijal in pridiga kakor bi zajca lovil.

Kadar pridigam Kristusov nauk, bodo prazne klopi, kadar udarim na zabavno stran, da bi jih povabil k pridigi, bodo rekli: predomač je.

Moja plača je 100 dolarjev mesečno, za štolnino prejeman malo. Komaj bi si kupil klobuk za vse krste in obleko za pogrebe in poroke, pa pravijo, kam neki dene ves denar!

Agenti mislijo, da sem milijonar, kot muh so jih vrata polna, društva s srečkami mislijo, da sem bankir, da moram vsakemu dati, če ne sem "cheap sport", farani se pa pritožujejo, da se obleči ne znam, sram jih je, da imajo duhovnika, ki nič nase ne da.

Fara in svet pa naj vesta le-to:

Da moj duhovniški ovratnik ni spremenil moje človeške narave. Tak sem kot so drugi ljudje, iz istega mesa, istih kosti in iste krvi.

Da se ravno tako rad zabavam in imam rad oddih, toda zabavati se hočem tako, kakor jaz hočem.

Da sem že davno prišel do ključka, da je vse ljudsko ploskanje in ljudska hvala puhla repa in so vse brce in kameni od strani faranov samo lepa igra, zabavati se hočem z njo.

Da hočem delati po zmožnosti in želim plačila le od Boga, pomilovanja in milosti od ljudi pa odklanjam. Hočem biti le dober človek in dober duhovnik.

Stavim, da bodo nekateri bravci teh vrstic rekli: saj ni to sam napisal, drug mu je te misli dal. Prepisal je vso štorijo.

Seveda sem.

PODOBE iz rimskih katakomb so že bolj ali manj vsakemu znane. Grozotne so, a krasne obenem. Iz njih se zrcali vsa božanska vzvišenost in moč krščanstva. Nanje smo po pravici vedno s ponosom kazali kot na krvav dokaz njegove resničnosti. A kadar smo se poslužili tega dokaza, so nam radi očitali, da smo rentnarji, živeči od kapitala, ki so ga naši mučniški bratje in sestre naložili za nas svoje degenerirane potomce, katerim je vera za vsako ceno naprodaj. Ne tajim, da je v tem očitku nekaj resnice. Krvavega pričevanja je zmožna samo močna in živa vera, kakršno so imeli prvi kristjani. V tej se pa z njimi splošno ne moremo meriti. Menda je njenim sovražnikom ravno to dalo pogum, da so sprejeli vlogo Neronov, Decijev, Dijoklecijanov in drugih nekdanjih rimskih kronanih krvnikov, češ, kar vi niste zmogli, bomo pa mi. Za Kristusa in krščanstvo ne sme biti mesta v bodoči človeški zgodovini. Ona mora samo poročati, da je bilo. Tako so se zlasti ruski boljševiki zakleli in šli s satansko silo na delo. A so se prav tako bridko zmotili kot oni, katerih vlogo so sprejeli. V Rusiji smo dobili nove katakombe, s prav tako grozotnimi in enako krasnimi podobami pričevavcev vere Kristusove, kot nam jih predstavljajo rimske katakombe. Le pred eno podobo ruskih katakomb se hočemo ustaviti in se ob njej navdušiti za svojo sv. vero. To je ruski katoliški škof Boleslav Sloskan.

Ima šele 40 let. Rojen je bil v mestecu Rešica v tedanji Rusiji, a sedanji samostojni Letonski ali Latviji. Študiral je v Petrogradu, zdaj Leningradu, in bil tik pred zmagovito boljševiško revolucijo l. 1917. posvečen v mašnika. Tam je v tistih burnih časih revolucije nastopil svojo apostolsko pot, ki je imela postati tako trnjeva. Bil je res pravi apostol izročeni mu duš. Zmagoviti boljševiki so se takoj z vso silo vrgli na cerkev in duhovščino. Kar je bilo količkaj sumljivo, so brez usmiljenja ali pobili ali pa poslali v pregnanstvo. Leta 1925. je že grozilo, da ruski katoličani kmalu ne bodo imeli nobenega škofa več.

Papež je ves čas z bistrim očesom zasledoval razvoj dogodkov v sovjetski Rusiji, iz katere je dobival prvovrstna poročila. Se razume, da mu je bila v prvi vrsti pri srcu trpka usoda tamkajšnjih katoličanov. Da ne bi ostali čreda brez višjih pastirjev, je l. 1926. poslal tja svojega zaupnika, francoskega jezuita P. d'Herbigny-ja, strokovnjaka v vzhodnem vprašanju. Razen najožjih rimskih krogov nihče ni vedel, da je ta papežev zaupnik takrat potoval v Rusijo kot škof. V Rimu je bil tajno posvečen, da bi mogel v Rusiji posvetiti nove katoliške škofo. Eden izmed njih, ki ga je prav tako tajno posvetil, je bil Rev. Boleslav Sloskan, takrat star šele 33 elt.

Kot škof se je nastanil v Mogilevu, za katero škofijo je bil v prvi vrsti posvečen. Z apostolsko gorečnostjo se je lotil dela. Toda le dobro leto je mogel kljub vsej opreznosti vršiti svoje vzvišeno poslanstvo. Tajna boljševiška policija je zasledovala vsak njegov korak in iskala pretveze, da ga zgrabi. Toda ker so mu bile vse politične mahinacije docela tuje in je živel

samo za duhovni blagor izročeni duš, policija ni mogla ničesar tacega najti, da bi imela postavni povod ga prijeti. Ker je pa to na vsak način hotela, mu je krivdo podtaknila.

Prvo polovico sept. 1927. se je škof mudil na svojih uradnih potih po škofiji. To prilikom je tajna policija izrabila. Njeni agenti so vdrli v škofovo stanovanje in za neko podobo skrili ponarejena pisma, ki so ga kompromitirala. Ko se škof 16. sept. vrne domov, pridejo ti agenti k njemu, da izvrše hišno preiskavo. Škof se ni ničesar bal, ker je imel čisto vest. Kar mu potegnejo izza podobe dotična podtaknjena pisma, ki so ga obdolževala vojaškega vohunstva. Naslednji dan opoldne so ga radi tega aretirali in ga odvedli v ječo. Čez dva dni nato so ga vlekli v Moskvo in ga vrgli v zloglasno ječo Lubjanka, kjer je ostal do srede februarja 1928. Čeravno je sodnik sam izjavil, da pozna tistega policijskega agenta, ki je dotična pisma iz maščevavnosti podtaknil, ga vendar niso izpustili, ampak ga vlačili od ječe do ječe, dokler ni konec februarja 1928. brez obravnave in sodbe zvedel, da je obsojen na tri leta prisilnega dela na zloglasnih soloveckih otokih ob Belem morju, kjer je večna zima doma. Stražniki so mu šele na potu povedali, kam ga peljejo.

Že na potu tja je strašno trpel od mraza, lakote in zverinskega postopanja z njim. Proti sredi marca je došel na kraj še hujšega trpljenja, na otok Popov. Nihče z lastno živino tako kruto ne ravna, kot boljševiski priganjači z jetniki na soloveckih otokih. Brez vsakega ozira kaj je kdo po stanu, mora opravljati vsakovrstna težaška dela, kidati gnoj, sekati drevje, gaziti pri tem sneg in vlago, brez zadostne obleke in hrane. Najprej jih hočejo vsposobiti za taka dela s tem, da jih pošljejo v samih srajcah za osem dni v gozdove, kjer morajo brez prestanka in počitka sekati drevje, dokler ne omagajo. Potem jih nadomeste za osem dni z drugo skupino, nakar pridejo zopet oni na vrsto. Ni čuda, da po zapiskih nekega duhovnika do 70% teh sužnjeve vsega hudega konec vzame.

Našemu škofu jetniku s trinajst drugimi duhovniki, katerih eden je bil tudi katoliški, so trinoški pazniki napravili to "uslugo", da so jih ravno veliki petek 6. apr. 1928. gnali v brezkončne gozdove na delo. Štiri dni so morali vsak s svojo težko prtljago peš hoditi 103 km daleč. Ko so vsi zmučeni prišli na določeno mesto, so morali takoj prijeti za sekiro, ki je potem pela po celih 24 ur na dan in dan za dnem. Do meseca maja je škof to zdržal, potem mu je pa spodnji život ohromel in domala oglušil je. Poslali so ga v bolnišnico. Toda čez 14 dni, ko se je nekoliko opomogel, je moral znova na prisilno delo. Ker pri najboljši volji ni zmozel tega bremena, a mu trinogi niso verjeli, ampak ga dolžili lenobe, je bil za kazen poslan na drug otok z imenom Anzer, ki leži še bolj proti ledenemu severu, kjer je moral izoliran opravljati svojo suženjsko delo do 29. okt. 1930. To ga je docela izmozgalo in prejšnja bolezen se mu je povrnila.

Na vseh svetih dan 1930. je bil rešen iz tega pekla in se povrnil v svojo škofijo. Toda komaj en teden je bil na svobodi. Dne 8. nov. ga ob 11. ponoči agenti tajne policije znova zgrabijo in zapro v oddelek izoliranih v

Mogilovu. Odtod so ga čez en mesec vlekli v Minsk, nato pa v strašno moskovsko ječo Butyrki. Tu je moral čez en teden z raznimi drugimi kaznjenci zasesti jetniški voz in nastopiti pot v daljno Sibirijo. Nepopisljivo je, kar je na tem križevem potu preстал. Od 27. dec. 1930. do 7. jan. 1931. je moral z drugimi jetniki peš korakati ob skeleči pesmi bičev. Tako je onemogel, da se ni mogel več ganiti. Z drugimi, ki so tudi omagali, bilo jih je 27, je bil vržen na odprte sani in šlo je zopet dalje, dalje, dokler niso šele 16. jun. dosegli cilja svojega izgnanstva, Severno Sibirijo. Ostale so 22. jun. pustili v Tuhuransku, škofa pa so vlekli še 37 km naprej, v sila nezdravi Staro-Tuhuransk, kamor je došel šele v začetku julija. Tu je ostal eno leto. Dne 15. jul. 1932 je bil tu šele zaslišán in seveda za krivega spoznan.

V pozni jeseni 1932. se je znova začela križeva pot. Moral je v Krasnojarsk. Na tovornem vozu je z drugimi mučenci 28. nov. nastopil 1400 km dolgo pot, ki je trajala 35 dni noč in dan. Kajti pota so tam taka, da morejo vpreženi konji na uro premeriti kvečjemu 2—3 km. Božič 1932. je preživel v neki ječi v Jenisejsku. Okna ječe so bila brez šip, mraza od 50—60 pod ničlo, obleka jetnikov raztrgana, hrane malo in slabe. Dne 2. jan. so dospeli v Krasnojarsk in tri dni prebili v tamkajšnji ječi. (Nato pa šest dni s tovornim vlakom proti Moskvi, kjer so se 11. jan. 1933 zopet znašli v tamkajšnji ječi Ljubjanki. Tu je bil škof zaslišán, nato pa odveden v takrat že moderno urejeno ječo Butirky, ki jo boljševiki vsakemu tujemu obiskovavcu pokažejo, da dobi dober vtis. Takrat škof še ni vedel kaj naj to pomeni, je li znamenje bližajoče se rešitve, ali le zadnja ugodnost na smrt obsojenega. Dne 21. jan. pa dobi od letonskega poslanika obvestilo, naj po papeževem naročilu zapusti sovjetsko Rusijo.

Papež je mučeniškemu škofu ves čas sočutno sledil po njegovi križevi poti in mislil, kako bi ga osvobodil boljševiške sužnosti. V svojem pretresljivem pozivu na ves krščanski svet l. 1930., naj moli za nesrečno Rusijo, je med mučenci boljševizma na prvem mestu omenil škofa Sloskana. Toda dolgo se mu ni posrečilo doseči plemenitega namena. Končno je le našel pot do njegove osvoboditve. Obrnil se je na letonsko vlado, katere podanik je škof po svojem rojstvu, naj ona posreduje. Res je po daljših pogajanjih vzela zadevo v roke in stopila v stik s sovjetskimi oblastmi. V zameno jim je ponudila nekega vodilnega ruskega komunista, ki ga je imela interniranega. Zadeva bi se bila pa kmalu razbila. Dotičnega komunista ni nič kaj veselilo se vrniti v rdeči raj. Pa tudi škof Sloskan bi bil rajši ostal boljševiški jetnik, da bi mogel biti še nadalje drugim sojetnikom v duhovno pomoč. A papeževi želji se ni upal protiviti. Tako je končno le prišlo do izmenjave.

Ko je dobil poslanikov poziv, naj zapusti Rusijo, so ga ostrigli, obrili in preoblekli v "čisto" obleko. To se pravi dali so mu oguljen kožuh, kot jih nosijo ruski mužiki in usnjato boljševiško kapo na glavo. V tej uniformi je 21. jan. letošnjega leta zapustil Moskvo in naslednji dan došel v Rigo, glavno mesto Letonske. Cele procesije ljudstva so čakale na meji in

skozi do Rige, da vidijo mučeniškega škofa rojaka, junaka. Na kolodvoru v Rigi so mu priredili veličastni sprejem. Vsa duhovščina, s papeškim nuncijem Msg. Zechinijem na čelu, šolska mladina, meščani in kmetje, katoličani in drugoverci so nestrpnost čakali prihoda vlaka. Ko ta zavoji na kolodvor, vse steguje vratove, iz katerega voza se bo pokazal škof. A ni ga.

Pač: Upaden in zdelan ruski mužik se približa nunciju, poklekne, mu poljubi roko in pravi: škof Sloskan. Ko ga ta objame, ljudstvo spozna, da je on, ki ga čaka. A glasne vzklike v pozdrav so solze zadušile. In prvo vprašanje škofa do nuncija je bilo: "Jeli res sv. očetu prav, da sem pustil svojo čredo in se vrnil domov?" Šele ko nuncij pravi, da je ravno sv. oče tisti, ki ga je osvobodil, se pomiri. Nato so začeli od vseh strani siliti vanj, naj pove, kaj je vse doživel na svoji križevi poti. On pa je odgovoril: "Ne tukaj! Pojdimo k Gospodu v tabernaklju, tam lahko on popravi in izboljša, kar imam povedati. Lahko bi mi tukaj kaj ušlo, za kar bi mi bilo pozneje žal, da sem povedal."

Odšli so v semenišče. Tam je pred izpostavljenim Najsvetejšim govoril o stanju cerkve v Rusiji. Dejal je, da je njen položaj strašen. Kristjani telesno in dušno silno trpe. Malo je še odprtih cerkva, redki katoliški duhovniki, a še ti ne morejo skoraj nič storiti za duše. Verniki si ne upajo do njih, ker se boje za delo, kruh in življenje. Dušni pastirji, ko jih obiskujejo, morajo stanovati v mrzlih zakristijah. Gledati morajo duhovno opustošenje med verniki, bedo in solze, pomagati pa ne morejo. Pokazal je majhen, srebrni kozarček, ki ga je skritega v rokavu vtihotapil v ječo. Služil mu je za kelih, s katerim je skrivaj maševal v raznih luknjah, kjer je pač čutil, da je kolikortoliko varen.

O sebi pa je vedel povedati samo to-le: "Ničesar sovražnega nisem doživel, samo dobro. Vsi so bili dobri z menoj. To je bil tako lep čas, ko sem imel v ječi enkrat 30, drugič 40 dni duhovnih vaj in je bila večnost tako blizu. Na Solovkah sem se seznanil z mnogimi izobraženimi inženirji. Pokazal sem jim, kako se napravijo klešče za peko hostij. In tako sem mogel maševati. Seveda silno redko, ker je bilo strašno težko dobiti vino. Včasih sem naletel na požrtvovavne, pobožne duše, ki so mi ga prinesle. Tedaj sem maševal. Seveda, z dovoljenjem sv. očeta brez mašne obleke, brez altarnega prta in sveč, v temnem kotu, na navadni mizi. Angeli so bili moji strežniki in edina priča. Sv. oče so mi to dovolili in rekli, naj mislim, da mašujem v veliki sijajni stolnici. Tako sem tudi naredil."

Tako je tudi svoboden ostal zvest tistemu, kar je spomladi l. 1930. iz ječe pisal svojim staršem: "Celih zadnjih 15 let nisem prejel toliko milosti, kot zdaj v moji ječi. Ječa je najlepše in največje, kar sem doslej doživel v svoji duši, čeprav bridko pogrešam nekrvave daritve sv. maše. Molite zame, toda brez žalovanja. In naj se pomnoži ljubezen v vaših srcih. Kako srečen sem, ker sem se zdaj naučil vse ljudi ljubiti. Vse brez izjeme, tudi tiste, ki na videz ne zaslužijo ljubezni. Ti so vprav največji reveži. Lepo Vas prosim, nikar ne pustite, da bi se vzbujala jeza ali mržnja v Vašem srcu. Če bi si kaj takega dovolili, bi bili verski fanatiki, ne pa kristjani."

Iz Rige se je namenil v Rim k sv. očetu. Toda kar nič se mu ni mudilo, da bi se bil škofovsko opravil. Ko mu je nuncij rekel, naj odloži boljševiško uniformo in se kot škof obleče, je kar začuden dejal: "Čemu to! Saj je toliko važnejšega! Toliko duš v Rusiji, ki nimajo duhovnikov, da bi jih oskrbovali, ker ne sme nihče stopiti v duhovski stan. Kolikor jih pa je, raztresenih po deželi, ne morejo vseh obiskati. da bi jih krstili, poročili in ob smrti z Bogom spravili. Ta nesrečni ruski narod, ki zdihuje v taki sužnosti, da si niti hrepeneti ne upa po svobodi." Najrajši bi bil spričo tega zopet zasedel vlak in se odpeljal nazaj med te nesrečne, jetnik med jetnike.

V Rimu ga je sv. oče željno pričakoval. Že na kolodvor mu je poslal naproti dva svoja najintimnejša dostojanstvenika, da mu prineseta odliko-

Mučeniška kri — seme krščanstva nekdanj in danes.

vanje azistenta papeškega prestola in mu povesta, da bi ga sv. oče sam prišel pozdravit, ko bi mu bilo mogoče. Papežu je pač moral povedati, kako se mu je v ruski sužnosti godilo. A menda ga je prosil, naj bi vse tajno ostalo. Kolikor moremo uganiti sta se domenila, naj uradno vatikansko glasilo "Osservatore Romano" prinese vsaj kratko poročilo. Kajti v njem objavljeno poročilo, po katerem smo to posneli, je res skrajno kratko in suhoparno, obstoječe domala iz samih števil. Podrobnosti svojega trpljenja je hotel mučeniški škof videti zapisane samo v knjigi življenja, pri njem, za katerega je trpel.

Recite, če ni ta podoba iz ruskih katakomb, četudi ne krvava, vredna onih v rimskih katakombah?

MATI in hči sta sedeli pri važnem, zaupnem pogovoru. Bil je dan pred hčerino poroko. Družila ju je ljubezen, kakršna je mogoča le med materjo in hčerjo, bil je to zadnji dan, in mnogo ste si še imele povedati, to tembolj, ker Marica svojega ženina še ni dolgo poznala, in vedno in vedno je zatrjevala materi, da ji neka predslutnja kali misel na bodoče zakonsko življenje.

“Dobro vem, mamica”, je rekla, “da me čaka marsikateri križ. Ko bi vsaj vas imela, da bi vam mogla potožiti, in če bi bilo potreba, se pri vas razjokala, da bi me vi potolažili in mi dali svet, bi bila pa mirna. Toda tako” — pogledala je pri tem nežno na slabotno materino postavo; “ko vas enkrat več ne bo, ne, niti misliti na to ne smem in ne morem” — je prekinila samo sebe, “ni li res, mamica, da lahko k vam pridem in vam vse lahko potožim, kar bi me tlačilo?”

“Seveda, ljubi otrok”, je odgovorila mati; “privaditi se boš morala seveda na to, da se boš v prvi vrsti o vsem z možem pogovorila in se posvetovala, delila ž njim žalost in veselje. In še le potem, če se ti bo zdelo to potrebno, pridi k meni. In otrok moj, ko mene več ne bo, moram ti to povedati, vsaj bi bila tudi tako o tem govorila” — dvignivša se je peljala hčer k lepi podobi nebeške Kraljice, ki je bil glavni kinč preproste, a vkusno opravljene sobe. Lep venec rož je stal v vazi pred Marijino podobo.

Pokazala je na to podobo in rekla, kakor bi govorila sama sebi: “To podobo mi je dala moja mati, ko sem se možila; pred to podobo, dragi moj otrok, sem molila vsak dan in nas vse priporočala njenemu varstvu; marsikake solze sem pretočila pred njo, vedno pa našla pomoč in tolažbo pri milostljivi Materi, “Pomočnici kristjanov”. In tebi, Marica, otrok moj, ki nosiš njeno ime, pravim sedaj s celim srcem, z vso ljubeznijo: “Glej, tvoja mati!, tvoja mati od prvega trenutka tvojega življenja, in ko te jaz, tvoja mati ne bom mogla več prekrižavati, ko bom počivala v hladnem grobu, bo Marija tvoja mati v veselju in žalosti, tudi takrat ko ne bo nikake človeške pomoči več.” “Da”, je rekla, peljala hčer prav pred podobo in dvignila proseče svoje roke k podobi: “Presveta Devica, žalostna Mati božja, poglej tu moje in tvoje dete, posvečeno Tebi od nežne mladosti, reci ji še sama: “Glej, tvoja mati”, bom tudi tvoja mati, k meni moraš priti v vseh zadevah in stiskah. Sveta Devica, razprostri svoj plašč, vzami mojega otroka pod svoje varstvo, ne dovoli, da bi zašla na kriva pota, stori jo srečno.”

Tiha, goreča molitev matere in hčere se je dvigala k nebu, oči s podobe Matere božje so pa polne usmiljenja in ljubezni gledale na obe. Dva dni nato je bila hiša pusta in prazna: hči je odšla z možem, višjim uradnikom, na ženitovanjsko potovanje, mati je ostala sama doma. V naravi je bilo vse v cvetju in pomladanskem razkošju, ptički so žvrgoleli pod milim nebom, vse je pozivalo k radosti in veselju, mladoporočence je peljal vlak tja k daljnemu Renu, — mati mlade žene je pa sedela doma in nemo zrla v podobo Matere božje. Obšle so jo vsakovrstne slutnje, vpraševala je sama

sebe, je li bila zavezana dati svojo hčer možu, kateremu jo je njen mož že pred tremi leti obljubil, dasi hči nikoli kazala kake naklonjenosti in ljubezni do njega, dasi je njen mož že pred tremi leti umrl, dasi bi bila hči rajši ostala pri materi. Toda tako premišljevanje ni pomagalo več. Marica je bila poročena, in mati je rekla sama pri sebi, da bi bil greh, če bi se vdajala takim mislim in raznim slutnjam.

Dve leti ste pretekli, in Marica je videla, da je imela mati prav s svojimi slutnjami. Umrla je mati za pljučnico, in tudi Marica je bila blizu smrti, dan za dnevom je prosila in molila, da bi bila rešena svojih stisk.

Idila z dežele.

Sreča, katero so si predstavljali starši, ko so jo oddajali imenitnemu ženinu, ni prišla; mesto nje je prišla sramota in uničenje zakonske sreče. Njen mož — to se je pokazalo že prvo leto — je bil človek, ki je prišel iz stare, čislane družine, ki je bil pri svojih predstojnikih dobro zapisan, čakala ga je sreča, lahko bi bil lepo napredoval, toda osebno ni bil vreden nobenega spoštovanja. V času svojih študij se je skazil s strupom nevere in nenravnosti. Najbolj surovo brezobzirnost in sebičnost, koje je bil pravcati suženj, je nazival samo "slabosti, malenkosti", sovražil je cerkev in duhovne, označeval to kot "narodno zavest", "ljubezen do naroda"; dan za dnevom je morala njegova pobožna žena poslušati psovke proti papežu, cerkvi, duhovščini, prebiral ji je protiverske liste, in če je ona temu ugovarjala, se ji je posmehoval in se norčeval iz nje.

To je bil pa še le začetek. Za čas svojih študij se je navadil pijančevanja; kake dva-tri mesece je živel še redno in zmerno, potem je pa zopet padel in to vedno globlje in globlje. Bili so to grozni prizori s pijancem, ki je bil včasih pijan do nezavesti. Kako ji je bilo še le hudo, ko so ji sosede povedale, kaj vse je počel v gostilni, celo mesto je bilo polno raznih govoric! Vse njene solze in prošnje niso pomagale nič; še celo, ko je bil trezen, ni izdala nobene besede. Končno je prišlo najhujše: odpadel je javno od vere! Uboga žena je to šele zvedela, ko je vse mesto govorilo o tem. Prihajala so brezimna pisma, fotografije gledališke igralke, s katero je doto, ki mu jo je prinesla Marica, razuzdano zapravljala, in ko ga je lepo in mirno opomnila na njegove dolžnosti in njegovo vest, ji je pričel groziti.

Tu jo je premagala bolest; dvignila je vsa obupana svoje roke in zvklila: "Marija, ti si me zapustila; nimam nikogar več, obupati moram! Kje si, kje te bom našla, če si res moja mati?"

Pa se ji je zdelo, kakor da bi slišala glas: "Izlij svojo bol v dušo kakega znanca, kateremu lahko zaupaš; pojdi k profesorju, duhovniku Alojziju, povej mu, kaj te teži, in prosi ga za svet!"

In šla je Marica k njemu, ki je že tisoče in tisoče potolažil, ki je poznal človeško srce, potožila mu je vse kakor v spovedi, kar je zadnji dve leti napolnjevalo njeno dušo z nepopisno bolestjo. Ni zamolčala tega, kar je morda tudi sama zakrivila; obljubila je, da bo storila vse, kar ji bo starček naročil, kakor v molitvi je imela roki sklenjeni in prosila: "Gospod profesor, pri ljubezni do Boga vas prosim, dajte mi, če morete, kak svet; nič mi ne bo pretežko, če gre za to, da rešim svojega moža, da se nama vsaj delno vrne najina prejšnja sreča. O ko bi le ene stvari ne bilo — vse ostale bi rada prenašala — toda ta sramota! Povejte mi, kaj naj storim, dajte mi kak svet!"

Profesor je dobro vedel, kaj je Marica mislila pri poslednjih besedah. globoko ga je pretreslo njeno pripovedovanje. Kaj takega se mu v življenju še ni pripetilo, da bi bila sreča nedolžnega bitja tako grozno uničena. Molčal je trenutek, potem pa dvignil desnico in pokazal na podobo Žalostne Matere božje, ki je visela nad pisalno mizo. In rekel je z resnim glasom: "Glej, tvoja Mati!"

Bile so to prav iste besede, katere ji je rekla njena lastna mati kot nauk, opomin za celo njeno življenje, na dan pred njeno poroko.

"Vzemite te besede v njihovem celem, resničnem pomenu," je pričel, "verujte v nje trdno, saj je Odrešenik sam rekel: Glej, tvoja Mati! Sma-
trajte, imejte Mater božjo, kakor da bi bila vaša prava mati, vi pa njen ljub otrok. Govorite z njo, potožite ji svoje težave zaupno, prosite jo za pomoč obnašajte se, kakor se obnaša otrok napram svoji materi. To hoče Ona, to hoče Bog. Če je Sin božji po besedah sv. Pisma prvorojeni med nami, če je on naš najsvetejši in božji brat napram Očetu, je Marija naša mati, ne telesna mati, ampak po ljubezni in skrbi za nas. Ne smete misliti, da je Marija bogve kako daleč od vas, ne, ona je prav blizu, je okoli vas. In

če zrete na Marijino podobo, si predstavljajte, da stojite, klečite ali sedite ob nogah Matere božje, in ona vam bo ljubeznjivo in dobrotljivo rekla: "Pridi, otrok moj, položi svojo utrujeno glavo, svoje razbolelo srce na moje srce, povej mi vse, kaj te teži, povej, kako naj ti pomagam; sem zvesta, dobra, prava mati, mati nad vse matere, sem mogočna mati; nobena zemška kraljica ni tako mogočna, in jaz ti hočem pomagati, dragi otrok moj!" Glejte, tako govori Marija k vam: "Glej, tvoja mati!" Vrzite se z zaupanjem v njeno naročje, in ona vam bo pomagala, kakor je že pomagala milijonom in milijonom trpinov, ki so jo prosili pomoči. Privedla je že druge, hujše grešnike, kakor je vaš nesrečni mož, na pravo pot. Morda so drugi tekom študij več zakrivili, kakor je pa zakrivil on sam proti vam in proti Bogu. Marija je preprečila že veliko bolj zamotane nevarnosti, kakor je ta gledališka igralka; le verujte meni!"

Čez par minut pa je stari profesor nadaljeval: "Sedaj vam dam pa še en svet. Pojdite čim najprej, če je vam to mogoče, na bližnjo božjo pot k Žalostni Materi božji na Gori, k njeni čudodelni podobi. Tam, kjer vas nikdo ne bo motil, molite k Materi milosti, k Tolažnici žalostnih, storite vse, kar sem vam rekel. Pozabite, kolikor mogoče, na vse vaše bolesti, na vse krivice, na vse bridkosti, molite, prosite zaupno za pomoč, molite neprenehoma, dajajte vbogajme, obljubite kaj v čast božjo in tolažbo ubogih, prejmite sv. zakramente, odpustite vse, kar je vas užalilo, in ker je Marija naša mati, ker še vedno velja beseda božjega Sina na križu: Glej, tvoja Mati! Kar se je v prvi vrsti tikalo Janeza, Marija vam bo gotovo pomagala. In jaz sam bom, če mi poveste dan vaše božje poti, daroval ta dan sv. mašo na vaš namen."

Gospa Marica je tiho ihtela ob profesorjevih besedah, vstala in z "Bog vam povrni" poljubila starčku roko, potem pa mirno, polna hvaležnosti rekla: "Sedaj pa verujem, da mi bo pomagano; kako — to je pa zadeva Boga in blažene Matere božje."

Čez nekaj dni ji je povedal njen mož, da ga drugi dan ne bo doma. "Je to dan najine poroke," je pripomnila tiho.

"Mi je žal," je odgovoril, "toda služba je služba in tega pota ne morem odložiti."

"Potem mi moraš pa dovoliti, da grem tudi jaz ta dan; šla bi rada na Goro k cerkvi, zvečer bom pa zopet doma."

"Dobro! Pa velike zabave pri tvoji pobožnosti!" je odvrnil porogljivo.

Drugo jutro pa res vidimo mlado, nesrečno ženo na poti na Goro k cerkvi. Na vse zgodaj, ko se je pričelo daniti, je zapustila mesto. Lepo je pomladansko jutro v majevi krasoti, spominjala se je pomladi, ko je bila pred leti poročena. Krasno višnjevo nebo, travniki v cvetju, kamorkoli je zrlo oko, vse je bilo v pomladnem veselju.

In v sredi tega razkošja, ki ga vsipa božja dobrota na zemljo, stopa po zaprašenih cesti prosto oblečena, mlada žena. Žalost ji je brati na obrazu. Ne vidi nič pomladne krasote, tiho moli in govori sama s seboj, kakor bi imela nevidne spremljevalce. In če sliši njeno uho kako porogljivo

cpazko radi njene dolge, črne obleke ki se vleče po tleh, potem toliko bolj iskreno prebira jagode rožnega venca in se ozira proti višini, odkoder je že videti stolp romarske cerkve.

Ljudje ne vedo, da gre ta samotna romarica z bosimi nogami na Goro k Žalostni Materi božji.

Ne vedo, da je bila ta mlada žena pred leti na poti k oltarju, vsa srečna, polna najlepših nad, občudovana od vseh, da je bila bogata, srečna nevesta, sedaj je pa njeno življenje zastrupljeno, njena sreča je na tleh, uničena.

Končno je prispela na Goro. Ni bilo tu mnogo ljudi; lepo vreme je priganjalo ljudi, da so delali na polju in na vrtih. Sveta tišina je vladala v svetišču. Samotna romarica je prejela sv. obhajilo pri sv. maši, katero je daroval duhovnik, nastavljen za romarje na Gori, potem je pa šla v stransko kapelo, kjer je bila milosti polna podoba Matere božje na oltarju, vsa okrašena s cveticami, podoba Žalostne Matere božje.

Tu je mogla romarica moliti, tu je mogla, ločena od vsega sveta, potožiti Materi svoje bolesti in težave s prav otroškim srcem. Nič je ni motilo, sveti mir jo je obdajal, bilo ji je, kakor da bi jo objemala Marija presveta in počivala na njenem srcu. Zdelo se ji je, kakor da se je pričelo nekako svetiti v njeni duši; trpkost, ki ji je stiskala grlo, je izginjala, vkradla se je v njeno srce misel in upanje, da bo njen mož sčasoma vendar postal drugačen. Za njega je darovala Marija vse, ves dan, vso božjo pot.

Tiho šepetanje je prurušilo njeno molitev. Pogleda okoli. Zraven nje je klečala še druga ženska v kapeli in molila. In kako — to so povedale njene oči, ki so bile uprte v podobo Matere božje. Bil je to pogled potapljajočega, ki sega po roki, ki se mu ponuja v rešitev. O največji bedi in revščini je pričala slaba obleka uboge žene, in tenka odejica, v kateri je prinesla otroka, ki mu je bilo komaj leto; o težkem delu so pričale njene žuljave roke, od sonca ožgani obraz; o skrbeh, bedi so govorile njene oči; nizko je imela sklonjeno glavo.

Gospa Marica se je spomnila, da dosedaj še ni nikoli dala česa vbogajme, nikake miloščine revežem. Stopila je nekoliko nazaj, segla v denarnico in malo počakala. Otrok je postal zopet nemiren, uboga žena ga je pritiskala k sebi, in sedaj je stopila Marica k njej, dala nekaj denarja v njeno roko in rekla:

“To vam pošilja Mati božja!” Pogled, ki je kazal presenečenje in hvaležnost uboge obdarovane žene in “Bog vam povrni tisočkrat!” je bil odgovor, ko je hotela denar spraviti in je nanj pogledala, se je prestrašila, — bil je zlatnik. “Zmotili ste se,” je rekla.

Marica je pa rekla: “Ne, ne, dobra žena, je to vaše, nisem se zmotila.”

Kako so radosti zasijale oči uboge ženice, Marici je bilo žal, da ji ni dala več vbogajme. “O, Bog, tisočero poplačaj vse tej dobri gospe! Usmiljena Mati božja, Ti ji povrni vse, Ti jo varuj, stori jo srečno!”

Pred cerkvijo ste se še enkrat srečali. Tu je Marica zvedela, da je ona žena kamnoseka, ki je bil pošten, delaven in skrbel za družino, zašel je pa med "rdečkarje", in postal je res grozen človek. Deset let že je nosila ta križ, za osem otrok ji je bilo skrbeti, opravljati je morala radi tega vsakršna dela; lakota, udarci, beda, zmerjanje, to je bil njen vsakdanji kruh ves čas. Vendar ta žena še ni zgubila vsakega upanja, ni obupala, vedno in vedno je molila. "Ko že nikjer ne vidim nikake pomoči," je rekla, "hodim pa sem k Žalostni Materi Božji in hodim, dokler mi ne pomaga, še nikoli nisem šla odtod, da bi ne bila uslišana. Je pač le resnica, da je naša Mati. Toda tako, kakor danes, mi ni še nikoli pomagala. O, kako jo bom ljubila, kako bom k njej molila, vse otroke bom naučila, da jo bodo ljubili in da bodo tudi za vas vsak dan molili." — Tako je končala svoje pripovedovanje, in gospa Marica je spoznala, da so še nesrečnejši ljudje na svetu, kakor je ona; zaupanje v njej se je zopet utrdilo, ko je poslušala ubogo ženo, prepričana je bila, da bo Marija tudi njeno molitev za poboljšanje moža uslišala.

Bilo je popoldne, ko se je gospa Marica vračala v mesto. Kako drugače ji je bilo pri srcu sedaj, kakor ji je bilo zjutraj! Mir je vladal v njenem srcu, kakor olajšujoč balzam je blažilo nekaj njeno dušo; neizmerna hvaležnost do Boga in Marije je napolnjevala njeno dušo. Bila je prepričana, da se pomoč bliža, dasi si ni mogla predstavljati, kako more biti to mogoče. Vsa pomladna krasota se ji je zdela kot nekaj odsev njenega lastnega miru, ki je prišel v njeno dušo, ko je na božji poti v cerkvi na Gori molila.

Bilo je še nekako pol ure hoda do mesta. Nekako sredi pota napravi cesta radi hriščka precejšen ovinek. Slišala je drdrati neki voz, glasno govorjenje in silen smeh. Naenkrat je gospa Marica slišala znan ji glas, obstala in obleдела. Bila je še kakih dvajset korakov od voza, spoznala je vse na njem. Na zadnjem sedežu je sedela operna pevka in se smejala prav koketno, zraven nje pa je sedel — nikakor se ni mogla goljufati — nikdo drugi kakor njen mož.

Brez vsake besede je padla onesveščena na zemljo. To je bil za njo prehud udarec.

Ni slišala, kako je neki moški na vozu prestrašeno zavpil, kako je kočijažu ukazal, da naj ustavi, da bi mogli nezavestni gospe pomagati; ni slišala prestrašenega vzklika pevke, ki je onesveščeno spoznala in hotela na vsak način preprečiti, da bi se zakonca tu sešla. Ni slišala, kako je moški glas ukazal: "Tuje gospe vendar ne moremo pustiti tu ležati," in znova zahteval, da se voz ustavi. Ni videla, kako je njen lastni mož skočil z voza, in kako je v tem hipu pevka ukazala glasno kočijažu, da naj hitro pelje naprej.

Voz je takoj nato oddrdral, slišal se je še porogljiv smeh, dim praša se je dvignil. Mož se je sklonil k onesveščeni, dvignil ji glavo, da bi videl, kdo je ta ponesrečenka, in sedaj je stal — pred lastno ženo.

(Nadaljevanje povesti na str. 134.)

Sedež Modrosti — ko se modri klanjajo. In ji zlata in mire in kadila poklanjajo. Modrost iz večnosti v večnost, kedaj te bomo zemljani doumeli. Modrost je priprostost, modrost je ponižnost, modrost je čistost, modrost je odpoved. Zato jo je Bog med vsemi ženami izvolil. Daj nam modrosti prave, Mati miru, dobrote in slave,

ZADNJE preganjanje katoliške cerkve v Mehiki nam je še v živem spominu. Njegove krvave žrtve so stopile že nekoliko v ozadje. Naš pogled je obrnjen v črne oblake, ki se drugod gostijo proti katoličanom. A Mehikanci še niso pozabili na svoje mučence. Pridno, a seveda še vedno, tajno zbirajo podatke o njih življenju in mučeniški smrti, da jih strnejo v celotne podobe in jih razobesijo sebi in ostalim preganjanim bratom po svetu v ogledalo, kakšna mora biti naša vera v današnjih časih. Vedeli smo, da so tudi naši mehiški sobratje plačali krvavi dolg svojemu zloglasnemu trinogu Callesu, a podrobnosti nam niso bile znane, ali pa nismo vedeli, da so naši sobratje. A med tem so tudi oni že podrobnejše opisali te svoje junake, ki so prelili mučeniško kri za svojo vero. Vsaj o treh imamo doslej poročila iz prvega vira. Dva sta proslavila prvi, eden pa tretji red sv. Frančiška. Naj v naslednjem podamo kratek posnetek njih življenja in mučeniške smrti.

P. JUNIPER DE LA VEGA.

P. Juniper je bil rojen 15. jun. 1874. v mali vasi Bernal, provincije Queretaro. Verni starši so ga lepo krščansko vzgojili. A šele v zreli moški dobi ga je Bog poklical v red. Kot 26 letni mladenič je potrkal na samostanska vrata s prošnjo, da bi rad postal duhovnik. Ker je imel srednješolske študije za seboj, se mu je želja že čez štiri leta uresničila. V mašnika je bil posvečen 30. jul. 1905. Nato je bil študijski prefekt v domačem semenišču Pio Marianum. Začasa državljanske vojske l. 1915. je moral bežati. Pribežal je v svoj rojstni kraj. Tam okoli je potem tri leta tajno, v vedni nevarnosti, vršil dušnopastirsko službo. Leta 1918. so se revolucionarni duhovi toliko pomirili, da se je mogel vrniti v samostan in tam nadaljevati svoje duhovniško poslanstvo. Od l. 1923. dalje je bil spovednik redovnih novincev v samostanu Coroneo. Bil je mož molitve, vesten redovnik in do skrajnosti priprost. V istem samostanu je takrat živel:

FR. HUMIL MARTINEZ.

Rojen je bil 8. sept. 1873. V frančiškanski red je stopil zaeno s P. Juniperjem in bil z njim skupaj preoblečen za brata lajika. Bil je živahnega podvzetnega značaja, priden in ubogljiv delavec.

V imenovanem samostanu, kjer sta več let skupaj živela je l. 1926 začelo postajati vedno bolj neprijetno. Govorice, da bo vlada pustila uradno preiskati samostan, kar niso hotele utihniti. Nihče ni vedel, kaj naj bi bilo tako sumljivega in nevarnega v samostanu. Ko so zvedeli, je bilo že prepozno. V svoji sredi so imeli mladega moža, ki se je priglasil za sprejem v red. Bil je tako vzornega obnašanja in tako natančen v

spolnjevanju samostanskega reda, da si je pridobil zaupanje vseh. V resnici je bil pa špijon, ki ga je vlada sama poslala v samostan kot ogleduha. Kajpada je vse, kar je videl in v zaupnem pogovoru slišal, še gorko nesel vladi na nos.

Meseca sept. 1926. je ta "vzorni" kandidat prosil samostanskega predstojnika za malo dopusta. Ker je takrat užival še polno zaupanje, mu ga je prav rad dovolil in mu želel srečen povratek. Tri dni potem pa samostanska družina v svoje veliko razočaranje zve, da misli ta "vzorni" kandidat z oboroženo tolpo napasti samostan. Kakor se je to poročilo na prvi pogled zdelo neverjetno, je prišlo iz tako zanesljivega vira, da je morala samostanska družina s tem računati in se še prav hitro obrniti, če je hotela vsaj življenje odnesti. Takoj se je razbežala na vse strani. Na predvečer sv. Frančiška, 3. okt., je ta Iškarijot res pripeljal s seboj tolpo, da se navali na samostan. A ker je videl, da so mu tički pravočasno pobegnili na varno, je samostan v imenu vlade samo zapečatil.

P. Juniper je bil poslej kot preganjana zver. Zdaj je tu, zdaj tam po zasebnih hišah iskal zatočišča in skrivaj delil sv. zakramente. V decembru sta se sešla s Fr. Humilom, da greta skupaj v mesto Zamora k zdravniku. Tam so ju vojaki spoznali in vrgli v ječo. Osem dni sta bila zaprta, nato pa izpuščena, pod pogojem, da se morata vsak dan na policiji javiti. To sta tudi delala. A P. Juniper je to lepo priliko porabil, da je tajno pridno misijonaril po mestu. Ko pa l. 1927. izšel vladni odlok, da je treba vse duhovnike internirati, P. Junipera in Fr. Humila ni bilo več na policijo, ampak ju je noč vzela. Pa ju ni nesla daleč. V mestu sta se skrila in P. Juniper je še nadalje preoblečen izvrševal dušno pastirstvo.

Februarja sledečega leta sta se nameravala po naročilu svojega provincijala iz Mexico City odpeljati v Zedinjene države, da poiščeta pripraven kraj za redovni novicijat. V mestu se radi špijonov nista upala na vlak. Šla sta na sprehod iz mesta, tam dobila voznika in se odpeljala na prvo železniško postajo izven mesta, La Piedad imenovano. Toda pri tem ju je moral kak špijon opazovati. Kajti ko sta na postaji izstopila iz voza, ju je takoj zgrabila vojaška straža ter poslala v ječo, kjer je pred njima že marsikak mučenec izdihnil. Brat Humil je 4. febr. 1928. pisal svojemu provincijalu: "Prebivam v celici, v kateri je bil pred menoj neki mučenec. Še zdaj je z njegovo krvjo oškropljena. Pošiljam Vam košček zemlje, ki je prepojena z njegovo krvjo."

Naslednji dan 5. febr. sta bila odpeljana v mesto Yurequaro k zaslišanju. Vojaški prefekt Fox vpraša P. Junipera: "Kolikokrat si doslej maševal?" Odkritosrčni pater odgovori: "To pa lahko zračunate,, če vam povem, da sem bil l. 1905. v mašnika posvečen." Prefekt ga pa nahrulil: "Kaj mene to briga! Jaz hočem vedeti kolikokrat si maševal, odkar je to postavno prepovedano?" Nato Juniper: "Po resnici rečeno kolikokrat sem mogel." To je bilo zadosti za smrtno obsodbo obeh, ker Fr. Humila so smatrali za pomagača.

Tisto noč sta z več drugimi kandidati smrti prebedela v ječi, nevede kedaj in kako jima bo bila zadnja ura. Fr. Humil je celo noč premolil in se pripravljaj na smrt. Proti jutru je še napisal kratko pisemce na svojo provinčijala, ki se glasi: "Celo noč sem prebil v goreči molitvi k Bogu, naj mi milostno odpusti moje grehe. Svojo dušo sem priporočal prebl. Devici Mariji, ker najina smrt je gotova stvar. Ne pričakujem nikakega odgovora od Vas. Ko bi mi tudi pisali, bi pisma najbrž ne dobil več."

P. Juniper je pa najprej mislil na druge. Celo noč je spovedoval svoje sojetnike. Proti jutru pa je padel na kolena in se zatopil v molitev. Fr. Humil, ko je videl, da je silno izmučen, mu je prigovarjal naj si privošči malo počitka. On je pa odgovoril: "Zdaj ni več časa za spanje, je treba da se za nebesa pripraviva!" In res so kmalu prišli vojaki po oba frančiškana, ju peljali na kolodvor in potisnili v vlak, ki je vozil proti Zamori. V bližini vasi Ecuandare je vlak obstal. Vojaki zgrabijo P. Junipera, ga vlečejo iz voza in stoječega prebodejo s svojimi bajoneti. Fr. Humil je moral ta strašni prizor iz vlaka gledati. Neko čudo je bilo, da je mučenec ves preboden in že mrtev še pokonci stal, kar je njegove morivce nemalo osupnilo. Na povelje voditelja so ga morali zgrabiti za lase in ga podreti na tla. Že blizu Zamore se vlak drugič ustavi in s Fr. Humilom se je isto zgodilo. Njegovo truplo so vojaki vrgli v obcestni jarek.

Vest o mučeniški smrti Fr. Humila se je bliskoma raznesla po bližnji Zamori. Dobri, neustrašeni katoličani so šli po njegovo truplo, s cvetlicami okrašeno so v procesiji prinesli v mesto in je v hiši njegove sestre položili na mrtvaški oder. Dan in onč so valovile množice ven in notri, donašale cvetje in molile ob mučeniški žrtvi za zmago Kristusa kralja. Pogreb Fr. Humila 7. febr. 1928. je bil bolj podoben zmagoslavnemu kot pogrebnemu sprevodu. Med tem je neki pastir našel tudi truplo P. Junipera in je spravil v svojo hišo, da je obvaruje oskrunjenja. In ko se je o tem razvedelo so se ponavljali ob njem isti prizori kot ob truplu Fr. Humila.

ANAKLET GONZALES FLORES.

O njegovem neronsko krutem mučeništvu in junaštvu se je takrat veliko pisalo. Ne spominjam se pa, če je kdo povdaril, da je bil vnet in navdušen tretjerednik, prava Frančiškova duša, polna ognja za sveto stvar. Že kot vseučiliščnik, študiral je pravo, je zbral okrog sebe vrsto enakomislečih kolegov in ustanovil apologetični seminar, šolo za obrambo sv. vere. Ko je stopil v življenje, je organiziral "Zvezo katoliške mladine", kateri je poslej ves živel. Sam je izdajal dva borbena lista. Eden se je imenoval "Meč". Oba pa sta bila ognjevita borbenika za katoliške vzore na vseh poljih. Lahko rečemo, da ko bi bila katoliška Mehika prej dobila takega pionirja katoliške akcije, kot je bil Anaklet Flores, bi bila usoda tamkajšnjih katoličanov vse drugačna. A ko se je on pokazal na obzorju, se je nevihta že bližala. Na katoliško ofenzivo proti boljševiskim elementom

ni bilo več misliti. Zadovoljiti se je moral z defenzivo. Ustanovil je "Ligo za obrambo sv. vere", katere ognjišče je bil njegov "Meč".

Še preden je zabesnel vihar krvavega preganjanja je bil ta borec vladi smet v očesu. Za rogovileža ga je smatrala. Med vihro samo mu je pa kmalu zapriseгла smrt, ker je vedela, da ima v njem in njegovi mladinski gardi najnevarnejšega nasprotnika. Slutil je, kaka usoda ga čaka. Ob vsaki priliki je povdarjal, da je prišel čas, ko bo treba z mučeniško krvjo izpričavati sv. vero. Dobesedno je malo pred smrtjo zapisal: "Ne bo dolgo, ko bomo morali ne samo s papirjem in črnilom, ampak z žrtvijo lastnega življenja glasovati za Kristusa." Da to niso bile samo ognjevite besede 36 letnega borca za vero, ampak globoko srčno prepričanje in navdušenje, je pokazal, ko se je njegova slutnja uresničila.

Ravno na prvi petek aprila 1927. ga je Callesova tolpa zajela, da ni mogel več misliti na rešitev. Smehljajoč se je stopil pred njo in jo prav kot naš Gospod vprašal: "Koga iščete?" Odgovore mu: "Anakleta Gonzales Floresa." On pa: "Jaz sem! Samo tem mojim prijateljem, ki so z menoj, ničesar žalega ne storite!" Nato je bil odpeljan v vojaško taborišče, kjer so ga najprej razpeli na natezavnico, da bi jim izdal skrivališče svojega škofa, ki je bil tudi na smrtni listi. Dasi so ga slečenega do krvi bičali, niso ničesar zvedeli iz njega. Ko sta se mu izpulila palec na roki in nogi na katerih je visel, ko so ga bičali in je padel na tla, so ga še na tleh z žarečim železom žgali in mu kosce mesa rezali s telesa. A vsa ta grozodejstva je junaško, molče prenesel.

Poveljnik tolpe Ferreira ga je nato ukazal obglaviti. Toda nobeden vojakov tega ni hotel storiti. Njegovo junaštvo jih je ganilo. To sočutje in občudovanje so morali pozneje sami s smrtjo plačati. Nakar ga je poveljnik sam ustrelil. Umirajoč je krščanski junak še šepetal: "Odpuščam vsem in molim za vse. Vaš priprošnjik hočem biti v nebesih. Naj čujejo Mehikanci: Jaz umiram, Bog pa ne umrje. Naj živi Kristus kralj!" Njegovo razbičano in prestreljeno truplo je ležalo na mrtvaškem odru v gaju cvetja.

Ganljivo je bilo, ko je prišla njegova mlada žena-vdova, prav tako vneta tretjerednica, s svojima dvema sinčkoma k mrtvaškemu odru. Dasi globoko potrta se je junaško držala kot Marija na Kalvariji. Sinčkoma je rekla naj dragega ata še enkrat poljubita. Nato pa je dejala: "Spominjajoč se mučenca in iz ljubezni do Jezusa odpuščam tudi vidva!" Nakar se je starejši, komaj triletni, postavil med sveče in nagovoril mrtvega ata: "Ata, ti si zdaj v raju. Moli za mamo in za naju z bratcem. Saj bomo kmalu tudi mi pri tebi. Pozdravi v našem imenu Kristusa kralja in povej mu, da ga tudi mi zelo ljubimo!"

V mučeniško knjigo treh redov sv. Frančiška pa so bila zapisana tri nova imena. Upamo, da bodo enkrat zapisana tudi v svetniško knjigo sv. cerkve.

Dostikrat se ti zgodi:

sredi vrvenja sveta in življenja

srečaš mladenke in fante iz svoje domače vasi.

Bog me je dal, če niso to Kati iz Cerkelj, Ivanka Štimanka iz Brežic
in Tone iz čatežke fare . . .

Bome, vsi trije.

Mej duna; so to cvetovi, te naše devojke, ti naši fantje.

Prav je moj oče del,

kadar je rože presajal.

Besedo je očetovsko slovesno povzel:

“Naj bo gartroža, naj bo trta, ali človek-božja roža,
merica tople domače zemlje je dobra za bujno življenje,
rahlo rastlino in tebe, človeka, greje in boža.”

Seziva si v roke, rojak, kot dobra prijatelja dva,

zapisal bom jaz, in zapisal boš ti globoko si v knjigo srca:

Svet je širok in prostran, naj ti bo košček slovenske zemlje odbran,
ali kotiček na robu sveta, kjer obrežje poljublja Atlantik, Pacifik
ali kak drug ocean;

veljalo je vselej, veljalo bo, danes velja:

Merica tople domače zemlje je dobra za bujno življenje,
taka je volja Boga.

Zato pa hvaljen Bog za krepko voljo slovensko.

Sebi in drugim bom zlato srečo iskal in koval.

Hvaljen Bog za sveto vero očetno,

v moč mi bo, da se bom k tebi dvigal od zemeljskih tal.

Hvaljen Bog za ljubi materin jezik,

ž njim si duši moji pečat slovenskega poštenja dal.

NI dolgo tega, ko sem bral novo povest. Pripovedovala je o starem očku, ki mu je bilo Rekar ime. To se pravi, za Rekarja se je mož pisal, kako mu je bilo prav za prav ime, ni bilo pisano, ali sem pa pozabil.

Rekar je bil star vdovec, osemdeset let mu je bilo. Starih sekir in klobukov si je bil nabral okoli kmetov, za silo jih je dal popraviti in jih je tvoril po vaseh od hiše do hiše. Rad ga je pil in kadar ga je imel malo pod kapo, je sam s seboj govoril.

In kadar je tako govoril, se je dalo zvedeti marsikaj iz njegove preteklosti.

Nekdaj je bil gruntar. Imel je dobro ženo in nič slabo se mu ni godilo. Zredila sta štirinajst otrok, nekaj je še živih, nekaj jih je umrlo v vojski in drugače. Pa je možakar od nekdanj rad pil in je zapil tudi grunt. Žena je umrla, otroci so se razkropili po svetu.

Na vse in na vsakega posebej je mislil Rekar ob svoji osemdesetletnici, posebej je mislil na ženo. Takole je sam sebi povedal o njej:

“Kako je stregla otrokom in meni in živini. Nikoli ni potarnala, nikoli je ni bolela glava, nikoli ni bila utrujena. Še umrla je tako mirno, kot da gre v Loko k maši in se vrne popolne ob dveh. . .”

In Rekar se je zopet napil in so ga spravili v tujo hišo spat. In ko so ga deklet drugi dan hotele prebuditi, je spal nevzdramno, gledal nepremično nekam v daljavo in se smehljal. Šel je za gruntom in ga našel, šel je za ženo Ančko in jo našel. Ni se prebudil več. Zapustil pa je svoj drobiž, svoje številne še živeče otroke. . .

Taka je bila tista povest in tako žalostno se je končala. Pa saj ne vem, če je žalostno, ako v povesti umre osemdeset let star mož. Skoraj mislim, da ni. Saj je komaj žalostno, če osemdeset let star mož v resnici umre, kaj šele, če umre v povesti.

Vseeno mi je bilo inako pri srečju, ko sem s povestjo končal. Ne zavoljo Rekarja. Tudi ne zavoljo povesti, saj je bila drugače prav lepa. Težko mi je pa bilo zavoljo Rekarice, potrpežljive Ančke. Nanjo sem mislil z vso težo srca. Zaprl sem oči in mislil nanjo debele pol ure. Potem sem se predramil iz zamišljenosti, segel še enkrat po povesti in sem poiskal tisto mesto. In sem zopet bral:

“Kako je stregla otrokom in meni in živini. Nikoli ni potarnala, nikoli je ni bolela glava, nikoli ni bila utrujena. Še umrla je tako mirno, kot da gre v Loko k maši in se vrne popoldne ob dveh.”

Tako sem bral takrat in potem nikoli več. Čemu tudi? Saj sem znal tiste besede na pamet in jih še vedno znam. Mislil sem pa na Ančko še pogosto in vedno bolj se mi je zdelo, da se je ubožici naredila velika krivica. Najprej ji je naredil krivico Rekar, ki je sebi in njej zapil grunt. Naj

človek premisli, kaj se to pravi. Tako dobro ženo imeti, štirinajst otrok ž njo, pa vseeno zapiti grunt. Ali je to človeško?

Drugo krivico je Ančki naredil pisatelj povesti. In jaz mu ne morem odpustiti krivice, naj ga skušam še tako izgovarjati. Ali ni Rekarica ti-sočkrat bolj zaslužila, da bi se napisala o njej povest? Pa je pisatelj napisal povest o Rekarju, o pijancu in nerodnežu, čeprav je bil tudi Rekar na dnu srca dober človek. Res ni bil hudoben, samo nesrečo je imel v življenju, kot jo mora imeti vsak človek, če je slabič in se ne potruji za moč.

Rekarica pa... O, morala je biti močna žena.

"Kako je stregla otrokom in meni in živini. Nikoli ni potarnala, nikoli je ni bolela glava, nikoli ni bila utrujena. Še umrla je tako mirno, kot da gre v Loko k maši in se vrne popoldne ob dveh."

Toliko se je nabralo mojih misli o Rekarici, ko sem prerival Rekarjeve besede po možganih, da bi jih težko spravil v srednje debelo knjigo. Vedno bolj sem se jezil na pisatelja, da ni bil napisal povesti o Rekarici. Nazadnje sem se začel jeziti sam nase in sem otresal z glavo, da bi odgnal misli na Rekarico in napravil prostor čemu drugemu. Pa je bilo zastonj otre-sanje. Pogledoval sem skozi okno in dognal pri sebi, da se jasni na nebu. Pomislil sem, da se bo dalo popoldne presaditi nekaj lepih dreves. Vstal sem in se namenil skozi vrata. Pa komaj sem prijel za ključ, sem bral jasno zapisano na vratih:

"... še umrla je tako mirno, kot da gre v Loko k maši..."

Takrat sem sklenil, da ne bom bral nobene povesti več. Nejevoljen sem zbežal na grič in prijel za lopato ob lepem drevesu. Pa je bilo na travi prav ob koreninah jasno zapisano:

"... nikoli ni potarnala, nikoli je ni bolela glava..."

Vrgel sem lopato v porumenelo listje, stekel nazaj v sobo, zagrabil pero, pripravil velik kup papirja in sem še isti teden končal dolgo povest o Rekarici...

Pa vem, da se moja povest ne bo nikoli brala, ker je nihče ne bo natisnil in poslal v knjigi med svet. Vendar sem svojega dela vesel. Popravil sem krivico, ki jo je pisatelj naredil Rekarici, čeprav nisem mogel in ne morem popraviti one, ki jo je naredil Rekar...

Moja dolga povest se pa lahko tudi na kratko pove. In res ne vem, zakaj bi je ne povedal. Blizu tako kratko kot sem malo poprej povedal povest o Rekarju. In to bom sedajle naredi.

Kaj bom dosegel s tem delom? Če drugega ne, vsaj to, da bo ona prva povest dopolnjena z drugo.

Bili so časi, ko Ančka še ni bila Rekarica, samo Ančka. Bila je čedno dekle in veselila se je življenja. Za igrāčo ga ni imela. Vedela je, da ima dovršiti svojo nalogo na svetu. In je z veseljem čakala nanjo.

Takrat ji je stopil Rekar na pot. Tako ji je zastavil korak, da si ni mogla poiskati ovinka. In ni bilo dolgo, ko je Ančka postala Rekarica.

Ni ji šlo prav od srca. Povedali so ji bili in sama ni bila slepa: Rekar je pijanec in bo. . .

Pa je tako sveto in možato obetal: —

“Ančka, vidiš, saj to je tisto. Vem dobro, kaj sem in nisem. Pa kar sem, bi ne bil, če bi takole zlato ženko imel. Boš videla, Ančka, ves bom drugačen in bova kot dva pridna golobčka. To se pravi, no, saj razumeš, Ančka, golobček jaz, ti golobica. . .”

In Ančka je mislila, da se lepo sliši primera in še lepše obljuba. Ni napačen človek ta Rekar. Lepe misli ima in dobre besede. In če ga ona odreši gostilne — ali ni to lepa naloga življenja na svetu?

Dvignila je glavo in ni poslušala, kaj so še dalje govorili ljudje. Ona je vedela svoje, je mislila pri sebi. In je postala Rekarica in je bila golobica. . .

Rekar je postal podoben golobčku — za dva meseca, tri. Potem bi mu moralo biti Krokara ime.

Ančka je doživela spoznanja. Bilo je prvo v življenju in ni je malo potrlo. V njej se je dvignila burja, iz nje je rastel vihar. Pa se je premislila in je obrisala divje oblake z neba. Segla je globoko vase in v globinah duše zajela moči.

Rekar je bil večinoma z doma. Pa doma je ostal grunt in živina in prvo dete je prišlo. Dovolj dela, dovolj naloge Rekarici za celo življenje.

Rekar je prihajal pijan, pozno po noči prihajal. Z mogočnim molkom, s krvavečim trpljenjem ga je sprejemala. Ni bil brez srca in drugi dan se je gostobesedno spovedoval:

“Ančka, saj vem, da si huda. Slučajno je prišlo, saj razumeš. Imeli smo se toliko pogovoriti. Pa drugič se jih gotovo otremem. Ne zameri mi, Ančka.”

Otresel se jih pa ni. Več in več jih je bilo in krepkeje so ga dobivali v kremplje. Slabič je izgubljal še zadnjo kapljo moči. In ga je bilo sram pred Ančko, da je bolj in bolj molčal doma. Nehal se je spovedovati in je samo grobo pljunil ob grenki misli.

Grunt se je manjšal, živina se je redčila, družina se je množila kot da raste iz sebe. Ančki je vznikala moč iz Rekarjeve slabosti. Ne brez težkih vojska.

Ob preobilnem delu je imela dovolj časa, da je razbirala misli. Zakaj je na svetu tako? Kako, da je pravica umrla? Ali res ne bo pomoči od nikoder?

Zbežala bi s kopo otrok. K materi bi šla, k očetu, k sosedom. Ali sploh po svetu na slepo srečo. . . Ne zdrži v tem peklu.

Pa kaj bodo rekli?

“Ančka, svarili smo te. Vedela si, oči si mogla imeti odprte. Sedaj je prepozno in sama glej. . .”

Ne, med ljudmi ni utehe. Ne čutijo, ne usmilijo se. Še očitati bi. Sama iz svoje moči si poišče izhoda. . .

“Grunt mora ostati, živina ne sme več iz hleva. To mu povem in poslušati mora. Preveč sem molčeča, preneumno ponižno trpim.”

In mu je povedala, ko se ji je zdelo, da ni napačen čas. Pa se je uštelela in si je morala očitati, da je bil čas neroden. Saj je tako divje pogledal in ji skledo na glavi razbil.

Potem je vedela, da ne bo nikoli več govorila, da ne sme živina iz hleva, da mora grunt ostati cel.

“Saj zavoljo mene naj bi bilo. Pa je deca tu in je je več in več. Zavoljo nje naj bi bil drugačen.”

Tako se je opravičevala pred seboj in si odpuščala greh. Če je bil greh, da je tisto rekla oni dan. . . Toda vse je zastonj. Ne bo ga prenarredila.

Vstal ji je strašen gnev. Samo s silo bi se dalo narediti. In je pripravljala silo. Ko je bil z doma, si je pristavila k vratom sekiro. Za gotovo je vedela: v sekiri je edina pomoč. Potem naj pride, kar more. . .

Mrzlično je stopala za delom po hiši, pri živini, pri otrocih. Na sekiro so ji uhajale misli. Spet in spet je stopila mimo sekire in pogledala, če je še pripravljena. V mislih jo je prijemala za toporišče in mahala z njo po moževi glavi. Vrelo je v njej kot razžarjena lava.

Ko je začula stopinje pod hišo, se je prijela za prsi, planila k sekiri in jo vrgla pod peč.

“O Bog, samo danes še ne. Počakam za drugič. Otroci bi se mi prebudili. . .

In Rekar jo je našel mirno in ni videl, da je smrtno trudna in ji kljuje v sencih kot tisoč ujed.

Prišlo je zadnje dete, štirinajsto. Takrat že ni bilo več grunta, samo bajtar so Rekarju rekli. Ni bilo več živine, samo krava in telček sta mukala v hlevu. Jaka jima je zardeval, najstarejši, imel je že blizu osemnajst let. Katra se je sukala v kuhinji, trinajstletna in pol. Ančka je sedela v kamri in je zrla najmlajšemu v mlečni obraz. Ko bo ta štel svojih petnajst, kje bosta telček in krava, da bi imel opravka pri njih. . .?

Vstopil je Jaka. Prečudno divji je bil.

“Mati, konec napravim. Tega nič več ne zdržim. Bil je grunt, šel je po grlu. Bila je živina, rep za repom je šel za dolgove. In stari pije naprej. Vi pa nove in nove otroke v hišo. Dosti je tega. Ko se vrne — s sekiro ga bom. . .”

Ančki se je naredila tema. Zakričala je v grozi. Leva ji je komaj obdržala dete v naročju, z desno se je branila v noč. Krčevito je segla po sapi, pa je kriknila le eno besedo, eno samo besedo:

“Jaka. . .!”

Toliko groze je bilo v besedi, da je Jaka priskočil, pomagal materi leči in je zbežal na prosto. Stopil je okrog hiše, se hitro vrnil v čumnato, kjer je stanoval z Matijcem in Jožkom. Povezal je svoje reči in še tisto popoldne odšel. Za hlapca se je udinjal pri gruntu za sedmo vasjo. Drugi dan sta odšla še Matijec in Jožek.

Ančki so se opotekale misli. S sekiro ga je hotel. Da bi ostala vsaj bajta in da bi otrok ne bilo več. Da bi kravi in teličku ne zapel boben. S sekiro ga je hotel. Pa se je premislil, hvala Bogu, in je rajši odšel. In za njim Matijec in Jože. . .

S sekiro! Tako miren in tih je bil Jaka do tistega dne. Tako tih kot ona, morda še bolj. Vsaj njej se je zdelo tako. Pa mu je vendar rojila sekira po glavi kot njej. . . Tako grozna je misel, samo misel je tako grozna! Če bi ga ona s sekiro, bi ga pač ona, Jaka bi ne bil ubijavec. Pa je že misel tako nalezljiva. Kako se je zalezla iz matere v sina! Da, iz nje je prišla. Kako bi Jaka drugače mogel do take misli. . . ?

Ančka se je zalotila v groznem zločinu. Res, ni zavihtela sekire. Da bi se ne zbudili otroci, je ni zavihtela. Pa je grozna misel rodila zločin v Jakovi duši. . . Ančka, strašen zločin ti razjeda življenje!

Čez dneve, čez tedne se je našla. Tedaj ji je prišlo spoznanje, kaj je še smisel njenega življenja. Zadostiti za greh. Najprej za svoj greh, potem za Jakovega, dalje za grehe moža. Včasih se ji je obrnila misel in si je rekla: Najprej za Rekarja. On je začetnik vsega. Kako bi jaz, kako bi Jaka, če bi bil Rekar drugačen. . . ?

Pa se je otresla in si delala nove očitke. Saj je Rekar postajal tako dober, tako iskreno voljan. Jokal je za Jakom in Joškom in Matijcem, obiskovat jih je hodil in prelepe nauke jim je prinašal. Topo so ga poslušali in nič niso žalovali, ko se je poslavljal od njih. Domov je prihajal ves žalosten in od tuge in žganja pijan. . .

Tako so tekli dnevi in leta. Tudi Katra je odšla in kmalu za njo Franca in Tine in. . . drug za drugim vsi. Toda ko je zadnji odhajal, brez žalosten in od tuge in žganja pijan. . .

Dolgo se je upirala. Kakor da ve, do kedaj mora živeti, živeti v pokori za svoje. Prečuden mir je vladal v njej. Ni bil od zunaj ta mir, iz nje same je raste. Nobene hude misli ni pustila v srce, saj se je bala, da se je zopet naleze Jaka ali Katra ali Tine ali kdorkoli. "Naj bo kakor more, Bog bo preložil. . ."

In se je zgodilo, da je Jaka postal pameten fant in se je dobro oženil. In za njim se je oženil Matijec in gruntar postal. In potem Katra in Tine in drugi za njim. Mlajši so še služili in povsod so jih radi imeli. Eden je še ostal in ena je prihajala vsak večer domov na pomoč.

In Rekar je bil videti dobra duša in je spet ljubil Ančko. Prav tako je ljubil otroke in jih obiskoval po vrsti. Vsi so mu postregli in po četrti zapovedi ž njim naredili.

Takrat je Ančka vedela, da je dopolnila na svetu. Prečudno jo je bolela glava in trudna je bila, da bi se mogla samo v grobu spočiti. Nikomur ni povedala, kar tiho je legla in mirno umrla. . .

" . . . kot da gre v Loko k maši in se vrne popoldne ob dveh. . ."

Koledarski drobiž.

STATISTIKA GLEDE ZEMLJE.

Oblika in velikost zemlje: Zemlja ima skoro obliko podolgaatega sferoida, kojega krajša os pada v rotacijsko os, ki gre skozi oba tečaja.

Po računih polkovnika Clarke-a meri večja os 41,852.124 čevljev ali 7,926.5 navadnih milj; manjša ima 41,710.242 ali 7,899.5 pravih milj; njen obseg okoli ekvatorja meri 24.902 navadnih milj ali 21.600 geografičnih milj; vsa površina znaša 196,940.400 kvadratnih navadnih milj, njena vsebina znaša 259.880 milijonov kubnih milj.

Od vse te površine leži 8.4 odstotkov (16,464.654 kvadr. milj) med arktičnimi in antarktičnimi kraji; 51.6 odstotkov (102,244.653 kvadr. milj) v zmerno toplih krajih; 40 odstotkov (78,231.046 kvadr. milj) v tropičnih krajih.

Suha zemlja: Zemlja pokriva 54,807.420 kvadr. milj, ako vzamemo, da treba v arktičnih krajih še odkriti 250.000 kv. milj zemlje (trdine), in da merijo antarktične

pokrajine 2,500.000 kv. milj v antarktičnem delu.

Morja: Oceani, vštevši jezera, ki so zvezana z njimi, pokrivajo 142,132.980 kvadr. milj ali 72 odstotkov vse zemlje. Na vsako kvadratno miljo suhe zemlje prideta 2.59 kvadr. milj oceana. Ta je razdeljen sledeče: Arktični ocean, vštevši Hudson Bay, ima 5,785.000 kvadr. milj; Atlantski ocean: 34,301.400 kv. milj; Pacifični ocean 67,699.630 kv. milj; Antarktični ocean 5,731.350 kv. milj.

Višine in globočine: Povprečna vršina suhe zemlje znaša 2.440 čevljev; povprečna globina morja 11.470 čevljev (Karstans). Najvišja gora (Mt. Everest) meri 29.000 čevljev; največja globina morja — kolikor so dosedaj pronašli — znaša 31.614 čevljev (v Pacifičnem oceanu med Guam in Midway). Ko bi se vsa suha zemlja enakomerno zravnila, da bi tvorila sferoid, bi jo še vedno pokrivala voda v enakomerni globini 8000 čevljev.

SVETOVNI JEZIKI.

Angleščino govori 160,000.000 ljudi, nemščino 110,000.000, ruski jezik 100,000.000, francoski 70,000.000, španski 50,000.000, laški 50,000.000, portugalski 25,000.000. Kitajski jezik z raznimi dijalekti govori nad 400,000.000 ljudi, japonski 53,000.000. Srbo-

hrvaščino govori 8,000.000, češko-slovaščino 9,000.000, polščino 16,000.000, bolgarski jezik 5,700.000, nizozemski 3,000.000, grški 9,000.000, flemški jezik 3,500.000. Slovencev je nad 1,000.000. Vseh jezikov na svetu je nad 5.000.

NARAŠČANJE PREBIVALSTVA.

Ako računamo na podlagi zadnjega ljudskega štetja, raste prebivalstvo Zd. držav

vsakih 36 sekund za eno osebo.

ČLOVEŠKA PLEMENA NA SVETU.

Mongolci	655,000.000	Židje	81,000.000
Kavkazci	645,000.000	Malajci	52,000.000
Črnci	190,000.000	Rdečkožci (Indijanci)	23,000.000

VEROIZPOVEDANJA NA SVETU.

Rimski katoličani	272,860.000	Pripadniki Konfucija in Tavsiti	300,830.000
Vzhodna (pravoslavna) cerkev	120,000.000	Sintoisti	251,000.000
Protestantje	171,000.000	Animisti	158,270.000
Židje	12,205.000	Razna veroizpovedanja	15,280.000
Mohamedanci	221,825.000	Skupno kristjanov	564,510.000
Budisti	138,031.000	Skupno nekrstjanov	1,081,981.000
Hindus	210,540.000		

KAJ POMENIJO IMENA NAŠIH DRŽAV.

- Alabama** — izvor indijanski: "Tu bomo počivali".
- Alaska** — Eskimo: Alakshak ali Alayeksa: "Glavna dežela".
- Arizona** — indijanski: "Mali studenci" ali "Malo studencev".
- Arkansas** — indijanski: Kansas, "Dimnata voda", in francoski predlog "arc": "ovinek" ali "lok"; potemtakem "ovinek v motni vodi".
- California** — španski: "Caliente Fornalla" — "vroča peč".
- Colorado** — španski: Colorado, "pobarvan"; radi rudeče barve reke Colorado.
- Connecticut** — indijanski, Quonektakut"; sedanja reka Connecticut. "Dolga reka".
- Delaware** — imenovana po Lord De la Ware, glavnem lastniku v ozemlju Delaware je bila del države Pennsylvania, do revolucije.
- Florida** — španski: "Pascua de Flores". "Praznik cvetic"; našli so Florido na Velikonoč.
- Georgia** — imenovana po Juriju II., kralju Anglije, ki je vzel ozemlje v najem kot kolonijo leta 1732.
- Hawaii** — tamošnje nazivanje; kapetan Cook jih je imel "Sandwich otoku" po Lordu Sandwich.
- Idaho** — indijanski: "Biser gora".
- Illinois** — indijanski: "illini" in francoska končnica "ois"; pomenja "rod mož".
- Indiana** — latinski: "zemlja Indijancev".
- Iowa** — indijanski: "Krasna dežela".
- Kansas** — indijanski: "Dimnata (motna) voda".
- Kentucky** — indijanski: "Ob izviru reke" ali "Črna in krvava zemlja".
- Louisiana** — imenovana po Ludoviku XIV., francoskem kralju.
- Maine** — imenovana po pokrajini Maine v Franciji.
- Maryland** — imenovana po kraljici Henrieti Mariji, soprogi angleškega kralja Karola I.
- Massachusetts** — indijanski: "Kraj sinjih gora".
- Michigan** — indijanski: "Ribji jez".
- Minnesota** — indijanski: "Nebesno sinje pobarvana voda".
- Mississippi** — indijanski: "Veliki oče voda".
- Missouri** — indijanski: "Blatna, kaluzna voda".
- Montana** — latinski, ženski spol: Montana, "gorata".
- Nebraska** — indijanski: "Vodna dolina", ali "Črna voda".
- Nevada** — španski: "pokrit s snegom".
- New Hampshire** — imenovana po Hampshire, okraju v Angliji. Del tega ozemlja se je svoj čas imenoval Laconia.
- New Jersey** — imenovan po Sir George Carteret, guvernerju otoka Jersey. Jersey se je prvotno imenovala "Caesarea", ali Cezarjeva dežela.
- New Mexico** — imenovana tako, ker je bila prej del stare Mehike.
- New York** — imenovan po vojvodi York, kateremu jo je odstopil njegov brat Karol II., angleški kralj, kot provinco.
- North — in South Carolina** — prvotno imenovana "Carolina", po Karolu IX. (Carolus), francoskem kralju.
- North — in South Dakota** — indijanski: "Dakota" — "zavezniki" (aliiranci).
- Ohio** — indijanski: "Krasna reka".
- Oklahoma** — indijanski: "Domačija rdečekožcev".
- Oregon** — španski: "oregano", divji majoran, ki raste ko plevel ob obrežju.
- Pennsylvania** — latinski: "Penn-ova gozdna dežela".
- Philippine Islands** — španski: "Islas Filipinas", imenovan po kralju Filipu.
- Porto Rico** — španski: "Puerto Rico", "bogati pristan".
- Rhode Island** — imenovan po otoku Rod v Sredozemskem morju.
- Tennessee** — indijanski: "reka z velikim ovinkom".
- Texas** — stara indijanska beseda, v raznih oblikah; "prijatelji".
- Utah** — imenovana po indijanskem plemenu Utah ali Ute.
- Vermont** — francoski: "zelena gora".
- Virginia** — imenovana po Elizabeti, "deviški" kraljici Anglije.
- Washington** — imenovana po George Washingtonu.
- West Virginia** — imenovana tako, ker je prej tvorila zapadni del Virginie. Samostojna država je postala 31. decembra 1862, ločila se je od Virginia in tako pokazala lojalnost k uniji.
- Wisconsin** — indijanski: "zbirališče voda".
- Wyoming** — indijanski: "Velike planjave".

PRED sto ali še več leti je živel advokat, ki je bil pravi oderuh. Zadnjo živinico je dal predati ubogemu kmetu, računati je znal tako, da so v mestu vsi zijali.

Nekega dne se je podal na deželo na neko rubežen s celo kopo listin. Med potjo se mu je pridružil človek, ki je bil prav kmetsko oblečen. Začel se je med njima pogovor, in neznanec se je smejal vsemu, kar je advokat povedal, toda ta smeh je bil tako čuden, da je advokata spreletavala prava groza. Ogledal si ga je bolj natanko, toda bil je tak ko vsi drugi ljudje; šele ko se je ozrl na noge, je videl, da ima kopita.

Sedaj mu je pa postalo prav vroče, začel je premišljevat, kakor bi se ga odkrižal. Mislil je, najbolje bo, če mu pokažem, da ga poznam, in je rekel: "Kaj pa delaš tu na zemlji, ali nimaš v peklu dovolj dela?"

Hudič se je pa zarežal in rekel: "Ha, ha! Midva se poznavata! Tu moram iti po eno dušo, ki je zame že davno dozorela, ljudje večkrat pravijo, da naj si jo vzamem!" Gotovo je to kje na kmetih, si je mislil advokat; zopet je dobil korajžo in se pričel zopet šaliti s hudičem in mu pripovedoval vse svoje goljufije in šleparije; hudič se je seveda zadovoljno smejal.

Ko sta tako korakala po cesti, jima je prišel nasproti ubog mesar, gnal je svinjo pred seboj, ki je vedno krulila in vtikala svoj rilec v blato sedaj tu, sedaj tam, da je mesar zgubil že vso potrpežljivost in jezno zarežal: "Hudič naj te vzame, če ne greš naprej!" Takoj se je oglasil advokat in rekel: "Zagrabi! Svinja je tvoja!" Sedaj je bilo videti, da je advokat še hujši ko hudič sam, zato je rekel: "Saj ni tako hudo mislil, revež bo moral od te svinje precej časa živeti; moram mu jo pustiti."

Advokat se je začel norčevati iz njega, češ, da ima premehko srce, in mu zopet pripovedoval o svojih goljufijah.

Prišla sta v vas in slišala, kako se je nek otrok drl na cesti; mati mu je kazala pest skozi okno in zavpila: "Če ne boš držal gobca, naj te hudič vzame!" Otrok se je pa drl naprej. S komolcem je dregnil advokat hudiča in rekel: "Vzemi ga, vzemi! Saj je tvoj! Vendar nisi tak osel!" Hudič se je smejal, šel naprej in rekel: "Ti bi ga že ne bil pustil, jaz ga pa ne vzamem. Je edini otrok, mati bi preveč jokala, pa tudi ni tako hudo mislila!" Sedaj se je začel advokat še bolj norčevati iz njega in rekel: "Ti si pa res lep hudič! Ko bi jaz tako delal, bi bil že davno na beraški palici."

Šla sta zopet naprej, advokat je vedno več pripovedoval o svojih hudobijah. Prišla sta na kmetijo, kjer bi se bila imela vršiti rubežen in prisilna prodaja vsega, kar je imel kmet. Tako je zahteval advokat. Kmet in žena sta stala s sosedi pred hišo. Ko sta videla advokata, sta padla pred njega na kolena, ga s solzami prosila, naj ima usmiljenje, naj jih ne ugonobi popolnoma. Toda ta se je samo smejal in rekel hudiču: "Sedaj enkrat poglej, kako jaz delam!", brnil kmeta in dejal: "Poberite se, mrcine! Vse bo prodano!" Sedaj je zgrabila moža sveta jeza in je zavpil: "Ti rabelj, ti!

Pogled na Kairo z južne strani.

Pogled na Kairo z zapadne strani.

Tebe mora hudič vzeti, ali pa ni božja beseda resnična!" Sedaj se je pa hudič zarežal in rekel: "Vidiš, prijatelj, ta želja je pa kmetu prišla od srca!" Zagrabil je advokata, ga dvignil s seboj in zginil z njim.

Stanovski tovariši, advokati v mestu, bi bili seveda radi to novico potlačili, pa nič ni pomagalo, kmetica ni držala jezika, pa tudi kmet je rad pripovedoval, kako je bil rešen rubežni in prisilne prodaje.

Zapiski palestinskega romarja.

P. Anzelm, O. F. M.

NI to nobena potopisna črtica, tudi ne obravnava, ki bi bila vezana na razne znanstvene zahteve in točne podatke. Naslov članka že pove, da so to samo zapiski in beležke. Napisal sem jih v beležko na lepi poti v Palestino in kakor so v beležki napisane, tako jih podajam. Bravcem našega lista v informacijo, sebi pa v duhovno tolažbo in v spomin na 1900 letni jubilej Gospodovega odrešenja, ki sem ga jaz v Gospodovi domovini slavil. Ti zapiski naj bodo obenem pojasnilo k slikam, ki jih tu podajam.

Topot o krajih, ki so nekaka veža Palestine. Te vrstice naj bodo uvod k beležkam o Palestini, o kateri v poznejših številkah Ave Marije.

Mesto, kjer se izkrciš s parnika, je Aleksandrija, veliko orijentalno mesto, ki se mu moraš diviti. Ljudje z zapada smo vajeni svojih mest, ki imajo zapadno arhitekturo, Aleksandrija in svet, ki se ti odpre z njo, je pa ves nadahnjjen z orijentalno čustvenostjo.

Bele hiše in palače te pozdravljajo, zelene palme te nazdravljajo, izredno živahno življenje po cestah, ulicah in trgih ti govori o mestu, ki je iztočišče trgovine Egipta. Kakor da je vse mesto semanji trg se ti zdi.

Toliko žive in kričeče barve zlepa nisem še videl skupaj. Rdeče se meša z zelenim, rumeno s črnim. Vsak človek ima obleko druge barve. Prevladuje seveda bela, barva tropičnih krajev. — Evropska noša se meša z orijentalno. Mohamedanske žene so po teh krajih še vedno pokrite čez obraz. Sem ne sega moč turškega diktatorja Kemal paše, ki je ta stari običaj mohamedanske religije odpravil v ozemlju Turčije.

Legi mesta je taka, da je Aleksandrija pripravna za luko. Zgodovina pravi, da so le ustanovitelji tega mesta računali, da bo kedaj tukaj središče trgovine. Radi trgovskega značaja mesta, je Aleksandrija mestoma tudi zelo zamazana. Je pač tako kakor po vseh drugih mestih. Imaš lepe kraje, imaš pa tudi gnilobo in grdobjo.

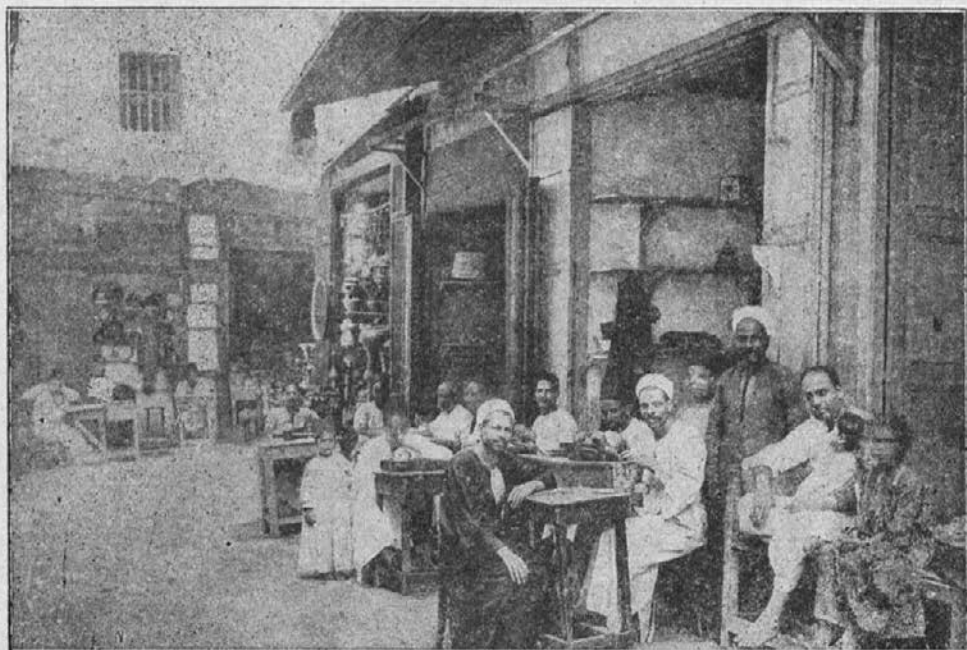
Omeniti moram zgodovinske spominke v tem mestu. Predvsem vidiš oddaleč takoimenovano Pompejevo soho, ki jo je dal postaviti prefekt Pompej 300 let pred Kristusom. V tistih časih je imela Aleksandrija še sloves kot eno najlepših mest sveta, danes je seveda zgubila ta svoj sloves. Poleg te Pompejeve sohe govore še drugi spominki o starodavni kulturi, imelo je to mesto premnogo

obeliskov, pa so jih Angleži ukradli in prenesli v Londonske muzeje. Eden takih obeliskov je ohranjen pri mestu Heliopolis. Glej sliko.

V tem mestu je tudi premnogo naših slovenskih rojakov, zlasti deklet s Primorja, ki služijo v tem mestu. V duhovnem oziru ima vodstvo čeznje eden naših slovenskih frančiškanov. Točasno je ondi Amerikanskim Slovencem znani P. Ke-

čanskih rodov. Zob tisočletij jim ni mogel do živega. Takoj za temi piramidami leži Kairo s svojimi nebrojnimi kupolami in minareti.

Kairo ima blizu 600 tisoč prebivavcev. Za Amerikanca nobeno posebno število, ko je takih mest nebroj pri nas. Toda teh 600 tisoč je stisnjenih tako na gosto, da se ti zdi kakor bi imelo mesto milijone prebivavcev. Cel svet je tukaj pustil

Prizor z Aleksandrijske ceste. — Javna restavracija.

rubin Begelj. Spadajo pa k cerkvi sv. Katarine.

*

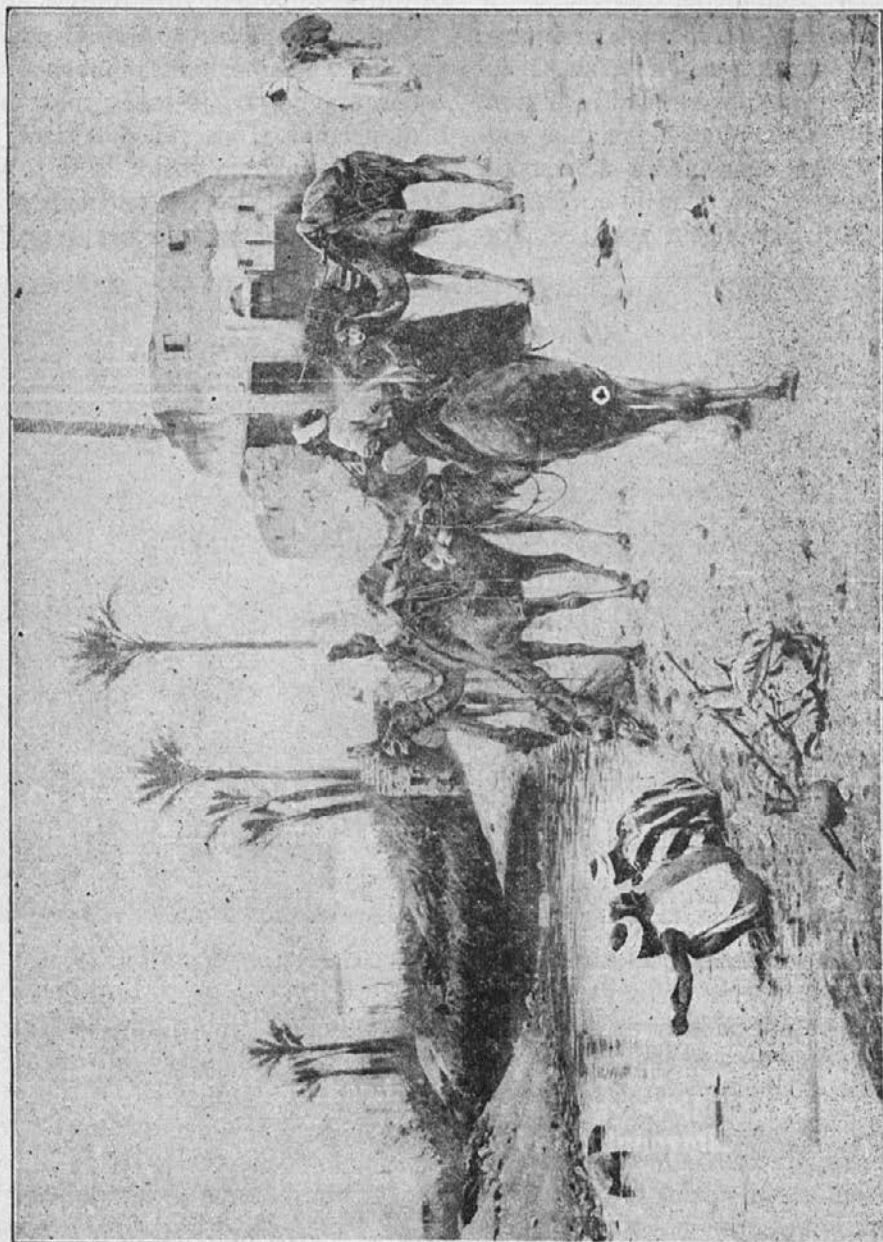
Drugo važno mesto ob vratih Palestine je Kairo. Do tega mesta prideš po železnici, pot te pelje preko ozemlja, ki ga namaka stara reka Nil. Že iz vlaka vidiš oddaleč piramide ozarjene s sončno lučjo, iz daljave izgledajo kakor obsekano gorovje, so pa le človeško delo egip-

svoje odtenke. Ljudi najdeš v Kairo vseh narodnosti, iz vseh krajev sveta.

Glavna cesta je cesta Muski imenovana, to je še cesta, da jo lahko tako imenuješ, vse druge ulice so slabše kakor naše postranske elije. Ceste so komaj nekaj čevljev široke, pa še te ulice to mestoma pokrite proti soncu. Prostori na cesti so vsi porabljeni od branjevcev in baran-

tarjev. Vsepovsod imajo nastavljenе štante, ki jih imenujejo bazarje. Od tega menda pride tudi naše ime

gled in prodajo. Povečini imajo obrtniki ene stroke svojo posebno ulico. Na eni vidiš same čevljarje,

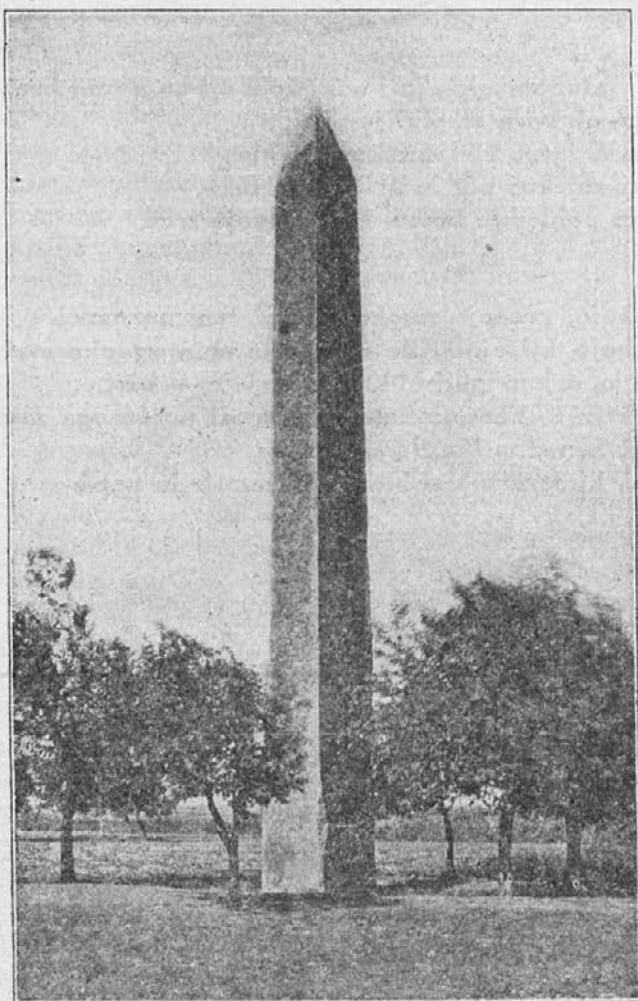
Skupina Arabcev — takoimenovanih beduinov na kamelah, ki prevečkrat služijo romarjem za "taksi cab".

"bazar", ki ga prirejamo vsako leto za naše cerkve. Je to štant, na katerem je vse mogoče naloženo na raz-

na drugi same trgovce z suknjom in blagom za obleko, na tretje vidiš trgovce s preprogami in karpeti, na

četrti zopet sami kovači. Tako neka-ko imajo razdeljene razne obrti ka-kor v New Yorku. Seveda ni prime-re v obsežnosti in mogočnosti. Kairo je umazano mesto. Hiše, druga pri durgi. Tu stoji lesena hišica, ob njej

te bajte mohamedanska cerkev, mo-šeja. Urejenega nič. Da bi zidali po mestnih načrtih, kakor delamo to v Ameriki, tega tankaj ni. Imaš pa večji ropot in večje vpitje po teh ce-stah, kakor po naših velemestih.

Obelisk — večstoletni spomenik pri mestu "Heliopolis" — mestu sonca.

druga, vsa podrta, noben se ne zme-ni za te podrtije, tretja hiša je pa-lača, katere nadstropja nad cesto mole in kar nekako strešje tvorijo, poleg te palče je zopet bajta, poleg

Človeško vpitje, živalsko vpitje, vse je pomešano. Kakor da si na cirku-ških prostorih.

Več v prihodnjih številkah Ave Marije. —

Romajo, romajo k meni črni neznanci,
vsi so skrivenčeni kakor vprašaji iz knjige življenja.
Nakor da ni brezdanja posoda moja telo
balzama polna, polna nadčutnega hrepenenja,
roke zadirajo vame in iščejo dno.

Pravijo: hej, gluhonemka, kaj neki ždiš v tem sivem brezbrežju?
Smrt-rojenica ob tvoji zibelki je pela,
smrt-sojenica ti srečo življenjsko je prela;
pila si sladko mleko: pot in krvave solze.
Prsa odpri in pogledali bomo, kje je tvoje srce.

Grebejo, grebejo romarji, sami črni neznanci.
Grebejo, kličejo: Kdo razvozlja nam uganko sveta?
Sejejo, sejejo znoj in kri, a žanjejo — prst.
Saj sem le himna okamenela sredi peščenega morja
Tebi, ki večno Počelo si naše,
Tebi, ki Stvarnik si bitij, oče zemlje in nebá.

Bratu romarju.

P. Aleksander.

Skozi pustinjo pelje pot v sveto Deželo.

Veš, kaj znači pustinja? — Razbeljeni raženj,
sončne strelice; pijavke-krvosese;
samum, zbesnele saharske bese;
ogenj in kri in rane in fate morgane.

Vse to boš našel na poti v sveto Deželo.

Ali zatem bodo videle tvoje trudne oči
živozelene palme in bistro studenčno vodico.
In stopili bomo upehani romarji
v zadnje veliko veselje, na — večno Zelenico.

P OSEDAJ še nisem nikoli slišal (je pripovedoval neki slikar), da bi bil London cilj slikarjevih želja. Umetnik hrepeni navadno po krasotah Italije. Ravno tako po krasotah Kalifornije. Pa glejte: Komaj sem zaprl za seboj vrata slikarske akademije, sem jo že umeril na London. Sam ne vem, zakaj; brez dvoma zato, ker sem znal angleško. Še le na pri-govarjanje svojih bolj pametnih prijateljev sem šel v Italijo, London sem obiskal potem pozneje.

Stanoval sem v mestu, na ulici — zdi se mi, če se ne motim, na ulici kumar — "Cucumber Street". Sobo sem imel v tretjem nadstropju. Ulica je bila mirna, čista, pa zelo ozka. Če sem se nagnil skozi okno, bi bil lahko na zidu nasprotne hiše naslikal fresko. Zijal sem proti nebu, zijal doli na ulico s tako vnemo, da se čudim, da nisem zletel skozi okno. Razgled je bil torej iz mojega stanovanja vse drugo ko lep. Ni čuda, da se tri dni nisem ganil od okna. Četrty dan sem vjel pa svojo staro po-strežnico.

"Slišite, Harriot, kdo pa stanuje tam nasproti?"

"Tam pri teh ali za temi okni, kjer so tulipani?"

"Kaj, tulipani? Ravno nasproti, tam v tretjem nadstropju?"

"A tako, v tretjem nadstropju? Vdova, gospa, in sicer zelo lepa, bogata vdova."

"Vdova? In morda kaka mlada vdova?"

"Bo imela kakih triindvajset let, gospod."

"Kdo pa je bil njen mož?"

"Ne vem. Prišla je sem iz Pariza. Govori pa angleško."

"In kako ji je ime, Harriot?"

"Mrs. Charlotte Lautrin-ova, gospod. Povedala mi je to kuharica Tilly."

"In živi gospa Lautrinova že dolgo tu?"

"Dolgo? Ne, gospod. Recimo: mislim, bo temu kakega pol leta."

"Od česa pa živi? Dobro, dobro, Harriot. Sem pozabil, da je bo-gata. Zakaj se pa ne mož?"

"Gospa Lautrinova je kakor kaka nuna, gospod."

"Tega bi pa ne mislil. Narobe: Videti je zelo vesela ženska. Vedno igra glasovir, večkrat sem jo slišal prepevati jako vesele pesmi. Nune po-jejo pa navadno le pobožne pesmi."

Pogledal sem na okno vis-a-vis. Prazno.

"Ima li kake otroke?", sem vprašal.

"Pri sebi ne, gospod. Če jih ima drugje, pa ne vem. Tu živi s svojo Tilly."

"Kakor videti, ima jako eleganten dom. Čudim se, da sploh tu sta-nuje. Ne veste, ima li kake obiske?"

"Do sedaj še nisem nikogar videla, sosede pa tudi ne. Edino le pismo-noša prihaja."

“Kaj pa govore o njej sosedje, Harriot?”

“Govore to, kar sem vam jaz.”

“Kaj pa je to?”

“Moški pravijo, če bi bili oni to, kar je ona, bi se omožili, ženske pa trdijo, da se bo.”

“In drugega nič ne govore?”

“Nimajo kaj, gospod.”

“Ste vi že govorili z gospo Lautrinovo?”

“Ne še, gospod, pa tudi nobena sosedka.”

“Hm! Hvala, Harriot.”

Harriot je šla po svojih opravkih.

Gospa Lautrinova me je res zanimala. Želel sem si, da bi se ž njo seznanil, toda po tem, kar mi je povedala Harriot, ni bilo veliko upanja. Zgodilo se je pa to nepričakovano. In sicer tako le:

Zjutraj je odprla gospa Lautrinova okno. Stal sem sredi svoje sobe in sem jo opazoval. Komaj je zaprla drugo polovico okna, pa je zavpila.

Nekaj rumenega se je premikalo, naenkrat je sedel na blazini na mojem oknu kanarček.

Gospa Lautrinova je skoro jokala, Tilly pa vila roke.

Šel sem prav previdno k oknu, da bi tiča ne ostrašil. Imel sem svoj široki klobuk v roki, še en korak, in tič je bil pod klobukom.

“Sem vesel, gospa, da vaša žalost ni dolgo trajala,” sem dejal pri oknu. “Oprostite, da zaprem okno, sicer nam tiček še uide.” Za trenutek pa sem ga imel v rokah.

Prišla je Tilly. Vsa iz sape, kakor bi bila že preletela pet milj. Dal sem ji kanarčka, lepo se je zahvalila.

“Sporočite, Tilly, gospe Lautrinovi —”

“Vi veste, gospod —?”

“Veste, moški so precej radovedni, Tilly. Sporočite gospe moj poklon in mojo prisrčno radost, da je njena žalost bila tako hitro končana.”

“Hvala, gospod. In še enkrat hvala za vašo prijaznost.”

Poljubljač tička je odšla.

Od tega časa sem lahko večkrat pozdravljal preko okna gospo Lautrinovo, brez strahu, da bi bil videti vsiljiv. Ona je vedno prijazno odzdravila; pozneje sva se večkrat razgovarjala, od okna do okna, in se zabavala: ona je igrala glasovir, jaz sem zopet samo za se pel: “Kje dom je moj?” Gospa Lautrinova je igrala včasih take vesele, take poskočne, potem pa zopet tako žalostne, da je nisem mogel razumeti.

Nekega večera sem prišel ves utrujen iz Kensington Garden, iskal sem neko posebno lepo krajino. Sedel sem doma pred ravnokar začeto sliko londonskega raznaševalca časopisov. Kakor vedno v zadnjem času sem zrl na svoje delo, toda misli so tekale drugam, dražestna gospa Lautrinova je bila temu kriva.

Tu zaslišim iz nasprotnega stanovanja gospo Lautrinovo na glasoviru: Kje dom je moj? Bil sem presenečen. Stopil sem k oknu in zrl na nasprotno okno.

Stal sem tam, kakor bi bil izsekan iz mramorja, še dihati si nisem upal.

Gospa Lautrinova je doigrala, toda ta večer nisem z njo več govoril, ni več prišla k oknu. Zato sem sklenil, da jo drugi dan obiščem, naj' reče, kar hoče. In res sem storil tako.

Sedaj je bila presenečena ona nezmerno.

"Gospa," rekel sem odkritosrčno, "prišel sem, da se vam zahvalim za včerajšnjo pesem."

Potem sem ji pripovedoval, kaka je ta pesem in kak pomen ima za nas Čehe. Gospa Lautrinova je mislila, da je to kaka zaljubljena pesem. Seveda pesem ljubezni do domovine. Pa mi je pripovedovala, kako napeto je poslušala moje petje, kako se je učila pesmi, ko me ni bilo doma, kako je vesela, ko se je naučila. Končno me je prosila, naj ji besedilo prevedem v francoščino.

Ugodil sem njeni želji z največjim veseljem. To je bil moj prvi obisk pri gospe Lautrinovi. In čudno: Kadarkoli sem pred svojo postrežnico Harriot omenil njeno ime, se je vedno tako dobrotno poredno nasmehnila, da mi še na misel ni prišlo, da bi o tem nasmehu bolj razmišljal.

II.

Zanimivo krajino iz Kersington Garden sem si izbral. Začel sem s slikanjem. Nekega popoldne sedim s svojim aparatom v zatišju Kersington Garden in skiciram krajino. Tu me nekdo udari, da poderem stojalo in da padem sam skoro na tla. Obrnem se naglo — tu stoji pred menoj eleganten človek s cilindrom na glavi.

"Oprostite, gospod," pravi tujec čisto mirno.

"Prosim, gospod."

"Spotaknil sem se."

"Zamišljen sem bil v čitanje. Sem vas li kako poškodoval?"

"Niti malo ne, gospod." — Čudno, da se nisem ubil.

"Ste slikar, gospod."

"Tako, malo."

"Smem li pogledati?"

"Izvolite, gospod."

Ogledoval si je mojo skico.

"Hm. . ."

Pa je položil platno na zemljo čez blato, kakor bi polagal kako navadno desko in rekel: "Je li vam znan kotichek "By the waterwork"?"

"Imam namen, da ga bom slikal."

"Bom vašo sliko kupil. Za 100 funtov."

Sto funtov je bilo nekakih 3000 kron.

“Kako mislite, gospod?” sem vprašal začuden.

“Premalo? Tedaj 200 funtov.”

“Dve — sto — ??”

“Še premalo? Torej. . .”

“Vi, gospod, precenjujete moje delo. Ne razumem, kako morete ponujati 100 ali 200 funtov, ali morda celo 300 funtov za nekaj, česar ne poznate. Vi bi na ta način lahko ponudili, 500, 600 ali celo 1000 funtov.”

“Zakaj ne? Dal vam bo za vašo sliko “By the waterwork” 300 funtov.”

Sedaj sem jaz rekel: “Čemu ne?”

“Toda pod enim pogojem.”

“In ta je?”

“Obiščite me, jutri, gospod. Prosim.”

Obljubil sem to, gospod se je obrnil, odkorakal kakor bi bil iz lesa in nadaljeval mirno s čitanjem svoje knjige.

Pogledal sem na vizitko, bil sem prepričan, da bo stalo tam: X. Y., blazen. Pa je stalo: Lewis Steerwing, 10 High Street.

Zvečer nisem z gospo Lautrinovo govoril, tudi nisem pel. Zastonj sem čakal pri oknu. Morda je bolna, sem si mislil. . .

Priznavam, da mi je gospa Lautrinova večkrat hodila na misel, zanimal sem se zanjo. Misel, da je bolna, me je tako prevzela in razburila, da sem, dasi je bilo še ob devetih, poklical Harriot.

“Poslušajte, Harriot. Bodite tako prijazna in mi pripravite za jutri črno obleko. Imam važen obisk.”

“Kakor želite, gospod.”

Harriot je odšla.

“Še nekaj, Harriot. Ali veste, kje je moj dolgi čopič?” (Zjutraj sem ga zlomil in ga vrgel za peč.)

“Dolgi čopič? Nisem ga videla, gospod.”

“Škoda, potreboval bi ga. Rad bi —, rad bi —. Toda, Harriot, ali ni bila danes Tilly črno oblečena, kakor da bi žalovala? Videl sem jo zjutraj —”

“Vi tega ne veste?”

To vprašanje me je tako prestrašilo, da sem po velikem zatajevanju strahoma vprašal: “Kaj pa, Harriot?”

“Tilly mi je povedala, gospod.”

“Je leto dni danes, kar je gospe Lautrinovi umrl mož.”

“Tako? Jaz sem mislil, da je Tilly kdo umrl. Se mi je že smilila. Torej Harriot, ne pozabite črne obleke za jutri.”

Pomiril sem se. Gospa Lautrinova je žalovala za svojim možem, zato je nisem videl.

III.

Drugo jutro pred poldnem sem šel na High Street. Št. 10 je bila prava palača. “Stanuje li tu Mr. Lewis Steerwing?” sem vprašal vratarja.

Ta malobesedni mož mi je molče pokazal na stopnice in vrata. Čez par trenutkov sem stal pred Steerwingom v njegovi sprejemni sobi.

Na pokim sem sedel, meni nasproti pa Steerwing. Tri minute je zrl v strop, dve v mene, eno v steno. Potem je pa začel, ne da bi obrnil oči od stene — na kateri mimogrede povedano — ni bilo videti nič posebnega:

“Sem vdovec, gospod. Imam 42 let. V svojem življenju sem bil dvakrat zaljubljen. Prvikrat, ko sem imel 29 let, drugič je bilo to deset let pozneje. V tretje se ne bom zaljubil več. Če ste bili vi že kedaj zaljubljeni, bote poznali in razumeli moč prve ljubezni. V prvi ljubezni sem bil nesrečen: Deklica, ki sem jo ljubil iz vse duše, mi je umrla dva dni pred poroko. Se li ne čudite, da nisem znorel?”

Pri tem je pogledal Steerwing na me.

“Čudim se, gospod.”

“Druga ljubezen. . . Nesrečna ljubezen. . . Vdovec sem, gospod.”

Zrl je zopet pet minut v strop, štiri na me, v steno se ni več ozrl.

“Gospod,” je nadaljeval, “rekli ste, da hočete slikati partijo By the waterwork v Kensington Garden. Sliko bom kupil za 300 funtov, toda pod enim pogojem.”

“In ta je, gospod?”

“Sliki dajte ime: Moja prva ljubezen.”

“Vaša prva ljubezen, gospod, ali moja?”

“Moja, prosim.”

“Sprejemem —”

“Dovolite, gospod. V ospredju pred vodopadom pri tem grmiču. . . naslikajte mi. . . Ste opazili, gospod, da raste pred vodopadom velik rododendron? Opazili ste gotovo tudi, da blizu tega rododendra stoji star štor. Zraven tega štoru pa raste velik, krasen glugovec. Pri štoru pa stoji deklica — kaj pravim? Angel v dekliški postavi. Sklenjene roke, zre v tla. . . V očeh, iz kojih je žarela najčistejša nedolžnost, se je izražala nepopisna bol. Ko sem jo zapazil, sem jo opazoval dalj časa, potem pa stopil k nji.”

Steerwing je gledal sedaj dve minuti v steno, potem pa dejal:

“Zjutraj je pokopala mater.”

Čez dve minuti je zopet nadaljeval, in sicer glasneje.

“Čez leto dni je bila moja nevesta. . . Tri dni pred poroko ji je umrl oče. Razletel se je parni kotel in ga ubil. Bil je delavec v moji tovarni. Dva dni na to je umrla moja nevesta: skočila je v Themso. Se li ne čudite, gospod, da jaz nisem skočil v vodo?”

“Čudim se, gospod.”

“Naslikajte mi torej to deklico. Bila je to moja prva ljubezen. . . Doli viseče, sklenjene roke, v očeh najčistejša nedolžnost in nepopisna bol, zre na tla — — —”

“In podoba deklice, gospod. . .?”

“Naslikajte mi le ta prizor pri štoru zraven rododendra. Slike deklice nimam, vzor naj vam bo angel. Krasna plavolaska, ko nebo sinje oči. . . Saj razumete?”

“Razumem. Krasne zlate lase, sinje oči. . .”

“Da.”

Videl sem v duhu gospe Lautrinovo, tudi ona je bila plavolaska, sinjih oči. . .

“Potem pa navadno, okusno obleko,” je nadaljeval Steerwing. “Zapeto do vrata.”

“Prosim.”

“Sprejmete torej te pogoje?”

“Sprejemem.”

“Tristo funtov.”

“Da. In velikost slike?”

“Srednja človeška velikost.”

“Dobro.”

“Koliko časa moram čakati na sliko?”

“Tri tedne.”

“Dalje ne maram čakati.”

“Ne bo treba.”

“Dobro. Torej: Da se razumeva! By the waterwork —”

“— in rododendron —”

“— viseče, sklenjene roke —”

“— v očeh nepopisna bol —”

“— in najčistejša nedolžnost —”

“— za 300 funtov —”

“— navadna, črna obleka —”

“— v tej in tej velikosti —”

“— do vrata zapeta —”

“— lepe plave lase, sinje oči —”

“— in v treh tednih —”

“— zre žalostno na tla.”

“Dobro. Priporočam se.”

“Klanjam se.”

IV.

Tri dni nisem že videl gospe Lautrinove. Še le tretji večer je zopet stala pri oknu. Nisem je pričakoval. Zaprlo mi je sapo. . . Bogati, krasni, zlati lasje — navadna, okusna, črna obleka, zapeta tesno do vrata — v očeh nepopisna bol, najčistejša nedolžnost, doli viseče, sklenjene roke, žalosten pogled, uprt v tla.

Dolgo časa sem opazoval iz kota svoje sobe krasno, žalostno, zamišljeno ženo, in čim dalj sem jo opazoval, tim čudnejše misli so se mi pletle po glavi. Tim bolj čudne, ker sem že davno vedel, da to krasno, žalostno, zamišljeno žensko vedno bolj ljubim.

Drugega dne sem vprašal na 10 High Street vratarja:

“Je gospod Steerwing doma?”

“Da, gospod. Prosim.”

“Gospod,” rečem Steerwingu, “rekli ste včeraj, da je deklica, o kateri ste mi pripovedovali včeraj, skočila v Themso.”

“Da, gospod.”

“Veste, gospod, da je skočila?”

“Vem.”

“Ste li videli njeno mrtvo truplo, gospod?”

“Videl. Predvčerajšnjim je bilo temu dvanajst let.”

“Veste to za gotovo?”

“Vem. Zakaj?”

“Dvanajst let, pravite?”

“Dvanajst let. Bila je to moja prva ljubezen. Pred dvema letoma sem se oženil, sedaj sem vdovec. Ste poslušali včeraj, kar sem vam pripovedoval?”

“Sem.”

“No, torej dobro.”

“Jaz sem le mislil, če se ta rododendron tekom dvanajst let ni spremenil.”

“Ni se spremenil.”

“In ta štor? Se ni popolnoma zgubil?”

“Ni.”

“Potem dobro! Z Bogom!”

“Z Bogom!”

Odšel sem pomirjen; pred dvanajstimi leti je umrla torej Steerwingu njegova prva ljubezen, gospa Lautrinova je imela pa k večjemu štiriindvajset let — torej ona gotovo ni bila njegova prva ljubezen, zato je pa moja prva ljubezen. Zvečer sem pripovedoval gospe Lautrinovi svojo dogodbo s Steerwingom od okna do okna. Pričel sem z onim trenutkom, ko se je Steerwing v Kensington Garden zaletel v me, končal sem s priznanjem, da sem jo včeraj skrivaj opazoval, kako je stala vsa žalostna v črni obleki pri oknu.

V tem je prišla Tilly.

Gospa Lautrinova je samo rekla: “Res, čuden pripetljaj. Hvala, da ste mi to povedali. Je zopet lažje.” Pa je zaprla okno.

Jaz sem pa to noč zaspal z mislijo, da pojdem drugi ali tretji dan k gospe Lautrinovi in jo prosim, da bi mi bila za vzor za sliko prve ljubezni gospoda Steerwinga — dasi bi bila to prav za prav slika moje prve ljubezni.

V.

Drugo jutro je Harriot stopala tiho po prstih, da bi me ne vzbudila. Jaz sem pa bil že vzbujen.

“Harriot, bodite tako prijazna, in mi pripravite črno obleko!”

“Da, gospod.”

Oblekel sem črno obleko. Celo dopoldne sem hodil gori in doli po sobi, par minut pred poldnem sem šel k gospe Lautrinovi.

Bil je to moj drugi obisk.

Kakor se mi je zdelo, pisala je v zadnji sobi pismo. Opravičeval sem se, da jo motim.

“Nikakor ne motite. Sedite, prosim, gospod.”

“Gospa, povedal sem vam dogodek s Steerwingom. Nisem še končal, ko ste zaprli okno. . .”

“Prišla je Tilly,” je dejala mirno.

“Steerwing mi je rekel: Vzor naj vam bo angel. Gospa, prosim vas, bodite vi vzorec moji sliki.”

Gospa Lautrinova je vstala in rekla:

“Ne, ne in ne! Kaj pa mislite?”

Tudi jaz sem vstal.

“Ne, ne!” je ponavljala. “Nikoli še nisem bila nikomu za model —”

“Bi li ne hotela biti meni —?”

Zbežala je iz sobe.

Drugo jutro je pritekla Harriot vsa razburjena v mojo sobo in že pri vratih vpila:

“Ali že veste, da je gospa Lautrinova odpotovala v Pariz?”

“Ne vem.”

“In da se več ne vrne?”

“Zakaj?”

“Ne vem. Tilly mora skrbeti za prevoz pohištva in priti za njo v Pariz.”

“Kaj se je pa gospe tako mudilo?”

“Bog ve. Bila je to čudna gospa. Tako mlada in lepa, pa sama — vsak mesec je prejela znesek denarja —, Bog ve, kaj ima z svetom. Toda vi, gospod, ste bili pri njej dobro zapisani.”

“Kako pa to veste?”

“Ah, Tilly mi je večkrat pripovedovala, kako vas ima gospa rada.”

“Tudi jaz sem jo imel rad.”

“To jaz dobro vem.”

“No, Harriot, sedaj pa pojdite.”

Harriot je še rekla: “Nimate ničesar naročiti.”

“Nič, Harriot, nič. Hvala!”

VI.

Slika prve ljubezni gospoda Steerwinga je bila gotova. Razume se, da ji je bila vzor gospa Lautrinova. Saj se razume samo ob sebi, da je živela njena podoba v moji duši tako živo, da mi slikanje njenega obraza ni delalo nikakih težkoč. Harriot je takoj spoznala gospo Lautrinovo, sklepal je roke občudovaje in jo hvalila: “Kako je podobna!” Toda ne samo ona, tudi jaz sem bil zadovoljen: gospa Lautrinova je bila kakor živa. To je bilo plačilo za ljubezen, s katero sem sliko slikal. Edino, kar me je žalo-

stilo, je bila misel, da nisem slikal slike, v katero sem vložil presejšen del svojega srca za se, ampak za drugega.

Nesel sem sliko k Steerwingu.

“Gospod, slika je gotova.”

Odvil sem sliko, prav nepočakano mi jo je vzel Steerwing iz roke.

“Prosim, jaz jo bom držal,” sem rekel, “glejte jo nekoliko dalje proč.”

Steerwing se je postavil kot poznavalec umetnosti, jaz dvignem sliko, v tem pa že skoči Steerwing proti meni, izbije mi sliko z rok, zavpije: “Proč s tem!”, potegne za zvonec, in že stoji pri vratih druge sobane, kjer prav hladno in mirno naroča vstopivšemu služabniku:

“John, gospod dobi 300 funtov, njega in sliko naj pa vzame vrag!”

Zaloputnil je vrata in izginil. Jaz in John sva pa stala, gledala ko dva norca drug na drugega, ki si ne vesta stvari pojasniti.

John se je zavedel prej ko jaz. Pobral je sliko s tal in si jo ogledal. Pa je ni gledal dolgo. Zasmejal se je prav škodoželjno, pogledal na me, in zopet na sliko, potem je pa rekel:

“Dovolite, gospod. Ali jo poznate?”

“Koga?”

“To, na tej sliki.”

“Ali jo vi tudi poznate?”

“Pa se je gospod Steerwing tako raztogotil?”

“In zakaj bi se ne razjezil?”

“Zato, ker je tako dobro zadeta?”

“Res, dobro zadeta. O tem ni dvoma.”

“Pa je to čudno.”

“Nikakor ne.”

“Zakaj?”

“Ha, ha!” se je zaničljivo zasmejal sluga in odšel.

“Ali velja ta posmeh gospe Lautrinovi?”

“Ne! Velja vaši nesrečni misli! Ha, ha, ha!”

Še le pozneje sem zvedel, da sem Steerwingu namesto prve idejalne ljubezni naslikal ženo, katero je leto po svoji poroki izgnal iz hiše: gospa Lautrinova je bila Steerwingova žena.

Nič ne de. Slika visi sedaj v moji sobi, še vedno nosi naslov neizpremenjen: Moja prva ljubezen.

Stal je obnemel, kakor bi bila strela udarila v njega! Spoznal je svojo ženo, videl je, da je bosa in da so njene noge krvave in umazane od praha. Kakor nor se je vdaril na čelo!

Ko se je gospa Marica zbudila, je ležala doma na postelji. Pred njo je stal njen mož, na prvi pogled je videla na njegovem obrazu, kako je Mati božja le pomagala, izkazala se je res mater. Gospe Marici se je godilo, kakor mnogim v Lurdu, kjer so v trenutku ozdravljenja občutili stoterno bolečino, pa so je bili takoj rešeni.

Kmalu je ozdravela, sedaj je bilo pa treba streči bolnemu možu. Nje-

Slika skrivalnica: Kje so ribe ribičev?

govo zdravje je zadnja leta precej trpelo. Nekaj drugega pa se je zbudilo sedaj v njem, bila je to vera njegovih otročjih let, kesanje, strah božji.

Ležal je še mesece in mesece. Ko mu je pa njegova žena zatisnila oči k večnemu spanju, je imela saj tolažbo, da so zadnji meseci njegovega življenja in trpljenja spadali Bogu, da je umrl spravljen s sveto cerkvijo. Dejansko se je izvršilo njegovo spreobrnjenje že takrat, ko je hitel neznan ženski na pomoč, v tem trenutku je roka Matere božje pretrgala verigo, s katero ga je imela pevka priklenjenega k sebi.

Zadnji pogovor, ki ga je imel z ženo, se je tikal podobe Žalostne Matere Božje, katero naj bi dala Marica čimpreje postaviti.

Leto po tem dogodku, kar se je gospa Marica na cesti pri pogledu na svojega moža onesvestila in kjer se je pričelo spreobrnjenje, je stal na tem mestu lep podstavek in na njem krasna soha Žalostne Matere Božje. Nasajene so bile okoli nje krasne lepe rože. Nikdo ni vedel, kdo je dal soho sem postaviti, še manj pa, zakaj. Le malo jih je vedelo za vso skrivnost, med njimi je bil mestni župnik, ki je soho blagoslovil.

Kmalu se je ta kraj meščanom zelo priljubil. Marsikdo je šel na sprehod k tej sohi, in molil pred soho.

Leta so prihajala in odhajala; minulo je kakih pet let, ko se je nekega pondeljka jutro raznesel glas: "Soha Žalostne Matere Božje pred mestom je razbita in vržena s podstavka." Veliko je bilo razburjenje nad tem satanskim činom, in mnogo jih je bilo, ki so polni žalosti hodili na ta kraj in molili.

Tudi gospa Marica je kmalu zvedela o zločinu. Ni šla pa tja, ampak ubrala se je k kamnoseškemu mojstru, ki je to soho napravil.

Bilo je ravno ob času popoldanskega počitka, ko so delavci povživali svojo revno malico. Govorili so med seboj tudi o tem zločinu. Kdor jih je natanko opazoval, bi bil lahko opazil, kako se je nekaterih loteval nekak nemir. Posebno so pa vsi gledali na enega med delavci. Ta se je delal, kakor da bi o celem pogovoru nič ne slišal in je prav glasno govoril o drugih stvareh. Bil je to mož precej divjega pogleda, pred njim je stala slabo oblečena ženska. Prinesla mu je vrček mošta in kos kruha in čakala, da konča svojo malico. Prav plaho je stala pred možem, če jo pa natanko pogledamo, bomo pa v njej spoznali ubogo žensko, katero je srečala gospa Marica pred 5 leti na božji poti na Gori in jo tako bogato obdarovala. Bila je to žena kamnoseškega delavca, ki je uničil vso njeno zakonsko srečo, odkar je pristopil k "rdečkarjem".

Povedala je možu, da so pred mestom Marijino soho zločinci razbili in dostavila: "Temu se bo hudo godilo, kdor je izvršil ta zločin; če se izpolni le mal del tega prokletstva, kar ga je slišati, ga bo zadela grozna kazen."

Mož je surovo, jezno zagodrnjal: "Neumnost, ta se ne bo nikoli izdal, kdor je to storil; kdo mu more to dokazati?"

Ravno je hotela na to nekaj reči, videti je bilo na nji, da se je pri teh besedah zbudila v njej grozna sumnja proti njenemu možu. Opazila je gospico Marico, ko je stopila na dvorišče z mojstrove sobe v žalni obleki, mojster jo je spremljal in z njo govoril. Ko jo je delavčeva žena zapazila, je rekla: "Glej, glej, to je ta gospa, katero sem srečala takrat na Gori, ki mi je takrat tako pomagala; prav dobro jo še poznam."

In ko je šla gospa Marica mimo nje, jo je ta pozdravila. Takoj jo je spoznala in bila zelo vesela tega. "Je li to vaš mož?", je vprašala, in ko je ona pritrdila, mu je podala roko in se obrnila k ženi: "Pridite vendar enkrat k meni, da se malo pogovorive, kako vam gre."

Pa je odšla.

"Kaj je le ta gospa pri mojstru delala?", je vprašal nek delavec.

"Morda je naročila zase nagrobni kamen, saj izgleda dovolj žalostno v svoji črni obleki, njen mož je že pet let mrtev," je pristavil drugi.

Tretji je pa rekel: "Grem stavit, da je naročila novo soho, ker so v noči pred mestom ono razbili in vrgli iz podstavka" — in pri tem je pa pomisljivo pomežiknil proti starejšemu delavcu: "bote videli, da imam prav."

"Bo tako," je rekla žena svojemu možu; "ta gospa je dala postaviti to soho v rešitev svojega moža in je sedaj gotovo popravilo naročila." Ko se je pa ozrla na moža, se je ustrašila njegovega pogleda.

"Janez," je zašepetala možu, "ti vendar nisi za božjo voljo. . ."

"Molči, pa pojdi domu," je bil jezen odgovor; "čas za malico je minil."

Žalostna je odšla, noseča grozno sumnjo v svojem srcu.

Čez par dni je pa mojster res naročil trem delavcem, da gredo in pri-nesejo razbito soho v delavnico. Med njimi je bil tudi Janez, plaho je pogledal, pa si ni upal oporekati.

Pokazalo se je, da soha ni tako zelo poškodovana, da bi jo ne mogli popraviti. Roki ste bili odlomljeni, in plašč nekoliko okrušen, ostala škoda pa ni bila posebna. Vedno so se še ljudje shajali na mestu, kjer se je zločin izvršil.

"Bog bo tega že kaznoval, kakor zasluži, kdor je to storil," je rekla neka ženska.

Druga je rekla: "Vsi iz mesta bi morali priti sem in se dotakniti te sohe; kdor je kriv tega zločina, naj bi se zgrudil mrtev na tla."

"Janez, zagrabi!" sta zaklicala tovariša, ko je bilo treba dvigniti težko soho na voz. Nesrečni Janez je stopil k vozu in prebledel. Za trenutek je prav v smrtnem strahu proseč gledal na soho; čudne misli so ga obhajale, zaprl je oči in zgrabil za soho, da bi jo pomagal dvigniti. Dotaknil se je kamena, in se zgrudil kot mrtev na tla. Nato je pa rekel z močnim glasom: "Vzdignimo z božjo pomočjo!" Pogledal je pa tako, da so se drugi prestrašili.

In ko so soho polagali na voz, je pogosto opominjal "počasi", "pazite", "glejte, da ne zadenete kam", dokler ni soha ležala na slami. Sedaj so pa soho odpeljali v delavnico. Tam je rekel mojster Janezu: "Pustite drugo delo in začnite s soho; upam, da napravite delo, kar najlepše morete."

"Da, gospod," je rekel Janez, glas se mu je pa tresel.

Zvečer pa, ko so bili otroci že v postelji, je Janez vstal od mize in nemirno hodil po sobi gori in doli. Žena ga je opazovala, vedela je, kaj se godi v njegovi duši, ni se pa izdala, kaj je v njenih mislih. Končno je obstal pred njo in rekel: "Reza, ti mi moraš pomagati!"

Ves drugačen je bil danes njegov glas, kakor pred leti, tako žalosten, maloveren, obupan. To je bil tisti Janez, ki je šele pred par dnevi bahal, da se ne boji ne Boga, ne hudiča, ljudi pa še manj. Reza je rekla: "Janez, kaj pa je? Ali si bolan, ali te kaj drugega teži? Vse, kar bom mogla, bom storila."

"Da, to vem," je odvrnil, "ti si zdržala pri meni, ko bi bilo sto drugih že davno uteklo."

Reza je začela jokati. To je bila prva odkritosrčna moževa beseda po mnogo letih. Kako dobro je to vplivalo na njo — bil je to prvi sončni žarek vračajočega se miru.

In vendar ji je bilo tako hudo, vedela je, za kaj gre. "Kaj pa je, Janez?", ga je sočutno vprašala, kakor je le mogla. "Veš, nič ni tako hudo, da bi ne mogel pomagati Bog in Mati usmiljenja —"

"Molči, molči!", je zdihoval Janez, in se tolkel z rokama v glavo.

Reza pa je položila roko na njegovo rame in rekla: "Le povej mi, Janez, kaj je, pa ti bo veliko lažje; posvetovala se bova in potem bom molila z otroci."

In Janez je pripovedoval: S svojimi tovariši, ki so istega mišljenja, so pili celo nedeljo v gostilni. Proti koncu so se pričeli razgovarjati o veri. Eden je pripovedoval najbolj nesramne in nespodobne šale, katere je napisal znan sovražnik cerkve iz hudičevega sovraštva proti nji, proti duhovnikom, redovnikom, sploh proti katoliški veri. "Vedel sem, da to ni vse tako," je pravil Janez, "vendar se nisem mogel prepirati z protestantovskimi tovariši. Tako smo bili nahujskani, da bi bili vsakega duhovna ubili. Ko smo se pa spravljali domu, je predlagal eden: "Pojdimo še malo na sprehod iz mesta." Šli smo, in naenkrat stali pred Marijino soho. In tu — nikoli ne bom vedel, kako je to bilo, — je padla beseda: "Doli z —!" Ne, te besede, ki sem jo slišal, ne bom ponovil ki jo je nekdo rekel, jaz kaj takega nisem rekel, — pa je bil zločin izvršen. Tudi jaz sem zagrabil za soho, in še sedaj slišim, kako je padala na tla."

Nastal je molk v sobi. Reza je začela jokati, kakor še nikoli ni bridko jokala, on pa je nadaljeval:

"Danes zjutraj še malo nisem mislil na to, kar smo storili v pijanosti. Šele ko so začeli ljudje govoriti o tem, mi je stopil ves dogodek pred oči. Nisem mogel tega več prenašati. Rajši bi bil najhujši tat, lažje bi mi bilo. Prijela me jeza na svoje tovariše, le dobro, da danes še nisem nobenega srečal. Potem pa pride na dan, da je kupila to soho ta gospa, ki ti je takrat na Gori toliko darovala, sedaj sem moral pa po njo in jo moram popraviti. Ko sem stal tam zunaj in sem videl ležati soho v prahu, sem imel res strah, da me zadene kap, če se dotaknem sohe, kakor je rekla neka ženska. In tu sem" — vstal je, in sram ga je bilo povedati. Reza ga je pa prijela za roko in rekla: "Bilo ti je tega žal, ni li tako, Janez? Sedaj si pa ljubega Boga že prosil za odpuščanje." Janez je tiho prikimal z glavo.

"Ker se mi pri vzdigovanju sohe ni nič zgodilo, sem mislil, da sem postal drug človek, in rekel sem sam pri sebi: To breme mora iz moje vesti preč! Sedaj moram pa čisto sam to soho popraviti."

"Janez, to je dobro znamenje," mu je pretrgala Reza besedo, "ti boš gotovo sam najlepše popravil. Ti pa tudi nisi začel tega, in v tem je velika razlika. Tvoj zaslužek bomo v ta namen darovali."

"Na to vse sem sam mislil," je rekel Janez, "pa vendar še nimam miru. Moram storiti še kaj posebnega. Pojdem na sodnijo in se bom naznanil. Ko bom pa kazen odsedel, bom pa lahko rekel, da sem zadostil —"

“Za Boga, Janez,” je prestrašena zavpila Reza. “Pomisli na me in na otroke!”

“Bo pač vendar lepše, če to storim, kakor če pride na dan, pa me vklenjenega peljejo v zapor,” je oporekal.

Reza tega ni nikakor hotela uvideti. Dvignila je oči proti nebu, kakor bi iskala rešitve pred obupom. Potem se je pa obrnila k možu in rekla: “Janez, za te imam svet, kateri ti gotovo pomaga, če me ubogaš. Pojdi k spovedi! Tam vse poveš, duhoven bo vesel tvojega kesanja, svetoval ti bo, kaj imaš storiti. Ne boj se! Pa boš imel zopet mirno vest in milost božjo! Potem naj se pa zgodi, kar hoče, ti imaš opuščanje božje in Matere božje. Ko bi bil ti od sedaj naprej drugi, Janez, — to veš, da dobro mislim s teboj, da govorim vse to le radi tebe in otrok, ne radi sebe.— ko bi bil ti zopet tak, kakor si bil v začetku, potem bi bilo to najlepše, najboljšo, kar bi ti mogel storiti, Bog bo sprejel tvojo obljubo in ti vse odpustil.”

“Da, že davno nisem bil pri spovedi, — ne bi bil zdržal pri teh ljudeh, ko bi bil to storil. Vidim sedaj sam, da je tega že dovolj, mora biti sedaj naprej drugače.”

“Bog bodi zahvaljen,” je zdihnula Reza, “sedaj bo zopet vse dobro.”

Te preproste besede so povedale dovolj. Radovala se je ta večer njegova duša. “Jutri pojdem,” je rekel, “k gospe Marici, in ji bom vse povedal, kar sem storil, mislim, da me ona ne bo ovadila.”

“Ne bo te, Janez,” je vpadla Reza do govora, “dovolj bo, da bom jaz prej tam; poznam to dobro ženo in ji bom vse povedala. Če bo treba, pojdeš pa ti pozneje. Ljudem bi se to lahko čudno zdelo, končno bi se ti sam izdal.”

Janez je moral to priznati. Ko se je Reza ta večer uro pozneje iz prvega spanja prebudila, je slišala moža polglasno moliti. Vsa blažena je jokala od veselja, zahvaljevala se Žalostni Materi Božji za čudež, ki ga je storila na že skoro izgubljenem možu.

Drugo jutro je šla k gospe Marici in ji povedala vse od kraja do konca. Zbolelo jo je to, kar se je zgodilo s soho, pretreslo jo je to, kar je slišala. Naročila je Rezi, da naj pove možu, da je vse odpuščeno in pozabljeno, naj bo prepričan, da ga ne bo nikdo izdal. Mirno naj spravi zaslužek za popravilo, ker ni vredno, da bi o tako malenkostnem znesku govorili.

Minilo je osem dni, Janezovim tovarišem je že prišlo na uho, da ga je zopet videti v cerkvi, da je bil celo pri spovedi. Ta dva, ki sta prav za prav druge tovariše pripravila k temu zločinu, sta se razjezila in prestrašila. Mislila sta, da je Janez storil to le za to, da bi bil varen pred kaznijo in da jih bo sedaj ovadil kot krivce.

“Obračunala bova prej z njim,” je rekel eden, “da bo imel strah.”

Ko je Janez sedel ta večer doma, in ko je najmlajši otrok, deklica treh let zlatimi kodri stegovala svoje ročice preko mize k njemu, je padel zunaj strel. Šipe so bile razbite, otročiček je bolestno zakričal, tudi Janez je za-

čutil v rami žgočo bolečino. Pozabil je na vse, vzal otroka, svojega ljubljence, ki je stegoval ročici proti njemu, oba sta krvavela.

Kakor blisk je prešlo njegovo dušo: "Soho Mateer božje, katero sem pomagal vreči doli z podstavka, ima tudi obe roki zlomljeni — moj lastni otrok mora zgubiti sedaj za kazen roki — to je pa res pokora!"

Glasno je zavpil v svoji bolesti, gledajoč z Rezo na roke otročička! Ni pa bilo tako hudo, kakor je mislil. Strel je bil namenjen njemu, pa so se svinčena zrna precej raztresla; eno je na pol prodrlo otrokov prst, ta je bil sigurno zgubljen, druga roka je bila pa na več krajih zadeta. Hitel je k zdravniku, ki je izjavil, da mora prst takoj odrezati, da bo pa druga roka kmalu dobra.

Jok, zdihovanje nedolžnega otroka je pretreslo nesrečnega moža; moral je sam pri sebi reči, da je on vsega tega kriv.

"Vi pa tudi krvavite", je nagloma rekel zdravnik in pokazal na njegovo roko. Kri je tekla iz ran, ki so jih prizadejala svinčena zrna. "Nevarnosti ni," je tolažil zdravnik, "so samo rane v mesu, in te se bodo kmalu zacelile."

Vzelo je pa le tri tedne, predno sta ozdravela oče in deklica. Janeza je vedno zbolelo v srcu, kadar je pogledal na otrokovo roko, ki je imela samo štiri prste. "Zakaj je Bog kaznoval nedolžnega otroka, ne pa mene?", se je vprašal nekega dne.

"Morda zato, ker je vedel, da to bolj boli, kakor če bi bil tebe kaznoval," je odvrnila Reza, "in da si boš vse bolj globoko vtisnil v srce. Sedaj lahko upaš, da te Bog ne bo kaznoval v večnosti, ker ti je naložil to pokoro po spovedi."

In Janez je sedaj veliko bolj uvidel in spoznal, kako grozen zločin je izvršil.

Oba, ki sta Janeza napadla, ki sta bila glavna krivca pri groznem zločinu, sta naenkrat izginila iz mesta. Če so se iz Janeza norčevali radi njegove pobožnosti, je ostal čisto miren pri tem. Vedel je, kaj je pridobil z zopet zadobljeno božjo milostjo, v mirni vesti, družinski sreči, v mirnem, z Bogom spravljenem srcu.

Popravljen soha Žalostne Matere Božje stoji že davno zopet na svojem mestu. Zopet se sveti z nje zlati napis: "Glej, tvoja mati".

Najbolj značilno potezo o svetu v pretečenem letu je pač dal Odbor za delitev Noblove nagrade, ki ni mogel na vsem svetu najti moža, da bi mu dal mirovno cdlikovanje. Kakor gotovo veste, bravci, podelijo vsako leto iz zapuščine človekoljuba Nobla nagrado najboljšemu pisatelju, najboljšemu znanstveniku na polju tehnike in drugim, ki so se kakorkoli odlikovali na polju vede in raznih oblikah znanstvenega proučevanja; odločena je pa tudi nagrada za tistega, ki se je v tekočem letu najbolj postavil za pospeševanje miru. Letos niso našli nobenega. Ali ni to korakteristično? Bolj ko v drugih letih po vojni je po vsem svetu rožljalo. Vzhod in zapad sta se kar naprej kosala, kdo bo bolj bombastičen in napihnjen v svojih grožnjah, pobirala sta bombe oba, čeprav so bile to le solzene bombe, smrti niso ravno trosile, razven v Južni Ameriki, Kubi, solze resne bojazni in skrbi so pa le priklicale v oči vsega sveta. Razne pogodbe kakor Mussolinijeva, so bile le pokrov, ki skriva pokrito rihto militarističnega duha, ki preveva vse države; tudi Amerika je v odpitem predsednikovem pismu apelirala na svet za mir, v resnici pa tudi v Ameriki vre želja po boljši čborožitvi. Tako vlada kakor javno mnenje venomer trobi o nezadostni zmožnosti ameriške defenzive. Če nas napadejo, se ubraniti ne moremo. Vse hoče le orožja, vse se izgovarja, da je treba strahovati sosedne države z orožjem. — Kljub temu, da je gospodarsko u-

boštvo vsepovsod, stara blaznost čboroževanja zopet prevzema človštvo.

Kaj drugega more letošnji kronist beležiti in napisati o sosedih naših in vsem svetu, kakor tožarimo se, prepiramo se in kregamo in drug drugemu grozimo. Dasi bi moral imeti svet pamet in se obrniti predvsem proti najhujšemu sovražniku poedinih narodov in vse svetovne družine, proti uboštvu in ekonomski mizeriji, ne zastavlja proti njemu vseh svojih moči, ne pometa pred svojim pragom na klaftre nakopičene smeti, temveč hoče vedno le sosedom umivati obraz in noge in hišo. Da se domače izrazim.

*

Najbolj klaverno figuro je pokazala v tem pretečenem letu Liga narodov. Pokazala je, da življenje ni zmožna, ker nima prave avtoritete in ne prave moči. Manjše narode bi še hotela strahovati, proti večjim pa nima moči. Pokazala se je spomladi v nastopu proti Japonski. V letu 1932 so Japonci siloma ustanovili državo Mandžurijo in z velikim terorjem prisilili Kitajsko k tlom. Razorožitvena konferenca, ki je vse leto 1932 presedela pri zeleni mizi, ne da bi kaj ukrenila v pomoč narodom, je poslala komisijo pod vodstvom politika Lytona na Vzhod, da tam prouči razmere. Dolge mesece je ta komisija izdelovala poročilo in šele februarja 1933 je Liga narodov stopila Japonski na prste. Japonska pa v smeh in porog. Sklepa ni priznala, dasi je ena vodil-

nih članic in je kratkomalo izstopila iz Društva narodov. To je bila prva katastrofalna zaušnica tej jalovi družbi, ki se tolikokrat sestane samo za prazne marnje. Drugo zaušnico je dobila Liga od Hitlerja, ki mu ni hotela ugoditi zahteve po enakopravnosti v oboroževanju, ki ji po vsej pravici gre. Nemčija je kratkomalo izstopila iz Lige in si bo zanaprej urejevala svoje zadeve brez nasvetov ligašev v Genovi. S svojo pravdo je Hitler stopil pred narod, ki mu je s 40-milijonskimi glasovi odobril njegovo stališče v vnanji politiki. S tem so se vezi narodov z Ligo precej zlahljale. Zdaj že tudi Italija in Madžarska grozite z izstopom. Tako, da lahko rečemo: Liga narodov je doigrala. Upajmo, da ji leto 1934 zaigra pesem posmrtnice. Njena smrt bo zopet živ dokaz, da je vsako zidanje zastonj, če ne zidamo s pomočjo večne Previdnosti. — Mesto, da bi bila Liga narodov trajna opora svetovnemu miru, je bila le kotišče sebičnosti, lenobe in imperijalizma močnejših. Močni lahko vladajo brez nje, ti ne bodo solz cedili za njo, še manj pa manj močni, ker jim je bila Liga le trn v peti, najmanj se bodo pa jokale narodne manjšine, ki še drobtin s te "zele- ne" mize niso prejemale. Requiescat in pace.

*

Se zavedamo se ne, da se je v Severni Ameriki to leto pričela revolucija. Ne taka kakor so bile drugje v navadi. Krvava revolucija pri nas mesta nima in ga nikoli imela ne bo. Preveč različnih narodnosti je tu in preveč neodvis-

nosti med državami in mesti, da bi mogla taka pobuna uspeti. V revoluciji duhov smo. Stara zgradba kapitalizma se ruši. Prezident Loosvelt, ki je bil letošnje leto izvoljen za predsednika, je pričel na široko in globoko majati trhle temelje konservativne gospodarske strukture, ki so jo pozidali sebični kapitalisti pretečenega in našega stoletja. Izvojeval si je od kongresa izredne pravice neomejene oblasti, ki meje celo na diktatorstvo, toda ne v ta namen, da bi kazal svojo samovoljnost, temveč, da bi privlekel voz države, ki je ves zlezl v blato, ven iz jarka in ga privlekel nazaj na pot blagostanja. S strogimi ukrepi je pričel vihteti bič nad glavami starih zmajev, industrijalnih in bankirskih mogotcev, zaprl je vse nesolventne banke, poklical kapital na odgovor in dogovor. Na odgovor za vse vratomne manipulacije z ljudskim denarjem, obenem pa tudi na dogovor, kako zanaprej ubirati pota, da bo dobro vsem, tudi narodu, ne samo poedincem, ki so z goljufijo in monopolnim kramarstvom napolnili svoje žepe. Ustanovil je razne korporacije, ki naj urejajo razmerje med delodajavskimi in delavskimi sloji, odredil je najnujnejšo odpomoč brezposelnim s tem, da je poslal blizu 300,000 brezposelne mladine v državne gozdove in državna podjetja delat, 400 milijonov dolarjev je odkazal za javna dela, pri katerih bodo zaposleni samo brezposelni, v gospodarski politiki je zavzel popolnoma novo smer, ki je še pred njim ni noben predsednik Unije, pa jo tudi noben drug državnik v

Evropi, razven Musolinija, nima korajže podvzeti, socializacijo kapitala, pa ne po socialističnem receptu, temveč po praveu socialne pravičnosti, obema, kapitalu in delavstvu, pravico, nobenemu premoči nad drugim, vsem pa blaginjo in dobrote, ki jih dajeta Bog in zemlja. Pri svojem obnovitvenem delu je zadel na velik odpor pri kapitalistih, ki s svojo hinavščino tudi ljudstvo zavajajo, češ, da bo Roosevelt vso deželo speljal na pot bankerota. Toda ljudstvo dobro pozna volka v ovčji obleki, ki mu je le to žal, da mu predsednik trga iz ust in krempljev mastno pečenko. Predsednik ima ves narod za seboj, ker ima res dobro voljo, ker je tako odločno zagrabil za vajeti državnega voza, ker ne mara poleg sebe nobenih drugih voznikov in ga v vsem vodi resnična namera pomagati svoji domovini in vsemu svetu iz gospodarske krize. Glavno mu je, da zenači vrednost denarja, ki je veliko previsoka v Ameriki. Kakor hitro bo to zenačil, bo mogoče vsem dihati. Cene ne bodo več tako oderuške, veliki trusti ne bodo imeli patent na ves trg in vse blago, tudi manjši podjetniki bodo lahko shajali, lažje bomo odplačevali svoje dolgove, tuje države bodo raje plačale svoje vojne dolgove; dokler bo pa imel dolar to visoko vrednost, pa ne more noben naprej. Zato toliko govora o ameriški inflaciji, ki pa ne bo prav čisto nič podobna tisti starokrajski, ko je ubožec še svoje težko prihranjene vinarje zgubil. Glavni namen te inflacije je, da pride denar iz skladišč in blagajn kapita-

listov med narod. Veliki vzrok vseh gospodarskih kriz je bilo brezmejno kopičenje denarja kapitalistov. Zato toliko govora o "gold standard" in srebru. Zlato je bila podlaga starega denarja, srebro bo podlaga novega. Sicer je pa natančno pojasnilo o finančnih zadevah in namerah težko. Eno vemo, velika zarja nad gorami depresije vzbuja novo upanje. In v tem velikem upanju smo si lahko svesti, da boljši časi niso tako daleč od nas. S priznanjem Rusije se je odprl nov trg trgovini. Z ukinitvijo zlate denarne podlage se bo pa odprl trg na Kitajskem in v Indiji; z vzhodom doslej nismo mogli trgovati, ker je bila denarna podlaga teh dežel srebro; vsak naš produkt je bil vzhodnim tako drag, da ga noben kupiti ni mogel. V letošnjem letu smo odpravili tudi zloglasni zakon prohibicije, ki je ukradla državni blagajni 14 bilijonov dolarjev, vzela 1300 državljanom življenje ter moralno uničila na stotisoče. — Prohibicija je bila najdražji poizkus, ki ga je Amerika kedaj podvzela. Z odpravo prohibicije se obljublja nov dohodek državi, delodajavcem, delavcem in farmerju, pa še tuji narodi bodo imeli svojo korist pri uvažanju vinskih in alkoholnih produktov. V zameno za to si je predsednik že izgovoril koncesije za izvoz našega blaga. Največ koristi bo pa imel od te odprave vsak Amerikanec sam; začel bo zopet upoštevati in gojiti čednost vzdržnosti, ki je bila sedaj v očeh vseh le hinavska pošast s korobačem in revolverjem v roki.

Kako je drugod po našem kontinentu?

Na Kubi so imeli že štiri velike pobune. Vlastodržec Machado je moral za ceno svojega življenja čez mejo, drugi, Cespedes, tudi ni dolgo zdržal; vlado ima sedaj v rokah kubanski Hitler, korporal Pattista, predsednik je Grau San Martin. Hvala Bogu, naša domovina v teh prekucijah ni trpela škode na ameriških življenjih, ubita sta bila dva. Dasi je ameriški denar in ameriška trgovina radi sladkorne industrije v veliki nevarnosti, do pogubne intervencije ni prišlo. Vseeno je v kubanskih vodah za vsak slučaj pripravljeno naše brodoge.

Državniki vseh ameriških držav in državic so se sestali letos k veliki panamerikanski konferenci, na kateri pretresajo vsa vprašanja, v katerih so ameriške države zainteresirane. Našo Unijo zastopa državni tajnik Hull.

Bolivija in država Peru so se zopet sporekle radi koščka zemlje. Stepli bi se bili do smrti, da ni intervenirala Liga narodov. Ko je potem Liga narodov prisodila Boliviji pravico, je Peru izstopila iz Društva narodov.

Argentiniya je pa imela polne roke dela z enim prejšnjih predsednikov. Koliko skrbi prizadevajo svetu razni prezidenti!

*

Najbolj vzhaja testo militarizma na Vzhodu.

Japonska je ena tistih nesrečnih dežel, ki se opaja v mislih na svetovni imperijalizem; prežeti so od te misli voditelji, pa tudi narod sam, kakor da bi jim bilo urojeno.

Duša vsemu temu gibanju je vojni minister Araki, ki razpolaga z močno armado vojaštva mornarice in zračnih ladij. Vedno bolj goje sovraštvo proti Rusiji in Severnim Državam Unije. Na ruski meji so se že večkrat spopadli. Ruske boljševike drži nazaj le bojazen: če dajo ljudstvu orožje v roke, je v nevarnosti njihov rdeči prestol; toda bolj in bolj odkrito stopajo v sovražno miselnost proti Japonski. Tudi po naši domovini vse namiguje na to grozečo nevarnost. Ko je prišel Italijan Balbo s svojimi aeroplani k nam v goste, bi bil človek mislil, da je prišel z Japonske. Skoraj vsak časopis je namigaval, kako bo lahko lepega dne Japonec primahnil čez morje, pa ne kot mirovni poslanec, temveč kot emisar japonskega sovraštva in japonske vladoželjnosti. Zato se Japonska tako krčevito drži svojega otočja, ker je to otočje zanj velikega strateškega pomena, po teh otokih bodo pristajali predvsem aeroplani na svoji ekspediciji. Vprašanje neodvisnosti Filipinskih otokov ima tudi ozadje azijskega imperijalizma. Že davno bi bila naša Unija dala tem otokom neodvisnost, saj ste obe politični stranki za to, toda Filipinci sami je ne marajo, Ameriki je pa zadnje čase tudi prav; ti otoki so le prevažna postojanka, da bi jo kar meni nič tebi nič pustili. Ošabno je nastopila Japonska v vprašanju Lige narodov, s katero je kratkomalo prekinila zvezo, samo opazovavca je pustila ondi; tako ošabno se obnaša proti Kitajski, ki trpi strahovite krivice od strani svojega neznosnega soseda; tako ob-

jestno se obnaša proti vsemu svetu; saj učijo že male Japončke v šoli, da je ves svet barbarski, samo Japonec je božji narod, ki ima božje poslanstvo svetovne osvojitve, in te male šolarje že navajajo na rabo smrtonosnega orožja. Milostni cesar in cesarica pa čakata, kedaj bota povila žolti domovini prestolonaslednika.

*

Kitajska se pa zopet kolje med seboj. Generali so si kar naprej v laseh. Edini so samo tedaj, kadar jih napade skupni sovražnik, pa še takrat se dobe izdajavci v generalski vrsti; kakor hitro odide sovražnik, četudi samo za prvo goro, so si že v laseh. Z Japonsko so se toliko pogodili, da ni bilo toliko vojnega klanja, vsehno pa še vedno oba soseda prežita drug na drugega kot dva psa, radi kosti Mandžurije. Kitajsko so v letošnjem letu zopet obiskale hude poplavne katastrofe,

*

Kotel evropskega vulkana je precej pretresel nemški močnjak Hitler. To leto je prišel do popolne moči. Čeprav rodom Avstrijec, je dosegel, da ga vsa Nemčija imenuje stvarnika Nove Nemčije. Hindenburg mu je moral dati vajeti v roke. Vsi drugi veliki politiki katoliškega centra in drugih strank so morali v penzijo, pa tudi stranke same so bile vse do zadnje razpuščene. Proti dvema nasprotnikom se je Hitler predvsem obrnil; na poti sta mu komunist ter žid. V židu vidi pijavko, ki se je zažrla v najboljše meso države, v komunistu gleda bakterijo narodne tuberkuloze, ki jo ji je

treba takoj spočetka vzeti življenje. In z vztrajno silo nastopa hitlerizem proti obema. V enem oziru mu zameriti ne moremo. Židovstvo je prekletstvo v evropskih državah, ki mu je treba stopiti na prste. Toda metode, ki jih Hitler uporablja, so grozne. S komunizmom pa drugače ravnati ne moreš kakor z bičem. Komunizem je zmaj, ki bi bil uničil Nemčijo, da da ni dobila Hitlerja še pravočasno. Kakor je Hitler prenapet v svojem nacionizmu, tako je velik v svojem programatičnem delu za obnovo Nemčije. Sramota je bila, da je moral 70 milijonski narod petnajst let robotati diktatu Francije in Anglije, ki pravzaprav nikdar zmagovavki bile niste, samo Amerika je bila edina zmagovavka. Ali je čudno, da se je s Hitlerjem nemški narod vzdignil proti izsiljevalnemu tujcu, ki jim je grabil življenje in denar. Boje se nemške premoči. — Hitler se je v svoji gorečnosti seveda tudi zaletel. V svojem verskem boju s protestantsko cerkvijo ne bo žel uspehov, mu lahko kar naprej prerokujemo. S katoliško cerkvijo je sicer sklenil konkordat, držal ga pa menda ne bo, je samo kontrakt na papirju. Kako se bo mogla cerkev sprijazniti s paganizmom v Hitlerjevi stranki, tega ne moreš umeti. Dalekosežne so Hitlerjeve reforme v javnem in gospodarskem življenju Nemčije: skoraj bi lahko rekel, da urba stopinje za svojim vzorom Mussolinijem. S sosednimi državami je prelomil popolnoma, tudi z Rusije prekinil gospodarsko vez. Čeprav je podpisal pakt četvorice, ki

govori o novi razmejitvi in novih mirovnih pogojih, se ne meni veliko za te sokontraktorje. Upajmo, da se Nemčija in Evropa ne bota opekli s Hitlerjem.

*

Francija je vse to leto imela opravka s svojo vlado. Kar pet sprememb vlad so imeli. Pričelo se je s premijerjem Herriotom tam v pozni spomladi. Heriot je zahteval, da Francija pošteno plača obresti na svoj vojni dolg Ameriki. Parlament se mu je pa uprl in s parlamentom je mislila vsa Francija: Amerika je le grd skopuh, ki bi hotel do zadnje kapljice izžeti vso kri iz soseda. Odklonili so vsako odplačilo, čeprav imajo več zlata v svojih skladovnicah kakor vse druge države. S tem ko-

Še psičku kost. Kje se pa skriva?

Kje je sova? Kam se je skrila?

rakom se je pokazala zelo nehvaležno Ameriki in je le sebi škodila. Zakaj v Ameriki se je vse mesece vršila propaganda proti Franciji. Kakor Francija Ameriki, tako Amerika njej. Francija ni pokazala dobre volje kakor jo je Anglija, ki se je vsaj oprostila, in Italija, ki je tako v potrebi kakor Francija. Franciji bo to škodilo na trgovini in turizmu. Za Ameriko je pa to dobra lekcija, da drugič ne bo vtikala svojega nosu v evropske razmere in se bo lepo držala Monroetove doktrine, ki prepoveduje Ameriki vmešavanje v tuje zadeve. Od vse svetovne vojne je Amerika profitirala samo kup hipne vojne slave, zgubila pa nebroj vojakov in obilo denarja. — Dolgo pa tudi Francija ne bo

sedela na svojem zlatem teletu. Kakor vse kaže, finančno že slabo stoji in ji njeno zlato ne pomaga. Morala bo z drugimi državami vred na srebrno denarno podlago. V svoji gonji proti Nemčiji je pokazala Francija veliko bojazen pred svojim sosedom, odkar je podpisala pakt četvorice, pa ji tudi Zveza manjših narodov, kakor Jugoslavije, Češke, Rumunije, Poljske, te zveste podrepnice njene, ne zaupa več mnogo. Prijateljstvo goji s temi državami Francija le zato, ker bi rada zaveznice

proti Italiji in Nemčiji, te države pa zopet le iz tega razloga simpatizirajo z njo.

— — —

Anglija se tako kot ostali svet bori zoper ekonomsko krizo. S svetovno gospodarsko konferenco, ki jo je sklicala v letošnjem poletju v Londonu, je hotela dati inicijativo za izboljšanje razmer doma in po svetu, toda konferenca se je razšla, ne da bi bila za las pripomogla h gospodarski preobnovi. Pravzaprav so hoteli na tej konfe-

Ne bodi brezskrben v slučaju zapeke ...

Zapeka zbira odvišne tvari v čevah. Te tvari se prekuhavajo v strup, ki se potem po vsem telesu razlije, kar povzroči slab apetit, slabo prebavo, neljubo sapo, kožne težave in tvore, nervoznost, nespečnost in čut popolne slabosti.

Trinerjevo grenko vino

odstrani takoj, varno in uspešno vse te sitnosti. 44 let ga uporabljajo Slovenci, to dejstvo zase govori. Premnogi zdravniki je priporočajo. Pri vseh drugistih je v prodaji.

V slučaju izredne nervoznosti vzemi

Trinerjevo Kala-Fornia lečilo.

Novo zdravilno sredstvo, narejeno iz najboljšega Muškata z železnimi in drugimi lečilnimi primesi, ki pa ne vsebuje laksativnih ingredienc. Uspehi so izredni.

JOSEPH TRINER COMPANY

1333-45 S. ASHLAND AVENUE,

CHICAGO, ILLINOIS

North Chicago Dairy

ANTON STRITAR

1100 McAlister St., No. Chicago, Ill.
Phone No. Chicago 546

Phone No. Chicago 112

NEMANICH

— Funeral Directors —

86 Tenth Street, No. Chicago, Ill.

Phone Maj 77

James P. Kirn

HARDWARE

724 Tenth Street, Waukegan, Ill.

Društvo sv. Alojzija

štev. 47, KSKJ., Chicago, Ill.

Posluje že 35 let. Katoliški Slovenci pristopajte v naše društvo.

JOS. KREMESEC, tajnik.

Kadar rabite dobro pecivo, Pie tadaj se obrnite na Blue Ribbon Pie Co., in prav gotovo boste zadovoljni.

Blue Ribbon Pie Co.

15803 Trafalgar Ave., Cleveland, O.

Najskrenejše častitke k Vašemu plodonosnemu delu za slovenski narod v Ameriki—Od Vašega naročnika

Frank Kovacic

15722 Holmes Ave., Cleveland, O.

Vsak kdor še ni član naj pristopi v društvo. Za pojasnila se obrnite na uradnike.

Društvo sv. Jožefaštev. 169, KSKJ., Cleveland, O.
Pres. Lawrence Leskovec; taj. Geo. Ponchur; blag. John Omerza.

renci Ameriko nekoliko goljufati. Toda nekaj dni pred konferenco je podvzel naš predsednik potrebne korake, tako da so se vsi poizkusi evropskih mogotcev izjalovili. Predvsem je predsednik odbil vsak napad na ameriški dolar, proti njemu so začeli takrat boj.

V svojih dominijonih ima Britanska precej zmešnjav. V Indiji ji še vedno narodno gibanje meša štrene. Vsi ukrepi proti Gandiju in njegovim težnjam ne pomagajo nič. Maščuje se nad Anglijo njena verolomnost do Indije. Danes jim obljubi vse, jutri z dejanjem prekličje vse. Perzija je odpovedala Britanski razne mastne koncesije v petrolejski industriji. Trudi pri armenskem pokolju v Abesiniji je imela Britanska baje svoje prste zraven; poklali so na tisoče kristjanov divji Kurdi. Zakulisne zgodbe pravijo, da so bili ti tisoči žitve angleške intrigantske politike, ki vedno ščuje in meša, samo da ima potem svoje koristi od tega. Zadnje čase ima precej dela v Egiptu, da vzdrži red. Mohamedanski Arabci so se zopet vzdignili proti usiljivim Judom, ki se bolj in bolj naseljujejo po Palestini. Angleška oblast je morala dati slovesno zaobljubo, da Judje nikdar ne bodo dobili kontrole v deželi. Kako dolgo bo obljuba držala, je vprašanje.

JOSEPH PERKO

2101 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.

Slovenska trgovina s čevlji
Najboljše blago. — Čevlji za vso družino.

Da je Irska še vedno v napetosti s svojo mačeho, je znano. Dobro, če Anglija ni za fašisti, ki delajo predsedniku Irske, De Valera, precej neprilik. Nacijonalistična stranka je pa tudi v Angliji sami razvila svoje peroti in že precej drzno dviga svoje glave.

Velika je borba Anglije z Ameriko v denarnem oziru. Špekulacija z dolarjem je Angliji nemogoča, ker je Roosevelt ceno zlata neizmerno povišal. Anglija ima še vedno mogočno besedo pri vseh naših denarnih mogočnjakih, predvsem pri Morganu, kakor nam

je jasno razodel Father Coughlin v svojih radio govorih. Upamo, da jim Roosevelt kmalu obrije brado in odbrije glavo.

Italija je še vedno v kleščah železne volje Musolinijeve. Letos je zopet pokazal, da mu nikdo do kože ne more. Maršal Balbo, eden najpopularnejših junakov Italije, je hočeš nočeš moral v Afriko, ker je njegova zvezda otemnevala Musolinijevo. Enajsto leto načeluje Musolini svoji domovini. Ukrotiti je vse protivne duhove, da lahko dela popolnoma po svojem na-

DR. M. J. IVEC
PHYSICIAN
and
SURGEON
JOLIET, ILLINOIS

—:—
Zdravnik
za oči, ušesa, grlo
in nos.

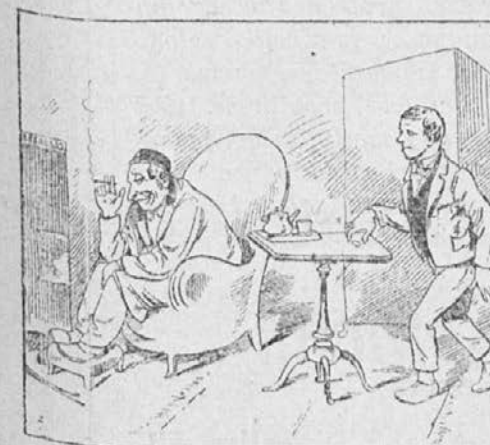
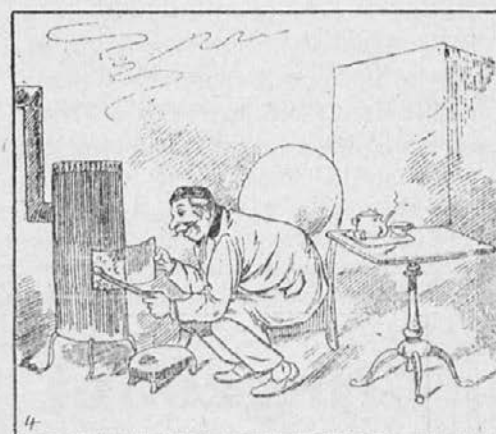
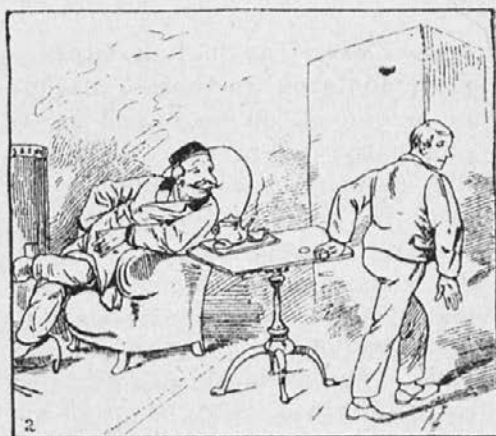
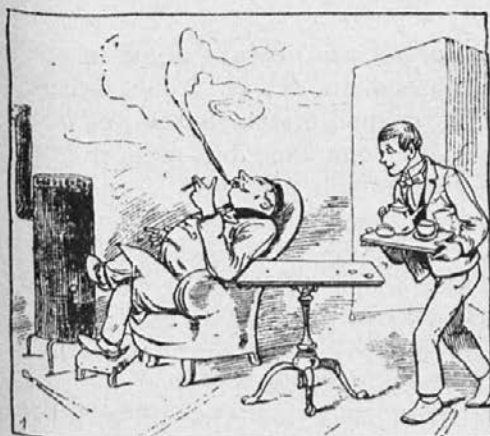
—:—
Office

900 N. CHICAGO STREET,
 COR. CLAY
 Phone 2-9141

Residence

114 BUELL AVENUE
 Phone 2-5930

Office Hours: 10-12, 2-4, 7-8

Stara zgodba: kako popeljati tatu. Take in enake metode naj bi uporabljala tudi država proti vsem tatovom ljudskega denarja — bankirjem in graftarjem in drugim elementom, ki so zakrivili gorje depresije. — Tako bo napravil Roosevelt s kapitalizmom, ki noče sodelovati z obnovitvenim programom.

črtu. Zadnji čas je tudi odpravil parlamentarno zastopstvo naroda in je določil, da bo odslej zastopan narod po predstavnikih raznih stanov in industrijalnih združenj. Ne bodo torej več te ali one stranke komandirale, kdo bo sedel v parlamentu, temveč stanovi bodo izbirali svoje može. Dalekosežna poteza je ta nova postava in popolnoma nova; narod je povabljen, da na široki podlagi sodeluje za gospodarski dobrobit Italije. S tem je enkrat za vselej izključeno strankarstvo, ki je rodilo toliko pogubonosnega v parlamentarizmu starega kova. Drzna za naše dni je tudi Musolinijeva postava, da morajo vse žene domov. V uradu, tovarni je mesto za

moža, žena naj ostane doma in zopet prevzame vlogo srčne kulture in gospodinjstva. Samo pet odstotkov žena sme biti zaposlenih v posameznih strokah. S tem je zadal Musolini bridek udarec modrim naprednim sufragetkam; veliko bo pa izboljšal krivični položaj, ki je nastal po vojni v javnem življenju. Vsepovsod zaposlena žena, mož pa doma in na cesti. Tudi pri nas v Ameriki bi bilo dobro, da bi stopili na prste tej prevratni težnji našega časa. Noben nima nič proti enakopravnosti žene v javnem življenju, toda žena danes prevzema možovo delo. Po nekod žena opravlja naravnost gorostasna dela, medtem ko mož gospodinji. V tem oziru bi prav

Nagrobni Spomeniki

ROJAKI! Kadar želite okrasiti grob svojih dragih ranjkih, obrnite se na svojega rojaka, ki ima veliko zalogo raznovrstnih nagrobnih spomenikov iz granita in marmorja. Moja dolgoletna skušnja vam jamči delo prve vrste. Vsi oni, ki sem jim naredil spomenike, so z mojim delom popolnoma zadovoljni, kar priča tudi obilo zahvalnih pisem.

Spomenike razpošiljam po vseh naselbinah. Izvrstno delo, zmerne cene in točna postrežba je moje geslo. — Za obilna naročila se priporoča:

JOSEPH SLAPNIČAR

(PREJ SIMON ŠETINA)

1013 North Chicago Street, -:- Joliet, Ill.

Phone 1389-R

brez skrbi lahko posnemali Musolinija. Prav je njegov nazor. Žena domov za kuhinjo, za peč in k zibelki, dela po uradih in tovarnah pa pustite možem.

Musolini je avtor pakta, o katerem toliko govore po Evropi. Imenujejo ga pakt četvorice. Ta pakt naj da Franciji, Italiji, Angliji, Nemčiji nekako prvo besedo v političnem ustroju in življenju Evrope. Toda manjše države, predvsem Mala Antanta, so se temu uprle, ker vidijo v tem paktu nevarnost revizije državnih meja. Išče lisjak Musolini na vseh krajih vezi in zavезnikov.

Naš narod, slovenska manjšina v Julijski Benečiji, še vedno čuti trdo pest poitalijančevanja. Še

pred kratkim je bilo zopet mnogo Slovencev obsojenih. Kadar morejo, pokažejo zobe tudi javno; znano je, da vlada v vsej Italiji zagrizeno sovraštvo proti sosedni Jugoslaviji.

— — —
Sovjetska Unija je pa med vsemi državami najbolj militaristična. Statistični podatki govore o silnem oboroževanju. Vsa sovjetska struktura sloni na rdeči armadi, ki je izvežbana na morju, na suhem in v zraku, kakor nobena druga armada. Ima premnogo sovražnikov znotraj in zunaj države. Največje preglavice ji dela Japonska, s katero ima večne sitnosti na meji. — Morda bi bila Japonska že udrta v Rusijo, če se ne bila zavedala, da

Phone Canal 6319

Math Kremesec

— Dealer in —

FRESH, SALT and SMOKED MEAT

-:- POULTRY ON HAND -:-

**1912 West Cermak Road
 CHICAGO, ILL.**

ji stoji močnejši sovražnik nasproti, kakor je bil oni Rus pod vlado Romanovičev. Sovjeti pa sami še nočejo vojske, ker vedo, da njihova pravda ni na trdnih nogah v domovini sami, kaj bi drugam se hodili bojevati zanjo! Drugače se zližuje vsem svojim sosedom s sklepanjem trgovskih in političnih pogodb. — Gospodarsko je na istem stališču kot ves ostali svet. Depresija tudi njej ne koristi. S petletko se je nekoliko dvignila v industrijski produkciji, dossegla pa ni, kar je hotela. Da ta komunistični raj le ni tako nebeško lep, potrde vsi turisti, ki so obiskali zadnja leta Sovjetsko Unijo. Epi odkrito priznajo, da je dežela mizerije kljub vsemu naporu,

da bi pokrili sramotno goloto, glad in uboštvo naroda; drugi tega ne smejo priznati, ker mislijo, da morajo biti hvaležni svojim boljševiskim gostivcem, ki so jim kazali le sončne strani majke Rusije, globoke rane pa pokrili z lažjo in hvalisanjem.

*

Vatikan se počasi preureja v moderno državo z vsemi modernimi napravami. Obletnica Gospodove smrti (1900 let) je vtisnila Vatikanu pečat izredne slovesnosti. Od vseh strani romajo katoličani v sveto mesto, od vseh strani prihajajo udanostni pozdravi narodnostnih skupin, ki po vsem svetu slave ta veliki svetovni jubilej. S tolažbo gleda sveti Oče v svet, ko

Častitka

Društva

“Marije Pomagaj”

štev. 78, K. S. K. J.

CHICAGO, ILLINOIS.

vidi, da še vseeno sonce Odrešeni-kovo obseva zemljo in narode, četudi je protiverska gonja boljše-vizma in framazonstva po vsem svetu zelo velika.

Gospodovo obletnico so z Vati-kanom vred praznovali narodi po svetu. Dasi še za ta veliki jubilej premnogi niso sklenili premirja v boju zoper križ. V Mehiki še vedno tli pod pepelom. Obeta se ji predsednik, ki bo še veji divjak kot Calles sam. Narodno konven-cijo so otvorili državni odposlanci s klicem: "Doli z Bogom!" — Za kulisami vodi vso protiversko go-njo tiran Calles. — V Španiji so še vedno iste kolobocije, čeprav ka-toličani pri zadnjih volitvah niso spali; izvolili so si precejšnje šte-

vilo delegatov, ki nimajo zaprtih ust in energično zahtevajo, da se čitajo proti Cerkvi naperjeni člani v ustavi. Že grozijo zopet socijali-sti in komunisti, da bodo pričeli z novo revolucijo, čim se katoliča-nom dajo pravice. — V Nemčiji tudi ravno ne moreš preveč upati, da bi Hitler držal besedo in po-godbo s Cerkvijo. Če protestantski cerkvi ne daje nobene svobode, jo popolnoma udinja v vajeti držav-ne šajterge, tudi katoliški cerkvi ne bo pustil, da bi se svobodno raz-vijala, saj tudi Cerkev sama ne bo mogla popustiti v marsikateri na-peti točki med državo in njo. Saj že tudi škofje pozivajo narod na skupen pohod proti barbarizmu nacijonalizma v religijskih in etič-

PHONE CANAL 7172-3

Park View Wet Wash Laundry Co.

FRANK GRILL

1727-31 West 21st Street

CHICAGO, ILL.

nih vprašanjih. Tudi drugod sveti oče ne more najti veliko duhovne tetažbe. Povsod hočejo Cerkev odriniti iz javnega sodelovanja. — Na pr. v Jugoslaviji. Vemo, kaj se vse v domovini godi. Žalibog. — V Avstriji se tudi bije hud boj. Dasi je Avstrija pretežno katoliška, se le boji, da bi z nemškim kujukastim križem ne pridrla lava odpada od Cerkve. — V Rusiji je pa ateistična propaganda še vedno na delu. Nedavno je E. Jaroslavski, predsednik ruske ateistične kampanje, pozval svoje podrejene apostole brezboštva k večji delavnosti. Kajti statistika, ki jo je sestavil o uspehih dosedanjega dela, ne kaže takih uspehov, kot bi jih želel. Pravi, da je zlasti med

mužiki po deželi le še preveč "praznoverja". Sicer ob nedeljah in praznikih delajo, pa ne tako pridno kot druge delavne dni. Jih je treba prisiliti, da bodo "Gospodove" dni še bolj pridno delali kot navadne. Številke kažejo, da ima mestoma 90 odstotkov podeželskega ljudstva še vedno svete podobe v svojih hišah. V najbolj "probujenih" krajih po deželi je kvečjemu 18 odst. mužikov, ki so čeditno in odločno brezverski in protiverski. Od ostalih jih je 70 odstotkov, ki imajo svete podobe v svojih domovih, drugim pa je vera bolj ali manj simpatična. Po mestih so še ostale cerkve sicer vedno manj obiskane, nasprotno se je pa število zasebnih, tajnih ver-

JOSEPH DRAŠLER

Slovenska trgovina z grocerijskim blagom

V zalogi dobite vedno najboljše grocerijsko blago po zmernih cenah. Imam vedno sveže in suho meso ter domače kranjske klobase.

JOSEPH DRAŠLER

je obenem zastopnik listov:

"AVE MARIA" — "AMERIKANSKEGA SLOVENCA"
"DOMOLJUBA" in "BOGOLJUBA".

Pri njem dobite tudi

poučne in zabavne knjige, slovensko-angleški Abecednik in Katekizem.

SLOVENSKE MOLITVENIKE

JOSEPH DRAŠLER

66 — 10th STREET   :-   :-   NORTH CHICAGO, ILL.

Andrew Ogren

720 — 10th St., Waukegan, Ill.
*Slovensko prodajalno specijarije
 in mesa.*

— Točna postrežba —

Frank Opeka

26 — 10th St., No. Chicago, Ill.

Prodajalna
Manufakturnega blaga

Drasler's Service Station

Gasolinska in oljska postrežba.

Se priporoča.

JOS. L. DRAŠLER, JR.

12th & Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.

Pure MILK For Your HEALTH

Wencel's Dairy

In Business for Your Health
 In our New Sunlight Plant

2380 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Phone Monroe 3673

V vašo lastno korist bo, ako zavarujete vaše posestvo, pohištvo, avtomobil, zlatnino, itd. pri zanesljivi zavarovalni družbi. — V vsakem slučaju obrnite se na

MATH. IVANETICH

1034 Park Avenue
 NORTH CHICAGO, ILL.

Phone N. C. 1068

skih družb, pomnožilo. Pač grenko spoznanje za takega, ki bi rajši danes kot jutri zatrl zadnjo glivico vere. Pa pride še grenkejšo spoznanje za boljševeke..

Cepon Bros.

Groceries and Meats

— We deliver —

Phone N. Chicago 2242

1039 Park Ave., North Chicago, Ill.

**MERLOCK'S
 GAS - OIL - STATION**

WAUKEGAN, ILL.

Phone Ontario 2890

Telephone Greenfield 9746

KEGEL'S INN

**Lunches and Dinners
 Party Reservations...**

Dancing every Saturday Nite
 590- WEST NATIONAL AVENUE
 MILWAUKEE, WIS.

KATOLIŠKI SLOVENCİ V AMERIKI

imajo samo eno katoliško slovensko tiskarno in ta je

Tiskarna

“Amerikanski Slovenec”

ki izdeluje vsa tiskarska dela lično in točno. Tiska časopise, knjige in izvršuje vsa tiskarska dela. — Nobeno naročilo preveliko, nobeno premajhno.

POSEBNO SE PRIPOROČAMO KATOLIŠKIM DRUŠTVOM!

TISKARNA AMERIKANSKI SLOVENEK

1849 WEST CERMAK RD.,

CHICAGO, ILL.

POKLON

Društva

Najsvetejšega Imena

pri sv. Štefanu, Chicago, Illinois.

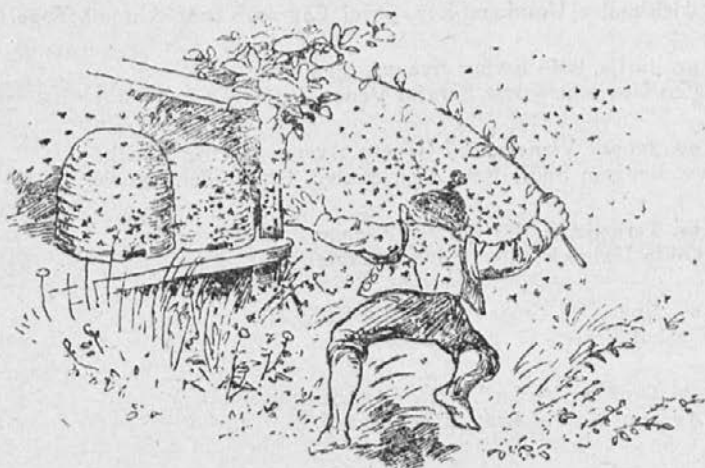
Nesrečna zgodba o Janezku in čebelah. Pa bi si bil lahko hitro pomagal, če bi bil takoj vzel žlico dobrega medu z imenom

MED FR. JOHNA

še ga imamo v zalogi.

Kdor ima "trubel" s to ali ono boleznijo, naj si ga naroči.

REV. JOHN FERLIN,
608 — Lemont, Ill.

Postojanke slovenskih frančiškanov v Sev. Ameriki.

Glavni stan komisarijata:

Samostan Marije Pomagaj, Box 608, Lemont, Illinois.

Very Rev. Bernard Ambrožič, prov. predstojnik; Rev. Benedikt Hoge; Rev. John Ferlin; Rev. Hugo Bren; Rev. Salezij Glavnik; Rev. Tomaž Hoge. Bogoslovci: Rev. Vianney Trinko; Rel. Pij Petrič; Rel. Gabrijel Estok; Rel. Marcel Marinšek; Rel. Lenard Bogolin; Rel. Andrew Svete; Rel. Ciril Šircel; Rel. Alojzij Madič; Rel. Bonaventura Borgola; Rel. Klement Ladjak; Rel. Anton Pink; Rel. Rafael Stragishar; Rel. Frančišek Papež. Bratje: Ven. Bonifacij Dimnik; Ven. Pavel Bogolin; Ven. Peter Tomazin; Ven. Lavrencij Ponikvar; Ven. Teofil Rudman; Ven. Silvester Požun; Ven. Metod Fedran; Ven. Jerome Malarič.

Podružnica sv. Cirila, 62 St. Mark's Place, New York.

Rev. Hijacint Podgoršek. Brat Akurzij Somrak.

Podružnica sv. Štefana, 1852 W. 22nd Place, Chicago, Ill.

Rev. Aleksander Urankar; Rev. Jožef Čagran. Brat Antonin Šega.

Podružnica sv. Jurija, 9546 Ewing Avenue, So Chicago, Ill.

Rev. Leo Novitski. Brat Serafin Vene.

Podružnica sv. Janeza Vianeja, 386 Geneva Avenue, Detroit, Mich.

V. Rev. Benigen Snój; Rev. Aug. Svete. Brat Fidel Jagodic.

Podružnica sv. Terezije, B. 481 Decker Avenue, Johnstown, Pa.

Rev. Odilo Hajušek; Rev. Edvard Gabrenja.

Podružnica sv. Roka, 452 Crosat Street, La Salle, Ill.

Rev. Paškal Esser.

Podružnica sv. Družine, Willard, Wis. (Ry. St. Fairchild)

Rev. Anzelm Murn. Brat Humil Šavelj.

Podružnice šolskih sester provincije sv. Frančiška.

Lemont — Griček Asizij, 7. A. R. Lemont, Illinois.

Dekliška šola in novicijat.

S. M. Lea Poženel, prov. prednica; S. M. Sebastijana Neuvirth; S. M. Febronija Kos; S. M. Salvatora Jama; S. M. Maksimilijana Jezernik; S. M. Ildefonsa Pirnat; S. M. Frances Marinčič; S. M. Evfrazija Strgar; S. M. Silvana Kos; S. M. Marcijana Sinkovič; S. M. Alma Kožar; S. Borgija Jančarič; S. Krescencija Urh; S. Geraldina Bambič; S. Miriam Donches; S. Ludovika Žilavec; S. Anuncijata Žerdin; S. Stela Durič; S. Estera Žilavec; S. Leticija Baznik; S. Serafika Bojc; S. Valentina Poturica; S. Josipa Tominac; S. Asumpta Pečjak; S. Patricija Marasovič.

Kansas City, Kansas (720 N. 4th St.)

Hrvatsko-angleška šola.

S. M. Sibila Zorko, prednica; S. M. Bonaventura Kunst; S. M. Arhangela Roškar; S. M. Božena Lončar; S. M. Emilijana Čurin; S. M. Remigija Božič; S. M. Leonija Nagode; S. M. Julija Kalinska; S. M. Ancila Jakljevič; S. M. Petronila Kožar; S.

M. Prakseda Arnšek; S. M. Klaudija Tomažič; S. M. Velemira Šimonjak; S. M. Ana Bambič; S. M. Agneza Fabac; S. M. Silverija Zaplatar; S. M. Silvija Malner; S. M. Virginija Lakner; S. M. Terezija Sušan; S. Davorina Fabac; S. Florijana Rahija.

Kansas City, Kansas, (515 Ohio Ave., Kansas City.)

Slovensko-angleška šola.

S. M. Saba Pestotnik, prednica; S. M. Loreta Drčar; S. M. Adolorata Piber; S. M. Baldomira Kamničar; S. Maristela Slapnik.

Joliet, Illinois (906 Broadway, Joliet, Ill.)

Hrvatsko-angleška šola.

S. M. Krištofina Grom, prednica; S. M. Romana Šoter; S. Bernardika Gunde; S. Antonija Golubič; S. Julita Veselič; S. Klementina Hecimovič; S. Adnives Marolt

So. Chicago, Illinois (2906 E. 96th St.)

Hrvatsko-angleška šola.

S. M. Klotilda Strnad, prednica; S. M. Konsolata Kremesec; S. M. Filomena Jakofčič; S. Mehtilda Štefanič; S. Blanka Šircel; S. Alvernija Potočnik.

Cleveland, Ohio (1375 E. 40th St.)

Hrvatsko-angleška šola.

S. M. Imakulata Ovnik, prednica; S. M. Emerika Šilc; S. M. Karmelita Šuma; S. M. Metodija Pirnat; S. M. Brigita Hribar; S. Martina Lakmer.

Chicago, Illinois (1840 Throop St.)

Hrvatsko-angleška šola.

S. M. Irma Cvetko, prednica; S. M. Gizela Škrbinc; S. M. Kornelija Bregar; S. M. Serafina Tonja; S. M. Damišana Goltnik; S. M. Judita Vogel; S. M. Evalda Stragisher.

Sv. Štefan, Chicago, Ill. (1846 W. 22nd Place)

Slovensko-angleška šola.

S. M. Mihaela Kos, prednica; S. M. Paula Svetlin; S. M. Terezija Tonja; S. M. Vendelina Kravcar; S. Cirila Završnik; S. Suzana Stepanič; S. Kerubina Adamič; S. Roza Ovca; S. Dominika Grčar.

Sheboygan, Wis. (217 N. 9th St.)

Slovensko-angleška šola.

S. M. Lavoslava Turk, prednica; S. M. Sabina Rebolj; S. M. Kalista Kršmanc; S. M. Vladimira Čampa; S. M. Beata Gunde; S. M. Vianeja Oman; S. Dolorosa Omerzel; S. Bogomira Glad.

Steelton, Pa. (384 So. 3rd St.)

Slovensko-angleška šola.

S. M. Berta Perčuh, prednica; S. M. Pulherija Ambrožič; S. M. Siena Trstenjak; S. M. Samuela Stragisher; S. Cecilija Adamič; S. Lucija Markec.

Bethlehem, Pa. (410 E. 5th St.)

Slovensko-angleška šola.

S. M. Decolata Žel, prednica; S. M. Otolija Žveglič; S. M. Avita Trstenjak; S. M. Elizabeta Košir; S. M. Venancija Jakofčič; S. M. Olga Glad; S. Gabrijela Hajdinjak; S. Margalena Bučar.

Gary, Indiana (2254 Adams St.)

Hrvatsko-angleška šola.

S. M. Salezija Ččko, prednica; S. M. Cita Dulčič; S. Marija Drčar; S. Doroteja Jurkovič.

Euclid, Ohio (855 E. 222nd St.)

Slovensko-angleška šola.

S. M. Kordula, prednica; S. M. Margareta Bambič; S. M. Gema Zidar; S. M. Evalija Rednak; S. M. Kristina Trinko.

Millvale, Pa. (24 Maryland Ave.)

Hrvatsko-angleška šola.

S. M. Amata Esenko, prednica; S. M. Klara Horvatič; S. Ljudmila Fraus; S. Paškalija Simunelič; S. Anela Kavaš.

Pittsburgh, Pa. (1314 E. Ohio St.)

Hrvatsko-angleška šola.

S. M. Edita Koštomaj, prednica; S. M. Hugolina Zupan; S. M. Bertranda Vimpolšek; S. M. Davijana Majer; S. M. Angelika Riedl; S. Marta Trinko; S. Bernardina Hecimovič; S. Teodora Golubič.

Za pohištvo in pogrebe

Tisti, ki ste v Clevelandu in okolici, in ki pridete v Cleveland, se lahko v vašo lastno korist poslužite pohištva iz naše prodajalne. Pri nas je pohištvo kar najbolj zanesljivo in vredno zanj danega denarja.

Glavno prodajalno imamo na

6019 St. Clair Avenue

podružnica pa je na

15303 WATERLOO ROAD, CLEVELAND, OHIO

Tudi tisti, ki se obrnejo na nas za pogrebna opravila, dobijo za manjše izdatke boljšo postrežbo.

A. GRDINA & SONS

Za vsa podjetja velja glavni telefon **Henderson 2088**

Slovenska Podporna Družba Sv. Mohorja

Sedež: Chicago, Illinois

Ustanovljena 31. decembra, 1921.   Inkorporirana 12. oktobra, 1923.

ODBOR ZA LETO 1934:

Predsednik: LEO MLADICH, 1931 W. Cermak Road

Podpredsednik: ANDREW GLAVACH, 2210 So. Damen Ave.

Tajnik: JOS. J. KOBAL, 2113 W. 23rd Street, Chicago, Ill.

Blagajnik: JOS. ZIHERL, 2001 W. Cullerton Street

Zapisnikar: JOS. OBLAK, ML., 2313 So. Winchester Avenue.

Duhovni vodja: REV. ALEXANDER URANKAR, O.F.M.

**Nadzorniki: FRANK KOZJEK, 2118 W. 21st Place; THERESA
CHERNICH, 2024 Coulter St.; JOHN DENSA, 2730 Arthington
Street.**

**Porotni odbor: JOHN JERICH, 1849 W. Cermak Rd.; JOHN FAL-
LE, 1937 W. 22nd Pl.; JOHN MLAKAR, 1925 W. 22nd Place.**

Družbeni zdravnik: DR. JOS. E. URSICH, 2000 W. Cermak Road.

Reditelj: ANTON ZIDARICH, 1842 W. 22nd Place.

Uradno Glasilo: "AMERIKANSKI SLOVENEK".

Družba zboruje vsako prvo nedeljo ob 1:30 popoldne v cerkveni dvorani sv. Štefana, na 22nd Place in Lincoln ulici.

Družba sprejema v svojo sredo moške in ženske od 6 do 45 leta starosti. Pristop v družbo je samo en dolar. Družba plačuje \$7.00 na teden bolniške podpore, za kar se plačuje po 50c na mesec mesečnine. To je izvanredna ugodnost za vsakega Slovenca v Chicagi. — Rojaki, pristopajte v to domačo družbo!

Za vsa pojasnila glede družbe in njenega poslovanja se obrnite na družbenega tajnika ali pa predsednika.

**Prva, najstarejša, največja in najbogatejša
slovenska katoliška podporna organizacija
v Združenih Državah Ameriških je:**

Kranjsko Slovenska Katoliška Jednota

Ustanovljena 2. aprila 1894, inkorporirana 12. januarja 1898 v državi
Illinois, s sedežem v mestu Joliet, Illinois.

POSLUJE ŽE 40 LET.

Glavni urad v lastnem domu: 1004 No. Chicago Street, Joliet, Ill.

SKUPNO PREMOŽENJE ZNAŠA DO \$3,200,000.00.

SOLVENTNOST K. S. K. JEDNOTE ZNAŠA NAD 100%.

K. S. K. Jednota ima nad 21,000 članov in članic v odraslem oddelku in nad
12,000 članov v mladinskem oddelku.

SKUPNO ŠTEVILO KRAJEVNIH DRUŠTEV ČEZ 181.

Skupnih podpor je K. S. K. Jednota izplačala tekom svojega 40-letnega obstanka
nad \$5,200,000.00.

Geslo K. S. K. Jednote je: "Vse za vero, dom in narod!"

Če se hočeš zavarovati pri dobri, pošteni in bogati podporni organizaciji, zavaruj
se pri KRANJSKO-SLOVENSKI KATOLIŠKI JEDNOTI, kjer se lahko zavaruješ za
smrtnine, razne poškodbe, operacije, proti boleznim in onemoglosti.

K. S. K. Jednota sprejema v svojo sredo člane in članice od 16. do 55. leta; otro-
ke pa takoj po rojstvu in do 16. leta. Zavaruješ se lahko za \$250.00; \$500.00; \$1000.00;
\$1500.00 in \$2000.00 posmrtnine.

V Mladinskem Oddelku K.S.K.J. se otroci lahko zavarujejo v razredu "A" ali "B".
Mesečni prispevek v mladinski dodelek je zelo nizek, samo 15c v razred "A" in 30c v
razred "B" in ostane stalen, daš zavarovalnina z vsakim dnem narašča. V slučaju
smrti otroka zavarovanega v razredu "A" se plača do \$450.00 in zavarovanega v raz-
redu "B" se plača do \$1000.00 posmrtnine.

CENTRALNA BOLNIŠKA PODPORA:

Zavaruješ se lahko za \$2.00; \$1.00 in 50c na dan ali \$5.00 na teden. Asement
primerno nizek.

DVAJSET-LETNO ZAVAROVANJE:

K. S. K. J. je prva slovenska podporna organizacija v Ameriki, kjer se člani(ice)
lahko zavarujejo samo za 20 let, proti primeroma nizkemu mesečnemu asesmentu. Po
preteku 20 let ne plačujejo nič več posmrtninskega asesmenta. V slučaju smrti se
tako izplača njih posmrtnina.

70-LETNA STAROSTNA ZAVAROVALNINA:

Vsak član(ica) K. S. K. J. ki doseže 70 let svoje starosti je upravičen(a) do 70
let starostne podpore oz. je prost asesmenta.

Jednota ima svoj lasten list "Glasilo K. S. K. Jednote", ki izhaja enkrat na te-
den v slovenskem in angleškem jeziku in katerega dobiva vsak član in članica.

Vsak Slovenec in Slovenka bi moral(a) biti zavarovan(a) pri K. S. K. Jednoti,
kot pravi materi vdov in sirot. Če še nisi član ali članica te mogočne in bogate
podporne organizacije, potrdi se in pristopi takoj.

V vsaki slovenski nasebini v Združenih državah bi moralo biti društvo, spada-
joče h K. S. K. Jednoti. Kjerkoli še nimate društva, spadajočega k tej solventni ka-
toliški podporni organizaciji, ustanovite ga; treba je le osem oseb v starosti od 16. do
55. let. — Za nadaljnja pojasnila in navodila pišite na glavnega tajnika: JOSIP
ZALAR, 1004 NO. CHICAGO ST., JOLIET, ILLINOIS.